

DEN DANSKE SUBELITES VILKÅR ÅR 2000

*UNDERSØGELSE AF DANSKE SUBELITEIDRÆTSUDØVERES
SOCIALE OG IDRÆTSLIGE VILKÅR*

BIND II

AFRAPPORTERING AF
SPØRGESKEMA

KLAUS NIELSEN
ANDERS GODTHJÆLP NIELSEN
RASMUS KLARSKOV STORM

ROSKILDE UNIVERSITETSCENTER
OKTOBER 2000

DEN DANSKE SUBELITES VILKÅR ÅR 2000

Undersøgelse af danske subeliteidrætsudøveres sociale og idrætslige vilkår

BIND II

AFRAPPORTERING AF SPØRGESKEMA

ROSKILDE UNIVERSITETSCENTER 2000

"Den danske subelites vilkår år 2000 - undersøgelse af danske subeliteidrætsudøveres sociale og idrætslige vilkår"
Bind II. I alt 3 bind.

© 2000 Klaus Nielsen, Anders Godthjælp Nielsen & Rasmus Klarskov Storm
Roskilde Universitetscenter, oktober 2000.

INDHOLD

1. INDLEDNING.....	1
1.1 BIND II'S OPBYGNING.....	1
1.1.1 Figurer og tabeller.....	2
1.1.2 Læsevejledning til Bind II.....	2
1.2 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS TILRETTELÆGGELSE	3
1.2.1 Fokuspunkter.....	3
1.3 UDFORMNINGEN AF SPØRGESKEMAET	5
1.4 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS GENNEMFØRELSE.....	6
1.5 STATISTISKE GREB.....	6
2. UNDERSØGELSENS POPULATION - HVAD ER SUBELITEN?.....	10
2.1 SUBELITEN OG IDRÆTSGRENE.....	12
2.1.1 Specialforbund, idrætsgrene og lave svarandele.....	17
3. SUBELITEN ANNO 2000.....	19
3.1 KORT INTRODUKTION TIL PARAMETRENE.....	19
3.2 KØNSFORDELING (PARAMETEREN KØN).....	20
3.3 ALDERSSAMMENSÆTNING.....	21
3.3.1 Parameteren ALDER.....	21
3.3.2 Stadier i idrætskarrieren.....	22
3.4 ERHVERVSARBEJDE OG UDDANNELSE	24
3.4.1 Parameteren BESKÆFTIGELSE.....	27
3.4.2 Igangværende uddannelse.....	27
3.4.3 Afsluttede uddannelser.....	29
3.4.4 Afbrudte & forlængede uddannelser.....	32
3.4.5 Erhvervsarbejde ved siden af uddannelse.....	33
3.4.6 Deltids- eller fuldtidsbeskæftigelse.....	34
3.5 SOCIALE OG ØKONOMISKE FORHOLD	35
3.5.1 Ægteskabelig status, børn og boform.....	35
3.5.2 Indkomstforhold.....	37
3.5.3 Parameteren SOCIOØKONOMI.....	39
3.6 IDRÆTSLIGE FORHOLD	43
3.6.1 Resultatmæssige meritter	43
3.6.2 Parameteren AMBITIONER.....	44
3.6.3 Parameteren IDRÆTSGREN.....	46
4. TIDSFORBRUG.....	49
4.1 TIDSFORBRUG OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER.....	49
4.2 TIDSFORBRUG I KONKURRENCESÆSONEN.....	51

4.2.1	Tidsforbrug og idrætsgren.....	54
4.3	KONKURRENCEDELTAGELSE	55
5.	TRÆNINGSVILKÅR	58
5.1	TRÆNINGSVILKÅR OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER.....	58
5.2	TRÆNINGSTID OG TRÆNINGSMÆNGDE	59
5.2.1	Klub.....	59
5.2.2	Team Danmark centre	61
5.2.3	Forbedringer	62
5.3	FACILITETER OG TRÆNINGSPARTNERE	63
5.3.1	Klub.....	63
5.3.2	Team Danmark centre	64
5.3.3	Forbedringer	65
5.4	TRÆNERE	65
5.4.1	Klubtrænere.....	67
5.4.2	Centertrænere	69
5.4.3	Landstrænere.....	70
5.5	ANDRE FORBEDRINGER.....	71
5.6	GENERELT OM TRÆNINGSBETINGELSER.....	72
5.6.1	Generelt om klub	72
5.6.2	Generelt om specialforbund	75
5.6.3	Generelt om Team Danmark.....	76
6.	KONKURRENCEVILKÅR.....	80
6.1	KONKURRENCEDELTAGELSE I KOMBINATION MED UDDANNELSE HHV. ERHVERVSARBEJDE.....	80
6.1.1	Forskelle mellem lønmodtagere og udøvere under uddannelse.....	84
6.2	ØKONOMI OG KONKURRENCEDELTAGELSE.....	86
6.3	HJÆLPERE	88
6.3.1	Antallet af hjælpere	89
6.3.2	Kvaliteten af hjælpere.....	89
6.4	FORBEDRINGER I FORHOLD TIL KONKURRENCEVILKÅR	90
6.4.1	Muligheder for konkurrencedeltagelse, erfaringsopsamling og opbygning af rutine.....	90
6.4.2	Støtte i umiddelbar forbindelse med konkurrencedeltagelse	92
6.5	GENERELT OM KONKURRENCEVILKÅR	92
6.5.1	Klub generelt.....	92
6.5.2	Specialforbundet generelt	93
6.5.3	Team Danmark generelt	95
6.6	OPSAMLING PÅ DE GENERELLE SPØRGSMÅL.....	95
7.	SKADER SAMT VIDEN OM SKADESFØREBYGGELSE, MENTAL TRÆNING, FYSIOLOGI OG KOST.....	97
7.1	SKADER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER.....	97

7.2	SKADER OG SKADESTYPER.....	97
7.3	SKADESBEHANDLINGEN.....	99
7.4	VIDEN OM SKADESFØREBYGGELSE OG -BEHANDLING.....	101
7.5	VIDEN OM IDRÆTSPSYKOLOGI OG MENTAL TRÆNING, IDRÆTSFYSIOLOGI SAMT KOST OG ERNÆRING.....	102
8.	SPONSORER OG MEDIER.....	104
8.1	SPONSORER, MEDIER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER.....	104
8.2	SPONSORER OG SPONSORATER.....	104
8.2.1	<i>Sponsormuligheder og -tilfredshed</i>	<i>106</i>
8.3	FORHOLDET TIL MEDIERNE.....	108
8.4	SPONSORER, MEDIER OG IDRÆTSGRENE.....	110
9.	BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	112
9.1	KLUBBENS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	113
9.2	SPECIALFORBUNDET BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	114
9.3	TEAM DANMARKS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	115
9.4	SPONSORERS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	118
9.5	FORÆLDRES BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	119
9.6	UDØVERENS EGEN ØKONOMIS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	120
9.7	ANDRE PERSONER ELLER ORGANISATIONERS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER.....	122
9.8	SAMMENLIGNING AF TO IDRÆTSGRENE.....	122
10.	AMBITIONER	124
10.1	AMBITIONSNIVEAU OG ALDERSGRUPPER.....	124
10.2	ÅRSAG TIL SUBELITENIVEAU	125
10.2.1	<i>Årsag til subeliteniveau: "Er på vej" & "Træningsmængde"</i>	<i>127</i>
10.2.2	<i>Årsag til subeliteniveau: "Træningsindsats"</i>	<i>128</i>
10.2.3	<i>Årsag til subeliteniveau: Konkurrencebetingelser.....</i>	<i>129</i>
10.2.4	<i>Årsag til subeliteniveau: Skader</i>	<i>130</i>
10.2.5	<i>Årsag til subeliteniveau: Talent.....</i>	<i>130</i>
10.2.6	<i>Årsag til subeliteniveau: Andre årsager anført af udøverne selv</i>	<i>130</i>
10.2.7	<i>Årsag til subeliteniveau: Træningsmængde.....</i>	<i>132</i>
11.	ANDRES BETYDNING FOR SUCCES I FREMTIDEN	136
12.	IDRÆTTENS SOCIALE, ØKONOMISKE OG FREMTIDIGE KONSEKVENSER.....	139
12.1	ØKONOMISKE KONSEKVENSER.....	140
12.2	SOCIALE KONSEKVENSER.....	143
12.3	FREMTIDIGE/GENERELLE KONSEKVENSER.....	145
12.4	AFRUNDING.....	149
13.	ELITEIDRÆT OG DET CIVILE LIV	151
13.1	JOB/UDDANNELSE OG ELITEIDRÆT	151

13.2	STØTTE TIL ELITEIDRÆT OG JOB/uddannelse	153
13.2.1	<i>Idrætslige karrieremuligheder og den nuværende støttemodel</i>	154
13.2.2	<i>Idrætslige karrieremuligheder og alternativ støttemodel</i>	156
13.2.3	<i>Nuværende støttemodel eller alternativ ditto?</i>	158
14.	BEHOV FOR FORBEDRINGER	162
14.1	FORBEDRINGER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER.....	163
14.2	FORBEDRINGER GENERELT	164
14.3	FORBEDRINGER I FORHOLD TEAM DANMARK OG SPECIALFORBUNDENES INDSATS.....	165
14.3.1	<i>Økonomisk støtte fra Team Danmark</i>	165
14.3.2	<i>Team Danmark og støttemulighederne</i>	166
14.3.3	<i>Dopingkontrol</i>	168
14.3.4	<i>Bistand i forbindelse med idrætspsykologi og skader</i>	168
14.3.5	<i>Forbundets elitearbejde</i>	168
14.4	FORBEDRINGER I FORHOLD TIL KONKURRENCEVILKÅR.....	169
14.5	FORBEDRINGER I FORHOLD TIL TRÆNINGSVILKÅR	169
14.6	FORBEDRINGER I FORHOLD TIL BESKÆFTIGELSESSITUATION	169
14.6.1	<i>Uddannelses og erhvervsvejledning</i>	170
14.7	FORBEDRINGER I RELATION TIL SOCIOØKONOMISKE FORHOLD	171

1. INDLEDNING

Dette er det andet bind af de i alt tre bind, som tilsammen udgør rapporten "Den danske subelites vilkår år 2000"¹. I dette bind er fokus lagt på nøgternt - og i en vis udstrækning "slavisk" - at afrapportere spørgeskemaundersøgelsens resultater. Undersøgelsesgruppen finder en selvstændig og udvidet afrapportering af spørgeskemaet nødvendig af primært to årsager:

For det første har den danske subelites vilkår ikke tidligere været belyst, hvorfor en udførlig fremlæggelse - samt behandling - af det indsamlede datamateriale synes relevant.

For det andet har spørgeskemaundersøgelsen været det altoverskyggende grundlag for undersøgelsens konklusioner (Bind I), hvilket også kalder på en udførlig gennemgang af datamaterialet.

1.1 BIND II'S OPBYGNING

I resten af dette Kapitel 1 præsenteres spørgeskemaundersøgelsens tilrettelæggelse, udformning og gennemførelse, samt de statistiske overvejelser i denne forbindelse. Kapitel 2 introducerer herefter den undersøgte population med både teoretiske diskussioner og konkrete praktiske eksempler med henblik på dels at give en forståelse af, hvad der skal forstås ved begrebet "subeliten", dels at præsentere, hvorledes "subeliten" konkret ser ud.

I Kapitel 3 præsenteres grundoplysninger om subelitens sammensætning, dvs. eksempelvis alders- og kønssammensætning, beskæftigelses- og uddannelsessituation, familie- og andre sociale forhold, samt mere idrætsinterne grundoplysninger såsom idrætslige resultater og meritter, centrale tidspunkter for karrierestart o.lign. De sociale forhold vil desuden - i det omfang det er muligt - blive sammenlignet med relevante nøgletal fra den danske befolkning som helhed. Desuden vil kapitlet gå i dybden med de parametre, som bruges til at analysere resten af svarene efter.

¹ Som omtalt i Bind I omfatter subeliten den del af idrætseleiten, der ligger lige under den absolutte elite, i denne undersøgelsen kaldet *supereliten*. Rapporten baseres primært på resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse suppleret med en række interview med idrætsudøvere og trænere mv.. Dette er en del af grundlaget for en sammenligning af subelitens og superelitens vilkår og en sammenfattende konklusion. Supereliten er i praksis afgrænset som de udøvere, der er på Team Danmarks Kandidatlister, dvs. eliteidrætsudøvere, der anses for at være på det højeste niveau og således kvalificeret til at modtage individuel direkte økonomisk støtte. Subeliten er de øvrige idrætsudøvere, som indgår i Team Danmarks målgruppe og deltager i arbejdet på dets elitecentre mv. En mere præcis afgrænsning af subeliten findes i dette binds Kapitel 2.

Kapitlerne 4 - 9 er primært af deskriptiv karakter. I disse kapitler gennemgås i detaljer udøvernes svar på spørgsmål angående tidsforbrug (Kapitel 4), træningsvilkår (Kapitel 5), konkurrencevilkår (Kapitel 6), skader (Kapitel 7), sponsorer og medier (Kapitel 8), samt betaling af idrætsrelaterede udgifter (Kapitel 9). Disse kapitlers funktion er primært at udvide forståelsen af udøvernes vilkår således, at der skabes en baggrund for forståelsen af de senere kapitler.

Kapitlerne 10 til 14, afrapporterer spørgsmål, som i højere grad *perspektiverer* udøvernes vilkår. Dels afrapporteres udøvernes svarafgivelse på spørgsmål om deres sportslige ambitioner og muligheder og begrænsninger i forhold til at opfylde disse (Kapitel 10). I forlængelse heraf præsenteres en diskussion af, hvilke personer og organisationer, der er vigtige i forhold til fremtidig sportslig succes (Kapitel 11). Derefter gives en redegørelse for de potentielle sociale og økonomiske konsekvenser af eliteidrætsudøvelse (Kapitel 12), samt i forlængelse heraf hvilke problemer kombinationen af eliteidræt og "civilt liv" kan give (Kapitel 13). Det afsluttende kapitel gennemgår udøvernes svar angående behov for forbedringer, hvilket samler op på mange af Bind II's problemstillinger (Kapitel 14). Der er for dette bind ikke udarbejdet en afsluttende konklusion, idet Bind II's funktion ikke er at konkludere. Der henvises i stedet til Bind I for overordnede konklusioner på undersøgelsen.

1.1.1 Figurer og tabeller

Fordelingstabeller og -figurer for alle spørgsmål findes i bilag i Bind III. I det omfang, det er fundet relevant, er der også figurer og tabeller i selve Bind II. Nogle af disse ligner og præsenterer de samme data, som figurerne og tabellerne i Bind III gør; men er medtaget fordi de er væsentlige for sammenhængen i de enkelte kapitler. Andre figurer og tabeller findes kun i Bind II. Det gælder fortrinsvis tabeller og figurer, der går på tværs af flere spørgsmål. Det anbefales derfor, at man læser Bind II med Bind III ved hånden til brug for relevante opslag. I forbindelse med visse tabeller og figurer er indsat det samlede antal udøvere som figurerne og tabellerne baserer sig på. Dette er sket ved brug af forkortelsen N (f.eks. $N=117$, hvilket er ensbetydende med, at i alt 117 udøvere har besvaret det givne spørgsmål gyldigt).

1.1.2 Læsevejledning til Bind II

Det er tilstræbt, at bindet kan læses uden særlige forudsætninger. Der henvises undervejs til statistiske beregninger, og der anvendes i meget beskedent omfang begreber, der ikke kan forudsættes kendt af læsere uden kendskab til statistik. I Afsnit 1.5 gives dog en kort introduktion til de anvendte begreber. Det anbefales at læse dette afsnit før gennemgangen af undersøgelsens resultater. Det anbefales endvidere, at resten af kapitel 1, hele kapitel 2 og

kapitel 3 læses forud for de resterende kapitler, idet væsentlige pointer for forståelse af undersøgelsens helhed fremsættes i disse kapitler. De efterfølgende kapitler afrapporterer, som ovenfor nævnt, svarangivelser på alle spørgeskemaets spørgsmål, og kan læses efter læserens egen selektion og interesse².

1.2 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS TILRETTELÆGGELSE

Spørgeskemaundersøgelsen er udført med udgangspunkt i de af Team Danmark udstukne retningslinier for hele undersøgelsen (se Bind I). Valg af fokuspunkter samt den nærmere tilrettelæggelse af undersøgelsen er foretaget ud fra nogle begrundede antagelser om, hvad der synes mest relevant at lægge vægt på. I det følgende skal der gøres rede for de valgte fokuspunkter, og hvordan dette afspejles i undersøgelsens konkrete udformning.

1.2.1 Fokuspunkter

Da subeliten ikke tidligere har været genstand for en selvstændig undersøgelse i en dansk kontekst, var det som udgangspunkt ikke umiddelbart indlysende, hvilke særlige spørgsmål, der var relevante at stille til denne gruppe af eliteidrætsudøvere. Dette forstærkedes af, at subeliten hverken som begreb eller som gruppe er en entydig størrelse (se Kapitel 2). Det indledende kvalitative arbejde forsøgte at reflektere over dette, og mandede ud i nogle arbejdshypoteser og fokuspunkter, som dannede en del af grundlaget for opstilling af spørgeskemaet.

Det blev for det første antaget, at der er nogle særlige forhold, som gør sig gældende for subeliten i forhold til andre grupper af eliteudøvere. Disse særlige forhold formodes at påvirke udøvernes muligheder for at udøve deres sport på højt (og stadigt højere) niveau. Som en afledt konsekvens af dette blev det for det andet antaget, at det ikke altid kun er det idrætslige talent, der er afgørende for om udøverne er i subeliten eller supereliten. Det formodes, at en række fra idrætten eksterne forhold i høj grad også spiller ind. Det gælder eksempelvis de faktorer, der bestemmer udøvernes økonomiske situation samt deres sociale og uddannelsesmæssige forhold og hermed også indirekte idrætsinterne forhold som mulighederne for at deltage i den nødvendige træning (med de nødvendige faciliteter, rekvisitter etc.), og at deltage i konkurrencer for at dygtiggøre sig på længere sigt³.

² De vigtigste pointer, og resultater fra dette Bind II er opsamlet samt perspektiverende præsenteret i undersøgelsens Bind I.

³ Under "eksterne idrætslige forhold" henregnes udøverens sociale og økonomiske situation, familiemæssige forhold osv. Under "interne idrætslige forhold" henregnes trænings- og konkurrencevilkår.

For nogle idrætsgrenes vedkommende må det formodes, at de idrætseksterne forhold ikke er lige så determinerende for udøvernes muligheder for at forbedre sig og avancere til supereliten, som for andre idrætsgrene⁴; men for alle idrætsgrene gælder, at den samlede belastning af udøveren vokser med alderen som følge af job, uddannelse og familie. Disse forhold formodes at påvirke sportsudøvelsen i varierende omfang. Resultatet kan i nogle tilfælde resultere i fravær af advancement fra sub- til supereliten og i andre tilfælde simpelt fravalg af idrætskarriere fordi det - forskellige støtteformer til trods - eksempelvis er svært at kombinere et fuldtidsjob, eller en uddannelse, med en fuld satsning på en eliteidrætskarriere.

Denne undersøgelse belyser både de idrætseksterne og idrætsinterne aspekter af subelitens aktuelle vilkår. I forhold til andre undersøgelser af elitens vilkår (jf. nedenfor) er der imidlertid her tale om en højere prioritering af de socioøkonomiske (sociale og økonomiske) elementer i forhold til de idrætsinterne elementer. Dette begrundes dels i de ovennævnte hypoteser; men dels også i det konkrete faktum, at subeliten i denne undersøgelse pr. definition ikke er indplaceret på Team Danmarks Kandidatliste, der i modsætning til subeliten modtager kontant støtte, ligesom subeliten heller ikke er professionelle og derigennem modtager kontante vederlag for deres idrætsudøvelse⁵. En af de afgørende forskelle mellem subelitens og superelitens vilkår formodes med andre ord at være udøvernes sociale og økonomiske situation.

Den valgte prioritering mellem det centrale i vilkårene står i lettere kontrast til en undersøgelse af superelitens vilkår, der blev foretaget i 1995 (herefter kaldet 1995-undersøgelsen), hvor der i højere grad blev lagt vægt på trænings- og konkurrencevilkår end de sociale og økonomiske ditto (se Hansen 1995:13)⁶. Dette blev gjort fordi man på daværende tidspunkt ønskede at gå et skridt videre i forhold til 1983-undersøgelsen af eliteudøvernes vilkår⁷, der udgjorde en del af grundlaget for Kulturministeriets Elitebetænkning, som senere førte til dannelsen af Team Danmark. En del af formålet med 1995-undersøgelsen var således at undersøge *"en type træningsmiljø, der ikke fandtes tidligere [dvs. da 1983-undersøgelsen blev lavet, red.]: nemlig træning på Team Danmarks elite- og træningscentre"* (Hansen 1995: 9). Prioriteringen i 1995-undersøgelsen skal på ingen måder kritiseres her. Den er fuldt ud gyldig i forhold til 1995-undersøgelsens

⁴ Der er eksempelvis en formodet forskel på, hvor omkostningskrævende det er at være elitesvømmer og speedwaykører.

⁵ Enkelte udøvere kan naturligvis tænkes at modtage visse vederlag om end i mindre omfang.

⁶ I 1995-undersøgelsen hedder det, jf. resumeet af kapitel 1, side 13: *"Undersøgelsen [1995-undersøgelsen, red.] prioriterer trænings- og konkurrencevilkår fremfor sociale vilkår"*.

⁷ Ministeriet for Kulturelle Anliggender, (1983).

perspektiver; men i forhold til denne undersøgelses population og formål synes det vigtigt at opprioritere undersøgelsen af de sociale (eller idrætseksterne, om man vil) forhold.

1.3 UDFORMNINGEN AF SPØRGESKEMAET

Spørgeskemaet⁸ til denne undersøgelse er hovedsageligt udformet med udgangspunkt i det spørgeskema, som blev udsendt i forbindelse med 1995-undersøgelsen (se Bilag: Appendiks: Spørgeskemaet til denne undersøgelse (nye og/eller anderledes spørgsmål i forhold til 1995-undersøgelsen)). Dog har den anderledes vægtning af de centrale vilkår haft konsekvenser for udformningen af spørgeskemaet. Visse spørgsmål er i forhold til 1995-undersøgelsen udeladt. Andre spørgsmål er blevet væsentligt omformuleret og sidst, men ikke mindst, er nye spørgsmål kommet til. Der er to primære årsager til, at 1995-undersøgelsens spørgeskema har dannet udgangspunkt for tilrettelæggelsen af spørgeskemaet.

For det første gjorde den korte tidsfrist for udarbejdelse af undersøgelsen samt indhentning af datamaterialet for denne det umuligt at lave en såkaldt pilotundersøgelse, der kunne være med til at finjustere spørgeskemaet. Dels ville det - ligeledes i forhold til den korte tidsmæssige ramme for udarbejdelse af rapporten - være umuligt sammensætte en større række af nye spørgsmål. Derfor var det undersøgelsesgruppens opfattelse, at det ville være vanskeligt at afvige meget fra spørgsmål, der tidligere havde været prøvet i praksis. 1995-undersøgelsen efterlader samtidig et billede af, at spørgeskemaet fra denne overordnet set har været velfungerende.

For det andet ville undersøgelsesgruppen, ved at tilstræbe en så identisk spørgsmålsformulering som muligt sikre, at mulighederne for sammenligninger mellem de to undersøgelser blev maksimeret. Forskelle og ligheder mellem gruppen af subelite- hhv. supereliteudøvere har som nævnt i hovedrapporten (Bind I) været et af udgangspunkterne for denne undersøgelse, og dette forhold udgør en vigtig del af baggrunden for de relativt ens spørgeskemaer⁹.

⁸ Denne undersøgelses spørgeskema er trykt i Bind III.

⁹ Dog skal det pointeres, at sammenlignigheden mellem de to undersøgelser ikke blot sikres ved at tilstræbe så ens formuleringer som muligt. Sammenligningen af de to undersøgelser rummer store potentielle fejlkilder o.lign. Dette skal dog ikke diskuteres yderligere her; men der henvises til Bilag til sammenligninger med 1995-undersøgelsen, hvor dette diskuteres i detalje.

1.4 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS GENNEMFØRELSE

Spørgeskemaet blev udsendt til udøverne i begyndelsen af juni 2000. De udøvere, som mod slutningen af juni endnu ikke havde besvaret undersøgelsen modtog en rykkerskrivelse, og i begyndelsen af juli lukkede undersøgelsesgruppen for modtagelsen af svar.

849 udøvere, der matchede de opsatte kriterier for subeliten (jf. Kapitel 2), fra i alt 42 forbund, blev oprindeligt udvalgt til at udgøre undersøgelsespopulationen. Fra de 849 udøvere har undersøgelsesgruppen modtaget 554 gyldige besvarelser, hvilket giver en svarandel på 65,3%¹⁰. Dette må som følge af den korte svarperiode anses som meget tilfredsstillende.

Udøverne havde to muligheder for at besvare spørgeskemaet: enten ved på den traditionelle måde at afkrydse svarangivelser i en via Post Danmark udsendt papirversion - som omkring 2/3 af respondenterne benyttede - eller ved selv at indtaste svarene i en internetudgave af spørgeskemaet. Internetmuligheden benyttede ca. 1/3 af respondenterne sig af. Forskellen mellem at besvare spørgeskemaet via et af to forskellige medier er af undersøgelsesgruppen blevet anset som uproblematisk. Der er ej heller noget, der efterfølgende tyder på, at der er forskelle mellem de, der har svaret via internettet og de, der har besvaret spørgeskemaet skriftligt.

1.5 STATISTISKE GREB

Udover grafiske opstillinger af svarfordelingen på de enkelte spørgsmål samt beregninger af gennemsnit osv. er der udført statistiske analyser (tests) med det formål at finde sammenhænge (eller forskelle) mellem udøvernes svarafgivelser på to eller flere forskellige spørgsmål. Gennem sådanne tests kan der findes frem til de mulige årsager til, at udøverne har svaret som de har gjort. Testene er således med til at udvide forståelsen af de afgivne svar, ligesom de kan afdække underliggende mønstre i svarafgivelserne. Viser et givent spørgsmål eksempelvis en relativ klar enighed om en given svarmulighed, er det nemt blot at anskue dette som en generel enighed;

¹⁰ Efter indsendelsesfristens ophør indkom 5 udfyldte spørgeskemaer, som derfor ikke er en del af undersøgelsens datamateriale. Derudover har 3 udøvere indsendt spørgeskemaet inden deadline; men har selv angivet, at de er professionelle. To af disse har selv angivet, at de ikke fandt det relevant at besvare spørgeskemaet, mens den tredje af undersøgelsesgruppen er vurderet ugyldig i forhold til subelitekriterierne (se Kapitel 2). Derudover har tre udøvere anført, at de har stoppet deres karriere, hvorfor de enten ikke har udfyldt; men blot returneret spørgeskemaet eller er blevet frasortet af undersøgelsesgruppen. Et mindre antal spørgeskemaer er blevet returneret af postvæsenet fordi personen var ubekendt på adressen. Undersøgelsesgruppen er desuden blevet telefonisk kontaktet af flere udøvere som ikke mente, at undersøgelsen var relevant for dem. Derudover har undersøgelsesgruppen kendskab til et mindre antal udøvere, som efter udvælgelsen af populationen er overgået til professionalitet. Disse har ikke besvaret spørgeskemaet af samme grund. Alle de nævnte udøvere er ikke en del af undersøgelsens datamateriale, og derfor er den reelle svarandel lidt højere end ovenfor angivet.

men det behøver ikke nødvendigvis at være hele sandheden! Enkelte grupper indenfor den generelle gruppe kan skille sig ud, og endog svare stik modsat majoriteten.

Et tænkt eksempel kan være med til at understrege relevansen af at foretage statistiske tests: forestiller man sig, at 75% af en given gruppe respondenter har erklæret sig enige i, at de har gode træningstidspunkter i deres klub, og 25% har erklæret sig uenige deri, er det umiddelbart nemt at konkludere, at der er en generel tilfredshed med træningstidspunkterne i klubberne. Men det *kan* jo være, at de 25% ikke er et repræsentativt udsnit af samtlige udøvere, men derimod *netop* har svaret i kategorien "Utilfreds" fordi de adskiller sig fra resten af populationen ved eksempelvis at være yngre, tilhøre et andet køn el.lign.

For at kunne teste sådanne forhold (eller underliggende mønstre i svarafgivelserne om man vil) er respondenterne bl.a. blevet opdelt i indbyrdes forskellige grupper, i denne undersøgelse kaldet parametre (en parameter kan eksempelvis være alder eller køn). Disse grupper hjælper med til at lægge særlige perspektiver ned over det indsamlede datamateriale. Det undersøges således systematisk, om der er forskelle mellem de svar som udøverne fra de enkelte parametergrupper har afgivet på spørgeskemaets spørgsmål. Det skal i denne forbindelse understreges, at fordi testresultatet gør det muligt at påvise en sammenhæng mellem en parameter (en speciel gruppe med nogle særlige karakteristika) og et givent spørgsmål, så vil det i alle tilfælde *kun* åbenbare en talmæssig (statistisk) sammenhæng. Det må altid vurderes kvalitativt, hvad den påviste sammenhæng egentlig viser¹¹. Det er nemlig ikke nødvendigvis parameteren, der forklarer tallenes samvariation. Der kan være tale om en samvariation, der skyldes helt andre faktorer. Det er f.eks. muligt at vise en statistisk sammenhæng mellem forskelle i antallet af telefonabonnenter og stigninger eller fald i indkomst pr. indbygger. Men, at der er en statistisk (talmæssig) sammenhæng afstedkommer ikke pr. definition, at der er tale om en kausal sammenhæng. Kvalitative begrundelser må derfor i alle tilfælde underbygge, at en talmæssig sammenhæng også er udtryk for en *reel* sammenhæng, og dermed hvori den viste talmæssige sammenhæng kvalitativt består.

Et andet tænkt eksempel fra denne undersøgelses sfære kan medvirke til illustrere, hvad tests kan bruges til: Forestiller man sig, at der er væsentligt flere mænd end kvinder, der har vundet medaljer ved internationale seniormesterskaber, ville det være nemt at konkludere, at mændene er mere succesrige (på en international skala) end kvinderne. Viser det sig imidlertid, at

¹¹ Både inden testene udføres samt efter de er udført, og resultaterne skal bedømmes.

kvindernes alderssammensætning er væsentligt yngre end mændenes er det efter al sandsynlighed mere rimeligt at antage, at alder er den bestemmende faktor for den konstaterede forskel. Det er med andre ord mere sandsynligt, at forskellen i resultater skal henføres til aldersforskelle, idet det formodes vanskeligere at vinde seniormedaljer som junior end som senior! Derfor skal sammenhængene og forskellene ses i et perspektiv, der sandsynliggør en sammenhæng mellem svarafgivelsen på to spørgsmål. Undersøgellesgruppen har så vidt muligt tilstræbt at gøre disse sandsynligheder eksplicite i undersøgelsen.

I teorien - og stringent teoretisk formuleret - viser de statistiske tests, der er anvendt i denne undersøgelse, at det ikke kan afvises, at der er en sammenhæng mellem to svarafgivelser. I praksis betyder dette imidlertid, at et testresultat der viser en sammenhæng vil blive tolket, som om der *er* en sammenhæng og ikke kun, at det ikke kan afvises, at sammenhængen eksisterer. Dette er i øvrigt en alment accepteret praksis. Tests bliver desuden udført på forskellige signifikansniveauer, der for hvert niveau udtrykker testens "strengthed": jo lavere testniveau, jo strengere test. I denne undersøgelse er valgt at operere med et signifikansniveau på 5%, idet det er et alment accepteret testniveau, og i øvrigt det mest anvendte¹².

En statistisk test siger imidlertid ikke noget om, hvor stor eventuelle forskelle og sammenhænge er. I den forbindelse opereres med det ovenfor nævnte begreb "signifikans", der indikerer, at sammenhængen eksisterer på det valgte signifikansniveau. Således kan der være forskel på, hvor markant forskellene og sammenhængene kommer til udtryk. En signifikant forskel skal altså læses og forstås i den korrekte sammenhæng, og det er i denne forbindelse nødvendigt med kvalitative tolkninger for at kunne få fuldt udbytte af statistiske tests. I denne undersøgelse er disse tolkninger forsøgt gjort så eksplicite som muligt. Dette har fordret en vis ensretning af ordvalg i forbindelse med disse:

Signifikant sammenhæng/forskel: sammenhæng eksisterer.

Markant sammenhæng/forskel: der er en tydelig sammenhæng mellem to spørgsmål.

Væsentlig sammenhæng/forskel: der er en klar sammenhæng som dog er mindre tydelig end den markante sammenhæng.

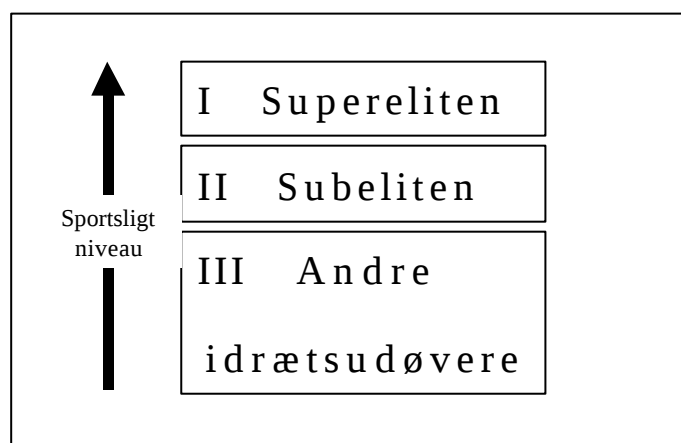
¹² Signifikansniveauer er populært sagt et mål for præcisionen af den udførte test. Opereredes på 0% niveau skulle to svarfordelinger ligne hinanden fuldstændig førend man ville sige, at der var en signifikant sammenhæng. Opererede man derimod med et noget højere signifikansniveau, eksempelvis 50%, ville sandsynligheden for at man finder sammenhænge stige; men med den bivirkning, at pålideligheden af den registrerede sammenhæng ville blive mindre. Med andre ord jo lavere signifikansniveau desto større er sandsynligheden for valide resultater, men samtidig bliver det også sværere "at finde" sammenhængene.

Tendens til, marginal, eller minimal sammenhæng/forskel: der er en signifikant forskel; men forskellen kan være svær at få øje på.

Således har undersøgelsesgruppen gradbøjet konklusionerne. Dette beror alene på et subjektivt skøn fra undersøgelsesgruppens side. Den ihærdige læser kan gå konklusionerne i kortene ved at checke bilagstabellerne i Bind III, hvor signifikanstabeller og/eller -figurer for samtlige spørgsmål er indsat.

2. UNDERSØGELSENS POPULATION - HVAD ER SUBELITEN?

Det er vanskeligt at afgrænse undersøgelsens population på entydig vis. Selv om man umiddelbart kan have en forholdsvis klar forestilling af, hvordan den danske eliteidrætsverden er sammensat, er det straks langt sværere at opstille klare kriterier for, hvornår man kan betegne en person som hhv. almindelig motionist (og derfor ikke eliteidrætsudøver), subelite- eller supereliteidrætsudøver. Man kan med rette spørge: hvilke forhold er bestemmende for, om man tilhører den ene, den anden eller den tredje kategori? Er det mængden af tid udøveren bruger på sin idræt? Er det udøverens resultater? Eller er det udøverens talent? Disse er blot tre kriterier, som alle umiddelbart forekommer relevante for afgrænsningen af kategorierne, og dermed for udvælgelsen af denne undersøgelses population. Afgrænsningen bliver forskellig alt efter, hvilke kriterier der anvendes. Figur 2-1 er en forsimplet grafisk fremstilling af samtlige danske idrætsudøvere, og deres sportslige niveau:

Figur 2-1 Supereliten, subeliten og andre idrætsudøvere

I 1995-undersøgelsen valgte man et relativt simpelt udvælgelseskriterium for den undersøgte population. Det var de aktive, som på undersøgelsestidspunktet var indplaceret på Team Danmarks Kandidatliste. I nærværende undersøgelse kaldes denne gruppe som nævnt "supereliten"; men man kunne have valgt at kalde dem "international elite", "topeliten" eller noget helt fjerde. Det afgørende i denne sammenhæng er, at subeliten i denne undersøgelse "opad til" er afgrænset som den gruppe, der ligger på niveauet lige under de udøvere, som er indplaceret på Team Danmarks Kandidatliste, eller som ikke er professionelle.

Det skal understreges, at begrebet "subelite" på ingen måder må opfattes som en negativ ladet betegnelse. Der er tale om en gruppe af aktive, der træner endog meget seriøst. Mange lægger et

lige så stort stykke arbejde i deres idrætsudøvelse som den absolutte topeelite, og flere er meget tæt på det idrætslige niveau, der kendetegner supereliten. På mange områder må de også formodes at have de samme vilkår som supereliten. Der er således på ingen måde tale om "sekunda-udøvere". Derimod er gruppen i det store hele meget flot sportsligt meriterede, idet mange i gruppen har vundet medaljer ved nationale og endog internationale mesterskaber (se Afsnit 3.6.1).

Afgrænsningen af subeliten "opad" er således relativ enkel. Afgrænsningen "nedad" er derimod sværere. Gruppen af andre idrætsudøvere består af mange forskellige typer af idrætsudøvere. Det er indlysende, at motionister indgår i denne gruppe, men hvor går grænsen mellem subeliten og dem, der "ligger lige under" subeliten.

For at kunne lægge nogle valide snit, og på denne måde indkredse subeliten, udarbejdede undersøgelsesgruppen i samarbejde med Team Danmark nogle udvælgelseskriterier. Der er mindst to hensyn at tage i en sådan forbindelse. For det første er der hensynet til at få lavet en så præcis afgrænsning som muligt, og for det andet hensynet til det praktisk mulige. Disse hensyn er ikke nødvendigvis modsat rettede, men kan nogle gange være det.

Team Danmark vurderer, at de i alt henregner mellem 2500-3000 idrætsudøvere som eliteidrætsfolk. De vigtigste årsager til, at kontakten mellem disse udøvere og Team Danmark eksisterer, er primært, at de nævnte udøvere enten er indplaceret eller deltager i træning på elitecentre og/eller træningscentre¹³. Disse 2500-3000 idrætsudøvere udgør således eliten af den del af den danske idrætsverden som Team Danmark pr. definition servicerer. Dertil kommer en gruppe professionelle idrætsudøvere i sportsgrene som boksning, cykling fodbold, håndbold, golf, tennis o.lign., som også må betegnes som enten super- eller subelite; men som Team Danmark ikke servicerer. Grænserne mellem professionel og uprofessionel, superelite og subelite er imidlertid som nævnt tidligere ikke særlig entydige, ligesom de varierer indenfor de enkelte idrætsgrene, hvorfor udvælgelsen i sidste ende beror på et kvalitativt skøn (se også nedenfor).

¹³ Elite- og træningscentre er i korte træk specielle træningscentre for eliteidrætsudøvere som Team Danmark har oprettet i samarbejde med bl.a. specialforbundene. På disse centre er mange centrale funktioner samlet og blandt opgaverne kan nævnes: "Centrene stiller faciliteter og organisation til rådighed for udøverne (...) er hjemsted for landstræneren (...) skal give mulighed for gennemførelse af træningsaktiviteter med henblik på kvalificering til NM, EM, VM og OL" (Team Danmark Håndbogen, kap.2).

Ud af de 2500-3000 udøvere var 318 indplaceret på Kandidatlisten i maj 2000¹⁴, hvor denne undersøgelse påbegyndtes. Det var således ud af den resterende del af udøvere, at populationen blev "udtaget". Et udvælgelseskriterium blev opstillet i denne forbindelse: subeliten omfatter aktive i elitecentrenes bruttogrupper, der *ikke* er indplaceret på Kandidatlisten. I de tilfælde hvor et specialforbund ikke har et elitecenter, blev udvalgt de aktive, der efter Team Danmarks konsulenter skøn ville have været på en bruttogruppeliste, hvis et sådant elitecenter fandtes.

Populationen er altså i sidste ende udvalgt af Team Danmarks konsulenter, og det er denne gruppe alene, som er blevet undersøgt i denne undersøgelse. Udøvere fra visse idrætsgrene indgår således ikke i populationen i det omfang man ellers kunne forvente. Eksempelvis er der ingen håndboldspillere eller herrefodboldspillere med. Dette diskuteres nedenfor i Afsnit 2.1.

Som det til dels fremgår af ovenstående er subeliten altså en meget sammensat gruppe. Subeliten består således eksempelvis af det unge talent, der lige mangler det sidste for at slå igennem internationalt; den erfarne sportsmand/kvinde som igennem flere år har været en del af den danske eliteidrætsverden, og som måske på et tidspunkt har været indplaceret på Kandidatlisten; deltageren på et udvalgt landshold, som ikke vurderes til at være på et niveau, der berettiger indplacering; og den tidligere (verdens)mester, der pga. job eller familie har valgt at omprioritere sine aktiviteter, men som stadigvæk er en habil sportsmand/kvinde, der f.eks. deltager i mesterskaber på højt niveau, uden dog at have samme høje ambitioner som tidligere. Dette er blot fire forskellige typer af de eliteidrætsudøvere, som denne undersøgelse har fat i. Det skal bemærkes, at der her ikke nødvendigvis er tale om ideal- eller arketyper. De nævnte typer er blot medtaget for at give læseren et mere konkret (og nuanceret) billede af populationens sammensætning. I det følgende afsnit vil der blive kigget nærmere på, hvilke idrætsgrene udøverne dyrker. Dette skulle yderligere udvide forståelse af subelite-populationen, og dens heterogenitet.

2.1 SUBELITEN OG IDRÆTSGRENE

Under de indledende rundbordssamtaler med Team Danmarks konsulenter blev især de specielle forhold indenfor hver enkelt idrætsgren flere gange bragt frem som værende af stor betydning for udøvernes elitestatus. En af konsulenterne sagde eksempelvis:

"Forholdene i de enkelte idrætsgrene er meget forskellige. I svømning skal man eksempelvis have en meget stor træningsmængde, der starter tidligt, hvis man gerne vil være med. Det

¹⁴ Team Danmark, "Kandidatliste - Maj 2000".

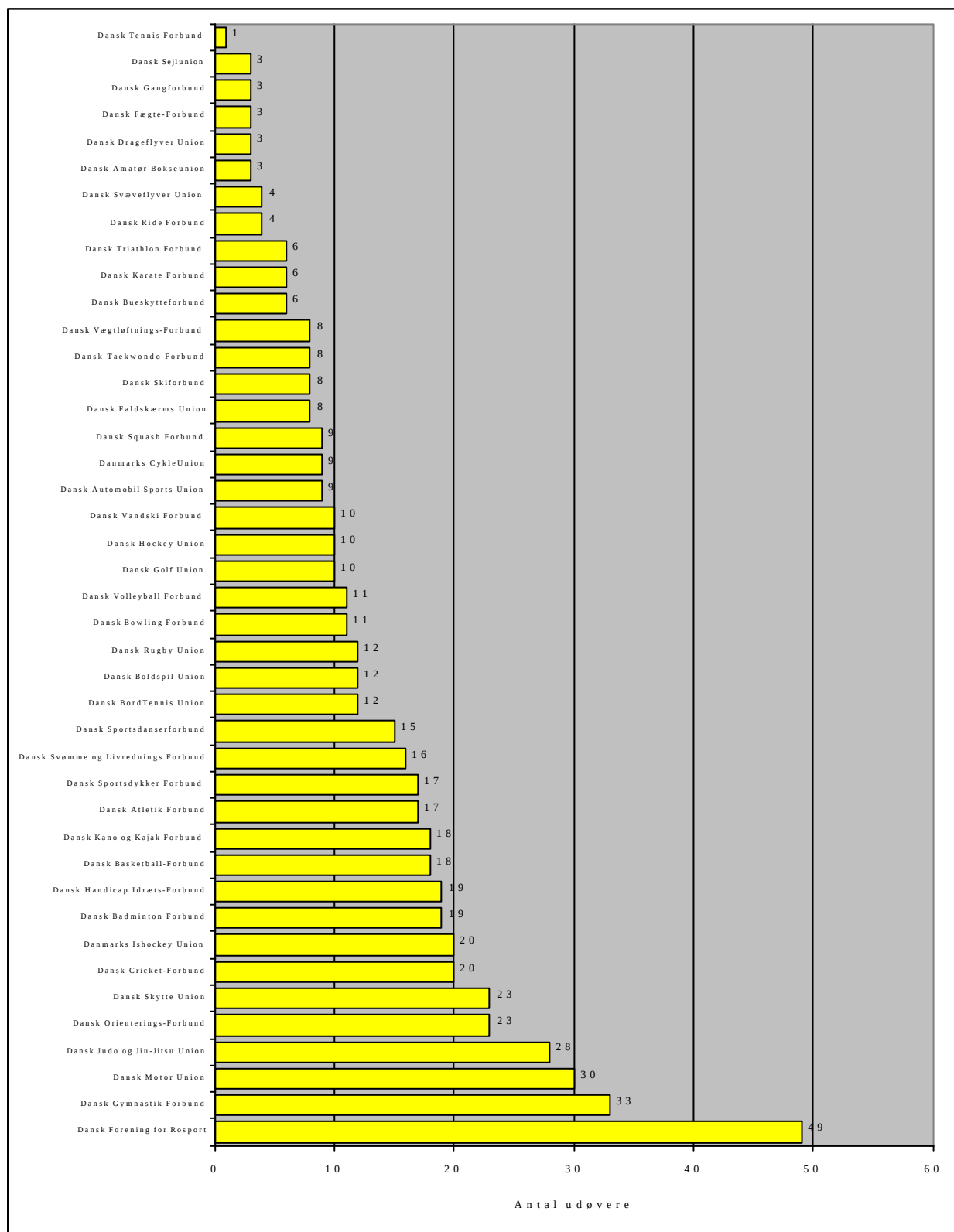
behøver man ikke nødvendigvis i roning. Der kan man vente med at sætte ind til senere. Det fylder [også] mere at være gymnast og svømmer end eksempelvis roer. Dvs. det fylder meget at være gymnast eller svømmer i en ung alder og det betyder, at man enten brænder ud forholdsvis tidligt eller også får man ikke kvalitet i sin ungdomsuddannelse, der gør at man har noget at leve videre på. Roerne kan bedre i en ung alder klare at få skabt sig et socialt fundament, og få et niveau, og så sige: nu har vi noget at leve videre på så vi kan trappe træningsmængden op. Der er jo markant forskel på, hvordan de to typer idrætter topper rent aldersmæssigt" .

Der er altså på alle niveauer meget forskellige forhold i de enkelte idrætsgrene. Der er forskel på, hvor meget der skal trænes, samt hvor tidligt man skal påbegynde en elitesatsning for at nå til tops. Der er forskel på de økonomiske krav og muligheder, samt offentlighedens, sponsoreres og mediernes interesse. Der er forskel på, hvor mange aktive, der er i de enkelte idrætsgrene, og dermed hvor gode konkurrence- samt træningsvilkårene er. Endelig kan man påpege, at der i en vis udstrækning er forskel på, hvilke udøvere man henregner til subeliten indenfor de enkelte idrætsgrene, idet det for nogle idrætsgrenes vedkommende er udøvere, som er tæt på verdenseliten, mens det for andre idrætsgrene er udøvere, der ligger langt fra et internationalt eliteniveau.

Det fremgår af Figur 2-2 hvilke specialforbund undersøgelsens population kommer fra. I det følgende vil der blive knyttet kommentarer til de enkelte forbunds udøvere, hvilket forhåbentlig kan skabe et mere levende billede af populationen. Dog vil der ikke blive knyttet kommentarer til alle forbund, kun til dem som af den ene eller anden årsag er specielt interessante. Først skal det dels understreges, at nogle af specialforbundene dækker over flere forskellige idrætsgrene og discipliner (se Bilag til spørgsmål 8, Bind III), og dels, at svarandelen for de enkelte forbund er stærkt varierende (se ligeledes Bilag til spørgsmål 8). Samtidig er det i denne sammenhæng interessant at sammenligne med, hvor mange udøvere der er indplaceret på Kandidatlisten i de enkelte idrætsgrene (se Bilag til spørgsmål 8). Disse tre bilag vil i det følgende blive brugt og henvist til flittigt.

Der er i alt 49 roere, som har besvaret spørgeskemaet, hvilket betyder at Dansk Forening for Rosport er markant højere repræsenteret end alle andre forbund. Dette skyldes primært, at Team Danmarks konsulenter ved udvælgelsen af populationen har vurderet, at der er en stor subelite i denne idrætsgren. Desuden skal det også nævnes, at hele 89,1% af de i alt 55 roere, som spørgeskemaet blev udsendt til, har besvaret spørgeskemaet, hvilket er væsentligt over gennemsnittet for alle udøvere, som er 66,5%. I maj 2000 var der desuden indplaceret 15 roere på Kandidatlisten, hvilket også hører til i den høje ende.

Der er to forbund, der repræsenterer Motorsport. Dansk Automobil Sports Union (DASU) repræsenterer de firehjulede motorsportsgrene (i denne undersøgelse rally og formel-bil), hvorimod Dansk Motor Union (DMU) repræsenterer de tohjulede motorsportsgrene (i denne undersøgelse motorcross, road racing og speedway). Derudover organiserer DMU også BMX-cykling, der således ikke er en del af Danmarks Cykle Union (DCU). DMU er markant repræsenteret i undersøgelsen med 30 udøvere i alt, hvorimod DASU er repræsenteret af 9 udøvere.

(N=554)

Figur 2-2 Udøvernes specialforbundstilknytning

DCU er ikke repræsenteret af udøvere i banecykling samt landevejscykling for mænd. Derimod er de 9 udøvere fordelt på mountainbike (både mænd og kvinder) samt landevejscykling for kvinder. På Kandidatlisten for maj 2000 var i alt 6 ryttere indplaceret. Disse var dels

mountainbikeryttere, og dels baneryttere. Derimod var der ingen mandlige landevejsryttere indplaceret, hvilket kan hænge sammen med cykelsportens store grad af professionalisering. Dette er således også årsagen til, at en idrætsgren, der på eliteplan fylder meget i den danske bevidsthed, ikke er repræsenteret med flere end 9 udøvere i denne undersøgelse (oprindeligt blev der udsendt spørgeskemaer til tretten cykelryttere).

De 12 udøvere med tilknytning til Dansk Boldspil Union (DBU) (fodbold) er alle kvinder. Når der ikke er medtaget mandlige fodboldspillere i subelitepopulationen, har det at gøre med, at de dyrker idræt under helt særegne vilkår set i forhold til subeliten i øvrigt. Umiddelbart vurderet kunne denne gruppe bestå af mindst samtlige superligaspillere, der ikke er på landsholdet. Hovedparten af disse er heltidsprofessionelle. Fodbold har en meget stor elitegruppe, og det er meget vanskeligt at udskille en subelite og dermed frasortere elitespillere i forhold til dem, som ligger lige under supereliten. Afgrænsningen af subeliten ville m.a.o. blive for tilfældig, og gruppen af fodboldspillere ville også nemt blive for stor og dominerende i forhold til resten af populationen.

Golf er ligeledes en af de sportsgrene, hvor de professionelle muligheder er store. I maj 2000 var herregolflandsholdet indplaceret på Kandidatlisten. Men på dette landshold er det vel at mærke amatører, og således ikke de professionelle fra Challenge og Europa Tour'en, som indgår. I subeliten indgår derfor de herrespillere, der ligger lige under landsholdsniveau, samt nogle kvindelige golfspillere.

Dansk Handicap Idræts-Forbund (DHIF) er repræsenteret af tre idrætsgrene - Ridning, Skydning og Svømning. I alt 19 udøvere ud af 25 adspurgte har svaret. I øvrigt var der i maj 2000 indplaceret 6 handicapidrætsudøvere på Kandidatlisten.

I badminton har Danmark en lang tradition for at have mange spillere i den absolutte verdenselite. Subjektivt vurderet er der mange af disse spillere, som lever professionelt selvom de egentlig er kategoriseret som amatører. Alle disse spillere er samtidig indplaceret på Kandidatlisten, og er således ikke en del af denne undersøgelses population. Derimod er de spillere, som i henhold til subelitekriteriet er en del af elitecenterbruttogruppen, medtaget i populationen.

2.1.1 Specialforbund, idrætsgrene og lave svarandele

Resten af dette afsnit omhandler de forbund, som har den laveste svarandel i forhold til de oprindeligt udsendte antal spørgeskemaer. Generelt må det formodes, at specifikke forhold indenfor den enkelte idrætsgren i forhold til konkurrencedeltagelse kan være en medvirkende årsag til lave svarandele. Stævner, turnering og andre konkurrencer er for nogle idrætsgrene intensivt placeret i undersøgelsesperioden, hvilket i sig selv har umuliggjort, at særlig mange har kunnet svare. Dertil kommer en række specifikke forhold inden for de enkelte idrætsgrene, som kort berøres nedenfor.

Der er kun én ud af oprindeligt 7 tennisspillere, som har besvaret spørgeskemaet, og Dansk Tennis Forbund har således den suverænt laveste svarandel af alle forbund. Det er svært at vide hvorfor kun 1 tennisspiller har besvaret spørgsmålet, og der kan kun gisnes herom. Undersøgelsesgruppen antager, at det må hænge sammen med tennissportens relativt høje professionalisering. Dette kan dels betyde, at flere tennisspillere simpelthen har været bortrejst til turneringer, og derfor ikke har været i stand til at svare. Men det kan også betyde, at flere tennisspillere har fundet spørgeskemaet irrelevant for deres situation. På Kandidatlisten var der i maj 2000 kun indplaceret en mandlig tennisspiller (Danmarks højest rangerede i flere år), men også de næstbedste herretennisspillere, som sammen med de bedste kvindelige spillere udgør subeliten, lever i stor udstækning som professionelle med deraf følgende hyppig international konkurrencedeltagelse.

Amatørbokserne ligger også markant under den gennemsnitlige svarandel, idet kun 27,3% af disse udøvere har besvaret spørgeskemaet. Udover amatørboksning og tennis har også sejlerne, udøvere fra Dansk Karate Forbund, rytterne, vægtløfterne og squashspillerne en markant lavere svarandel end gennemsnittet for alle.

Der kunne knyttes mange andre kommentarer til udvalget af udøvere fra de enkelte forbund. Det er imidlertid ikke hensigten med dette afsnit at give en sådan detaljeret fremstilling. Formålet har derimod været at beskrive populationen med bred pensel, således læseren forhåbentlig har fået et vist indtryk af populationens sammensætning.

Dog skal der knyttes et par bemærkninger til et af de specialforbund, som ikke har udøvere repræsenteret i subelitepopulationen - Dansk Håndbold Forbund. Håndboldsporten havde i maj 2000 i alt indplaceret 64 udøvere på Kandidatlisten. Disse er kollektivt indplaceret som hold,

idet både A- og U-landshold på både kvinde- og herresiden er indplaceret. Imidlertid er der ikke nogle håndboldspillere som af Team Danmarks konsulenter er vurderet til at være subelite. Årsagen må igen findes i forhold, som tilsvare herrefodboldens: En relativ stor gruppe af elitehåndboldspillere samt graden af professionalisme. Dog synes begrundelsen for dette valg ikke at være lige så klart som i tilfældet med fodbold, da det vel er de færreste håndboldspillere i håndboldligaerne, der kan leve af deres idræt alene.

En anden holdsport, Ishockey, fylder til gengæld relativt meget i subelite-populationen. Det skyldes primært, at ingen ishockeyspillere var indplaceret på Kandidatlisten i maj 2000, hvorfor subeliten udgøres af A- og U-landsholdsspillere. Set i denne sammenhæng kan det også undre, at håndbold ikke er repræsenteret. Udover håndbold er der en række andre specialforbund, som heller ikke er repræsenteret i undersøgelsen. Der er dog for alle forbunds vedkommende tale om relativt små forbund hvoraf de fleste ikke har nogle indplacerede udøvere samtidig med, at antallet af eliteudøvere er begrænset. En liste over disse forbund findes i Bilag til spørgsmål 8.

Generelt kan det altså konstateres, at subeliten er sammensat af mange forskellige typer udøvere på forskellige sportslige niveauer. I visse idrætsgrene må det formodes, at subeliten kan begå sig aldeles glimrende på internationalt niveau (eksempelvis badminton og sejlsport). Dette hænger sammen med, at danske eliteidrætsfolk traditionelt tilhører verdenstoppen i disse idrætsgrene. I andre idrætsgrene udgør subeliten rent faktisk de allerbedste i Danmark; men er med i populationen fordi de er relativt længere fra den absolutte internationale elite (eksempelvis Ishockey). I endnu andre idrætsgrene er der tale om udøvere, der på en dansk eliteskala, er ret langt efter de allerbedste danskere fordi de professionelle muligheder indenfor idrætsgrenen er store (eksempelvis golf og til dels boksning). Og sidst er der nogle idrætsgrene, som af andre grunde er fraværende (eksempelvis håndbold, herrefodbold og landevejscykling for herrer).

Således er den undersøgte gruppe sammensat, og dette bedes læseren være opmærksom på i den følgende læsning af undersøgelsen. I nedenstående Kapitel 3 beskrives forskelle mellem de idrætsgrene, som har besvaret med en så stor frekvens, at senere behandling er stor nok til, at anonymiteten ikke problematiseres. Desuden fremgår mere specifikke forskelle mellem idrætsgrene.

3. SUBELITEN ANNO 2000

I dette kapitel tages hul på afrapporteringen af spørgeskemaet. Kapitlet koncentrerer sig om at afrapportere udøvernes svar på en række spørgsmål, som er nødvendige for at få det fulde udbytte af de senere analyser. Kapitlet går bl.a. tæt på undersøgelsens parametre. Da de enkelte delafsnit forholder sig til alle parametrene er det relevant med en meget kort introduktion til disse.

3.1 KORT INTRODUKTION TIL PARAMETRENE

I undersøgelsen er valgt at operere med en række faste eller gennemgående parametre. Dette er således parametre i forhold til hvilke, der er foretaget signifikansberegninger for alle spørgsmål. Desuden anvendes i rapporten to ikke-gennemgående parametre, som kan genfindes i forhold til flere af spørgsmålene. For det tredje arbejdes der i specifikke tilfælde med enkeltstående parametre.

De faste parametre er følgende: "SOCIOØKONOMI", "KØN", "ALDER" OG "BESKÆFTIGELSE". Parameteren KØN er relativ enkel, idet den er opdelt i parametergrupperne Mand og Kvinde (se Afsnit 3.2). Parameteren ALDER er opdelt i 3 grupper; 16-20 årige, 21-24 årige samt 25-58 årige (se Afsnit 3.3.1). For begge parametre gælder, at samtlige 554 udøvere har besvaret spørgsmålene, som ligger til grund for opdelingen. Parameteren BESKÆFTIGELSE er opdelt i to grupper - dels "Lønmodtager", og dels "Under uddannelse". Disse to grupper udgør et stort flertal af alle 554 udøvere, men da nogle udøvere har angivet en anden beskæftigelsessituation ("arbejdsløs", "værnepligtig" eller "selvstændig") er det således ikke alle udøvere, som er en del af parameteren (se Afsnit 3.4.1). Parameteren SOCIOØKONOMI er den som det umiddelbart er sværest at forholde sig til. Parameteren består af to grupper: Socioøkonomi A samt Socioøkonomi B, som er kendetegnet ved, at Socioøkonomi B på en række udvalgte spørgsmål af socioøkonomisk karakter er mere negativt indstillet overfor deres egen sociale og økonomiske situation, end Socioøkonomi A. I mange situationer benævnes de to grupper "A-holdet" og "B-holdet" eller "det Socioøkonomiske A-hold" hhv. "B-hold" (se Afsnit 3.5.3).

De ikke gennemgående parametre er AMBITIONER samt IDRÆTSGREN. Parameteren AMBITIONER er opdelt i to grupper; "Større ambitioner" samt "Mindre ambitioner". Gruppen med "Større ambitioner" har alle angivet, at de satser på at blive en del af supereliten, mens gruppen med "Mindre ambitioner" har angivet et andet og lavere ambitionsniveau (se Afsnit

3.6.2). Parameteren IDRÆTSGREN er opdelt i femten grupper bestående af femten forskellige idrætsgrene. Dette indebærer, at ikke alle idrætsgrene er repræsenteret. Årsagen til dette diskuteres nedenfor i Afsnit 3.6.3. I forhold til IDRÆTSGREN er der ikke blevet beregnet signifikans, som er tilfældet med de andre parametre. Begrundelserne herfor diskuteres ligeledes i Afsnit 3.6.3.

Som det nok fremgår af ovenstående bliver de gennemgående og ikke-gennemgående parameter betegnelser skrevet *udelukkende* med versaler. De enkelte parametergruppebetegnelser *begynder* med versaler, mens resten er almindelig skrift (Eksempelvis består parameteren KØN af parametergrupperne Kvinde samt Mand).

De enkeltstående parametre, som er den tredje type, er eksempelvis brugt i tilfælde hvor to spørgsmål omhandler det samme emne. Et eksempel kan forklare dette. Udøverne har i spørgeskemaet svaret på om de har en sponsor. Derudover har de svaret på om de har nemt ved at finde sponsorer. I dette tilfælde har det første spørgsmål været brugt som parameter i forhold til det andet spørgsmål således, at det bliver muligt at se om der er en sammenhæng. Man kunne eksempelvis i dette tilfælde forestille sig, at dem som har en sponsor ville angive at have lettere ved at finde en sponsor, i forhold til dem som ikke har (ønskes svar på dette spørgsmål; se Kapitel 8).

3.2 KØNSFORDELING (PARAMETEREN KØN)

Af samtlige 554 respondenter er der 2/3 mænd, og således 1/3 kvinder. KØN er et af undersøgelsens gennemgående parametre, som baserer sig på fordelingen gengivet i Tabel 3-1.

	Kvinde	Mand	N
Antal udøvere	185	369	554
I pct.	33,4%	66,6%	

Tabel 3-1 Kønsfordeling; Parameteren KØN

Der kan *ikke* konstateres signifikante sammenhænge mellem udøvernes køn og parametrene SOCIOØKONOMI, ALDER, BESKÆFTIGELSE eller AMBITIONER (se Bilag til parameteren KØN). Dette indebærer, at der eksempelvis ikke er en signifikant større andel af kvinderne, der er under uddannelse end mændene. Da dette er første gang, at disse begreber bringes i spil skal det understreges, hvorfor der ikke er signifikante forskelle. Som det fremgår af bilaget udgør kvinderne 35,9% af de personer, der er under uddannelse; men kun 32,0% af dem, som er lønmodtagere. Så der er en lille forskel, blot er denne ikke stor nok til at være signifikant, og kan følgelig skyldes tilfældigheder. Dette kapitel prøver også i de tilfælde, hvor det er muligt, at lave sammenligninger med normalbefolkningen. I dette tilfælde kommer det ikke som nogen

overraskelse, at subelitens kønsfordeling afviger signifikant fra kønsfordelingen i befolkningen som helhed.

3.3 ALDERSSAMMENSÆTNING

Den yngste subeliteudøver er 16 år, mens den ældste er 58 år gammel. Udøvernes alder fordeler sig langt fra jævnt mellem disse to yderpunkter. Tværtimod er der en klar overvægt af yngre udøvere, hvilket også afspejler sig i udøvernes gennemsnitsalder, som er 23,7 år. Fordelingen bag denne gennemsnitsalder fremgår af Bilag til parameteren ALDER.

3.3.1 Parameteren ALDER

For at kunne bruge udøvernes alder som en parameter er det nødvendigt at opdele i parametergrupper. I denne undersøgelse er udøverne blevet inddelt i tre nogenlunde lige store grupper, hvilket fremgår af Tabel 3-2.

	16-20 årige	21-24 årige	25-58 årige	N
Antal udøvere	183	175	196	554
I pct.	33,0%	31,6%	35,4%	

Tabel 3-2 Parameteren ALDER

Denne inddeling er valgt for at minimere risikoen for, at en enkelt aldersgruppe kommer til at dominere resultaterne. De statistiske tests, som undersøgelsen benytter sig af, er rent teknisk indrettet på en sådan måde, at forskelle og ligheder mellem forskellige grupper bliver mest tydelige, når grupperne er relativt ens af størrelse. Ved en sådan fremgangsmåde undgås også, at visse grupper bliver for små af størrelse således, at tests ikke kan udføres på forsvarlig vis. Valget er således truffet for at maksimere objektiviteten. I tilfældet med udøvernes alder er det samtidig muligt at lave denne opdeling, idet der ikke findes nogle fordefinerede mål for aldersgruppe-sammensætninger. I tilfældet med udøvernes køn forholder det sig følgelig anderledes. Der er et fast antal kvinder og et tilsvarende fast antal mænd, hvorfor der ikke på samme måde kan laves en "kunstig" opdeling.

Der er en markant sammenhæng mellem ALDER og BESKÆFTIGELSE, idet der, ikke overraskende, er en større andel af de 16-20 årige, som er under uddannelse end af de to ældste aldersgrupper, ligesom de fleste af lønmodtagerne hører til de ældre aldersgrupper. Således er over 50% af lønmodtagerne over 25 år, mens over 50% af udøverne under uddannelse er under 21 år. I gennemsnit er lønmodtagerne 26,6 år gamle, mens udøvere under uddannelse er 23,3 år. Ligeledes er der en sammenhæng mellem ALDER og AMBITIONER, om end den er mindre markant end i forhold til BESKÆFTIGELSE. Gruppen med "Større ambitioner" (gns. 23,0 år) er generelt yngre end gruppen med "Mindre ambitioner" (gns. 25,5 år). Der er en minimal

sammenhæng mellem ALDER og SOCIOØKONOMI idet der er en tendens til, at det Socioøkonomiske A-hold (gns. 24,2 år) er lidt ældre end B-holdet (gns 23,3 år). Derimod er der ikke sammenhæng mellem ALDER og KØN. Kvinderne er 23,5 år i gennemsnit, mens mændene i gennemsnit er 23,8 år (se Bilag til parameteren ALDER).

Ligesom i tilfældet med KØN er det oplagt, at alderssammensætningen afviger markant fra befolkningen som helhed. Dette medfører metodiske problemer ved sammenligning af subeliten vilkår med befolkningens som helhed. I disse tilfælde er aldersgruppens sammensætning forsøgt normeret således, at den ligner normalbefolkningens. Et eksempel kan forklare dette. I undersøgelsens aldersgruppe 16-20 årige indgår alle 16-20 årige subeliteudøvere. Men som det fremgår af Bilag til parameteren ALDER er der langt flere 18, 19 og 20 årige end der 16 og 17 årige. Således forholder det sig ikke i befolkningen som helhed, idet antallet af personer er mere jævnt fordelt på de enkelte aldre i år. I mange situationer ville dette skævvride resultatet, hvis man eksempelvis sammenlignede afsluttede uddannelser for 16-20 årige subeliteudøvere med data om afsluttede uddannelser hos 16-20 årige i befolkningen som helhed. Dette er meget afhængigt af alder - det er jo praktisk taget umuligt, at man kan have taget en studentereksamen som 16 årig. I sådanne tilfælde er subeliteudøvernes alder blevet normeret således, at de aldersmæssigt ligner befolkningen som helhed (se Bilag til sammenligninger med befolkningen).

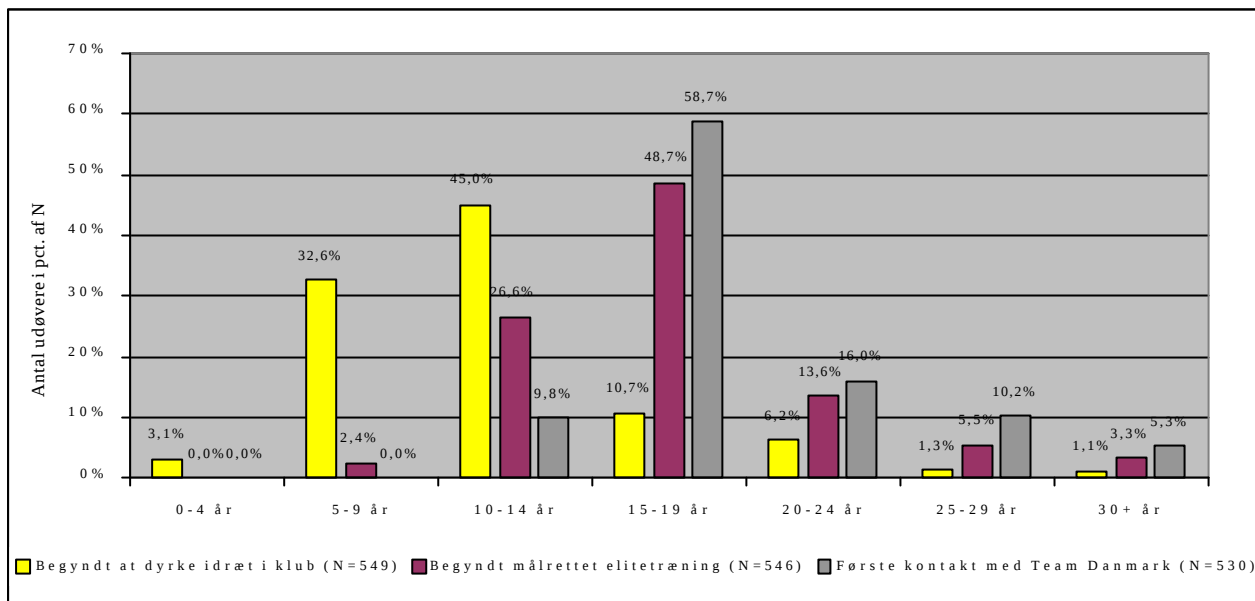
3.3.2 Stadier i idrætskarrieren

Udøverne har svaret på tre spørgsmål, som alle drejede sig om, hvornår de begyndte forskellige stadier af deres idrætskarriere. For det første svarede de på, hvornår de begyndte at dyrke deres idrætsgren i klub (spørgsmål 9), dernæst hvornår de begyndte en målrettet elitetræning (spørgsmål 10), og sidst hvornår de kom i kontakt med Team Danmark for første gang (spørgsmål 11). Svarfordelinger opgjort i relevante aldersgrupper fremgår af Figur 3-1.

Gennemsnitsalderen for alle udøvere i forhold til spørgsmålet om første træning i klub er 11,6 år. I gennemsnit startede alle udøvere den målrettede elitetræning 5,6 år senere (17,2 år), hvorimod tidsspringet herfra til første kontakt med Team Danmark er mindre (19,2 år).

Der kan konstateres signifikant sammenhæng mellem parameteren ALDER og disse spørgsmål, således, at jo ældre udøverne er desto ældre har de anført deres alder til at være i forhold til disse tre spørgsmål. Der kan være flere årsager til dette, eksempelvis kan det være svært at huske hvornår man egentlig begyndte, hvis man har været i gang med sin karriere i lang tid og følgelig er ældre. Desuden er der signifikante forskelle i forhold til flere af de andre parametre; men disse

må primært tilskrives forskelle mellem idrætsgrenene, hvilket diskuteres i det følgende. Forskelle mellem de andre parametre vil derfor ikke blive diskuteret her; men fordelingerne fremgår af Bilag til spørgsmål 9, 10 og 11.

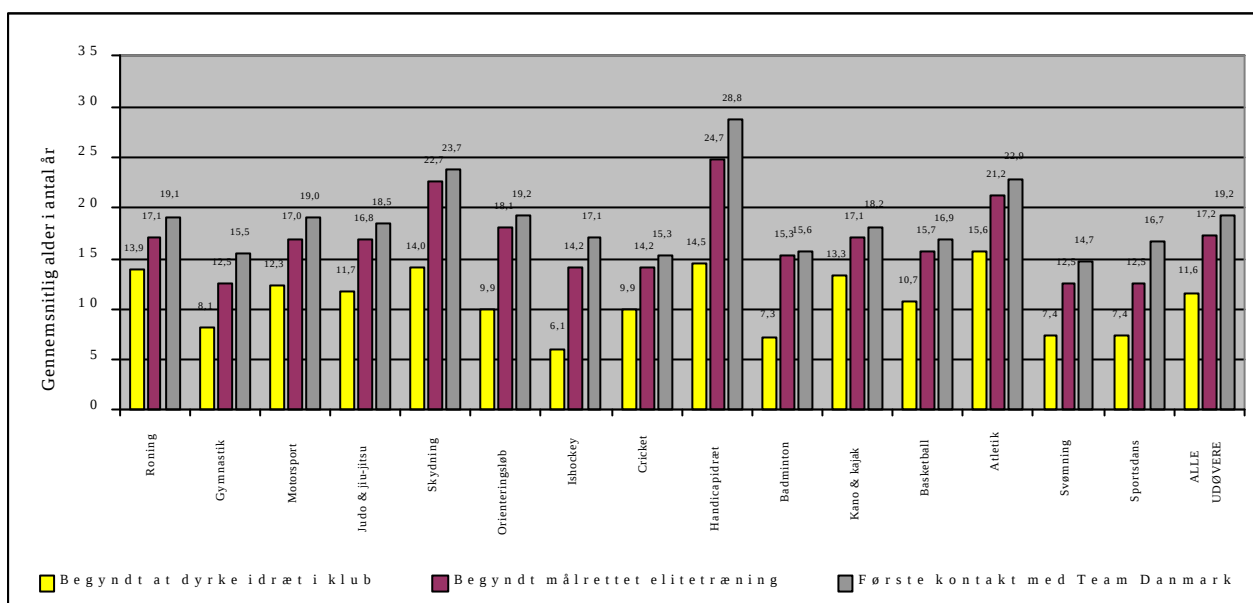

Figur 3-1 Alder ved tre stadier i karrieren

Den mest plausible årsag til, at udøverne har angivet forskellige starttidspunkter må formodes at være forskelle mellem idrætsgrene - i nogle idrætsgrene er det nærmest et uomgængeligt krav at starte tidligt for, at man kan blive en del af eliten, mens alderen er af mindre betydning i andre idrætsgrene. Sammenhænge mellem idrætsgrene - og de tre spørgsmål - fremgår af Figur 3-2, hvori der også er indsat de relaterede tal for gruppen af alle udøvere. Parameteren IDRÆTSGREN præsenteres i Afsnit 3.6.3, som bør læses for at få det fulde udbytte af figuren.

Som det fremgår af figuren ser det ud til, at specielt Gymnastik, Cricket, Svømning og Sportsdans i forhold til alle tre spørgsmål ligger væsentligt *under* gennemsnittet for alle udøvere. Det samme er tilfældet for Ishockey, Badminton og Basketball, dog ikke i samme høje grad. Ishockeyspillerne starter eksempelvis i gennemsnit tidligst af alle; men begynder den mere målrettede elitesatsning senere end nogle af de andre idrætsgrene, hvor man starter meget tidligt.

I "den anden ende" skiller Skydning, Handicapidræt og Atletik sig ud. For de to første er der væsentlig forskel for næsten alle udøvere, hvorimod det for Atletiks vedkommende skal nævnes, at nogle udøvere er relativt gamle, mens andre er relativt unge. Denne forskel kan for en stor dels vedkommende henføres til forskellige discipliner inden for Atletik. Således startede mellem- og langdistanceløberne deres idrætskarriere relativt sent, mens de andre atletikudøvere ligner gennemsnittet for alle udøvere.

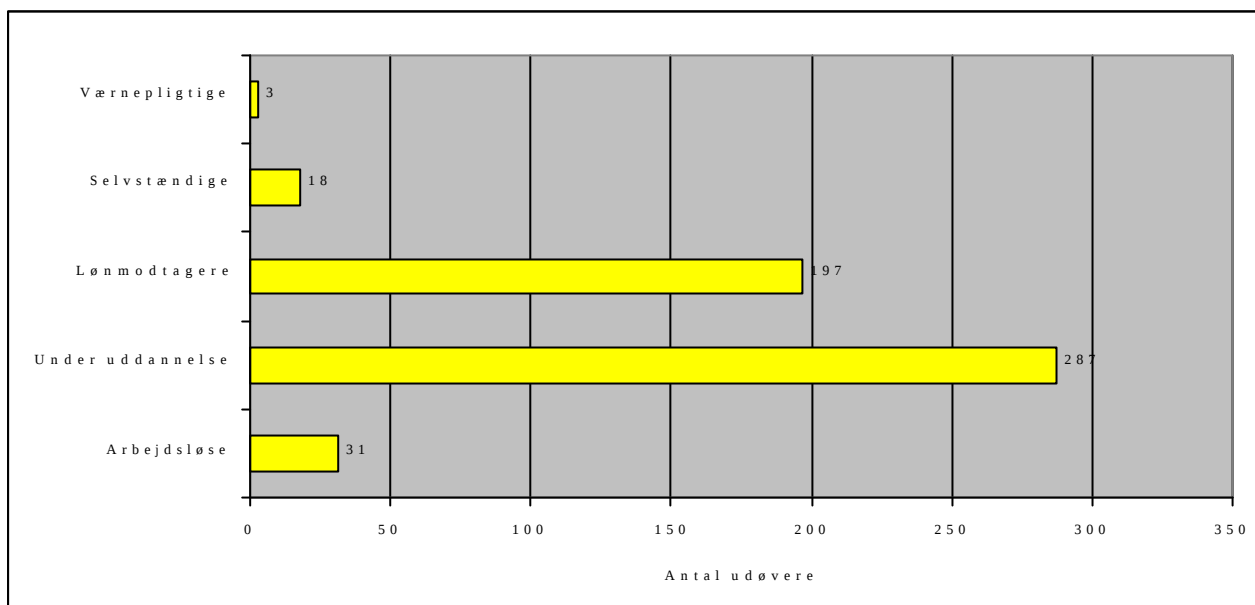
Figur 3-2 Alder ved tre stadier i karrieren, fordelt efter parameteren IDRÆTSGREN

Udøverne har desuden svaret på om de på et tidspunkt har været indplaceret på Team Danmarks Kandidatliste, eller med andre ord om de tidligere har været en del af supereliten. Spørgsmålet om indplacering var indsat fordi undersøgelsesgruppen formodede, at der ville være nogle af dem som var faldet ud af disse lister, som satsede på at komme tilbage, og derfor bedst ville kunne betegnes som subelite. Desværre har det ved gennemgangen af besvarelserne vist sig, at udøvernes svar på dette spørgsmål ikke er brugbare. En stor del af udøverne har nemlig svaret "ja" til dette spørgsmål, selvom det med stor sikkerhed kan udelukkes som værende umuligt alene på grund af udøvernes alder. Desværre har det ikke været muligt at lave samkøringer med Team Danmarks oplysninger om tidligere indplacerede, og ad denne vej, tilnærme sig en andel som er til at regne med. At der er nogle, som har været indplaceret er der imidlertid ikke tvivl om; men det må qua udøvernes aldersfordeling formodes at dreje som et mindretal. På den anden side kan man undres over, at så mange svarer "ja" til noget som de ikke er klar over, hvilket kunne pege på nogle problemer i forhold til oplysning om støttemulighederne. Dette diskuteres i øvrigt i detalje i Afsnit 14.3.2. Da svarene er behæftet med så store usikkerheder som antydnet i ovenstående, vil spørgsmålet ikke blive yderligere behandlet i undersøgelsen.

3.4 ERHVERVSARBEJDE OG UDDANNELSE

I spørgsmålene omkring udøvernes køn og alder havde samtlige 554 udøvere besvaret de relevante spørgsmål. Denne optimale situation er imidlertid ikke gældende for mange af undersøgelsens andre spørgsmål, idet respondenterne enten har undladt at svare eller har svaret ugyldigt. Det betyder, at den samlede svarprocent varierer fra spørgsmål til spørgsmål, og således også i forhold til spørgsmål 97, der sammen med andre spørgsmål er med til at afdække

udøvernes beskæftigelsesmæssige situation. Samlet er der registreret 536 gyldige svar, og Figur 3-3 viser svarfordelingen for disse.

(N=536)

Figur 3-3 Udøvernes beskæftigelses- og uddannelsessituation

Som det fremgår er over halvdelen af de aktive under uddannelse, mens over en tredjedel er lønmodtagere. I alt 31 har anført, at de er arbejdsløse, hvilket svarer til 5,8% af de gyldige besvarelser. Denne andel er efter al sandsynlighed delvist et resultat af tidspunktet for udsendelse af spørgeskemaet, idet juni er den typiske måned for afslutning af ungdomsuddannelsesforløb. I flere af de indsendte spørgeskemaer var der i marginen eksempelvis tilføjet: *"Jeg er p.t. arbejdsløs, da jeg netop er færdig med gymnasiet, men forventer at begynde at studere"*. Der er i spørgeskemaet ikke direkte spurgt til, hvornår respondenterne har afsluttet deres uddannelse, hvorfor det er svært at udlede om dette er generelt for gruppen. Ser man imidlertid på, hvilke uddannelser de arbejdsløse *har* afsluttet, fremkommer det, at 67,7% - udover 9-10.klasse - *kun* har afsluttet en ungdomsuddannelse. Det forekommer derfor rimeligt at antage, at mange af de arbejdsløse kun er arbejdsløse i kraft af deres nyligt afsluttede ungdomsuddannelse (og derfor er i et vadedest). Andre er selvfølgelig ikke i samme situation; men må formodes at være arbejdsløse i mere traditionel forstand. Derudover er 3,4% selvstændige. Dette tal må imidlertid tages med forbehold, bl.a. fordi flere af de selvstændige rent faktisk også har sat kryds under "Lønmodtager". Desuden har kun 3 udøvere (0,6%) angivet at være værnepligtige.

I forhold til de faste parametre samt parameteren AMBITIONER kan der kun konstateres signifikante sammenhænge i forhold til parameteren ALDER (se bilag til spørgsmål 97, hvor svarmulighederne "Arbejdsløs", "Selvstændig" og "Værnepligtig" er slået sammen til en kategori

kaldet "Anden beskæftigelse"). Forskellene manifesterer sig som det er angivet i Afsnit 3.3, hvor der kunne konstateres sammenhæng mellem ALDER og BESKÆFTIGELSE.

Der er således et flertal af udøverne, som er under uddannelse; et stort mindretal, som er lønmodtagere og kun få udøvere, som er beskæftiget på anden måde. En sammenligning med befolkningen som helhed viser, at der blandt subeliten er signifikant flere under uddannelse og færre lønmodtagere. Denne forskel er endog meget markant. Samtidig er der lidt flere selvstændige blandt de 25-35 årige subeliteudøvere, og flere arbejdsløse blandt de 16-20 årige end i befolkningen som helhed. De to sidste tal er dog behæftet med usikkerhed, da det er relativt få udøvere inden for disse aldersgrupper, som har angivet denne svarmulighed. Samtidig er det i forhold til de arbejdsløse 16-20 årige subeliteudøvere værd at huske de ovennævnte forbehold i forhold til tidspunktet for svarafgivelsen. Tallene fremgår af Tabel 3-3 & Tabel 3-4, hvor fordelinger for de relevante aldersgrupper er indsat. Værnepligtige er udeladt af disse figurer da antallet af værnepligtige er så lavt, at det umuliggør signifikansberegninger. Tallene tyder således på, at subeliten uddanner sig i langt højere grad end gennemsnittet af befolkningen som helhed. Det må dog pointeres, at det kan være et resultat af, at subeliten er længere tid om at færdiggøre deres uddannelser. Årsagen til dette sidste er den simple, at bruger subeliten i gennemsnit længere tid på den enkelte uddannelse vil de jo opholde sig i uddannelsessystemet i længere tid, og deltager derfor ikke på arbejdsmarkedet. Som det vises nedenfor i Afsnit 3.4.4, ser dette imidlertid ikke ud til at være tilfældet.

	Under uddannelse	Lønmodtager	Arbejdsløs	Selvstændig	N
16-20 årige	39,7%	58,5%	1,5%	0,3%	332892
21-24 årige	25,2%	69,2%	4,5%	1,1%	311303
25-35 årige	8,7%	80,4%	6,7%	4,2%	845920

Kilde: Arbejdsmarked 1999:9, Danmarks Statistik, Tabel 2, s.21.

Tabel 3-3 Befolkningens beskæftigelses- og uddannelsessituation 1. Januar 1998

	Under uddannelse	Lønmodtager	Arbejdsløs	Selvstændig	N
16-20 årige	84,1%	9,7%	5,1%	1,1%	176
21-24 årige	54,8%	36,1%	7,8%	1,2%	166
25-35 årige	22,9%	61,8%	8,3%	7,0%	157

Aldersfordelingen indenfor den enkelte aldersgruppe er normeret så den tilsvarende befolkningens, se Bilag til sammenligninger med befolkningen.

Tabel 3-4 Subelitens beskæftigelses- og uddannelsessituation.

3.4.1 Parameteren BESKÆFTIGELSE

Udøvernes svar i spørgsmål 97 har dannet udgangspunkt for parameteren BESKÆFTIGELSE. Som det fremgår af det ovenstående er langt de fleste udøvere enten under uddannelse eller lønmodtagere. Undersøgellesgruppen har fundet, at en parameterinddeling, som medtog alle fem svarmuligheder, dels ville bevirke at grupperne blev for små til at give pålidelige resultater ved senere behandling, dels ville gøre parametergrupperne for uhomogene i forhold til deres indbyrdes størrelse. Det betyder, at der kun er to grupper som det vil være interessant og statistisk forsvarligt at operationalisere som parametergrupper: lønmodtagerne samt udøverne under uddannelse. Tabel 3-5 illustrerer denne operationalisering. Tabellens venstre del oplister den reelle svarfordeling, og den højre del er parameter-grupperne for parameteren "Beskæftigelse", der bruges i de statistiske analyser.

	Udøvere	I pct.		Udøvere	I pct.
Arbejdsløs	31	5,8%			
Under uddannelse	287	53,5%		287	59,3%
Lønmodtager	197	36,5%		197	40,7%
Selvstændig	18	3,4%			
Værnepligtig	3	0,6%			
N	536			484	

Tabel 3-5 Fra svarene på spørgsmål 97 til Parameteren BESKÆFTIGELSE

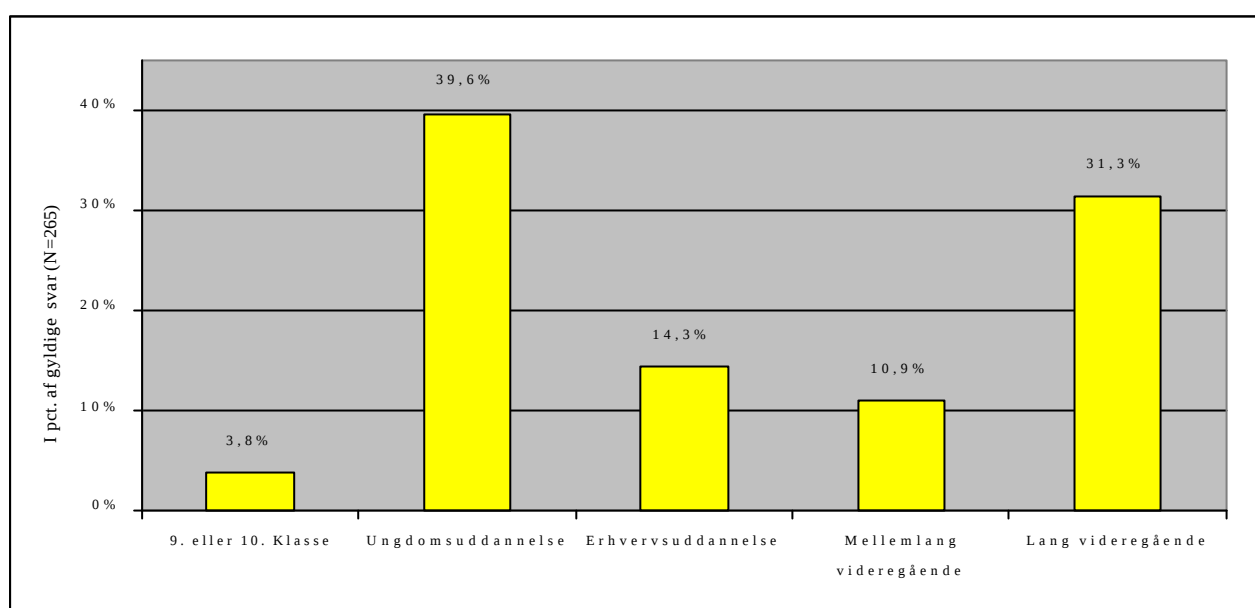
Igen er der kun signifikant sammenhæng mellem BESKÆFTIGELSE OG ALDER, hvilket manifesterer sig som tidligere beskrevet (se desuden Bilag til parameteren BESKÆFTIGELSE), og ikke mellem BESKÆFTIGELSE og andre gennemgående parametre.

Parameteren BESKÆFTIGELSE består således ikke kun af udøvere, som er beskæftiget i traditionel forstand (lønmotagere); men også af udøvere under uddannelse. Denne lidt ukonventionelle anvendelse af begrebet beskæftigelse, er valgt i mangel af et bedre alternativ. At parameterbetegnelserne altid skrives med versaler burde imidlertid mindske de eventuelle konsekvenser af denne kilde til begrebsforvirring.

3.4.2 Igangværende uddannelse

Gruppen af udøvere under uddannelse kunne man have valgt at kalde for "Studerende", men da gruppen, består af alt lige fra folkeskoleelever, gymnasiaster, handelsskoleelever, elever på tekniske skoler og lærlinge til universitetsstuderende og studerende ved andre højere læreanstalter er det valgt at fastholde betegnelsen "Under uddannelse". Af Figur 3-4 fremgår det, hvilken uddannelse gruppen "Under uddannelse" er i gang med at tage. Det skal bemærkes, at antallet af udøvere kun summer til 265, hvorimod Tabel 3-5 oplistede 287 respondenter som

værende under uddannelse. Forskellen skyldes, at de resterende respondenter ikke har anført, hvilken uddannelse de aktuelt er i gang med.

(N=265)

Figur 3-4 Igangværende uddannelse

Til "Ungdomsuddannelse" henregnes uddannelser taget på gymnasier og HF, handelsskoler, tekniske skoler, og dermed eksempelvis uddannelserne studentereksamen, 1-årig HH, HHX, HTX o.lign. "Erhvervsuddannelse" dækker i denne undersøgelse over uddannelser, hvor en del af uddannelsen foregår i praktik (læreplads) hos en arbejdsgiver. I forhold til senere gennemgange af tidsforbruget er disse personers tidsforbrug på arbejde/uddannelse opregnet under tidsforbrug for uddannelse, og dermed ikke erhvervsarbejde selvom respondenterne er i en art arbejdstager-forhold. Til gruppen "Mellemlang videregående uddannelse" henregnes udøvere, der er i gang med en videregående uddannelse, og som er normeret til maksimalt 3½ år. "Lang videregående uddannelse" dækker følgelig over uddannelser, der er normeret til mindst 4 år.

Der kan selvfølgelig konstateres signifikante forskelle mellem udøvernes alder, og hvilken uddannelse de tager. Mere interessant er imidlertid, at der er forskel i forhold til parameteren KØN (se Bilag til spørgsmål 91). Der er således en større andel af kvinderne, som tager en ungdomsuddannelse end en erhvervsuddannelse, hvis man sammenligner med mændene. Forskellen er reel, idet kvinderne ikke er signifikant yngre end mændene.

Sammenligner man udøverne under uddannelse med befolkningen som helhed fremkommer interessante tal. For det første i forhold til forholdet mellem antallet, der tager en ungdomsuddannelse versus en erhvervsuddannelse. En større andel af subeliten er i gang med at

tage en ungdomsuddannelse i forhold befolkningen som helhed, hvor der faktisk i gennemsnit er flere, som tager en erhvervsuddannelse end gennemsnittet af subeliten (se Tabel 3-6). Dette forstærkes endda yderligere af, at andelen af mænd i subeliten er større end i befolkningen som helhed, idet befolkningens mænd i højere grad end kvinderne tager en erhvervsuddannelse. Tallene skal læses med forbehold da tallene fra befolkningen dækker over alle 15-69 årige, som er i gang med at tage en uddannelse, hvorimod subeliten i forhold til disse to uddannelser er relativt unge. Alligevel er forskellen så stor, at der kan fæstes lid til resultatet. De samme overvejelser gør sig gældende i forhold til forskellen mellem antallet af udøvere, der er indskrevet på mellemlang videregående versus lang videregående uddannelse. Her er der også markante forskelle, idet en langt større andel af subeliten tager en lang videregående (næsten 3 ud af 4 udøvere), mens det omvendte er tilfældet for befolkningen (se Tabel 3-7).

	Ungdomsuddannelse	Erhvervsuddannelse	N
Befolkningen, 1998	45,1%	54,9%	223178
Subeliten	74%	26%	148

Kilde: Undervisningsministeriet, Tal der taler - Uddannelsesnøgletal 2000, Tabel 4.1.

Tabel 3-6 Igangværende ungdomsuddannelser og erhvervsuddannelser, fordelt efter befolkningen og subeliten

	Mellemlang videregående	Lang videregående	N
Befolkningen, 1998	73,9%	26,1%	187021
Subeliten	26,8%	73,2%	123

Kilde: Undervisningsministeriet, Tal der taler - Uddannelsesnøgletal 2000, Tabel 4.1.

Tabel 3-7 Igangværende mellemlange og videregående uddannelser, fordelt efter befolkningen og subeliten

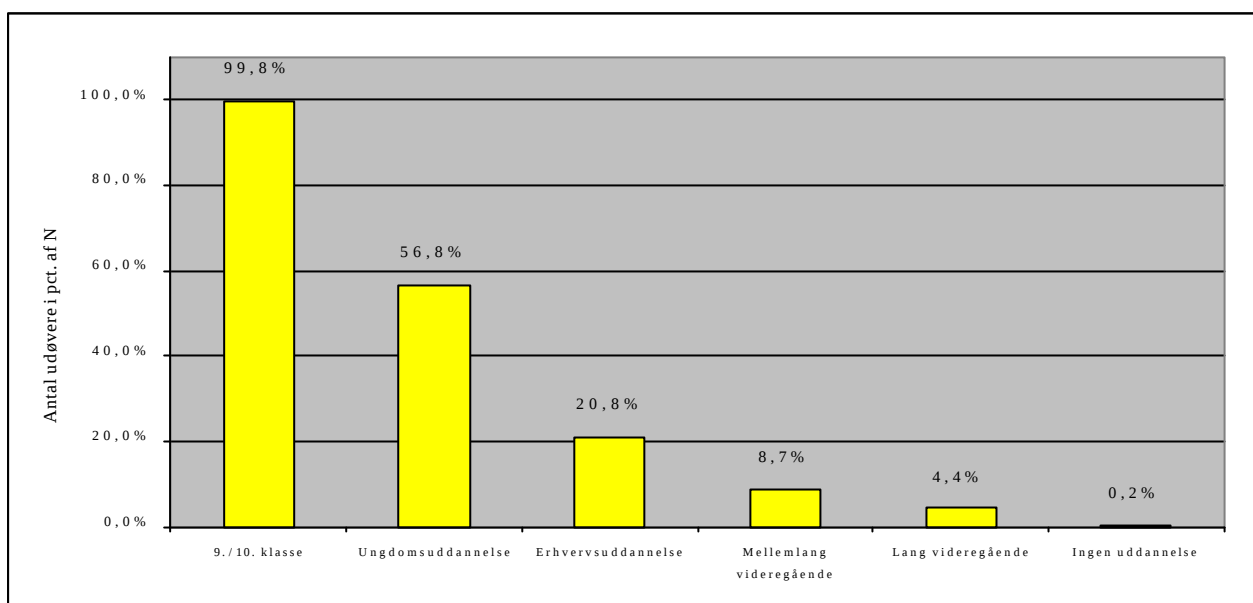
At så mange tager en ungdomsuddannelse kan delvis hænge sammen med, at eliteidrætsudøvere har mulighed for at gå på specielle Team Danmark-linier for ungdomsuddannelserne. Disse linier er specielt indrettet på at hjælpe eliteidrætsudøvere med at kombinere uddannelse og idræt, eksempelvis er en ungdomsuddannelse i dette regi normeret til 4 år i stedet for de normale tre. Af Tabel 3-8 fremgår det, at 45,2% af de udøvere, som er ved at tage en ungdomsuddannelse går på en Team Danmark linie.

	Går på TD-linie	Går ikke på TD-linie	N
I gang med ungdomsuddannelse	45,2%	54,8%	104

Tabel 3-8 Igangværende ungdomsuddannelse og Team Danmark-linien

3.4.3 Afsluttede uddannelser

Der er i alt 528 udøvere, som har besvaret spørgsmål 90 om afsluttede uddannelser på en gyldig måde. De resterende 26 udøvere har enten ikke svaret, eller har svaret på en sådan måde, at svaret må henregnes som ugyldigt. Kigger man på, hvad subeliten samlet har gennemført af uddannelse, ser svarfordelingerne for disse 528 udøvere ud som i Figur 3-5.

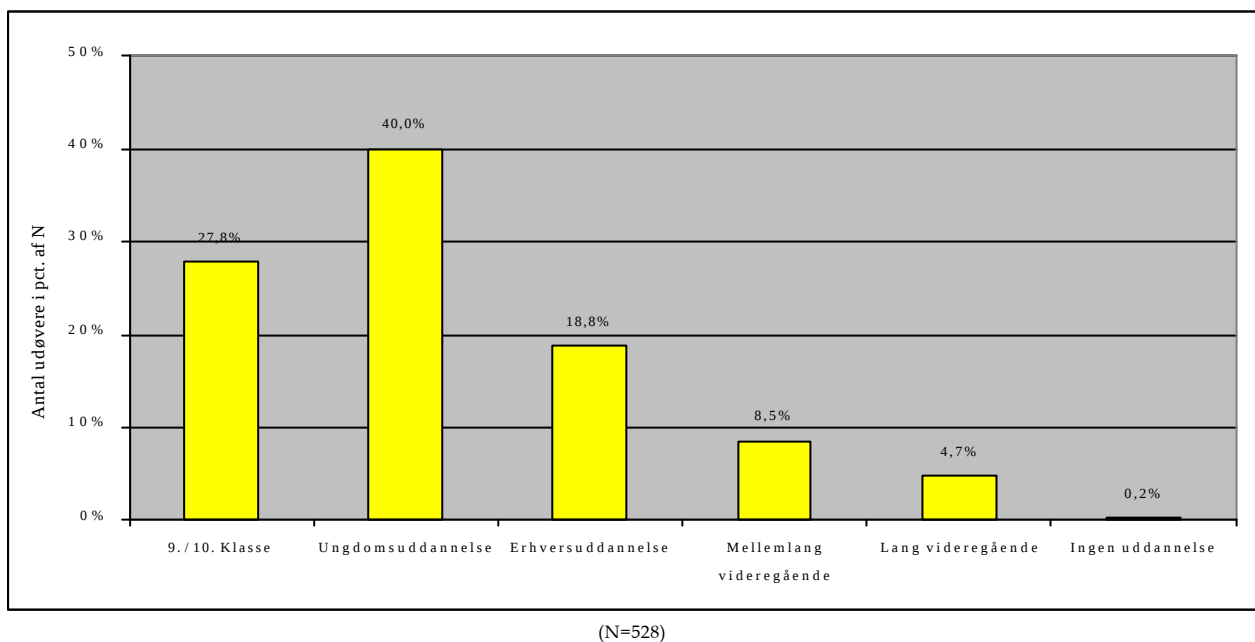
Svarandelene summer til mere end 100%, da flere udøvere har bestået mere end 1 uddannelse (N=528).

Figur 3-5 Beståede uddannelser

Der er flere signifikante parameterforskelle i forhold til dette spørgsmål. En større andel af kvinderne har således taget en ungdomsuddannelse, end det modsatte køn, hvorimod en større andel af mændene har taget en erhvervsuddannelse. Der er selvfølgelig forskelle for parameteren ALDER, idet de 16-20 årige ikke har haft mulighed for at tage de samme uddannelser som de to ældste aldersgrupper pga. aldersforskellen, ligesom de 21-24 årige ikke har kunnet afslutte videregående uddannelser i samme grad som de 25-58 årige. Der er desuden også sammenhæng i forhold til parameteren BESKÆFTIGELSE; men da en stor del af udøverne under uddannelse er i gang med at tage en uddannelse, og lønmodtagerne har afsluttet de uddannelser de har haft lyst til at tage, er forskellene også her selvfølgelig (se bilag til spørgsmål 90).

Kigges i stedet på udøvernes højest beståede uddannelse bliver man i stand til at sammenligne med befolkningen som helhed. Fordelingen for alle udøvere fremgår af Figur 3-6. Sammenligner man subelitens højeste uddannelse med befolkningens ditto er det især i forhold til ungdomsuddannelser kontra 9./10. klasse, at forskellene er markante (se Tabel 3-9 & Tabel 3-10). Markant flere af de 21-24 årige, og de 25-35 årige subeliteudøvere har ungdomsuddannelse som højeste uddannelse set i forhold til befolkningen som helhed. Derimod har markant færre kun 9./10.klasse som højeste afsluttede uddannelse. Samtidig er der færre subeliteudøvere, som har en erhvervsuddannelse som højeste afsluttede uddannelse. Dette er især gældende for de to yngste aldersgrupper, hvilket hænger ganske godt sammen med, at flere subeliteudøvere er i gang med en ungdomsuddannelse og færre med en erhvervsuddannelse end befolkningen som

helhed. Det er selvfølgelig ikke de samme udøvere, der er tale om; men antages det, at uddannelsesmønstret har været sådan i nogle år hænger disse andele ret godt sammen. Til gengæld er der ikke særlig store forskelle i forhold til de videregående uddannelser. Tendensen er dog, at lidt flere subeliteudøvere har taget en mellemlang videregående uddannelse, hvilket delvis kan forklares af, at flere fra subeliten er i gang med at tage en lang videregående uddannelse. En stor del af disse har nemlig angivet at have afsluttet en mellemlang videregående uddannelse (formodentlig en bachelor-grad).

Figur 3-6 Højeste beståede uddannelse

	9./10. Klasse	Ungdoms-uddannelse	Erhvervs-uddannelse	Mellemlang videregående	Lang videregående	N
16-20 årige	80,8%	12,2%	6,1%	0,6%	0,4%	306163
21-24 årige	33,0%	38,8%	24,7%	1,7%	1,7%	270259
25-35 årige	24,7%	11,0%	40,5%	16,6%	7,2%	825415

Kilde: Statistisk Årbog 1999, Danmarks Statistik, Tabel 100.

Tabel 3-9 Befolkningens højeste afsluttede uddannelse

	9./10. Klasse	Ungdoms-uddannelse	Erhvervs-uddannelse	Mellemlang videregående	Lang videregående	N
16-20 årige	80,7%	18,8%	0,6%	0,0%	0,0%	176
21-24 årige	5,3%	72,4%	16,5%	4,7%	1,2%	170
25-35 årige	1,8%	29,8%	40,4%	19,3%	8,8%	57

Aldersfordelingen indenfor den enkelte aldersgruppe er normeret så den tilsvarende befolkningens, se Bilag til sammenligninger med befolkningen.

Tabel 3-10 Subelitens højeste afsluttede uddannelse

3.4.4 Afbrudte & forlængede uddannelser

Udøverne har udover at svare på, hvilke uddannelser de *har* afsluttet, også svaret på om de har påbegyndt uddannelser uden at afslutte dem, om de har forlænget deres studier i forhold til den normerede tid på grund af idrætskarrieren samt om de har gået, eller går, på idrætsgymnasium.

Af 529 udøvere er der 72 (svarende til 13,6%), som på et tidspunkt har påbegyndt en eller flere uddannelser uden at afslutte dem (se Bilag til spørgsmål 92). Desværre er der ikke blevet spurgt til årsagen til dette, hvorfor det er svært at vide, om idrætslige forhold har haft indflydelse på en sådan beslutning. Derimod er der blevet spurgt om, hvorvidt en eventuel forlængelse af uddannelser er en følge af idrætsaktiviteten (spørgsmålene 94, 95 & 96).

22 af de i alt 300 udøvere (svarende til 7,3%), der har taget en ungdomsuddannelse har brugt mere end normeret tid på denne uddannelse. Af disse svarer 15 udøvere, at idrætskarrieren er årsag til forlængelsen. Fire mener ikke, at idrætskarrieren har haft indflydelse på forlængelsen, og tre har ikke angivet en årsag.

Seks af de i alt 110 udøvere (svarende til 5,5%), som har taget en erhvervsuddannelse, har overskredet den normerede tid for denne uddannelse. Af disse har 4 udøvere svaret bekræftende på spørgsmålet om, hvorvidt idrætskarrieren har betinget forlængelsen, 1 udøver har svaret benægtende, og 1 udøver har helt undladt at svare.

19 af de i alt 71 (svarene til 26,8%) med en videregående uddannelse har brugt mere end den normerede studietid. Af disse angiver 12 udøvere, at idrætskarrieren har været årsagen til forlængelsen, mens 7 ikke mener, at idrætskarrieren har haft betydning.

Alt i alt må man konstatere, at forlængelser af uddannelsesforløb, som følge af idrætsaktivitet, er et relativt sjældent fænomen. Dette er ret overraskende for undersøgelsesgruppen, idet det på forhånd formodedes, at det især i forhold til de videregående uddannelser ville kunne konstateres, at rigtig mange udøvere ville have forlænget deres uddannelse udover den normerede studietid, fordi den fleksibilitet, som ligger i de videregående uddannelser ville fremme muligheden for at satse på en elitekarriere. Da andelen af udøvere, som har forlænget deres uddannelse er så lille, vil en sammenligning med befolkningen være behæftet med store usikkerheder, at denne ikke er foretaget.

Derudover skal det tilføjes, at en del udøvere har gået på en Team Danmark gymnasial linie, hvilket indebærer, at man bruger 4 år i stedet for 3 år på sin ungdomsuddannelse. Disse udøvere er ikke medregnet som en del af dem, der har brugt mere end normeret tid på en ungdomsuddannelse.

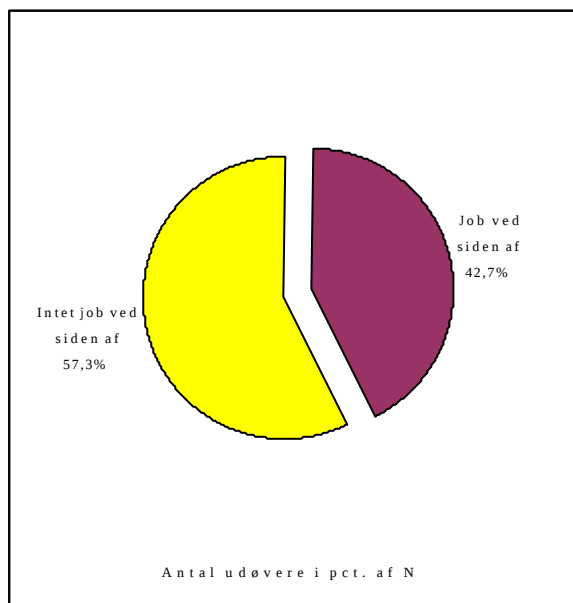
	Gik på TD-linie	Gik ikke på TD-linie	
Har taget ungdomsuddannelse	24,6%	74,7%	293

Tabel 3-11 Afsluttede ungdomsuddannelse og Team Danmark-linien

Der er 26,4% af de udøvere, som har afsluttet en ungdomsuddannelse, der har taget den i Team Danmark regi. Det tilsvarende tal for de nuværende, som er i gang med en ungdomsuddannelse, var noget højere (45,2%), hvilket kan indikere, at det er en mulighed flere og flere benytter sig af samtidig med, at det for de ældste udøvere - som har taget en ungdomsuddannelse - ikke har været muligt at tage den i Team Danmark regi.

3.4.5 Erhvervsarbejde ved siden af uddannelse

De udøvere, som er under uddannelse, er desuden i spørgsmål 98 blevet bedt om at svare på om de har et arbejde ved siden af. Svarfordelingen fremgår af Figur 3-7. Under halvdelen (42,7%) har job ved siden af uddannelsen. Der kan ikke konstateres nogle signifikante sammenhænge mellem de faste parametre og dette spørgsmål.

8 udøvere har ikke besvaret spørgsmålet, derfor er N ikke lig 287 (N=279).

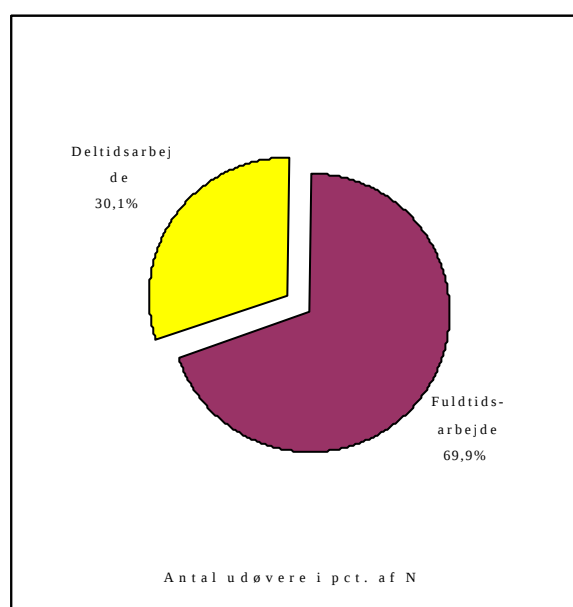
Figur 3-7 Arbejde ved siden af uddannelse

Undersøgelsesgruppen har forsøgt at finde tal fra befolkningen til at sammenligne med; men desværre har det ikke været muligt at finde tal, som muliggør en fuldstændig sammenligning. I 1996 gennemførte to studerende dog en spørgeskemaundersøgelse, som del af et speciale, der specifikt spurgte studerende ved Københavns Universitet om bl.a. erhvervsarbejde ved siden af

uddannelse. Resultaterne herfra viser, at 74% af de adspurgte på dette tidspunkt havde et job ved siden af (Anthony & Elbrus, 1996). Udøverne i denne undersøgelse er ikke blevet spurgt om, hvilken uddannelsesinstitution de går på, men kigges kun på de udøvere, som er i gang med at tage en videregående uddannelse, fremkommer det, at 52% af disse har et job ved siden af. Denne gruppe lader sig bedst sammenligne med studerende ved Københavns Universitet, og det kan på denne baggrund sandsynliggøres, at subeliten i mindre grad end nævnte studerende arbejder ved siden af deres uddannelsesforløb. At det muligvis forholder sig på samme måde, hvis der sammenlignes mere bredt (i forhold til studerende ved ungdomsuddannelser) understøttes endvidere af opbringninger til forskellige ungdomsuddannelsesinstitutioner. Studievejledere herfra skønner således, at en større andel af elever på ungdomsuddannelser har et arbejde ved siden af end subelitens udøvere.

3.4.6 Deltids- eller fuldtidsbeskæftigelse

I spørgeskemaet er der ikke blevet spurgt om, hvilken type arbejde lønmodtagerne har. Til gengæld har lønmodtagerne i spørgsmål 99 svaret på om de er fuldtids- eller deltidsbeskæftigede. Svarfordelingen fremgår af Figur 3-8. Der er blandt udøverne 30% af lønmodtagerne, der har deltidsarbejde. Der kan samtidig konstateres signifikante forskelle mellem de to køn: en større andel af kvinderne (41,5%) er deltidsansatte, mens det kun er tilfældet for 24,1% af mændene.

11 udøvere har ikke besvaret spørgsmålet, derfor er N ikke lig 197 (N=186).

Figur 3-8 Deltids- eller fuldtidsarbejde

Sammenlignes med befolkningen fremkommer det, at for de 15-29 årige er der rent faktisk en større andel af subeliten som er fuldtidsbeskæftigede end andelen i befolkningen (se Tabel 3-12).

Fuldtidsarbejde	Deltidsarbejde	N
-----------------	----------------	---

Befolkningen (15-29 årige, 1999)	62,2%	37,8%	753000
Subeliten (15-29 årige normeret)	71,5%	28,5%	144

Kilde: Arbejdsmarked 1999:26, Danmarks Statistik, Tabel 3, s.11.

Subelitens aldersfordeling er normeret så den tilsvarende befolkningens, se Bilag til sammenligninger med befolkningen.

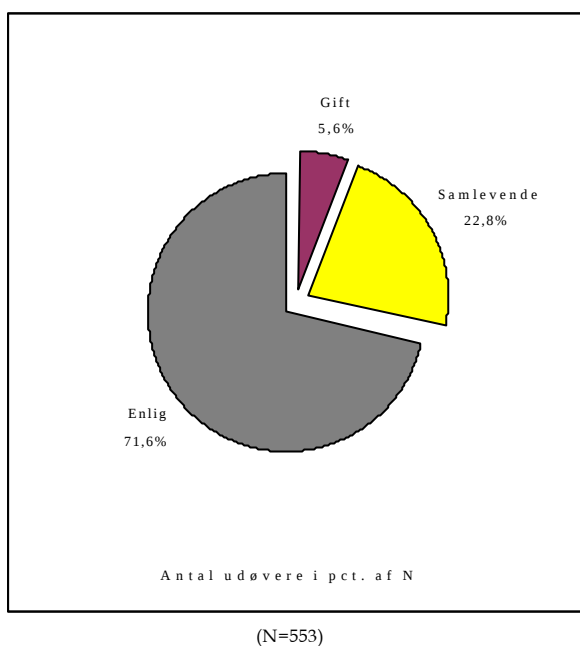
Tabel 3-12 Fuldtid versus deltidsarbejde, fordelt efter befolkning og subelite

Ligeledes skal det siges, at spørgsmålet i denne undersøgelse var formuleret som både deltids- eller midlertidigt arbejde således, at nogle udøvere, som midlertidigt arbejder fuld tid, her kan have svaret "midlertidigt", og derfor tæller med i gruppen "deltidsbeskæftiget" fremfor "fuldtidsbeskæftiget". Her tænkes specielt på den store del udøvere, som netop havde afsluttet en ungdomsuddannelse på svartidspunktet, og som måske havde taget et midlertidigt sommerferiejob. Dette understøttes af, at der er signifikant sammenhæng mellem spørgsmålet og parameteren ALDER, idet en større andel af de unge har angivet at være deltids- eller midlertidigt ansatte. Dette kan kun medvirke til at forstærke konklusionen om, at der er signifikant flere fuldtidsansatte subeliteudøvere end i befolkningen, hvilket kan virke underligt i betragtning af det store tidsforbrug dyrkelsen af eliteidræt kræver (se Kapitel 4). Dette formodes forklaret dels af, at subeliten generelt er højere uddannede end befolkningen, dels at højtuddannede i højere grad end lavere uddannede formodes at have fuldtidsarbejde. Dog skal det samtidig medtages, at der er en mindre andel af kvinder i subeliten sammenlignet med befolkningen, og da kvinderne i mindre grad end mændene har et deltidsjob, kan det have en betydning.

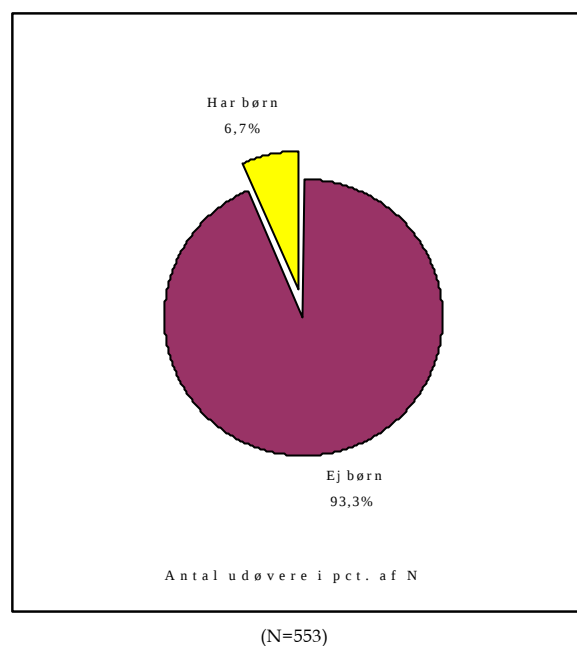
3.5 SOCIALE OG ØKONOMISKE FORHOLD

3.5.1 Ægteskabelig status, børn og boform

Langt de fleste subeliteudøvere er ugifte og uden børn, hvilket fremgår af Figur 3-9 & Figur 3-10.

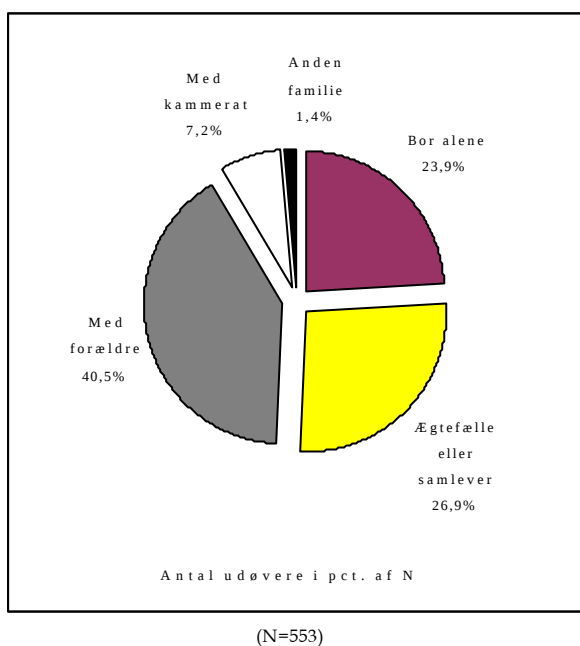
Figur 3-9 Ægteskabelig status

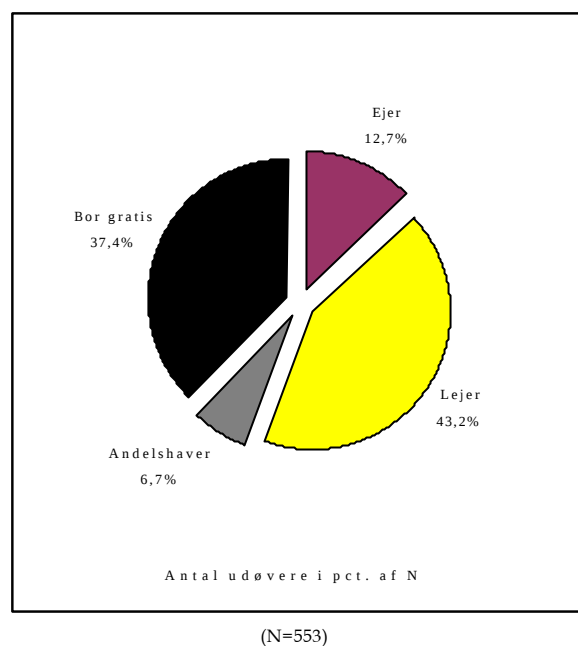
Figur 3-10 Har udøverne børn

Dette er ikke overraskende dels fordi population er relativ ung, og dels fordi man kan have en formodning om, at eliteidræt i sig selv udskyder familiedannelse. Det første bekræftes af sammenhængsanalyserne (se Bilag til Spørgsmål 3 samt 4). Det andet kan kun delvist bekræftes af sammenligninger med befolkningen som helhed. Der er lidt flere enlige blandt subeliten; men forskellene er kun minimale (se Bilag til sammenligning med normalbefolkningen).

At der er mange enlige kan også forklare, hvorfor så mange bor alene eller med forældre, som det fremgår af Figur 3-11. Det fremgår samtidig, at der er en signifikant sammenhæng mellem aldersgrupper og boform, idet 86,2% af de 16-20 årige unge bor sammen med forældre, mens kun 5,2% af de 25-58 årige bor med forældre (se Bilag til spørgsmål 5). De samme forhold virker også ind på, hvordan respondenterne betaler for at bo: 37,4% af respondenterne bor gratis, hvorimod kun 12,9% er ejere (se Figur 3-12 og Bilag til spørgsmål 7).

Figur 3-11 Bor sammen med

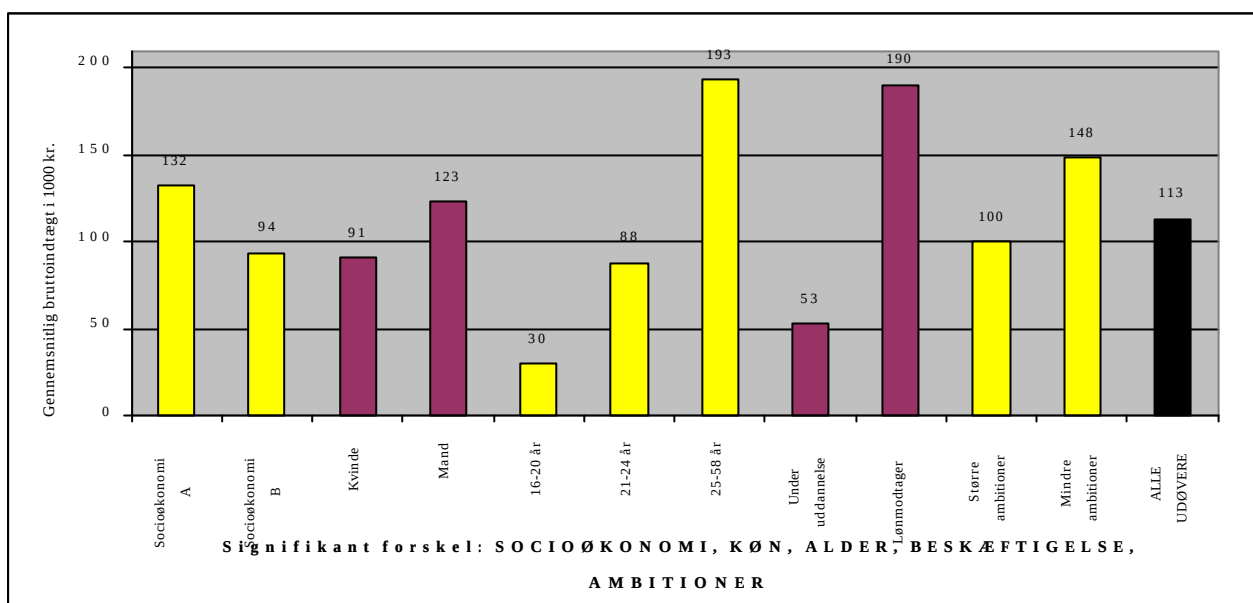

Figur 3-12 Boligbetaling

3.5.2 Indkomstforhold

Udøverne har i spørgsmål 100 angivet deres bruttoårsindkomst i 1999. Kun 337 udøvere har besvaret spørgsmålet, hvilket må formodes at hænge sammen med, at denne type spørgsmål drejer sig om meget følsomme oplysninger. Dette betyder endvidere, at der i det følgende ikke vil blive foretaget sammenligninger med befolkningen, ligesom det er svært at sige noget sikkert om hele subeliten gennemsnitlige indtægtsforhold i absolutte tal (af Bilag til spørgsmål 100 fremgår de absolutte tal). Til gengæld er tallene interessante i en indbyrdes sammenligning af parametergrupper, hvilket der vil blive fokuseret på i det følgende.

Der kan på spørgsmål 100 konstateres signifikante forskelle i forhold til alle gennemgående parametergrupper (SOCIOØKONOMI, KØN, ALDER og BESKÆFTIGELSE) samt den ikke-gennemgående parameter AMBITIONER. Dette er grafisk illustreret i Figur 3-13.

Det skal bemærkes, at det er forskelle mellem grupperne og ikke de absolutte tal som sådan, der er interessante her.

Figur 3-13 Gennemsnitlige indtægter, fordelt efter parametre

Ikke overraskende ligger det Socioøkonomiske B-hold lavere på gennemsnitlig bruttoindkomst end det Socioøkonomiske A-hold. Dette forklarer en del af den generelle forskel mellem A- og B-holdet, hvor sidstnævnte er mere pessimistisk orienteret på en række spørgsmål af socioøkonomisk karakter (se Afsnit 3.5.3). At kvinderne ligger lavere end mændene i gennemsnitlig indkomst modsvarer en formodet generel tendens i befolkningen som helhed, og er egentlig heller ikke overraskende. For den yngste gruppe af udøvere (16-20 årige) er den angivne bruttoindkomst væsentligt lavere end den ældste ditto (24-58 årige), og i mindre udstrækning lavere end den mellemste aldersgruppe (21-24 årige). Dette må siges at være indlysende idet de yngste udøvere i langt højere grad end de ældre udøvere er under uddannelse og hjemmeboende, og følgelig ikke har store indkomster. I forhold til parameteren BESKÆFTIGELSE er forskellen også tydelig, og som i forbindelse med de andre parametergrupper på ingen måder overraskende. Studerende og skoleelever har ikke samme høje indkomstniveau som lønmodtagere.

Under den ikke-gennemgående paramter AMBITIONER kan det konstateres, at udøvere med Større ambitioner gennemsnitligt tjener mindre end udøvere med Mindre ambitioner. Dette formodes at hænge sammen med, at udøvere med Mindre ambitioner i højere grad end udøvere med Større ambitioner bruger tid "ved siden af idrætten" på arbejde. Gruppen med Mindre ambitioner er også kendetegnet ved at være ældre end gruppen af udøvere med Større ambitioner, hvilket bidrager til denne antagelse. Ældre udøvere er i højere grad end de yngre i deres karrieres "efterår", og satser følgelig i højere grad på den civile karriere end yngre udøvere, der har idrætskarrieren foran sig.

Mellem de enkelte idrætsgrene kan der også konstateres forskelle (se Bilag til spørgsmål 100). Lavest ligger idrætter som Gymnastik, Cricket, Badminton, Basketball, Sportsdans & Svømning (bundscorer) Sportsdans. Højest (alle over gennemsnittet) ligger idrætter som Motorsport, Skydning, Ishockey (topscorer), Handicapidræt, Kano & kajak samt Atletik. Disse forskelle begrundes i forskellige forskelle mellem de enkelte parametre. Eksempelvis er atletikudøvernes og handicapidræts-udøvernes gennemsnitlige alder høj, mens eksempelvis Svømning, Cricket og Sportsdans' gennemsnitlige alder er relativt lav. Sammenhænge og forskelle mellem idrætsgrene skal ikke diskuteres yderligere her. Der henvises til Afsnit 3.6.3 samt til Bilag til parameteren IDRÆTSGREN).

3.5.3 Parameteren SOCIOØKONOMI

Sociale og økonomiske forhold tillægges som nævnt i Afsnit 1.2.1 stor betydning i denne undersøgelse; men i modsætning til eksempelvis køn, alder eller beskæftigelse, er det sværere at finde et enkelt spørgsmål fra spørgeskemaet, der giver mulighed for at parameteropdele i forhold til socioøkonomiske forhold. I de to foregående afsnit er inddraget svar på forskellige spørgsmål af social og økonomisk karakter. Men som tidligere nævnt er der relativt få, som har besvaret spørgsmålet om indkomstgrupper, og da udøverne generelt er ret unge, ligesom mange af dem bor hjemme, er det i denne sammenhæng ikke relevant at bruge indkomstniveauer som parameterinddeling. Løsningen er derfor i stedet blevet at sammensætte et parameter på baggrund af svarfordelinger fra flere spørgsmål. Denne parameter er således en statistisk konstruktion, hvis funktion er at lave en opdeling, der gør det muligt at analysere datasættet ud fra en særlig vinkel.

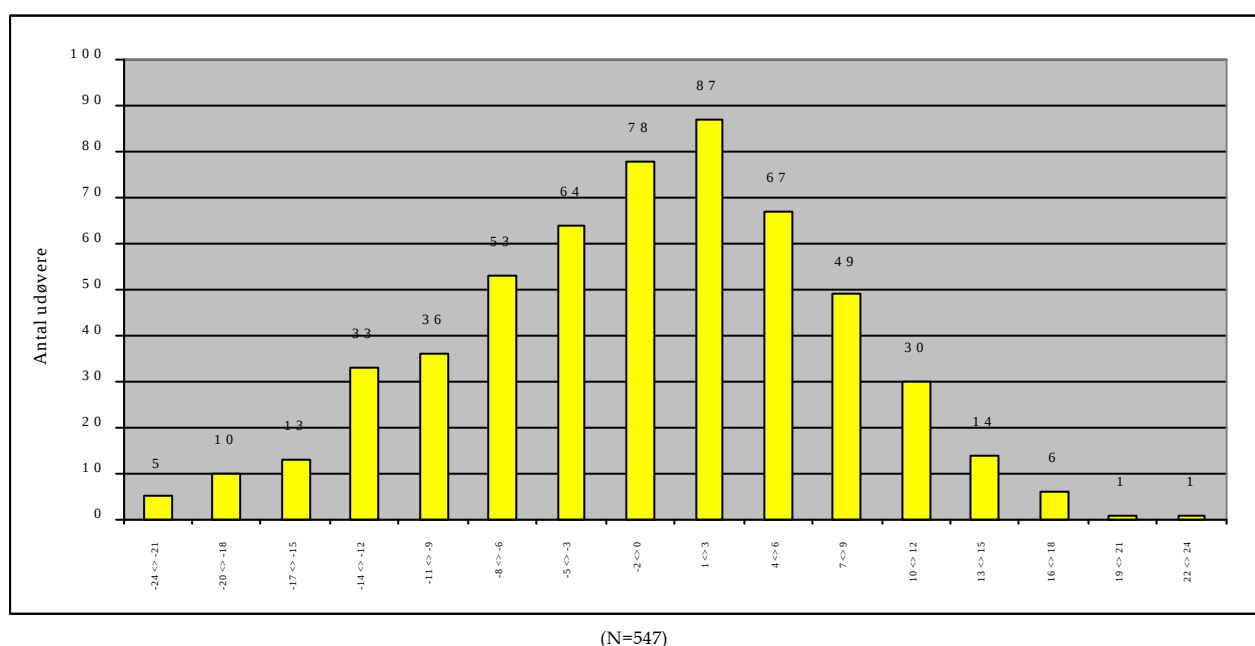
I spørgeskemaets afsluttende del blev udøverne bedt om at tilkendegive deres holdning til en række spørgsmål, der går i dybden med forhold af social og økonomisk karakter. Svarafgivelsen foregik ved, at udøverne på en skala fra -3 til +3, hvor "-3" står for "Meget forkert" og "+3" for "Meget rigtigt", kunne erklære sig enige (eller uenige) i et udsagn. Svarene på følgende otte udsagn danner baggrund for parameteren:

- Spørgsmål 103: Min uddannelse er, eller bliver, ringere fordi jeg dyrker eliteidræt!
- Spm. 104: Ofte har jeg ikke penge til at købe tøj og udstyr, eller betale andre udgifter i forbindelse med min elitekarriere!
- Spm. 105: Ofte har jeg ikke penge til faste månedlige udgifter!
- Spm. 106: Jeg føler mig ringere økonomisk stillet end mine jævnaldrene, der ikke dyrker eliteidræt!

- Spm. 107: Jeg savner ofte at være mere sammen med venner udenfor eliteidrætten!
- Spm. 108: Jeg savner ofte at være sammen mere med min familie!
- Spm. 112: Jeg frygter ofte for mine fremtidsudsigter når jeg holder op som eliteudøver!
- Spm. 113: Ofte overstiger de negative sider ved eliteidrætten, de positive sider!

I parameteren indgår alle udøvere, som har svaret på et eller flere af de otte spørgsmål. Parameteren er opdelt i to grupper; Socioøkonomi A samt Socioøkonomi B, og i det følgende bliver der redegjort for, hvordan grupperne er konstrueret med grundlag i besvarelserne.

Udøvernes svar på de otte spørgsmål er blevet lagt sammen således, at en udøver maksimalt kan have svaret 24 ($8 \times +3$) og minimalt -24 (8×-3). I Figur 3-14 er disse adderede værdier blevet grupperet, og antallet af udøvere inden for den enkelte gruppe af adderede værdier fremgår af figuren.

Figur 3-14 Otte socioøkonomiske spørgsmåls adderede svarværdier

Som det fremgår af Figur 3-14 har langt de fleste udøvere svaret omkring midten, mens færre udøvere har svaret mod ekstremerne. Samtidig skal det understreges, at en adderet værdi, jo sagtens kan dække over meget forskellige svarafgivelser. Har en udøver - eksempelvis - svaret -3 på fire spørgsmål og $+3$ på de fire andre spørgsmål vil han/hun med en adderet værdi på 0 ligge i midten. Disse problemer til trods har sammenhængsanalyser påvist, at der er en sammenhæng mellem udøvernes afgivede svar på de otte spørgsmål. Således er der en tendens til; at svarer en udøver negativt på et af spørgsmålene er sandsynligheden for, at der også svares negativt på de andre 7 spørgsmål stor.

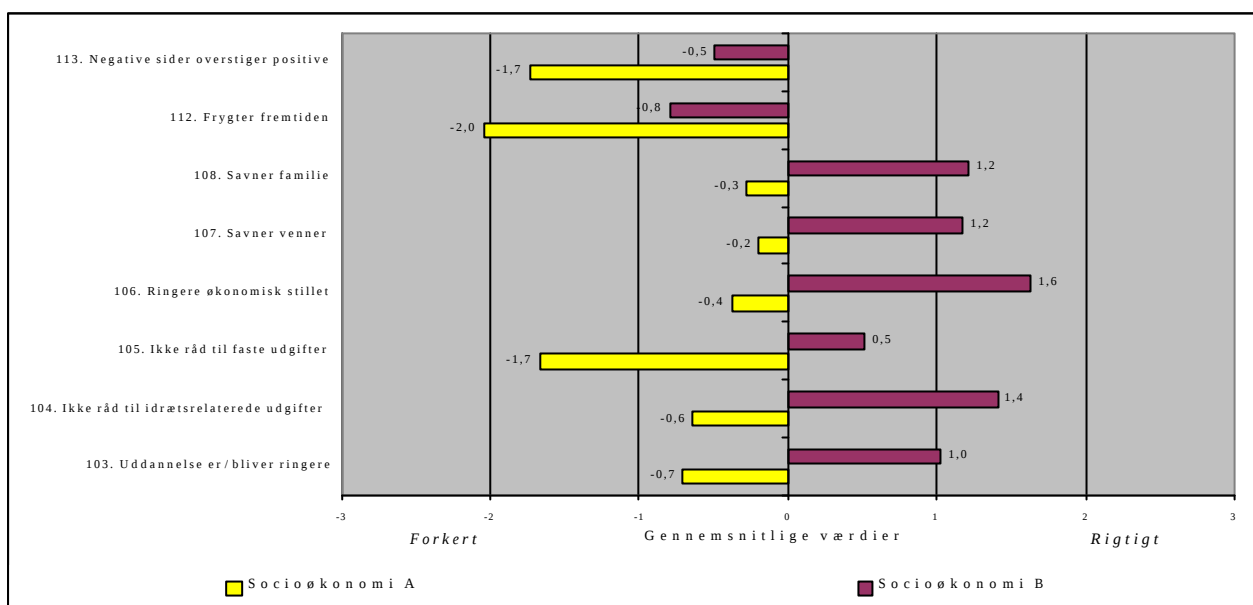
Det må derfor anses for rimeligt at antage, at der er en vis konsistens i udøvernes svar på de otte spørgsmål, hvilket gør det rimeligt at lægge et snit, og dermed gruppere udøverne i to eller flere grupper. I 1995-undersøgelsen opereredes med to grupper (kaldet "Rig" og "Fattig"), som blev opgjort på samme måde. Undersøgelsesgruppen har overvejet at lave flere end to grupper; men stikprøver foretaget i materialet tyder ikke på, at det ville resultere i væsentlige fordele i forhold til de foretagne analyser. Derfor har hensynet til så stor enkelthed som muligt vejet tungest. Det er således også blevet valgt at operere med to grupper i denne undersøgelse. Snittet er forsøgt lagt således, at de to grupper har en nogenlunde ens størrelse. Udøvernes svar har gjort, at snittet ligger ved værdien 0, hvilket betyder at alle udøvere, som adderet har svaret 0 eller højere udgør det Socioøkonomiske B-hold. Alle udøvere, hvis adderede svar er lavere (men ikke lig nul) udgør det Socioøkonomiske A-hold¹⁵. Antallet af udøvere i de to grupper fremgår af fremgår af Tabel 3-13.

	Socioøkonomi A	Socioøkonomi B	N
Udøvere	266	281	547
I pct.	48,6	51,4 %	

Tabel 3-13 Parameteren SOCIOØKONOMI

De to grupper har svaret ret forskelligt på de otte spørgsmål. I Figur 3-15 er den gennemsnitlige værdi for de to gruppers svar på otte spørgsmål indsat. På den vertikale skala er i forkortet form gengivet de otte spørgsmåls formulering.

¹⁵ En afrundingsfejl i det, til den statistiske behandling, anvendte software har desværre bevirket, at 11 udøvere - som i følge ovennævnte opdelingskriterie retteligt skulle være en del af det Socioøkonomiske B-hold - i stedet er grupperet som en del af det Socioøkonomiske A-hold. Da fejlen først blev opdaget meget sent i processen er fejlen ikke rettet i rapporten, da det ikke har betydning for resultaterne, hvilket stikprøveanalyser også har cementeret. De elleve udøvere er pga. software-fejlen blevet sat til at have en adderet svarværdi på 0, hvor de retteligt havde en værdi på 1. Denne minimale forskel er med til at understrege, at fejlen er ubetydelig.

Figur 3-15 Gns. svar på 8 spørgsmål om socioøkonomiske forhold, fordelt efter parameteren SOCIOØKONOMI

Som det fremgår af Figur 3-15 er der væsentlige forskelle mellem de to grupper. Dette er selvfølgelig en logisk konsekvens af, at netop dette er baggrunden for opdelingen. Det fremgår, at forskellen mellem A- og B-holdets besvarelser er størst ved de tre økonomisk orienterede spørgsmål ("Ikke råd til faste udgifter", "Ringere økonomisk stillet", "Ikke råd til idrætsmateriale").

De to gruppers betegnelser er relativt kønsløse. Det er ikke som i tilfældet med Køn eller Alder umiddelbart muligt at gennemskue, hvilken gruppe der er tale om. Med andre ord fremgår det ikke umiddelbart af betegnelsen, at den ene gruppe er den rigeste, mest positive, socialt bedst stillede el.lign., og den anden gruppe er lige modsat. At gruppebetegnelserne på denne måde ikke er værdiladede, er et bevidst valg fra undersøgelsesgruppens side. Havde man valgt at operere med mere værdiladede betegnelser kunne man nemt have havnet i en situation, der giver et indtryk af datamaterialet, som ikke er ønskeligt. Socioøkonomi A dækker, som det fremgår af Figur 3-15, nemlig over en gruppe af udøvere, der har forholdt sig mere positivt til de otte spørgsmål end gruppen Socioøkonomi B. Så populært sagt kan man sige, at der opereres med et A-hold og et B-hold, hvor A-holdet angiver at have det (socioøkonomisk) bedre i forhold til B-holdet. De to grupper er således indbyrdes relative størrelser, og siger eksempelvis ikke noget om, hvordan deres socioøkonomiske situation er i forhold til normalbefolkningen, ligesom det også er umiddelbart vanskeligt at sammenligne dem med 1995-undersøgelsens opdeling mellem "Rig" og "Fattig", selvom disse er opgjort på samme måde.

Der er sammenhænge mellem SOCIOØKONOMI og ALDER, samt mellem SOCIOØKONOMI og BESKÆFTIGELSE, hvorimod der ikke er nogen signifikant sammenhæng mellem respondenternes køn og den socioøkonomiske situation. Forskellene manifesterer sig som de tidligere er blevet beskrevet i Afsnit 3.2 (KØN) og Afsnit 3.3.1 (ALDER); men fremgår også af Bilag til parameteren SOCIOØKONOMI. Desuden er der sammenhæng i forhold til parameteren AMBITIONER: En større del af det Socioøkonomiske A-hold har "Større ambitioner" end det Socioøkonomiske B-hold.

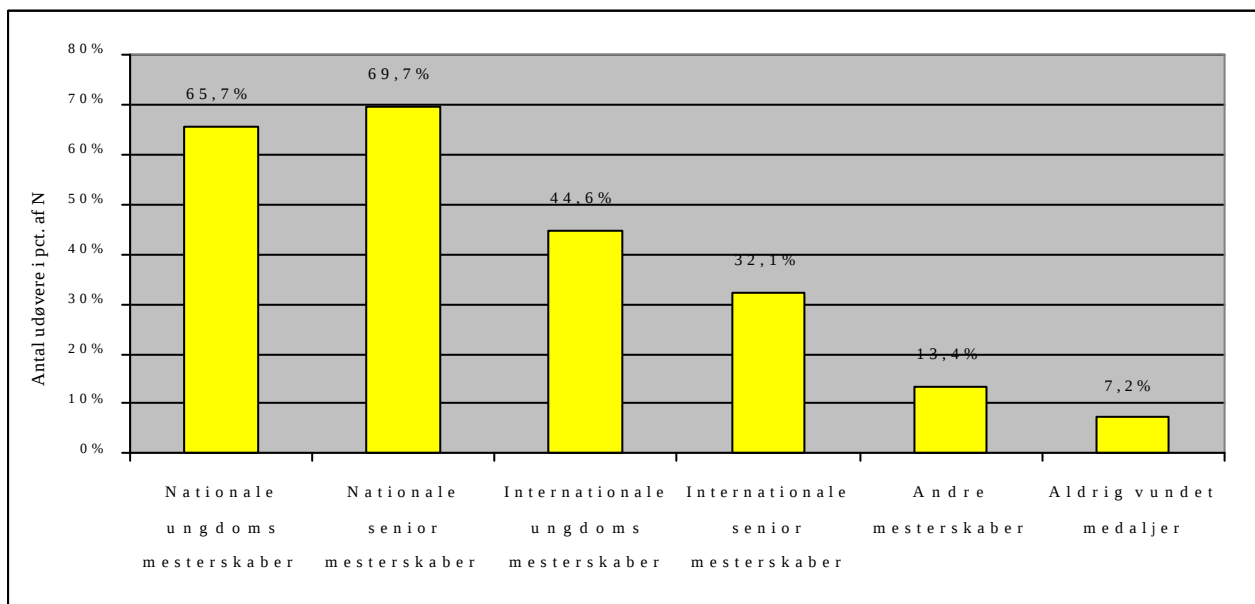
De otte spørgsmål, som ligger til grund for parameteren SOCIOØKONOMI, bliver udførligt behandlet i Kapitel 12¹⁶.

3.6 IDRÆTSLIGE FORHOLD

Dette afsnit behandler de sidste svar afgivet af udøverne på det man kan kalde grundoplysninger. Desuden præsenteres de to sidste parametre.

3.6.1 Resultatmæssige meritter

Subeliten kan ikke formodes at være ligeså meriterede som supereliten. På den anden side er der mange subeliteudøvere, som har præsteret store idrætslige resultater. Som det fremgår af svarene på spørgsmål 45 & 46 har en stor del af subeliten nemlig vundet medaljer ved internationale og nationale mesterskaber (se Figur 3-16).

Svarandelene summer til mere end 100%, da nogle udøvere har vundet medaljer ved flere typer mesterskaber (N=554).

Figur 3-16 Subelitens meritter

Tallene skal læses med forbehold, da det er subelitens egne oplysninger, der her videreformidles. Alt efter idrætsgren findes der jo mange internationale og nationale mesterskaber, som ikke nødvendigvis behøver at være EM, VM, OL eller DM. På den anden side må det siges at være bemærkelsesværdigt, at hele 32,1% har vundet medaljer ved internationale seniormesterskaber, og der er på baggrund af svarene ingen tvivl om, at de idrætslige meritter for subeliten er ret omfattende.

3.6.2 Parameteren AMBITIONER

Der kan være mange grunde til, at en eliteidrætsudøver er en del af subeliten. Men i idrætskredse regnes det ofte for givet, at man ikke er tilfreds med sit niveau, og følgelig ønsker at forbedre sig. Med andre ord er det en ofte hørt hypotese, at subeliteudøvere pr. definition ønsker at blive en del af supereliten. Om det så er muligt er et andet spørgsmål, og årsagerne hertil et helt tredje. Men forholder det sig således? Er der nogle udøvere, som ikke ønsker at forbedre sig; men i stedet vil forblive på sit nuværende niveau, eller måske endda vil trappe ned? Dette er søgt belyst ud fra en formodning om, at der er stor sandsynlighed for, at man forholder sig forskelligt til mange spørgsmål, alt efter hvilke ambitioner man har som udøver. Dette er forsøgt efterprøvet bl.a. i spørgeskemaets spørgsmål 13-15. Disse spørgsmål bliver udførligt behandlet i Kapitel 10; men da udøvernes ambitioner også fungerer som en parameter, skal parameteren kort introduceres her.

På spørgsmål 13 (Hvordan vil du beskrive dine fremtidige sportslige ambitioner?), svarede udøverne som det fremgår af Tabel 3-14.

	I pct.	N
Jeg vil forøge mit nuværende sportslige niveau til et internationalt eliteniveau	73,3%	406
Jeg vil blive bedre, men forventer ikke at nå et internationalt eliteniveau	13,5%	75
Jeg vil forblive på mit nuværende niveau	6,5%	36
Jeg vil nedtrappe	5,6%	31
Ikke besvaret	1,1%	6
I alt		554

Tabel 3-14 Sportslige ambitioner

Næsten $\frac{3}{4}$ af udøverne svarede som man kunne forvente. Nemlig, at de har ambitioner om at blive en del af supereliten. Det er imidlertid interessant, at lidt over $\frac{1}{4}$ af udøverne selv angiver ikke at have ambitioner om at nå supereliten. Og selvom 13,5% trods alt ønsker at forbedre sig,

¹⁶ Ligeledes henvises til Bilag til spørgsmål 103-108, 112-113, samt de efterfølgende bilag, hvor det enkelte spørgsmål svarfordelinger er opgjort efter parametergrupper. Disse sidste kan ses som supplement til Bilag til parameteren SOCIOØKONOMI.

ændrer det ikke ved, at den umiddelbare antagelige hypotese (eliteidrætsfolk ønsker pr. definition at blive en del af supereliten), *ikke* holder vand i alle tilfælde.

Da udøverne havde fire muligheder for at beskrive deres ambitioner, virker det umiddelbart logisk at operere med fire parametergrupper. Men som Tabel 3-14 viser er der stor forskel i gruppernes størrelse, hvorfor det af statistiske hensyn vil være mest praktisk at slå en eller flere grupper sammen. Ydermere vil en sådan løsning gøre afrapporteringen mere overskuelig. Spørgsmål 14, som kom i umiddelbar forlængelse af spørgsmålet om ambitioner, prøvede at samle op på årsagerne til udøvernes ambitionsniveau. Dette spørgsmål kan således være med til bestemme om det er forsvarligt at samle to eller flere ambitionstyper i en parametergruppe, eller om de enkelte grupper er så forskellige, at en sammenlægning ikke er forsvarlig. I dette indledende kapitel vil det være for omfattende at gå i dybden med udøvernes svar på spørgsmål 14, og der henvises derfor til Kapitel 10. Det skal dog i denne sammenhæng fremhæves, at der ser ud til at være nogle sammenhænge mellem, hvordan udøverne svarer i spørgsmål 13, og hvorledes de svarer i 14. Således svarer gruppen, som har ambitioner om at nå supereliten, generelt anderledes end de tre andre grupper slået sammen. Dette har givet anledning til, at parameteren AMBITIONER deles i to grupper, hvor den ene gruppe udgøres af den første gruppe fra Tabel 3-14 ("Forøge til superelite"), mens den anden er en sammenlægning af de tre øvrige grupper ("Forbedre", "Forblive"; "Nedtrappe"), samt de 6 udøvere, som ikke har besvaret spørgsmålet. De to grupper kaldes herefter "Større ambitioner" hhv. "Mindre ambitioner", og fordeler sig som vist i Tabel 3-15.

	Større ambitioner	Mindre ambitioner	
Udøvere	406	148	554
I pct.	73,3%	26,7%	

Tabel 3-15 Parameteren AMBITIONER

Det skal understreges, at parameteren AMBITIONER, i modsætning til KØN, ALDER, BESKÆFTIGELSE samt SOCIOØKONOMI, ikke vil kunne følges gennem hele afrapporteringen. Med andre ord er det ikke en gennemgående parameter. Dette valg er bl.a. taget af hensyn til afrapporteringens overskuelighed, da alt for mange oplysninger forvirrer mere end de gavner. Til gengæld vil parameteren blive brugt til at gå i dybden med problemstillinger, der vurderes af særlig interesse, eksempelvis hvor de andre parametre ikke har antydnet signifikante sammenhænge. Desuden skal det nævnes, at der er signifikante sammenhænge mellem AMBITIONER OG SOCIOØKONOMI samt AMBITIONER og ALDER. Disse er tidligere blevet beskrevet i de relevante afsnit ovenfor, og der henvises hertil (Afsnit 3.5.3 hhv. Afsnit 3.3.1).

3.6.3 Parameteren IDRÆTSGREN

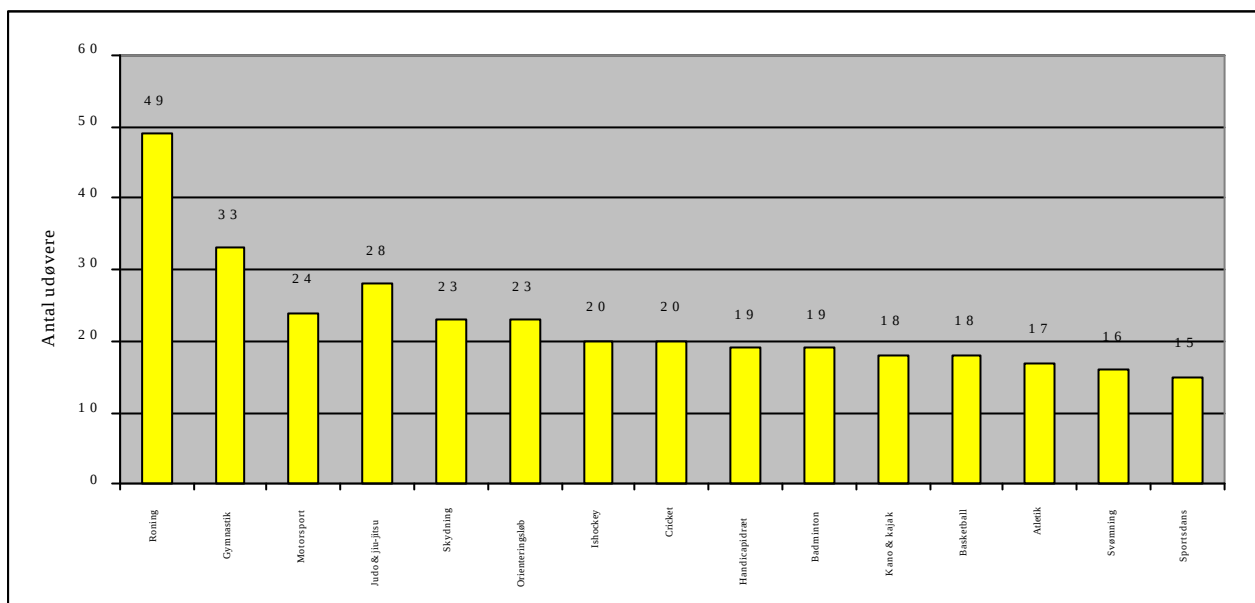
Som det fremgår af Kapitel 1 kommer udøverne fra mange forskellige idrætsgrene, hvilket formodes at kunne forklare en række forskelle i resultaterne. Dette har givet anledning til at analysere nogle svarafgivelser i forhold til, hvilken idrætsgren udøverne tilhører, og dermed operere med parameteren IDRÆTSGREN. Denne parameter bliver imidlertid operationaliseret på en anden måde end de øvrige parametre, hvilket diskuteres i det følgende. Det er således kun et begrænset udvalg af idrætsgrene, der sammenlignes, når der i det følgende ses på svarfordelingen for de enkelte idrætsgrene hver for sig.

Der er tre overordnede beæggrunde for den anderledes brug af denne parameter. For det første har visse idrætsgrene haft så lave svarprocenter, at det vil være svært at bevare udøvrernes anonymitet. For det andet har et hensyn til resultaternes pålidelighed vejet tungt. Det er ikke alle udøvere, som har besvaret alle de enkelte spørgsmål. Dette kan resultere i, at en gruppe af udøvere bliver så lille, at en enkelt besvarelse kan skævvride resultaterne. For det tredje ville det være alt for omfattende og uoverskueligt for læseren, at foretage analyser af alle 42 specialforbund (og de deraf afledede forskellige idrætsgrene og discipliner) hver for sig.

Disse tre hensyn har betinget, at der ud fra en samlet kvalitativ vurdering er udvalgt 15 idrætsgrene, der udgør parameteren IDRÆTSGREN. De udvalgte idrætsgrene har det til fælles, at der er 15 eller flere udøvere, som har returneret spørgeskemaet. Dette er gjort ud fra en antagelse om, at kriteriet om, at mindst femten udøvere skal repræsentere en idrætsgren for, at den bliver genstand for selvstændig analyse, minimerer usikkerheden ved tolkning af resultaterne. Samtidig problematiserer et sådant antal ikke anonymiteten, ligesom det sikrer overskueligheden i tilstrækkeligt omfang.

Når dette er sagt skal det dog samtidig pointeres, at der ikke er udført signifikansberegninger for de enkelte idrætsgrene, da det vil være for omfattende i forhold til udbyttet heraf. Derimod bliver forskellene mellem idrætsgrene kvalitativt vurderet og kommenteret undervejs, og da der i de relevante tilfælde altid vil være fordelingstabeller eller -figurer, opfordres læseren selv til at orientere sig i disse og eventuelt finde andre sammenhænge end dem som undersøgelsesgruppen har fremdraget.

De femten idrætsgrene, der er blevet udvalgt, fremgår af Figur 3-17.

Figur 3-17 Parameteren IDRÆTSGREN

Som det fremgår af Bilag til Spørgsmål 8, Bind III havde sytten udøvere fra specialforbundet Dansk Svømme og Livrednings Forbund besvaret spørgeskemaet. Denne gruppe består imidlertid af 9 Finne- og Apparatsvømmere og 8 Undervandsrugbyspillere. Disse to idrætsgrene er vurderet til at være så kvalitativt forskellige, at man ikke ville kunne forsvare at samle dem under en betegnelse. Således er udøvere fra dette forbund sammen med de 26 øvrige forbund ikke blevet genstand for selvstændig analyse; men indgår - som man skal huske - på lige fod med alle andre idrætsgrene i de generelle analyser, hvor der ikke tages hensyn til forskelle mellem idrætsgrene¹⁷.

For en stor del af de idrætsgrene, som er en del af parameteren IDRÆTSGREN dækker betegnelsen over flere idrætsgrene. Dog har undersøgelsesgruppen vurderet, at de kvalitative forskelle i disse tilfælde ikke er større end, at det er rimeligt at holde dem sammen i én parametergruppe. Dette gælder idrætsgrenene Roning, Gymnastik, Skydning, Handicapidræt og Atletik (se Tabel 3-16)

	Forbund	Idrætsgrene repræsenteret (ifølge Team Danmarks opgørelser)	N
Roning	DFfR	Letvægtsroning; Roning; Roning tung	49
Gymnastik	DGF	Idrætsgymnastik; Rytmask springgymnastik; Spring-Rytme gymnastik; Trampolin	33
Skydning	DskyU	Pistolskydning; Riffelskydning	23
Handicapidræt	DHIF	Ridning; Skydning; Svømning	19
Atletik	DAF	Kast; Mangedkamp; Mellem/ Langdistance løb; Spring; Sprint/ Hæk	17

¹⁷ Det skal tilføjes, at havde idrætsgrenene bordtennis og volleyball haft en svarandel på 65,3% (undersøgelsens generelle svarandel) ville disse også have været repræsenteret af 15 eller flere udøvere i undersøgelsen, og dermed været en del af parameteren IDRÆTSGREN. Imidlertid er der kun 12 af de i alt 25 bordtennisspillere (48,0%), som har besvaret spørgeskemaet, og 11 af de 21 volleyballspillere (52,4%).

Tabel 3-16 Betegnelser og idrætsgrene

Kano & kajak dækker ligesom Judo & jiu-jitsu over to idrætsgrene, der er vurderet til at ligne hinanden så meget, at en opsplitning ikke er fundet nødvendig. Motorsport tæller kun over udøvere fra DMU, hvorfor den firehulede motorsport (DASU) ikke er en del af denne kategori. Desuden er BMX-rytterne blevet vurderet til at have kvalitativt forskellige vilkår end resten af udøverne fra DMU. Disse er således fraregnet, hvilket forklarer, at der kun er 24 motorsportskørere, selvom der er 30 udøvere repræsenteret af DMU i undersøgelsen. For de resterende 7 idrætsgrene - Orienteringsløb, Cricket, Ishockey, Badminton, Basketball og Svømning & Sportsdans - gælder det, at betegnelsen dækker samtlige udøvere.

I Bilag til parameteren IDRÆTSGREN forefindes en tabel, som opregner de enkelte idrætsgrenes fordelinger på de andre parametre. I denne er som reference indsat de tilsvarende fordelinger for alle udøvere repræsenteret i undersøgelsen. Det vil være for omfattende at knytte kommentarer til det hele; men læseren opfordres til at vende tilbage til denne tabel i de tilfælde, hvor idrætsgren-parameteren bruges. Dog skal der knyttes et par kommentarer til de mest iøjnefaldende tendenser.

I forhold til KØN adskiller Motorsport, Ishockey og Cricket sig markant, idet der kun er mandlige udøvere repræsenteret i undersøgelsen. Derimod er der i Sportsdans, Basketball, Atletik, og Handicapidræt et flertal af kvinder, hvilket adskiller sig væsentligt fra alle 554 udøvere hvoraf kun ca. 1/3 er kvinder. Svømmernes og cricketspillernes gennemsnitsalder er under 20 år, hvorimod Atletik, Skydning og specielt Handicapidræt ligger væsentligt over gennemsnittet for alle. I forhold til parameteren SOCIOØKONOMI er der ikke nogle idrætsgrene, der adskiller sig væsentligt fra alle udøvere. Hvorimod nogle af aldersforskellene afspejler sig i forhold til BESKÆFTIGELSE, idet der ofte er flere under uddannelse, jo lavere aldersgennemsnittet for en idrætsgren er.

4. TIDSFORBRUG

Et interessant element i denne rapport er at undersøge, hvor stort subelitens tidsforbrug er. Ikke mindst sammenlignet med supereliten kan det være interessant at vurdere, hvor tidsmæssigt belastet subelitens udøvere er. Denne sammenligning forefindes, som andre sammenligninger med 1995-undersøgelsen, i Bind I. Dette kapitel koncentrerer sig således udelukkende om nøgternt at afrapportere subeliteudøvernes svar på spørgsmålene omkring tidsforbrug.

4.1 TIDSFORBRUG OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER

Udøverne blev i to spørgsmål (spørgsmål 16 & 17, hver med 8 underspørgsmål), bedt om at angive deres ugentlige tidsforbrug på træning samt på arbejde/uddannelse. Det ene spørgsmål spurgte til tidsforbruget i konkurrencesæsonen, mens det andet spurgte til tidsforbruget udenfor konkurrencesæsonen. Denne store grad af udspecificering blev fra undersøgelsesgruppens side valgt, fordi man ønskede et så komplet billede af det ugentlige tidsforbrug som muligt. Imidlertid viste udspecificeringen at medføre en del problemer i forhold til analysen af udøvernes svar.

For det første viste det sig ved gennemgangen af besvarelsenerne, at en del af udøverne ikke har besvaret alle underkategorierne i spørgsmål 16 og 17. Dette kan enten skyldes, at udøverne har haft vanskeligt ved at svare på spørgsmålet eller, at de blot mener "nul timer i tidsforbrug" når der ikke er angivet andet.

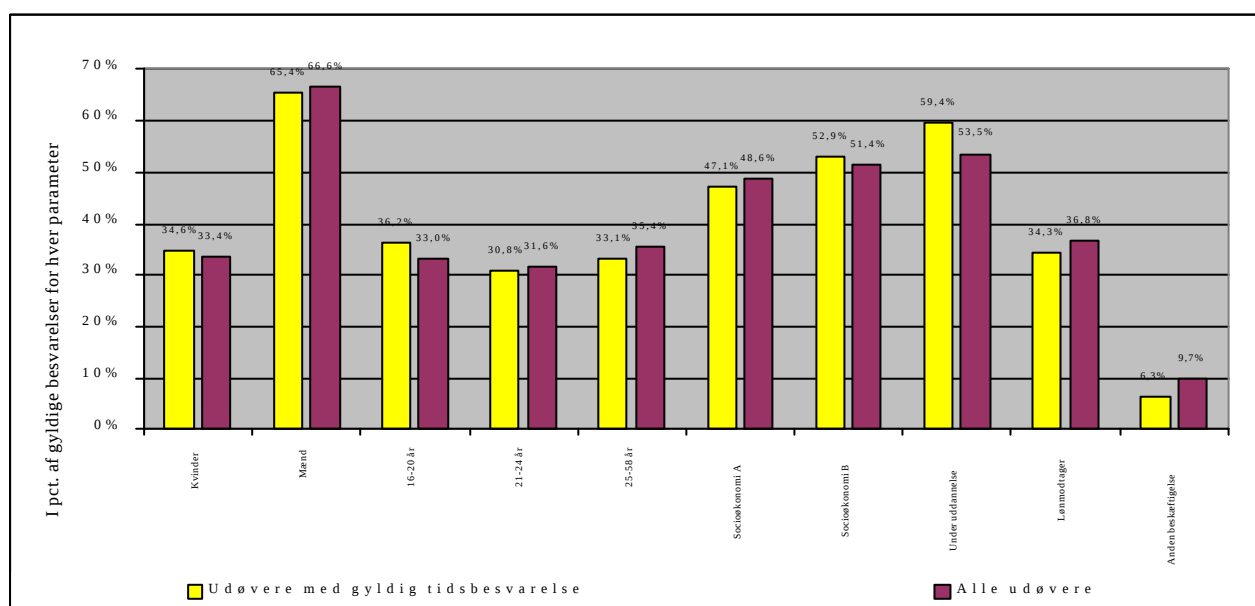
For det andet er der en del udøvere, som i stedet for timer pr. uge har angivet, at de eksempelvis deltager i 12 weekend-træningssamlinger om året. Det er oplagt, at disse ikke mener nul timer om ugen; men på den anden side er det svært at tilnærme sig, hvad disse kvalitative udsagn rummer af reelle kvantitative timer.

For det tredje er der mange udøvere, som ikke har udfyldt hele eller dele af spørgsmål 17 (tidsforbrug udenfor konkurrencesæsonen). Dette kan tolkes på forskellig måde; men kan bl.a. hænge sammen med, at der generelt set ikke (længere) er store forskelle mellem konkurrencesæsonen og ikke-konkurrencesæsonen¹⁸, selvom det bestemt ikke behøver at være tilfældet for alle idrætsgrene.

¹⁸ Hvilket i øvrigt er et forhold, som peges på i 1995-undersøgelsen, hvor der gøres opmærksom på, at forskellen mellem konkurrencesæson og ikke-konkurrencesæson i mange idrætsgrene mere eller mindre er under opløsning.

Disse forhold har ført til, at undersøgelsesgruppen har foretaget nogle valg med henblik på en så optimal forståelse for tidsforbruget som muligt. For det første har gruppen valgt at se bort fra udøvernes svar på spørgsmål 17 (hvorunder der spørges til tidsforbrug *udenfor* konkurrencesæsonen), og dermed valgt kun at afrapportere svarene fra spørgsmål 16 (tidsforbrug *indenfor* konkurrencesæsonen). For det andet er udvalgt en gruppe på i alt 260 udøvere, hvor det med sikkerhed kan fastslås, at de har besvaret hele spørgsmålet gyldigt. Det vil sige, at disse udøvere har udfyldt alle underkategorier i spørgsmål 16 med en kvantificerbar størrelse. Dette er oftest en enkel talstørrelse, men i nogle få tilfælde har udøverne eksempelvis skrevet et tidsinterval (f.eks. ml. 6-8 timer/uge), og i disse tilfælde er gennemsnittet valgt som svarværdi (i forhold til nævnte eksempel 7 timer/uge).

Med andre ord opereres der i forbindelse med afrapporteringen af dette spørgsmål med en gruppe af udøvere, som udgør under halvdelen af det samlede antal udøvere. Det har derfor været nødvendigt at fastslå i hvor høj grad denne gruppe ligner gruppen af alle udøvere. I Figur 4-1 er denne gruppe af udøvere stillet op over for alle udøvere i undersøgelsen.

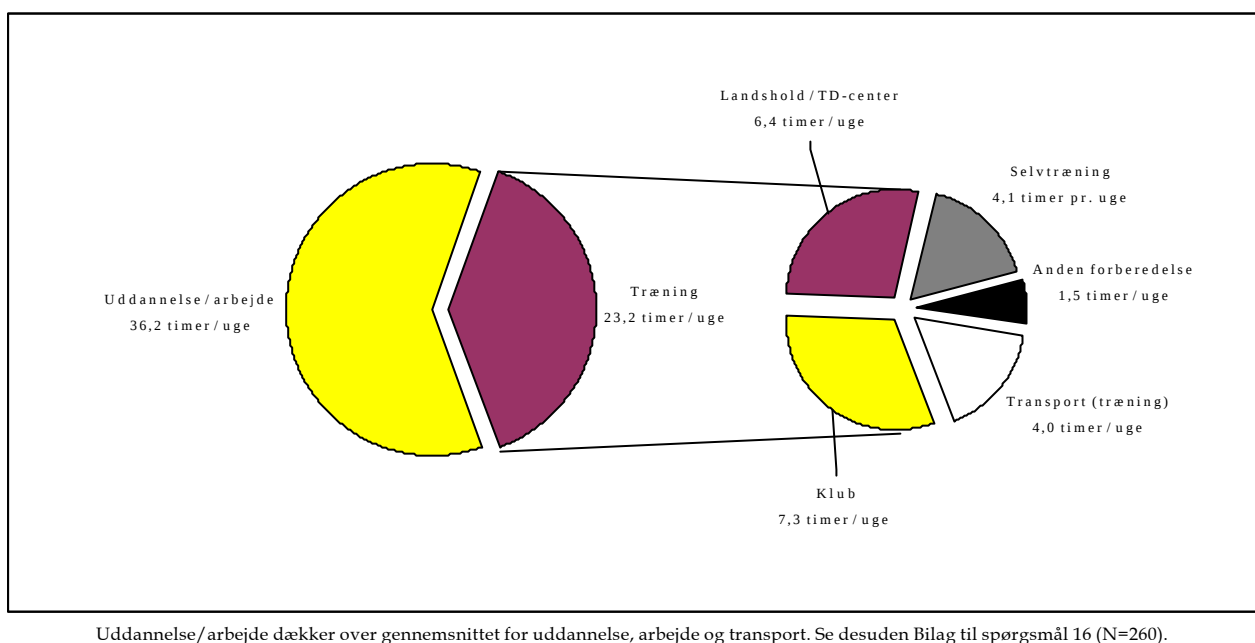
Figur 4-1 Sammenligning af udøvere med gyldig tid med alle udøvere på udvalgte parametre

Som det fremgår af figuren, og som signifikansberegninger bekræfter, kan der ikke konstateres nogle signifikante forskelle mellem gruppens sammensætning i forhold til de fire faste parametre. Ligeledes afviger fordelingen på udøvernes forbundstilknytning (idrætsgren) heller ikke signifikant fra alle udøveres forbundstilknytning (se Bilag til spørgsmål 16). På denne baggrund kan det konstateres, at de 260 udøvere på væsentlige områder ligner hele undersøgelsespopulationen, hvorfor gruppen af udøvere med gyldig besvarelse er at betragte

som et repræsentativt udsnit af alle udøvere. I det følgende kan resultaterne af spørgsmålet om tidsforbrug for de 260 udøvers vedkommende således læses som alle udøvers tidsforbrug¹⁹.

4.2 TIDSFORBRUG I KONKURRENCESÆSONEN

I den resterende del af dette kapitel angives tidsforbrug som gennemsnittet for en enkelt udøver i forhold til den valgte gruppe. I Figur 4-2 er samtlige 260 udøvers gennemsnitlige tidsforbrug på de 8 kategorier gengivet. I Bilag til spørgsmål 16 findes tre figurer, der viser udøvers svar om tidsforbrug på en intervallskala. Disse bedes læseren bruge som supplement til gennemsnitstallene i dette kapitel.

Figur 4-2 Gennemsnitligt tidsforbrug pr. uge

Som det fremgår af figuren bruger den gennemsnitlige subeliteudøver 23,2 timer om ugen på træning inklusiv transport til denne. Af andre faste tidsforbrugende aktiviteter er udøverne desuden blevet spurgt om deres tidsforbrug i forhold til arbejde eller uddannelse, samt transport i forbindelse med disse aktiviteter. I gennemsnit bruger udøverne 36,2 timer om ugen på de tre typer af aktiviteter: 13,0 timer til erhvervsarbejde, 19,4 timer til uddannelse samt 3,7 timer til transport. Disse gennemsnitsværdier giver ikke mening i sig selv, idet de fleste enten arbejder mange timer og uddanner sig få, eller omvendt. Det samlede gennemsnitstal for udøvers tidsforbrug til arbejde og/eller uddannelse er derimod brugbart, og vil derfor blive brugt i det følgende.

¹⁹ Eller med andre ord: gruppen af udøvere med gyldig tidsbesvarelse kan for ethvert rimeligt signifikansniveau siges at være et repræsentativt udsnit af alle udøvere i denne undersøgelse.

Subeliten træner flest timer i deres klub, næstflest på landshold og/eller Team Danmark centre. Derudover bruges en mindre del af tiden på selvtræning, samt anden forberedelse, eksempelvis besøg hos fysioterapeut. Disse gennemsnitstal dækker over store forskelle mellem de forskellige idrætsgrene, hvilket imidlertid ikke skal være genstand for omfattende behandling. Enkelte eksempler, som understreger store forskelle, skal dog trækkes frem og er præsenteret i Tabel 4-1. Der henvises i øvrigt til Bilag til spørgsmål 16.

	Klub	Landshold/ TD-center	Selvtræning	Anden forberedelse	Transport (træning)	N
Judo & jiu-jitsu	3,3	10,7	5,8	0,9	4,5	14
Orienteringsløb	2,5	3,0	9,5	1,8	3,8	12
Ishockey	11,4	2,8	2,1	1,1	2,7	8

Tabel 4-1 Tre idrætsgrenes gennemsnitlige tidsforbrug pr. uge

Som det ses kan der konstateres store forskelle mellem Judo & jiu-jitsu og Ishockey når det gælder klubtræning. Hele 11,4 timer bruges af ishockeyspilleren i klubben, og kun 2,8 timer i forbindelse med landsholds-/TD-center træning. Modsat forholder det sig for Judo & jiu-jitsu kæmperens tidsforbrug, der fordeler sig med 3,3 timer i klub og 10,7 timer til landsholds-/TD-center træning. Orienteringsløb skiller sig ud derved, at langt den største del af træningen foregår som selvtræning (9,5 timer). Dette er i øvrigt den idrætsgren, som bruger mest tid på selvtræning.

I det følgende vil ikke blive afrapporteret forskelle mellem de enkelte træningskategorier. De fem kategorier bliver, som i Figur 4-1, lagt sammen til én kategori kaldet "træning". Lige så vil der heller ikke blive skelnet mellem tidsforbrug i forhold til enten arbejde eller uddannelse. Disse vil sammen med transport i forbindelse hermed, blive lagt sammen i én kategori.

Der er forskel på, hvor meget den enkelte subeliteudøver træner. Den mest bestemmende parameter i denne sammenhæng må formodes at være idrætsgren, hvilket resultaterne fra denne undersøgelse i det store hele også bekræfter. Dog er der for de andre parametergrupper også nogle forskelle, som skal nævnes inden der går i dybden med idrætsgrenene. Se desuden Bilag til spørgsmål 16.

For parameteren KØN er der signifikant forskel i forhold til arbejde/uddannelse, idet mændene i gennemsnit arbejder (37,1 timer/uge) marginalt mere end kvinderne (34,5 timer/uge). Derimod er der ikke signifikant forskel i træningsmængden for disse to grupper vedkommende. Samlet bruger mændene (60,0 timer/uge) lidt mere tid end kvinderne (58,4 timer/uge).

For parameteren ALDER kan der konstateres forskelle både i forhold til tid anvendt på træning og tid anvendt på arbejde/uddannelse. Også i forhold til det samlede tidsforbrug er der forskelle at spore, idet den yngste aldersgruppe (de 16-20 årige) bruger signifikant mindre samlet tid (56,9 timer/uge) end både de 21-24 årige (61,2 timer/uge) og de 25-58 årige (60,5 timer/uge). Dette hænger blandt andet sammen med, at de 25-58 årige arbejder/uddanner sig mest, mens de 21-24 årige træner mest af de tre aldersgrupper.

For parameteren SOCIOØKONOMI er der signifikant forskel i forhold til træningsmængden. B-holdet træner således mere end A-holdet (24,7 timer/uge hhv. 21,5 timer/uge), hvorimod der ikke er signifikant forskel på, hvor lang tid de to parametergrupper arbejder/uddanner sig. Det større samlede tidsforbrug på idræt og arbejde/uddannelse kan være en af de helt afgørende årsager til, at udøverne, der udgør B-holdet, i det hele taget befinder sig i denne gruppe, dvs. at de svarer, at de er relativt dårligt stillet i forhold til A-holdet.

For parameteren BESKÆFTIGELSE er der forskelle i forhold til begge kategorier. Således bruger udøvere under uddannelse mindre tid på arbejde/uddannelse, og mere tid på træning (35,9 timer/uge hhv. 24,0 timer/uge) end udøvere med erhvervsarbejde (38,6 timer/uge hhv. 21,5 timer/uge). Samlet bruger de to grupper imidlertid lige meget tid om ugen. Men dette kunne tyde på, at det er nemmere at kombinere eliteidræt og uddannelse end eliteidræt og erhvervsarbejde. Dette diskuteres dels i Afsnit 6.1, og dels i Afsnit 14.6.

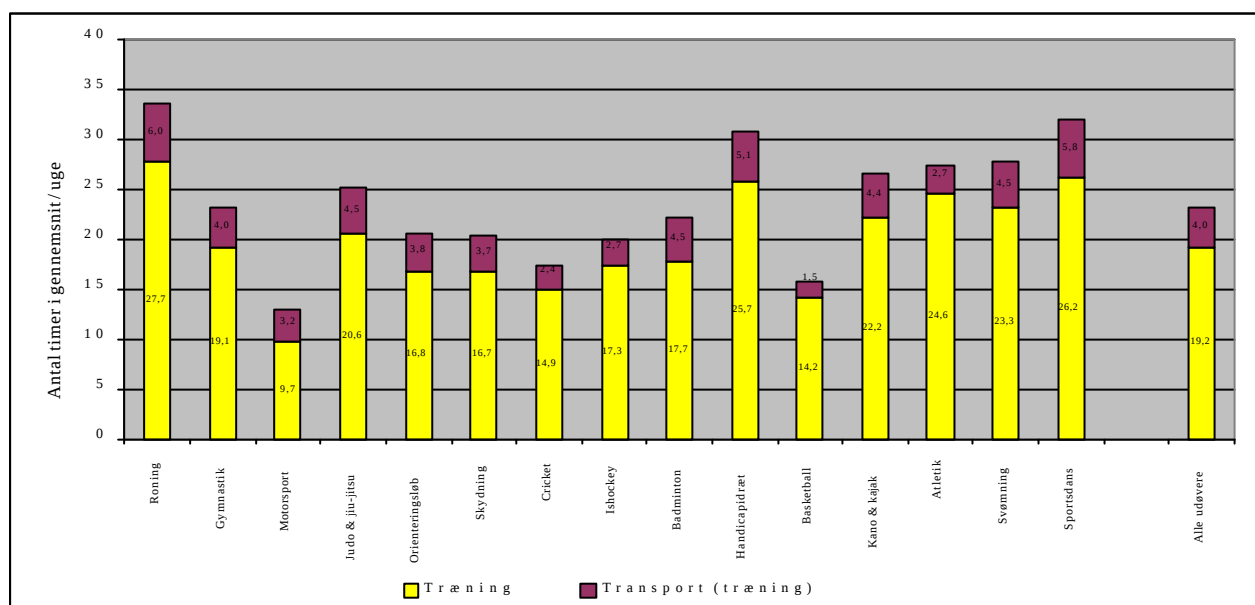
For den ikke-gennemgående parameter AMBITIONER er der mere væsentlige forskelle. Således træner gruppen af udøvere med Større ambitioner 25,1 timer om ugen, hvorimod gruppen med Mindre ambitioner kun træner 18,5 timer pr. uge. Omvendt forholder det sig i forhold til arbejde/uddannelse, hvor gruppen med Mindre ambitioner bruger 39,0 timer/uge, og gruppen med Større ambitioner kun bruger 35,2 timer uge. Dette hænger ganske godt sammen med, at mange af de udøvere - som ikke har superelite-ambitioner - angiver manglende træningsmængde som årsag (se Bilag til spørgsmål 14, samt Kapitel 10).

Som det fremgår af ovenstående er der signifikante forskelle mellem de enkelte parametergruppers tidsforbrug, men forskellene er ofte ikke markant store. Dette ændrer imidlertid ikke ved at resultaterne peger på, at man roligt kan konstatere, at gruppen af subeliteudøvere har et relativt hårdt ugeprogram, idet gennemsnittet for alle 260 udøvere tidsforbrug pr. uge er 59,4 timer, svarende til 8,5 timer pr. dag, alle ugens 7 dage. Hertil kommer en anden væsentlig tidsforbrugende faktor - konkurrencedeltagelse - som afrapporteres nedenfor

i Afsnit 4.3. Imidlertid kan de største forskelle, som tidligere nævnt, konstateres mellem de enkelte idrætsgrene, hvilket afrapporteringen vil koncentrere sig om først.

4.2.1 Tidsforbrug og idrætsgren

I Figur 4-3 & Figur 4-4 er udøvernes tidsforbrug opgjort i forhold til idrætsgrene. Figur 4-3 koncentrerer sig om træningstid og transport i denne forbindelse, hvorimod Figur 4-4 oplyser det totale antal timer fordelt efter arbejde/uddannelse samt træning. Det skal pointeres, at det totale antal udøvere for nogle idrætsgrenes vedkommende er relativt lavt, hvorfor gennemsnittallet må læses med et større forbehold end vanligt²⁰.

Figur 4-3 Tidsforbrug på træning og transport til træning pr. uge fordelt efter idrætsgrene

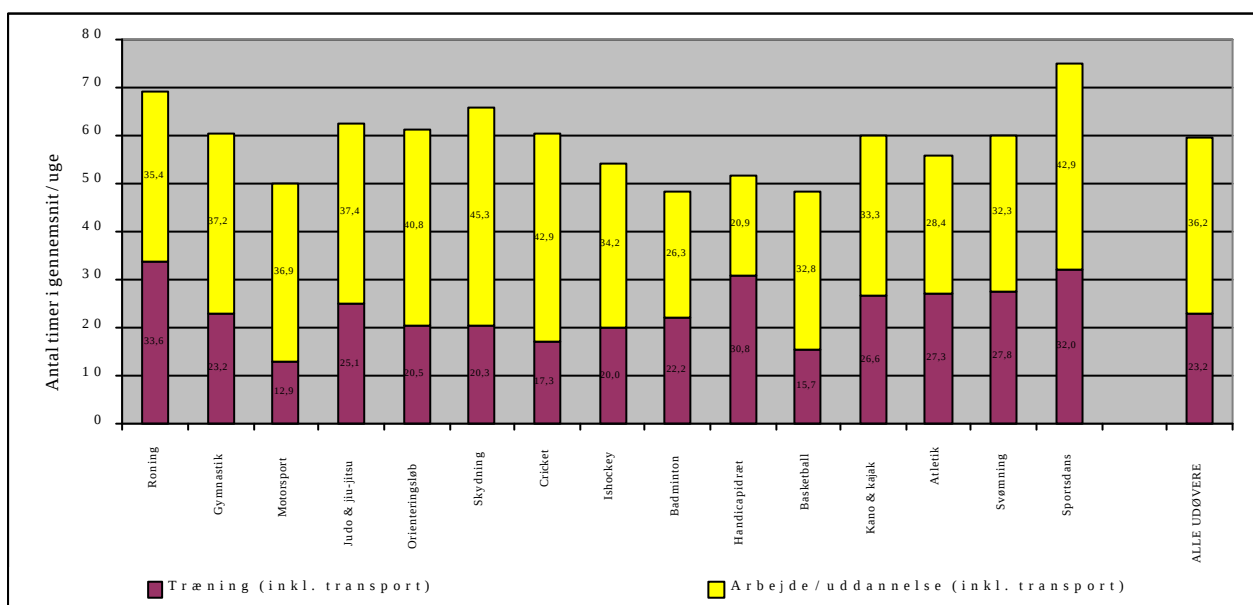
Som det fremgår af Figur 4-3 er der stor variation i udøvernes tidsforbrug på træning alt efter, hvilken sportsgren man dyrker. Roerne og motorsportsudøverne er yderpunkterne. Mens roerne i gennemsnit bruger 33,6 timer pr. uge, ligger udøvere indenfor Motorsport relativt lavt, idet de kun træner 12,9 timer pr. uge i gennemsnit. Transport er her medtaget som en selvstændig faktor, og ikke blot som en del af den samlede træningstid. Årsagen er, at man kan formode at nogle idrætsgrene bruger forholdsmæssigt meget tid på transport til træning, hvis der eksempelvis er langt til klubben. Som det fremgår af figuren er dette imidlertid ikke tilfældet. I de idrætsgrene, hvor der trænes meget, bruges der også mere tid på transport.

Der kan desuden konstateres mange interessante sammenhænge mellem tidsforbrug til træning og tidsforbrug til arbejde/uddannelse (Figur 4-4). For nogle idrætsgrenes vedkommende gælder

²⁰ Dette gælder især for idrætsgrenene Handicapidræt (5 ud af i alt 19 udøvere har svaret korrekt), Basketball (6 ud af i alt 18 udøvere), Atletik (6 ud af 17) samt Svømning (4 ud af 17).

det, at træner man meget, så bruger man samtidig også meget tid på arbejde/uddannelse. Dette er specielt tilfældet for sportsdanserne, som i gennemsnit bruger 74,9 timer i alt om ugen på fastlagte aktiviteter. Også udøvere indenfor Gymnastik og Judo & jiu-jitsu ligger på - eller over - gennemsnittet for alle udøvere for begge faktorer.

For udøvere indenfor Ishockey, Badminton og Basketball er det modsatte tilfældet. Disse udøvere bruger både mindre tid på arbejde/uddannelse og træning pr. uge end gennemsnittet for alle subeliteudøvere. Dette kan til dels forklares ud fra antallet af konkurrencedage, idet både badmintonspillerne og ishockeyspillerne bruger væsentligt flere dage på konkurrence end gennemsnittet (se Afsnit 4.3). Samtidig er det for Basketballs vedkommende vigtigt at huske på, at der kun er 6 ud 18 udøvere som har svaret gyldigt²¹.

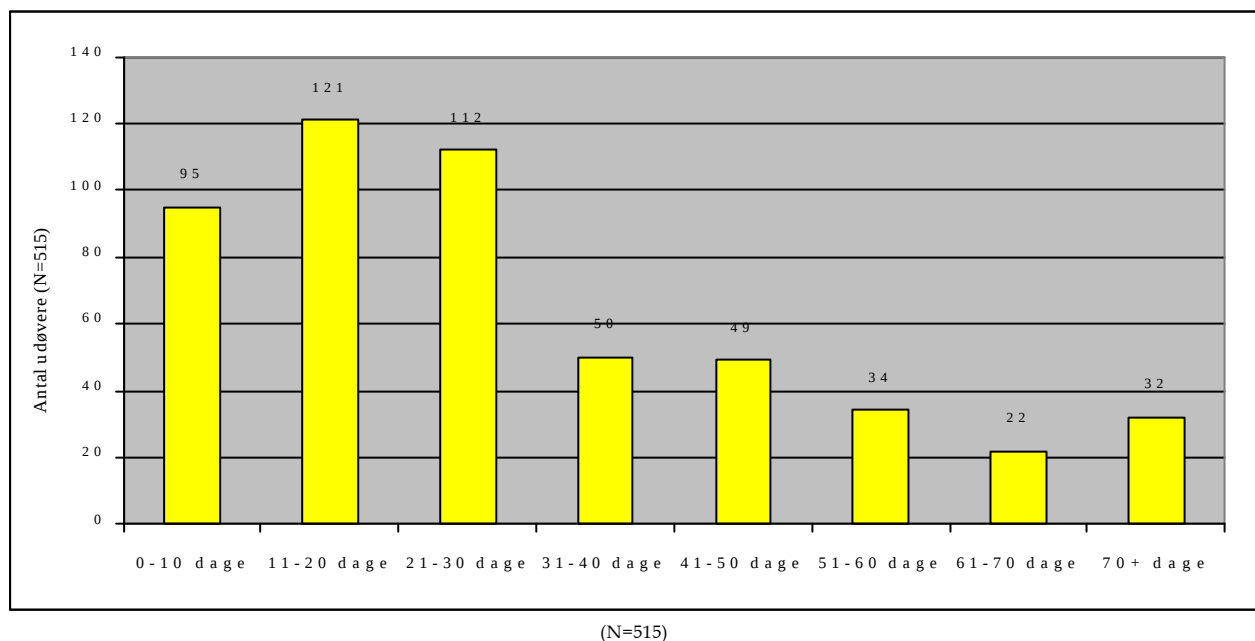
Figur 4-4 Tidsforbrug på Arbejde/uddannelse og træning pr. uge fordelt efter idrætsgrene

4.3 KONKURRENCEDELTAGELSE

En anden faktor, som også er tidskrævende er udøvernes konkurrencedeltagelse. Da det formodes, at denne varierer meget, fandt undersøgelsesgruppen det uhensigtsmæssigt at bede udøverne opgøre denne på time/uge-basis. Derimod blev der i al enkelthed spurgt til, hvor mange dage udøverne brugte/deltog i nationale og internationale kampe og konkurrencer i sidste sæson (spørgsmål 18).

Som, det fremgår af Figur 4-5, er der stor variation i antallet af dage brugt på konkurrence. Gennemsnittet for alle 515 udøvere, der har besvaret spørgsmålet er 31,5 dage. Årsagen til den

store variation skal, ligesom i tilfældet med tidsforbrug på træning, primært findes i de forskellige idrætsgrene; men der kan også konstateres signifikante forskelle i forhold til to af de faste parametre, ALDER og SOCIOØKONOMI (se bilag til Spørgsmål 18). Den yngste aldersgruppe brugte færre dage på konkurrencedeltagelse end de to andre, hvorimod de 21-24 årige brugte mest. Dette svarer meget godt til forholdet mellem tid brugt på træning. På samme måde forholder det sig også for SOCIOØKONOMI. det Socioøkonomiske B-hold var i konkurrence flere dage i den foregående sæson end A-holdet. Som tidligere nævnt var B-holdets tidsforbrug til træning og arbejde/uddannelse jo også signifikant større end A-holdets.

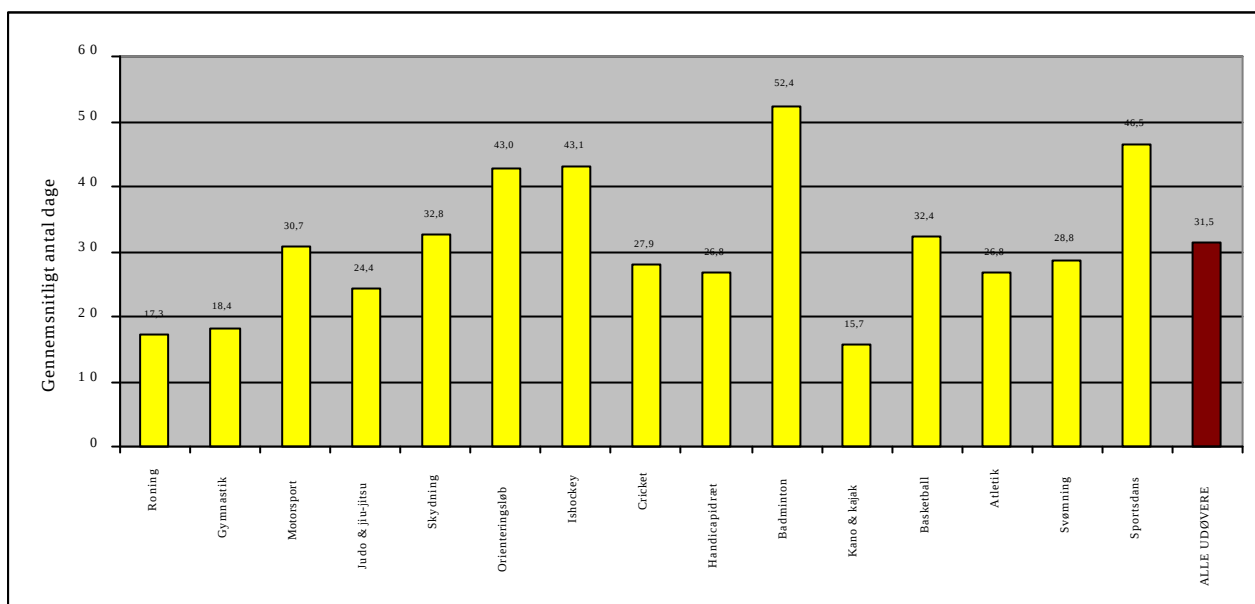

Figur 4-5 Antal dage brugt på deltagelse i kampe og/eller konkurrencer i sidste sæson

Som tidligere nævnt ligger Badminton og Ishockey væsentligt over gennemsnittet for alle, hvilket til dels kan forklare hvorfor der trænes mindre i disse idrætsgrene (se Figur 4-6). Specielt bemærkelsesværdigt er imidlertid, at sportsdanserne også i dette tilfælde ligger væsentligt over gennemsnittet for alle. Udover, at sportsdanserne bruger næsten 75 timer ugentligt på træning og konkurrence deltager de også i konkurrencer 46,5 dage i en sæson. Det er væsentligt at påtænke, at tidsforbruget, som tidligere nævnt, kun er opgjort i forhold til træning og arbejde/uddannelse inden for konkurrencesæsonen, og dette *kan* være årsagen til sportsdansernes intensitet. På den anden side peger resultaterne under alle omstændigheder på, at en stor del af sportsdansernes hverdag er lagt i meget faste rammer, sammenlignet med flere af de andre sportsgrene. En anden ubekendt, som der ikke er spurgt til, er transport i forbindelse med konkurrencedeltagelse. For nogle sportsgrene (dette gælder formodentlig også Sportsdans) kan man have en begrundet formodning om, at en stor del af konkurrenceaktiviteten foregår ved internationale stævner i udlandet. Har nogle af udøverne medregnet transport i denne forbindelse kan det også være en

²¹ Dette gør gennemsnitstallet for Basketball mindre pålideligt.

medvirkende årsag til relative høje gennemsnitstal. Det skal dog igen understreges, at dette er der ikke spurgt specifikt til, hvorfor det ikke er til at vide med sikkerhed, hvorledes udøverne præcist har opgjort antal dage brugt på konkurrence.

Figur 4-6 Gennemsnitligt antal dage brugt på deltagelse i kampe og/eller konkurrencer i sidste sæson, fordelt efter idrætsgrene

5. TRÆNINGSVILKÅR

I det følgende afsnit skal resultaterne fra spørgeskemaets spørgsmål vedrørende træningsvilkår behandles. Disse spørgsmål har alle haft til hensigt at indkredse subelitens vilkår når det gælder forhold omkring deres træningssituation. Herunder indgår betydningen af hhv. klub, specialforbund samt Team Danmark for udøvernes træningsvilkår.

5.1 TRÆNINGSVILKÅR OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER

Udøverne har dels svaret på spørgsmål omhandlende deres tilfredshed i forhold til deres nuværende situation, dels på spørgsmål om på, hvilke områder der er brug for forbedringer. Nogle af spørgsmålene overlapper delvist hinanden, og læseren vil således opleve enkelte gentagelser, der kan synes umiddelbart irrelevante. Det skal dog i denne forbindelse pointeres, at to spørgsmål, der i sit emne er relativt ens - men hvor der spørges til det samme emne på forskellig måde - kan fungere som indbyrdes kontrol af hinanden. Dette skal forstås således, at der en relativ konsistens i udøvernes svar på begge spørgsmål kan der fæstnes endnu større lid til resultaterne. Modsiges de to resultater derimod hinanden tyder det mere på, at udøverne har misforstået spørgsmålene eller, at spørgsmålenes formulering har været uheldig. Nedenfor vil spørgsmålene vedrørende "tilfredshed" og spørgsmålene vedrørende "behov for forbedringer" blive holdt op mod - og således afrapporteret i forbindelse med - hinanden.

Specialforbundet er i denne undersøgelse kun berørt på et generelt niveau, og ikke så specifikt som det har været tilfældet i forhold til klub og Team Danmark (og Team Danmark centre), bl.a. fordi det formodedes, at en stor del af landsholdstræningen foregår i Team Danmark centre. Afrapporteringen af udøvernes syn på - og tilfredshed med - specialforbundet i forhold til træningsbetingelser sker derfor primært i Afsnit 5.6 ("Generelt om træningsbetingelser").

Alle udøvere er blevet bedt om at svare på spørgsmål om forhold, der relaterer sig til klubben, idet det forud for undersøgelsen formodedes, at alle udøvere havde et klubtilhørsforhold. Det har ved gennemgangen af svarene i store træk også vist sig at være tilfældet. Nogle få udøvere har imidlertid afholdt sig helt fra at svare på spørgsmål vedrørende klub og træningsforhold, mens andre kun har svaret på visse af spørgsmålene. Der kan kun gisnes om, hvorvidt det betyder, at visse udøvere ikke har haft lyst til at besvare disse spørgsmål, eller om det er fordi de rent faktisk ikke har tilknytning til en klub. Det synes dog ikke videre sandsynligt, at udøverne ikke har en eller anden form for klubtilhørsforhold. Derfor er alle angivne svar medtaget i behandlingen. Der

er således ikke skelet til, hvorvidt den enkelte udøver har svaret på alle spørgsmål vedrørende klub og træningsforhold, eller kun enkelte.

Spørgsmål 28 i spørgeskemaet har haft til hensigt at finde svar på, hvor mange udøvere, der træner i de forskellige centre i Team Danmark regi. Spørgsmålet har desværre vist sig endog meget vanskeligt for udøverne at svare på, idet nogle udøvere muligvis har troet, at der med "center" menes "motionscenter", ligesom mange tilsyneladende ikke har været klar over forskellen på de to typer centre²². Dette indtryk har undersøgelsesgruppen fået ved at se på udøvernes besvarelser af, hvilket center de træner i. Herunder har en del af udøverne sat kryds ud for træningscenter, og derpå skrevet Form & Fitness o.lign. Således kan man frygte, at udøvere - der reelt ikke træner i et Team Danmark center - alligevel har svaret på spørgsmål om træningsforhold i Team Danmark centre, hvilket kan give noget "støj" i resultaterne. Generelt vil en sådan støj blive minimeret når alle udøvere betragtes samlet; men laves beregninger for de enkelte idrætsgrene - hvor der er et lavt antal udøvere pr. idrætsgren - kan det medføre større usikkerheder. Derfor vil forskelle mellem de enkelte idrætsgrene ikke blive afrapporteret i forbindelse med Team Danmark og træningsforhold, som tilfældet ellers er i forhold til klub og træningsforhold.

Sidst skal det nævnes, at grundet hensyn til Bind II's omfang er ikke alle relevante fordelingstabeller og -figurer medtaget i nedenstående. Læseren henvises i disse situationer til Bind III, hvor alle relevante fordelinger vil være repræsenteret²³.

5.2 TRÆNINGSTID OG TRÆNINGSMÆNGDE

5.2.1 Klub

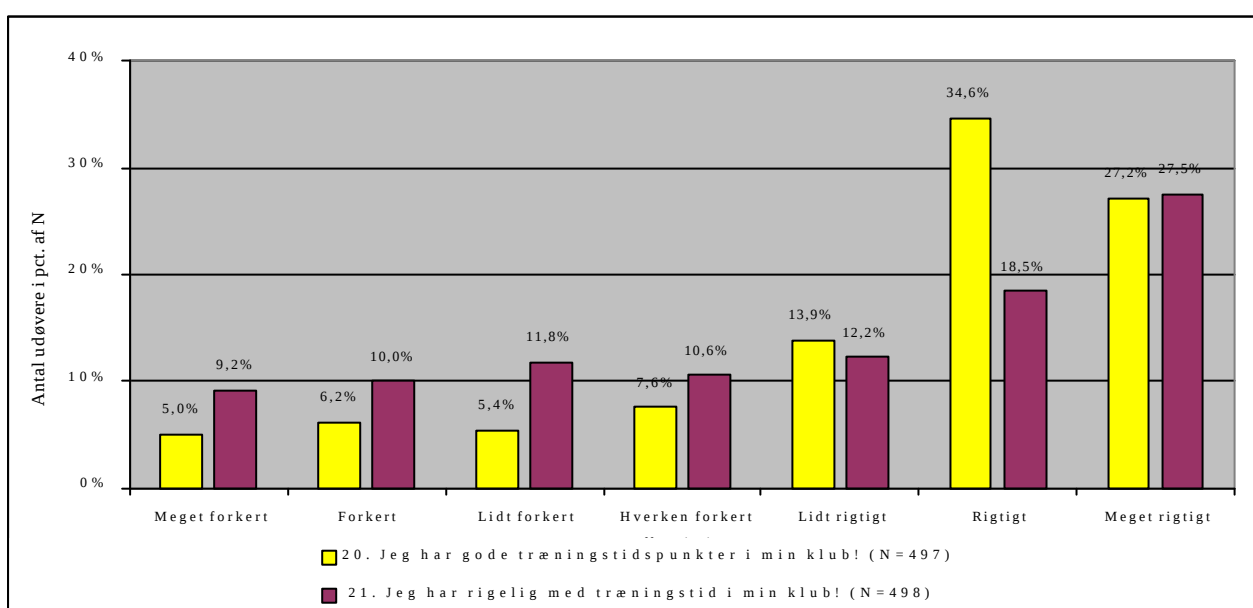
Spørgsmål 20 og 21 er indsat i spørgeskemaet for at vurdere, hvor gode træningstider og træningstidspunkter udøverne har i deres klubber. Spørgsmålenes formulering og svarfordelinger fremgår af Figur 5-1.

Der er en generel tilfredshed i forhold til de to spørgsmål. Lægges de tre sidste kategorier sammen fremgår det, at 75,7% hhv. 58,3% svarer enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" på henholdsvis spørgsmål 20 og 21. I forhold til de faste parametre er der ingen grupper, der skiller sig signifikant ud på disse to spørgsmål (se Bilag til spørgsmål 20 & 21),

²² Fordelingen over svarene er som følger: 213 udøvere (svarende til 38,5%) angiver, at de ikke træner i et Team Danmark center, hvorimod den resterende del af udøverne (i alt 341) har angivet at træne i et Team Danmark center.

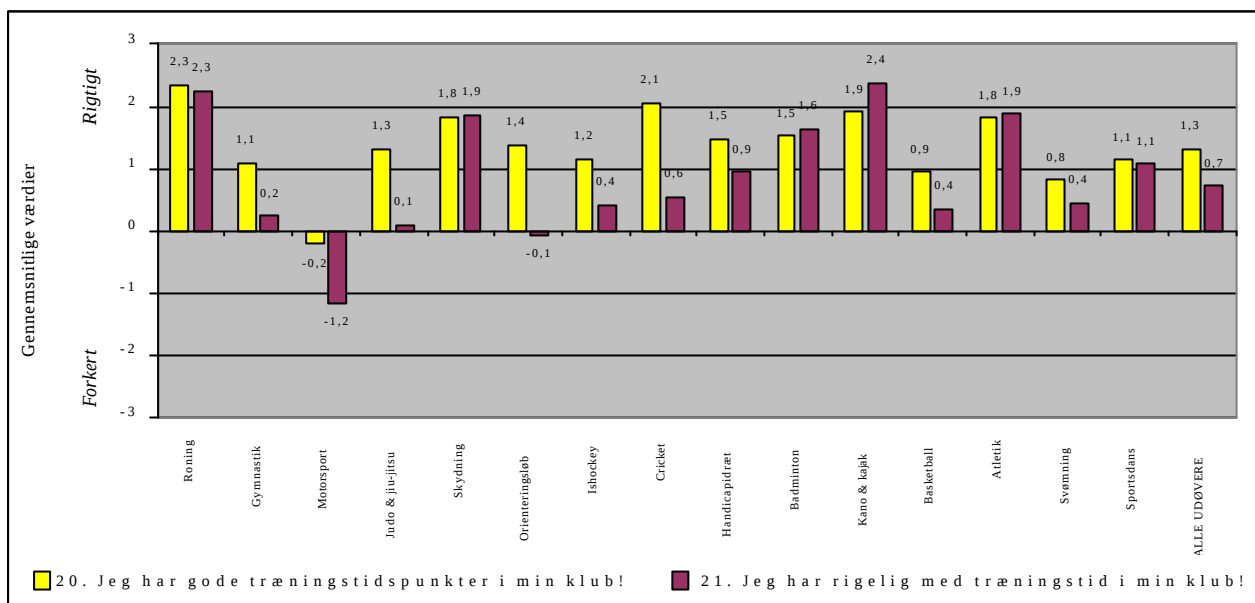
hvorimod der kan konstateres væsentlige forskelle mellem idrætsgrene, hvilket fremgår af Figur 5-2.

Specielt roerne, men også Kano & kajak samt Atletik og Skydning, ligger over gennemsnittet for alle udøvere, og angiver således særlig høj tilfredshed på begge spørgsmål. Heroverfor står især motorsportskørerne, der af alle angiver at være mest utilfredse med de tidsmæssige aspekter af træningsforholdene i deres klub. Derudover kan det konstateres, at det for nogle idrætsgrene er mængden af træningstid, der er forholdsvis mindre tilfredshed med (Orienteringsløb, Cricket og Judo & jiu-jitsu). Endelig må det noteres, at der indenfor fire idrætsgrene udtrykkes mindre tilfredshed med træningstidspunkterne set i forhold til mængden af træningstid (Skydning, Badminton, Kano & kajak samt Atletik). Kano & kajak står herunder for den største forskel.

Figur 5-1 Træningstid og -mængde i klub

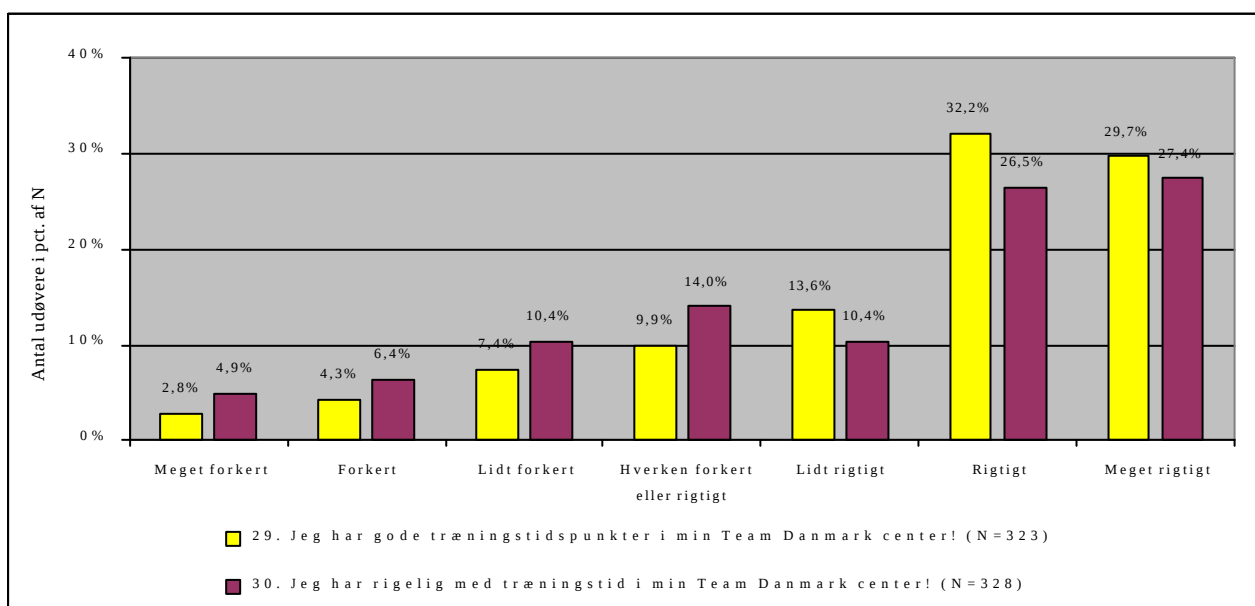
²³ Desuden henledes opmærksomheden på Kapitel 14, hvor alle spørgsmål omhandlende forbedringsønsker afrapporteres samlet.

Figur 5-2 Træningstid og -mængde i klub, fordelt efter idrætsgrene

5.2.2 Team Danmark centre

Spørgeskemaets spørgsmål 29 og 30 har forsøgt at tage pulsen på tilfredsheden med træningstid og træningstidspunkter i Team Danmarks centre. Svarfordelinger for disse to spørgsmål fremgår af Figur 5-3. Også her kan konstateres en generel høj tilfredshed, dog er tilfredsheden med mængden af træningstid mindre end med træningstidspunkterne. Således svarer 75,5% procent i de højeste tre kategorier i spørgsmål 29, mens det tilsvarende tal er 64,3% for spørgsmål 30. Ingen af de faste parametergrupper skiller sig ud på disse spørgsmål.

Figur 5-3 Træningstid og -mængde i Team Danmark centre

5.2.3 Forbedringer

Udøverne er desuden blevet spurgt om i hvor høj grad de har brug for forbedringer i forhold til adgangen til træningsfaciliteter. Svarfordelingen fremgår af Bilag til spørgsmål 69. Udøvernes svar viser en klar tendens i retning af "Forbedring ikke nødvendig". Kun 10,3 procent angiver, at forbedring er meget nødvendig, hvorimod 31,9% har angivet den laveste svarmulighed ("Forbedring ikke nødvendig").

Der kan konstateres minimale signifikante sammenhænge mellem to af de faste parametre, og dette spørgsmål. Således mener det Socioøkonomiske B-hold i minimal højere grad, at der er brug for forbedringer end A-holdet. Sammenhængen, der kan ses i forhold til parameteren BESKÆFTIGELSE, er lille og egentlig vanskelig at tolke på. Forskellen skyldes primært, forskelle i yderkategorierne ("0" hhv. "5") de to parametergrupper imellem (se bilag til spørgsmål 69). Det kan imidlertid ikke entydigt siges, hvilken af de to parametergrupper, der ønsker mest forbedring, og da sammenhængen som sagt er minimal er det svært at tolke yderligere på. Forskellene i forhold til begge parametre lader sig dog også vanskeligt begrunde i netop disse parametre; men hænger sandsynligvis sammen med forskelle mellem idrætsgrene (se nedenfor). Dette understøttes af, at der på spørgsmål 20 og 21 ikke var forskelle mellem de faste parametergrupper.

Forskellene mellem grupperne i parameteren IDRÆTSGREN er tydelige, og fremgår af Bilag til spørgsmål 69. Motorsport ligger herunder markant over gennemsnittet for alle, idet motorsportskørerne synes at have stort behov for forbedringer på dette område. Ishockey, Basketball og Svømning ligger også et stykke over gennemsnittet, dog ikke så markant som i tilfældet med Motorsport. Omvendt ligger Badminton, Kano & kajak markant under gennemsnittet, ligesom Handicapidræt og Roning også ligger væsentligt under.

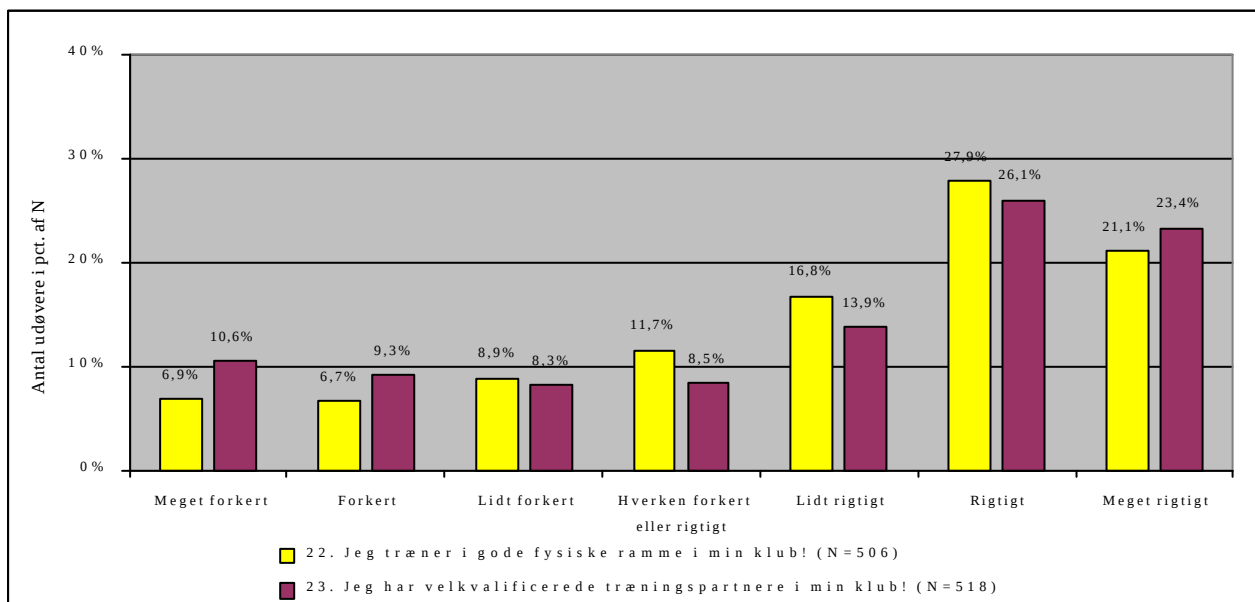
Generelt kan det således konstateres, at der ikke er det store behov for forbedringer af adgangen til træningsfaciliteter, hvilket stemmer godt overens med de tidligere konklusioner vedrørende tilfredsheden med træningstid og træningstidspunkter i hhv. klub og Team Danmark center. Dog er der nogle specifikke idrætsgrene som i særlig grad har brug for forbedringer. Dette gælder især Motorsport, hvorunder udøverne også er dem, der er relativt mest utilfredse med de nuværende forhold. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at det er relativt dyrt at få træningstid indenfor motorsport.

5.3 FACILITETER OG TRÆNINGSPARTNERE

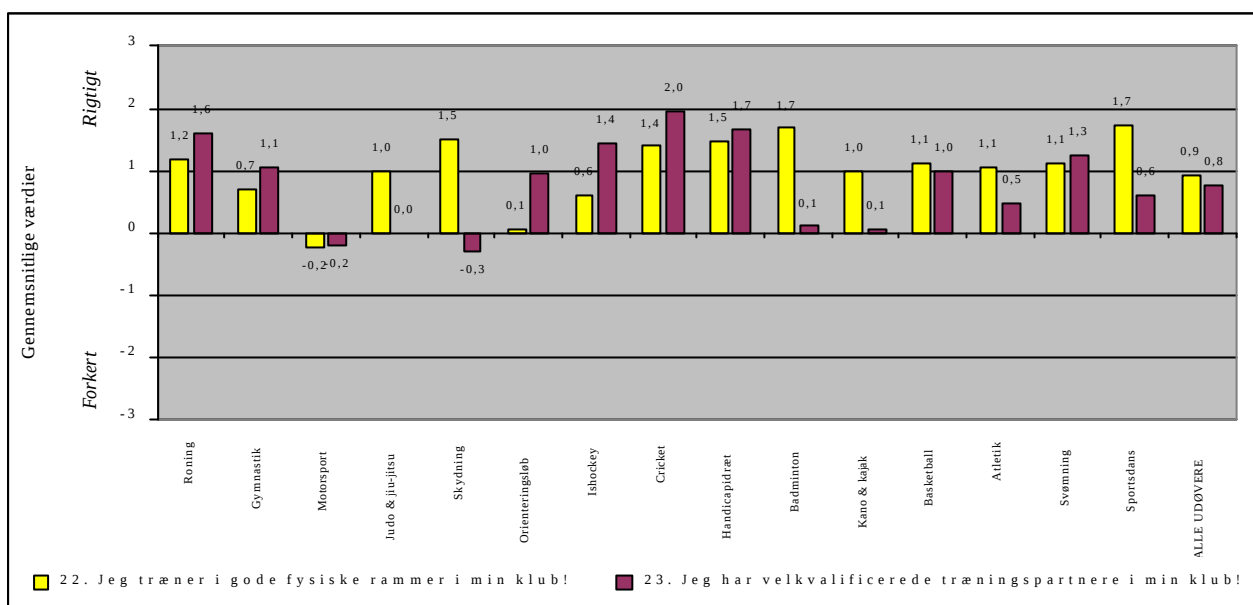
5.3.1 Klub

Udøverne blev i spørgsmål 22 stillet over for spørgsmålet om, hvorvidt de fysiske rammer i klubben er gode, ligesom de i spørgsmål 23 blev spurgt om, hvorvidt deres træningspartnere er velkvalificerede. Svarfordelingerne fremgår af Figur 5-4.

Ved sammenlægning af de tre kategorier "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" fremkommer det, at 65,8% af udøverne erklærer sig tilfredse med træningsfaciliteterne. Tilsvarende erklærer 63,3% sig tilfredse med hensyn til kvaliteten af træningspartnere. Der er ligesom ved spørgsmålene om træningstidspunkter og træningsmængde ikke nogle markante forskelle mellem parametergrupperne. Dog er der en tendens til at udøvere med Større ambitioner er lidt mere tilfredse med deres træningspartnere end gruppen med Mindre ambitioner (se Bilag til spørgsmål 22 & 23). Der kan imidlertid konstateres forskelle i forhold til idrætsgrenene (se Figur 5-5). Specielt motorsportskørerne er væsentligt mere utilfredse set i relation til begge spørgsmål. Heroverfor står roerne, cricketspillerne og handicapidrætsudøverne, der er mere tilfredse end gennemsnittet både mht. de fysiske rammer og træningspartnernes kvalitet. Interessant er det endelig at notere sig, at skytterne er klart mere utilfredse med deres træningspartnernes kvalitet end gennemsnittet for alle udøvere, mens de ligger over gennemsnittet mht. tilfredshed med de fysiske rammer i klubben.

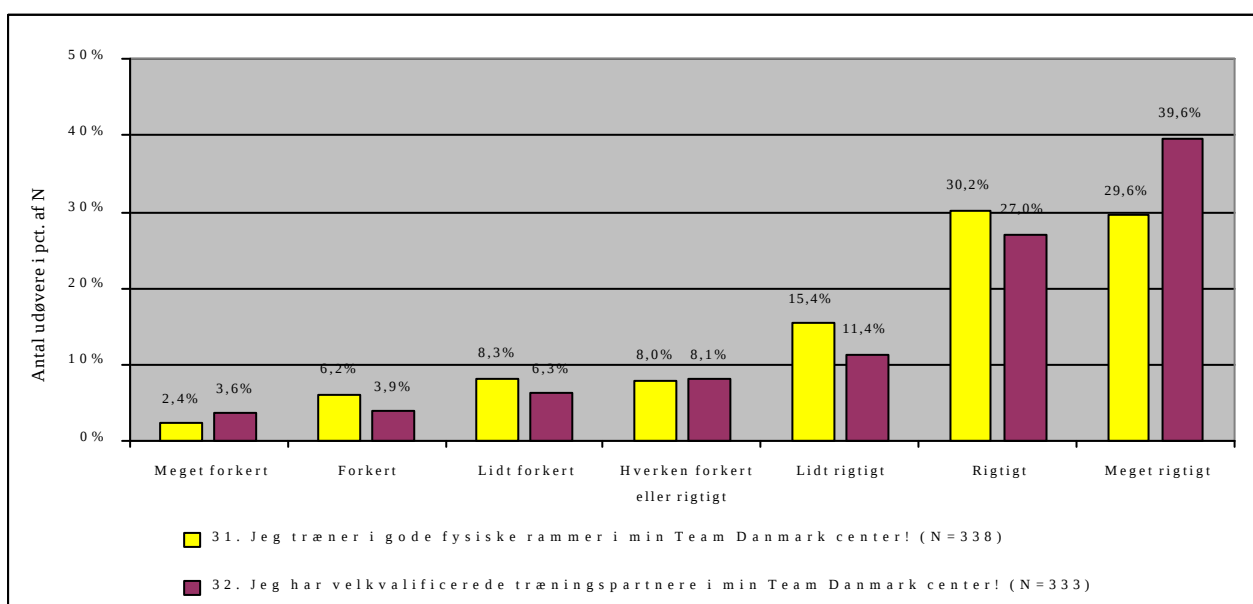
Figur 5-4 Faciliteter og træningspartnere i klub

Figur 5-5 Faciliteter og træningspartnere i klub, fordelt efter idrætsgrene

5.3.2 Team Danmark centre

Med henblik på faciliteterne og træningspartnere i Team Danmark centrene er udøverne markant tilfredse. Langt størstedelen af besvarelserne ligger således i den "pæne" ende af skalaen når vi kigger på tilfredsheden med de fysiske rammer (spørgsmål 31). Hele 75,1% af udøverne ligger på de tre højeste svarkategorier, hvilket indikerer høj tilfredshed. Den høje tilfredshed går igen i forhold til træningspartnere i Team Danmark centret (spørgsmål 32). Her er tilfredsheden endog en smule højere. Hele 78,1% angiver således svar i de højeste tre kategorier. Ingen grupper skiller sig signifikant ud på dette spørgsmål, og svarfordelingerne fremgår af Figur 5-6.

Figur 5-6 Faciliteter og træningspartnere i Team Danmark centre

Kun indenfor parameteren AMBITIONER kan der i forbindelse med disse spørgsmål konstateres en minimal forskel. Gruppen af udøvere med Større ambitioner mener således i lidt højere grad end gruppen med Mindre ambitioner, at de fysiske rammer i Team Danmark centeret er gode (se Bilag til spørgsmål 31).

5.3.3 Forbedringer

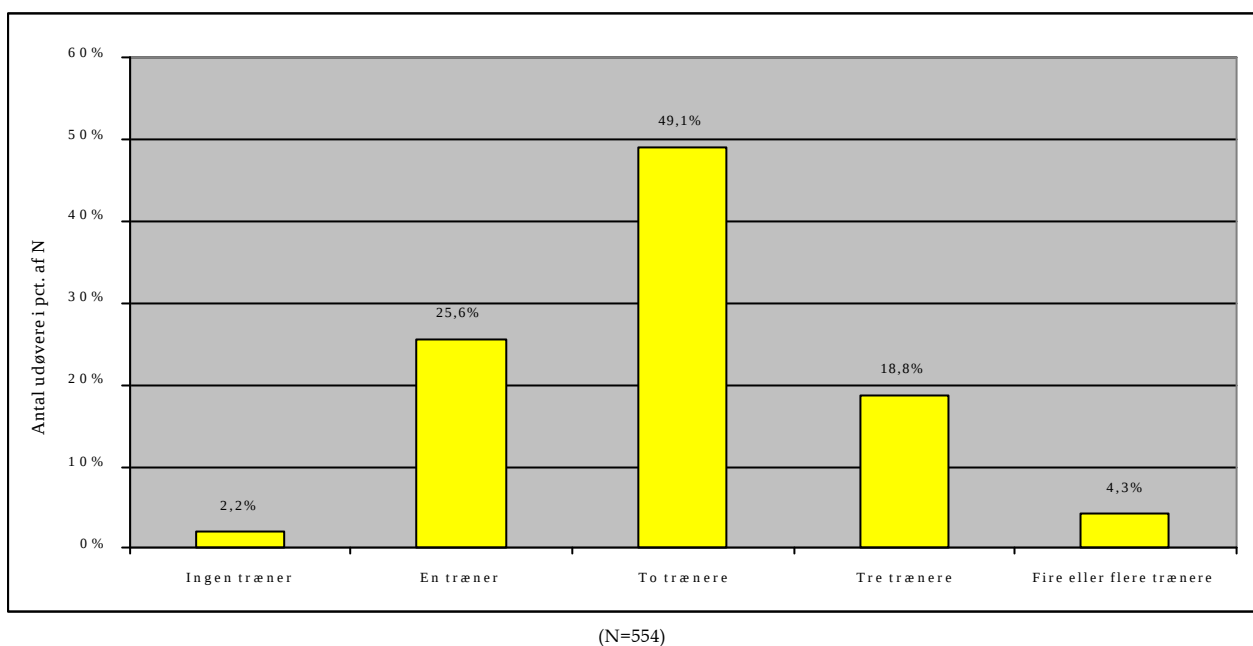
Svarene på spørgsmål 68, der omhandler forbedringer af idrætsfaciliteternes standard, fordeler sig meget jævnt på alle seks svarkategorier (se Bilag til spørgsmål 68). Der kan dog anes en tendens til, at størstedelen af respondenterne lægger sig mod "Forbedring ikke nødvendig". Ser man på de to yderste kategorier isoleret har 37,8% svaret "Forbedring ikke nødvendig" og 21,7% har svaret "Forbedring meget nødvendig".

Den minimalt signifikante forskel for parameteren BESKÆFTIGELSE, som fremgår af samme bilag, må igen primært tilskrives forskelle mellem idrætsgrene, idet der også i forhold til dette spørgsmål kan konstateres forskelle mellem idrætsgrene (se Bilag til spørgsmål 68); men de er mindre end ved spørgsmålet om træningsmængde og træningstidspunkter. Motorsport, som adskiller sig markant fra gennemsnittet ved vurderingen af de nuværende forhold (spørgsmål 22 og 23), ligger også over gennemsnittet for alle i forhold til behov for forbedringer af faciliteternes standard; men er på dette punkt ikke markant forskellig fra flere andre idrætsgrene. Badminton og Sportsdans ligger til gengæld væsentligt under gennemsnittet for alle udøvere, og finder således ikke, at de ikke har behov for forbedringer, hvilket hænger meget godt sammen med afgivne svar om de nuværende faciliteter, hvor disse to idrætsgrene var blandt de mest tilfredse.

Der er ikke blevet spurgt om forbedringer i forhold til træningsmakkere eller holdkammerater. Det formodes, at forbedres vilkårene for udøverne generelt har dette en positiv indvirkning på alle udøvere, og derfor også på træningsmakker og holdkammerater.

5.4 TRÆNERE

Da subeliteudøverne kan træne flere forskellige steder er der forskelle mht., hvor mange trænere udøverne har. Dette er illustreret i Figur 5-7, der baserer sig på spørgsmål 19.

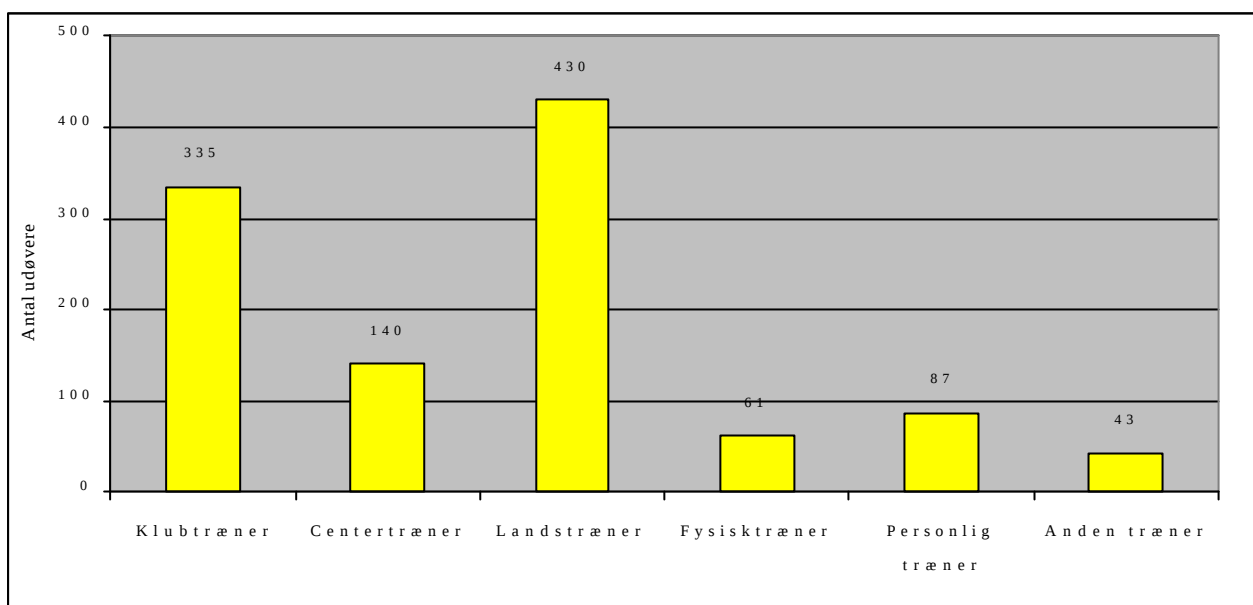

Figur 5-7 Antal trænere

Der er 12 udøvere (svarende til 2,2%), der har angivet ikke at have nogen træner. Dette kan dels skyldes, at nogle af disse ikke har besvaret spørgsmålet; men kan også have en anden årsag. Flere af de udøvere - som havde skrevet en eller flere trænere på - havde angivet, at de er træner for sig selv, og dette kan måske også være tilfældet for nogle af disse 12 udøvere. De resterende svar taler egentlig for sig selv; en meget stor procentdel angiver, at de har to trænere (48,2).

Hvilke typer trænere, der er tale om, fremgår af Figur 5-8. Den mest almindelige trænerstype for subeliten er landstræneren, mens klubtræneren er den næstmest almindelige. Herefter kommer i hierarkisk orden: centertræner, personlig træner, fysisk træner og anden træner.

Det er bemærkelsesværdigt, at kun 140 angiver at have centertræner når udvælgelseskriteriet i denne sammenhæng netop har været, at man er tilknyttet en centerbruttogruppe. Dette kan dog hænge sammen, at lands- og centertræner ofte er den samme person, og nogle udøvere følgelig kun har angivet at have en landstræner (og ikke en centertræner). En større andel af kvinderne har i forhold til mændene en klubtræner og en personlig træner, mens en mindre andel af kvinderne har en centertræner, landstræner og personlig træner (se Bilag til spørgsmål 19). 43 udøvere har desuden skrevet en anden træner end de nævnte typer på. Det drejer sig om alt lige fra assistenttrænere på forskellige niveauer, holdledere, hjælpetrænere, tekniske trænere over til mere kuriøse personer såsom ballettræner, berider og som en udøver har anført: *"min mors samlever"*! Derudover har syv udøvere - som ovenfor nævnt - anført, at de er trænere for sig selv (i kategorien "Anden træner").

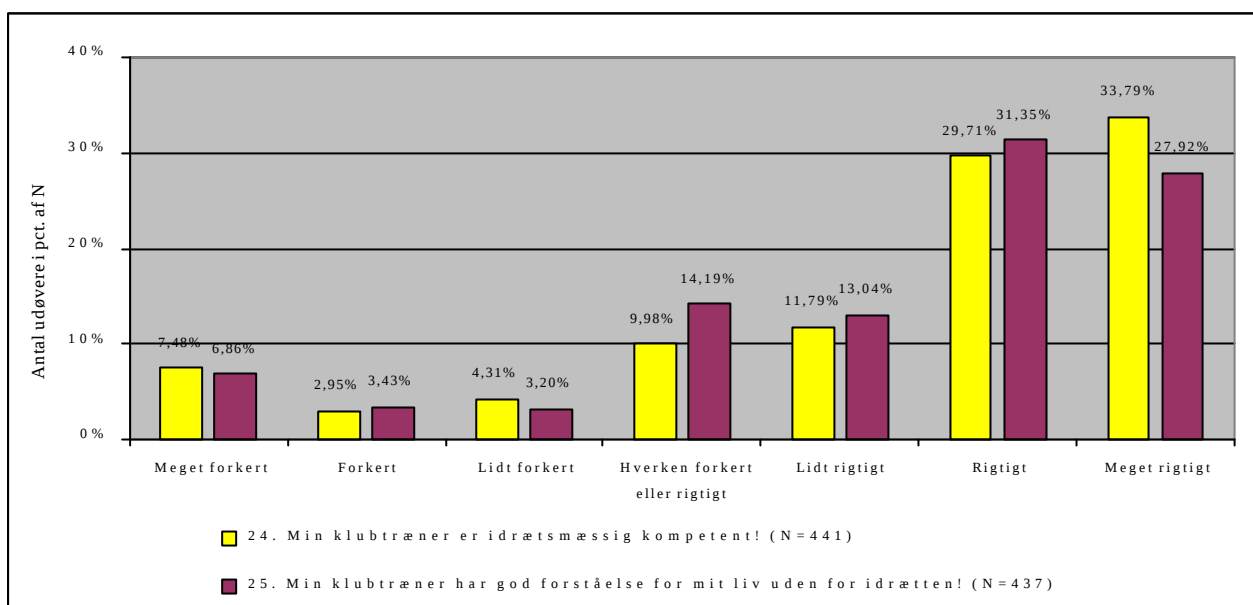
Det samlede antal trænere summer til mere end 554, da mange udøvere har flere træner typer (N=554).

Figur 5-8 Trænertyper

5.4.1 Klubtrænere

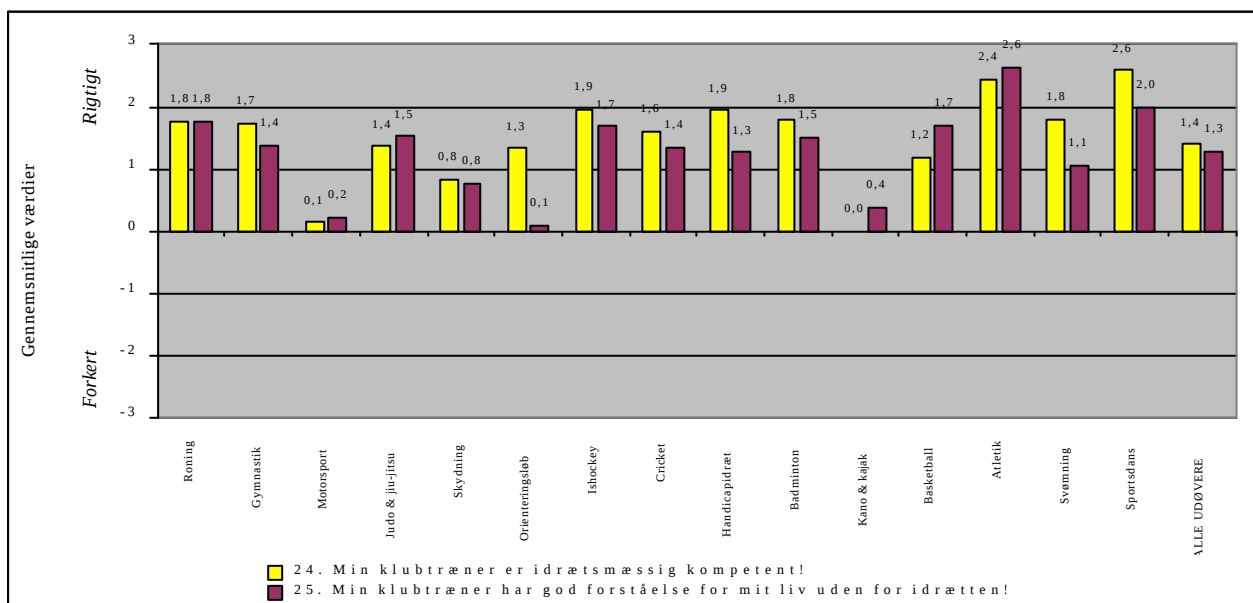
Klubtrænerens idrætsmæssige kompetence er gjort til undersøgelsesobjekt i spørgsmål 24, og udøvernes tilfredshed med klubtrænerens forståelse for livet udenfor idrætten i spørgsmål 25. Svarfordelingerne fremgår af Figur 5-9.

Der synes at være stor tilfredshed med klubtrænerens kompetence. Således har 75,3% af udøverne svaret enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" til dette spørgsmål. Der kan herunder noteres en signifikant forskel mellem mænds og kvinders tilfredshed med klubtræneren derved, at kvinder er marginalt mere tilfredse med deres træners idrætsmæssige kompetence end mændene. Der forekommer ikke forskelle på andre af de gennemgående parametre (se Bilag til spørgsmål 24). Dog kan der konstateres mindre forskelle mellem de enkelte idrætsgrene (Figur 5-10), idet motorsportskørerne og kano & kajak-roerne er væsentligt mindre tilfredse, mens atletikudøverne og sportsdanserne er væsentligt mere tilfredse.

Figur 5-9 Klubtræners kompetence og forståelse for liv udenfor idræt

Også mht. klubtrænerens forståelse for idrætsudøverens liv udenfor idrætten er der registreret en høj grad af tilfredshed. 72,3% har således afkrydset en af de tre højeste kategorier. Der er ikke nogle faste parametergrupper, der skiller sig signifikant ud på dette spørgsmål. Igen ligger Motorsport og Kano & kajak, sammen med Orienteringsløb, væsentligt under den gennemsnitlige tilfredshed, og Atletik og Sportsdans over gennemsnittet.

Figur 5-10 Klubtræners kompetence og forståelse for liv udenfor idræt, fordelt efter idrætsgrene

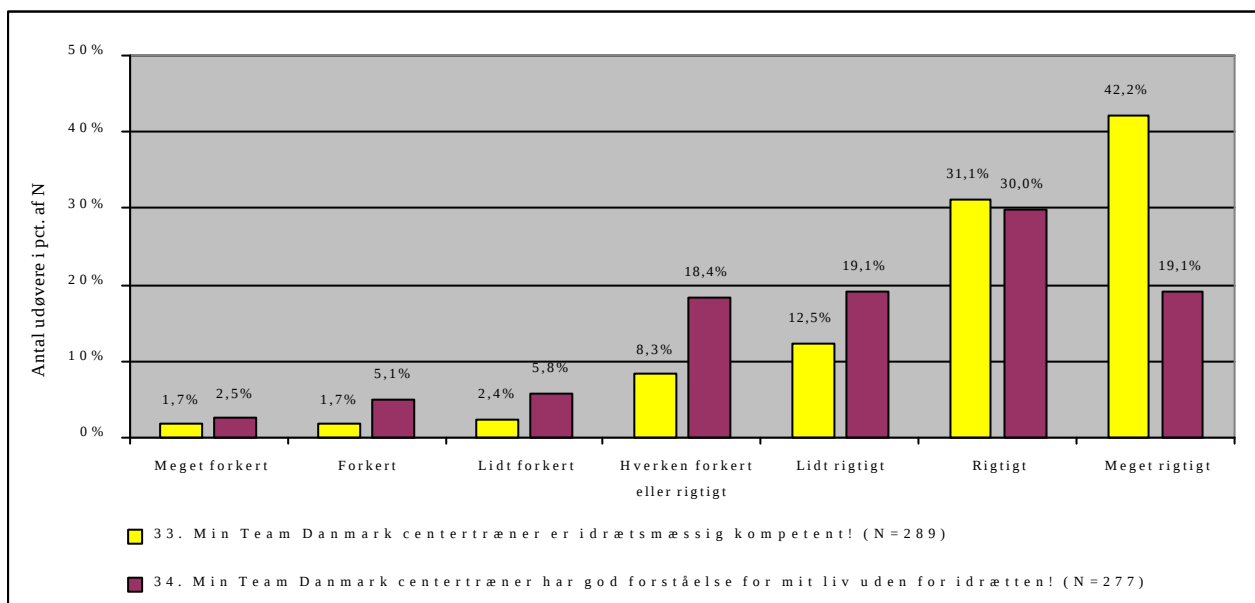
Analogt til tilfredsheden med klubtræneren i spørgsmål 24 kan det anføres, at langt størstedelen af udøverne finder, at der ikke er behov for forbedring af klubtrænerens idrætsmæssige kompetence (se Bilag til spørgsmål 72). Således har 37,2% afkrydset "Forbedring ikke nødvendig", mens kun 6,9% har afkrydset i den anden ende ("Forbedring meget nødvendig").

Også i dette tilfælde ligger Kano & kajak over gennemsnittet for alle, og føler dermed et større behov for forbedringer på dette område selvom det skal pointeres, at behovet trods alt ikke er markant stort. Motorsport adskiller sig derimod ikke væsentligt fra gennemsnittet.

Generelt kan det fastslås, at der er en stor tilfredshed med klubtrænerne, og at der ikke er særlige behov for forbedringer på dette område.

5.4.2 Centertrænere

Udøverne har svaret på de samme spørgsmål om centertrænerne, og svarfordelingerne fremgår af Figur 5-11.

Figur 5-11 Team Danmark centertræners kompetence og forståelse for liv udenfor idræt

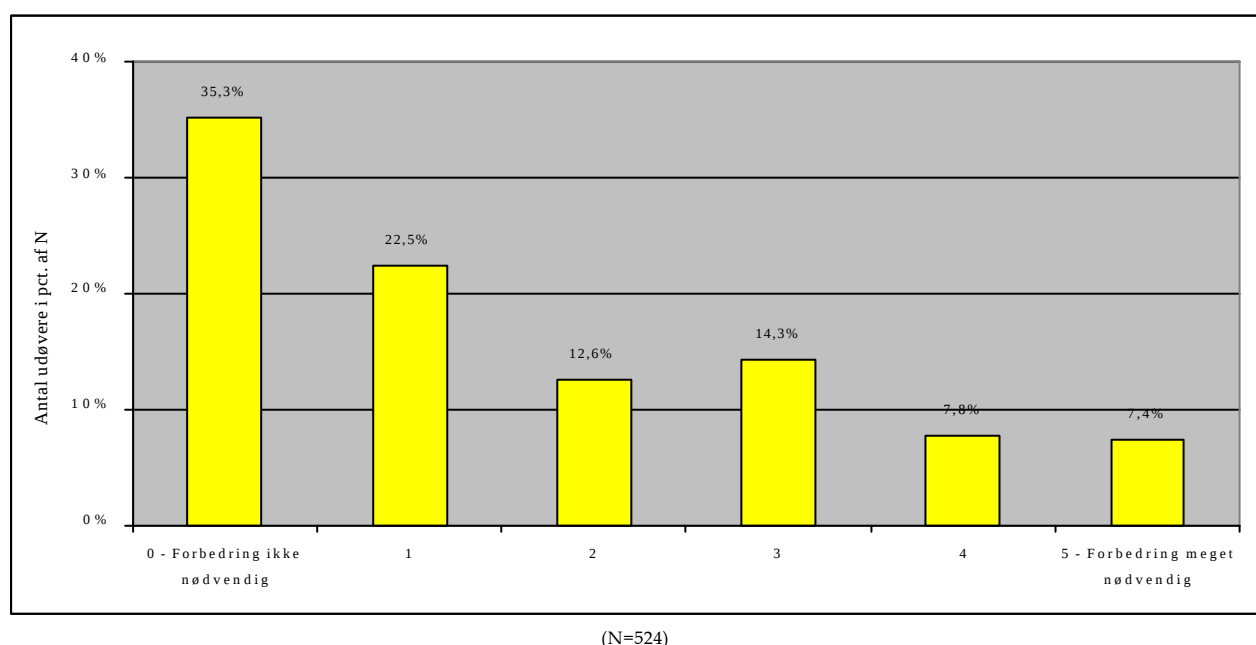
Hele 85,8% af udøverne har svaret enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" på spørgsmålet om centertrænerens kompetence. Der er ingen af de faste parametergrupper, der udskiller sig på dette spørgsmål. Med hensyn til spørgsmålet om behov for forbedring af centertræners kompetence, se nedenfor i Afsnit 5.4.3.

På spørgsmålet om centertrænerens forståelse for livet udenfor idrætten har 68,2% af subeliteudøverne sat kryds i de højeste tre kategorier, så også på det punkt er der tilfredshed med centertræneren, om end denne er noget mindre end spørgsmålet om kompetence. Forskellen kan bl.a. tilskrives en signifikant sammenhæng mellem spørgsmålet og parameteren ALDER, idet gruppen af 25-58 årige er mindre tilfredse med trænerens forståelse for livet udenfor idræt end de to andre aldersgrupper. Det formodes, at det især er denne aldersgruppe (25-58 årige), der kan opleve konflikter med idrættens krav og livet udenfor idrætten, og det kan konstateres, at en ikke

ubetydelig del af denne gruppe oplever, at centertrænerne ikke har tilstrækkelig forståelse for deres liv uden for idrætten, mens dette ikke er tilfældet for klubtrænerne. Generelt set kan der dog konstateres en meget stor grad af tilfredshed med centertrænerne.

5.4.3 Landstrænere

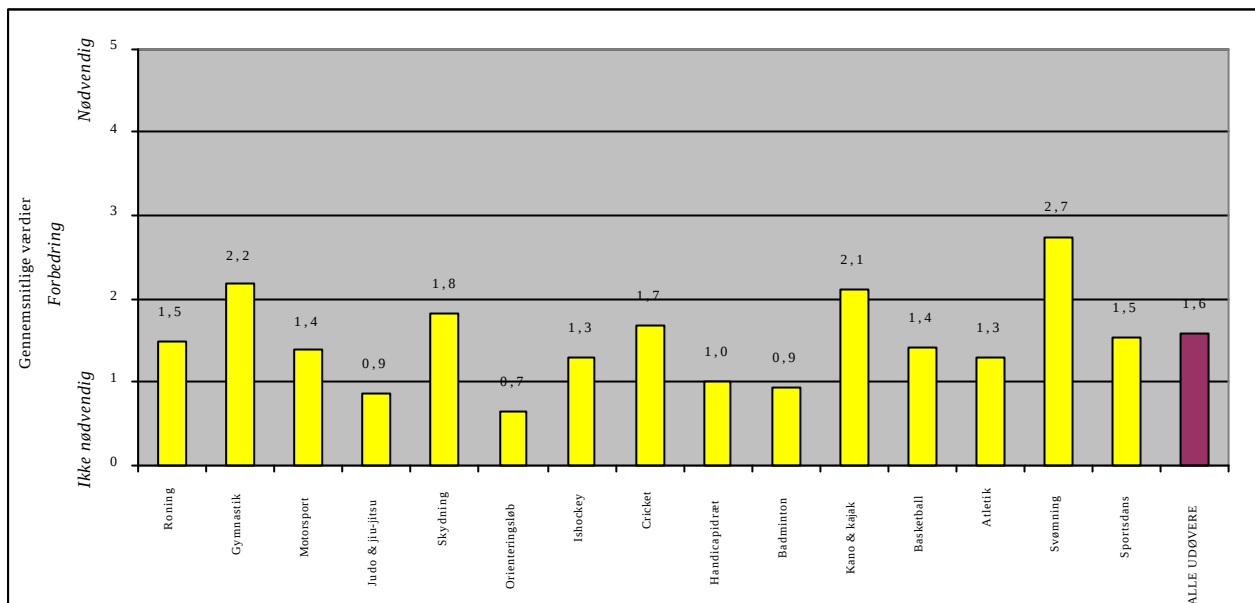
Specifikke forhold omhandlende landstrænere er ikke behandlet videre udførligt i spørgeskemaet, hvilket retrospektivt er ærgerligt, da landstræneren er den mest udbredte af alle træner typer. I mange tilfælde må lands- og centertræner dog formodes at være den samme, hvorfor Afsnit 5.4.2, delvis kan læses som repræsentativ for forhold, der relaterer sig til landstræner. Kun i spørgsmål 73 er der blevet spurgt direkte til landstræneren. Spørgsmålet er et "forbedringsspørgsmål", og det er rettet mod både lands- og centertræner. Svarfordelingen for spørgsmålet fremgår af Figur 5-12. Det skal bemærkes, at der i ikke er taget hensyn til udøvernes relevans i forhold til spørgsmålet. Således er alle udøvere, der har besvaret spørgsmålet medtaget. Årsagen til dette er problemerne med at finde ud af hvilke udøvere, der rent faktisk træner i et Team Danmark center (jf. Afsnit 5.1)

Figur 5-12 Behov for forbedring af lands- eller centertræners kompetence

Generelt set kan der konstatere stor tilfredshed med lands-/centertræneren. På dette spørgsmål skiller det Socioøkonomiske B-hold sig ud, idet en marginal større andel heraf ønsker forbedring af lands- eller centertrænerens idrætsmæssige kompetence i forhold til det Socioøkonomiske A-hold. Da forskellene blot er minimale må dette forhold imidlertid primært tilskrives forskelle mellem idrætsgrene.

Især svømmere, men til dels også gymnasterne, har et højere behov for forbedring af lands-/centertrænerens kompetence, mens det skal bemærkes, at Motorsport i dette tilfælde ikke adskiller sig væsentligt fra gennemsnittet (se Figur 5-13).

Figur 5-13 Behov for forbedring af lands- eller centertræners kompetence, fordelt efter idrætsgrene

5.5 ANDRE FORBEDRINGER

Ovenstående delafsnit omhandlede træningsvilkår, som primært retter sig mod klub og Team Danmark center. I dette delafsnit vil de resterende spørgsmål om forbedring af træningsvilkår blive kort behandlet. Af pladshensyn vil der ikke blive vist figurer for disse spørgsmål. Der er i stedet indsat en tabel, der viser svarfordelingerne. Specielt interesserede henvises til bilag III, også vedrørende forskelle mellem parametrene, herunder mellem idrætsgrene. Desuden er alle spørgsmål om behov for forbedring genstand for en samlet analyse i Kapitel 14.

	0 Ikke nødvendig	1	2	3	4	5 Meget nødvendig	N
83. Suppl. Træning	29,4%	15,5%	19,1%	14,8%	14,2%	6,9%	534
84. Træningslejr	13,8%	12,5%	16,4%	20,2%	20,9%	16,1%	535
85. Idrætsudstyr	24,9%	15,9%	19,3%	16,8%	13,3%	9,9%	535

Tabel 5-1 Behov for forbedring af supplerende træning; muligheden for at komme i træningslejr; samt idrætsudstyr & materialer

Spørgsmål 83 omhandler behov for forbedring af mulighederne for at få supplerende træning (fx. styrketræning) blandt subelitens udøvere. Som det fremgår af Tabel 5-1 synes ca. en tredjedel af udøverne (29,4%), at forbedring ikke er nødvendig, mens 6,9% markerer, at forbedring er "Meget nødvendig". Der synes således ikke her at være så stort behov for forbedring. Det samme gælder mht. idrætsmateriel (spørgsmål 85). Mht. mulighederne for at komme i træningslejr (spørgsmål

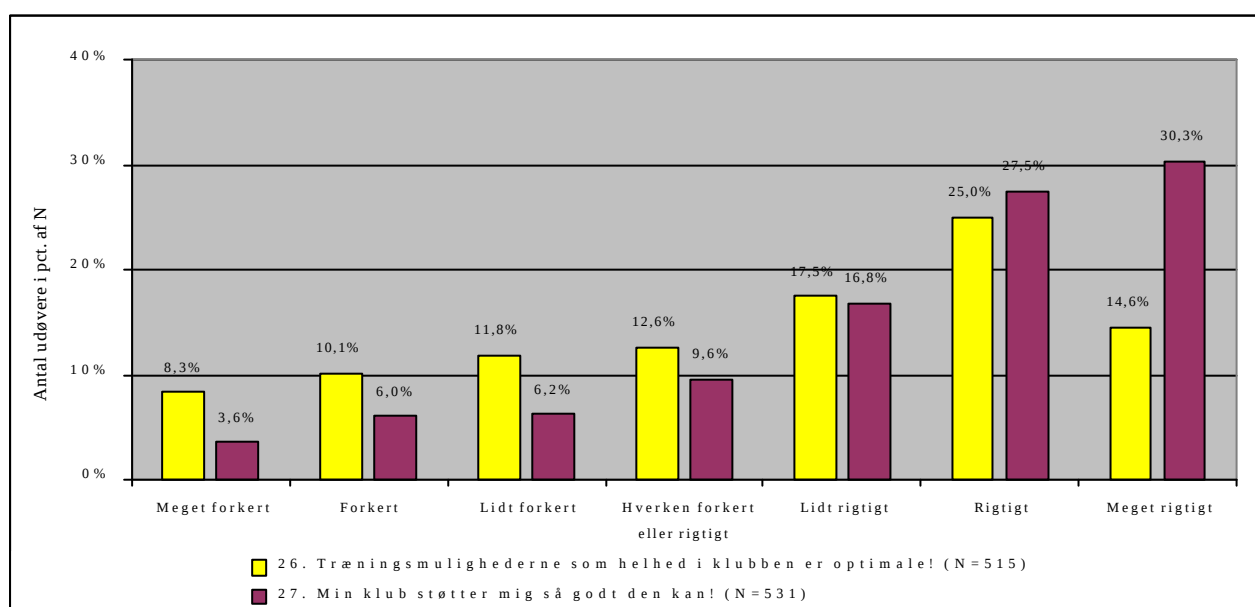
84) er der flere, der ønsker forbedring. Hele 37% af respondenterne placerer sig i de to yderste kategorier tættest ved "Forbedring meget nødvendig".

5.6 GENERELT OM TRÆNINGSBETINGELSER

I ovenstående er der gået i dybden med mange forskellig aspekter af subeliten træningsvilkår. Det kan være svært at bevare overblikket, og der er derfor i spørgeskemaet indsat flere spørgsmål af afsluttende karakter, der spørger til træningsvilkårene på et mere generelt niveau. I det følgende afsluttes dette kapitel med en gennemgang af disse overordnede spørgsmål i forhold til henholdsvis klub, specialforbund og Team Danmark.

5.6.1 Generelt om klub

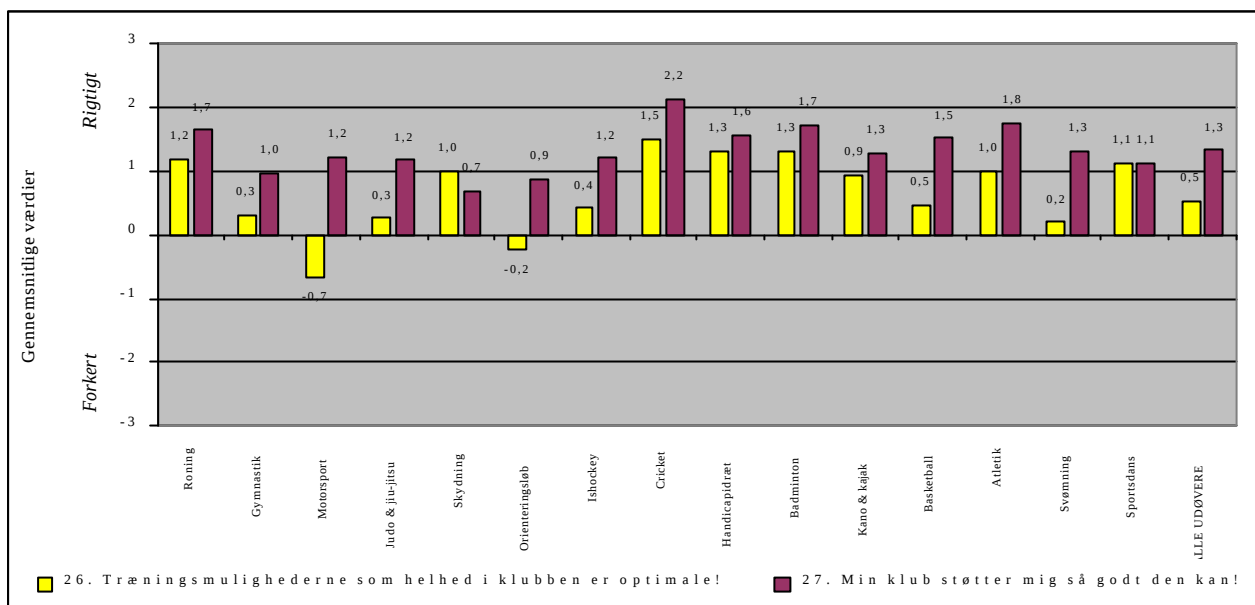
I Figur 5-14 ses svarfordelingerne for to generelle spørgsmål om klubben, hvorunder udøverne blev bedt om at svare med den påstand, som passede bedst til deres mening.

Figur 5-14 Træningsmulighederne som helhed i klub, samt klubbens generelle støtte

For spørgsmål 26's vedkommende svarer 57,1% enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt", og tilsvarende for spørgsmål 27 svarer 74,6% indenfor disse tre kategorier. Som det kan ses, er andelen af udøvere, der er enige i, at klubben gør det så godt den kan, dog klart større end andelen der finder, at træningsbetingelserne i klubben er optimale. Næsten halvdelen finder med andre ord, at træningsbetingelserne i klubben ikke er optimale; men en stor del af disse mener samtidig, at klubben gør det så godt den kan. Der kan ikke konstateres signifikante forskelle mellem de forskellige grupper i de gennemgående parametre. Generelt set er alle grupper altså meget tilfredse med klubben, hvilket er et forhold, som gennemsnitligt set også skinner igennem i svarene på de mere detaljerede spørgsmål om træningstid og træningsmængde (Afsnit 5.2.1),

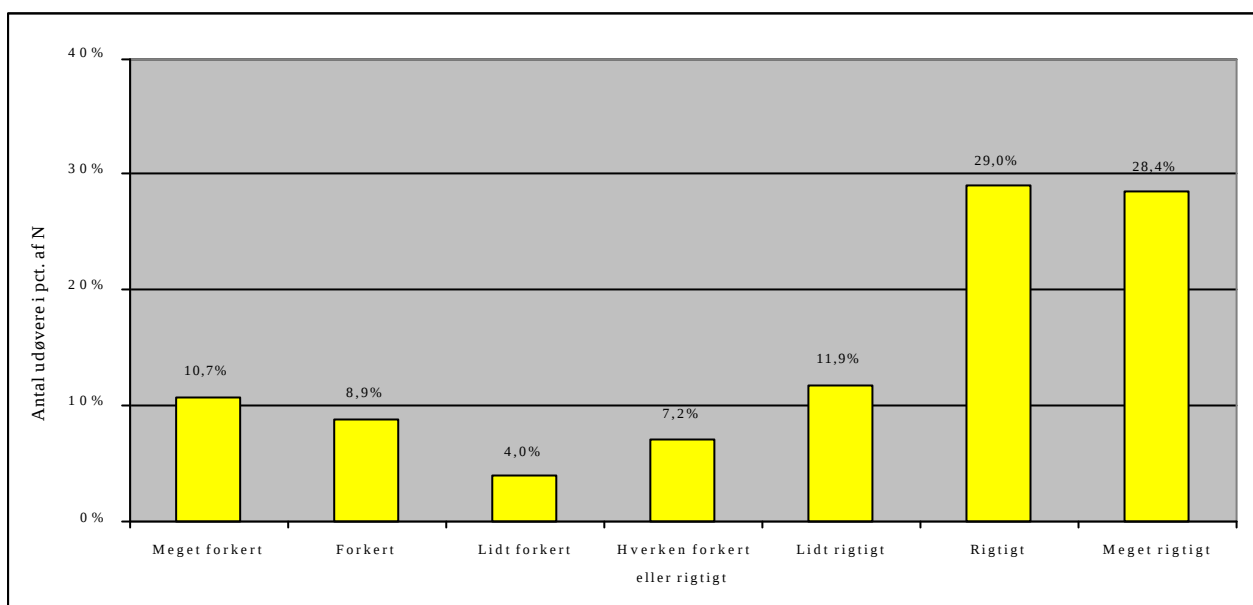
hhv. faciliteter og træningspartnere (5.3.1). Dog kan der konstateres mindre forskelle mellem idrætsgrene (Figur 5-15).

Figur 5-15 Træningsmulighederne som helhed i klub, samt klubbens generelle støtte, fordelt efter idrætsgrene

Som det fremgår af figuren er der i alle idrætsgrene udbredt enighed om, at klubben støtter så godt den kan, og der er ikke på dette punkt de store afvigelser fra gennemsnittet. Også motorsportskørerne er enige i, at klubben gør hvad den kan, selvom de langt fra finder træningsmulighederne optimale. Orienteringsløb, og i mindre grad Svømning, hører også til de idrætsgrene, hvor udøverne i større omfang angiver, at de *ikke* finder deres træningsbetingelser optimale.

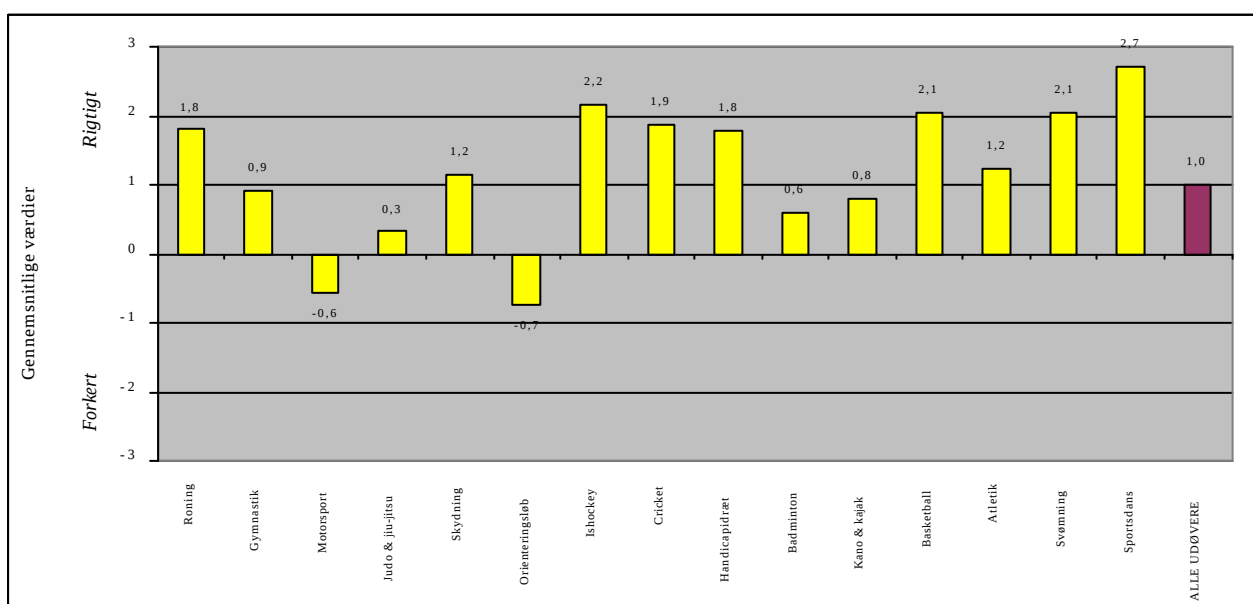
Disse resultater stemmer overens med svarene på et af de afsluttende spørgsmål, hvor udøverne blev bedt om at vurdere klubbens samlede betydning for træningsbetingelserne (se Figur 5-16).

52. Min klub har stor betydning for mine træningsbetingelser! (N=531).

Figur 5-16 Klubbens generelle betydning for træningsbetingelserne

69% af udøverne finder, at udsagnet "Min klub har stor betydning for mine træningsbetingelser!" er enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt". Parametrene KØN og ALDER skiller sig ud (se Bilag til spørgsmål 52). Kvinderne finder i signifikant endnu større omfang end mændene, at klubben har stor betydning for deres træningsbetingelser. Forskellen er kun minimal, og kan til dels forklares ved de tidligere resultater. En større andel af kvinderne har en klubtræner (Afsnit 5.4), desuden er kvinderne også mere tilfredse med klubtrænerens idrætsmæssige kompetence (Afsnit 5.4.1). Det kan endvidere konstateres, at de 25-58 årige skiller sig signifikant ud, idet denne gruppe *ikke* finder, at klubben har så stor betydning for deres træningsbetingelser som det angives af de andre to aldersgrupper. Forskellen er imidlertid marginal, og må primært tilskrives forskelle mellem idrætsgrene (se Figur 5-17).

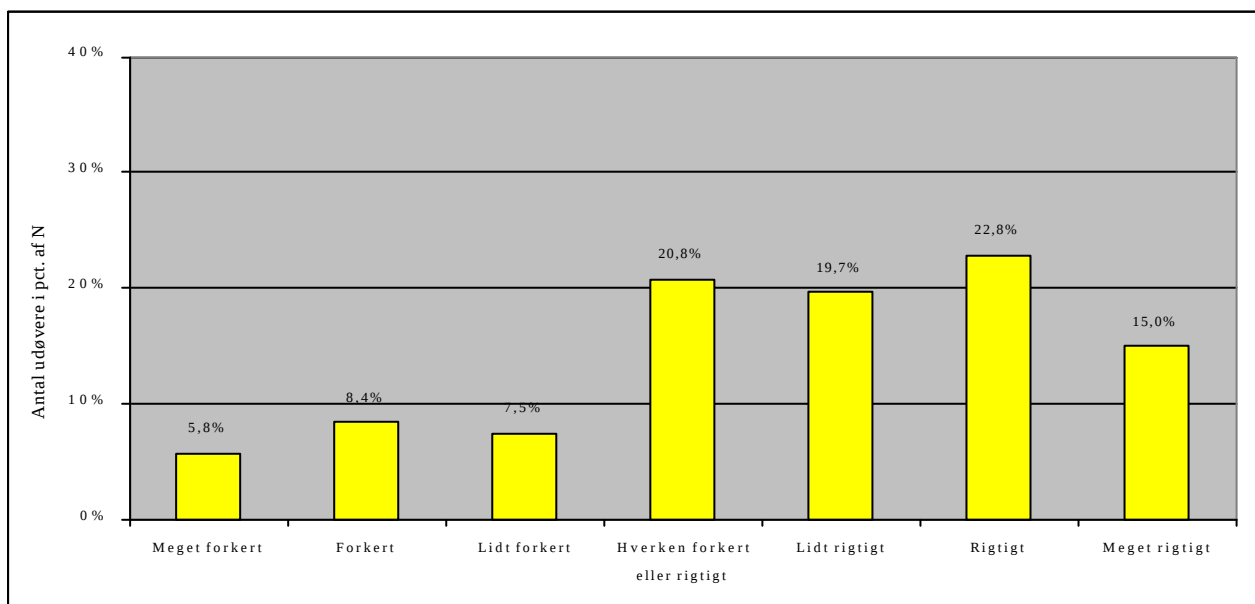

52. Min klub har stor betydning for mine træningsbetingelser!

Figur 5-17 Klubbens generelle betydning for træningsbetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

Motorsport og Orienteringsløb - der på spørgsmål 26 om træningsmulighederne som helhed lå væsentligt under gennemsnittet i forhold til tilfredshed - mener tilsvarende, at klubbens betydning for træningsbetingelserne er lille. Til gengæld tilsvares dette ikke af Svømning, som på spørgsmål 26 også lå væsentligt under gennemsnittet. Tværtimod ligger svømmerne væsentligt over gennemsnittet i forhold til vurderingen af klubbens betydning for træningsbetingelserne generelt, ligesom disse, i forhold til spørgsmålene om mere specifikke forhold i klubben (20-25), ikke var væsentligt mere utilfredse end andre idrætsgrene. Dette kunne tyde på, at der er nogle klubmæssige forhold, som giver problemer for svømmerne; men som spørgeskemaet ikke har været i stand til at fange op. Ishockeyspillere ligger sammen med sportsdanserne væsentligt over gennemsnittet, selvom Ishockey ikke var blandt de mest tilfredse med træningsmulighedernes optimalitet. Dette må begrundes i, at Ishockey er en holdsport med mange klubkampe, hvorfor træningen primært foregår i dette regi (klub). Ishockey finder derfor, at klubbens betydning er stor; men mener på den anden side ikke, at forholdene nødvendigvis er særlig optimale.

5.6.2 Generelt om specialforbund

54. Mit forbund har stor betydning for mine træningsbetingelser! (N=534).

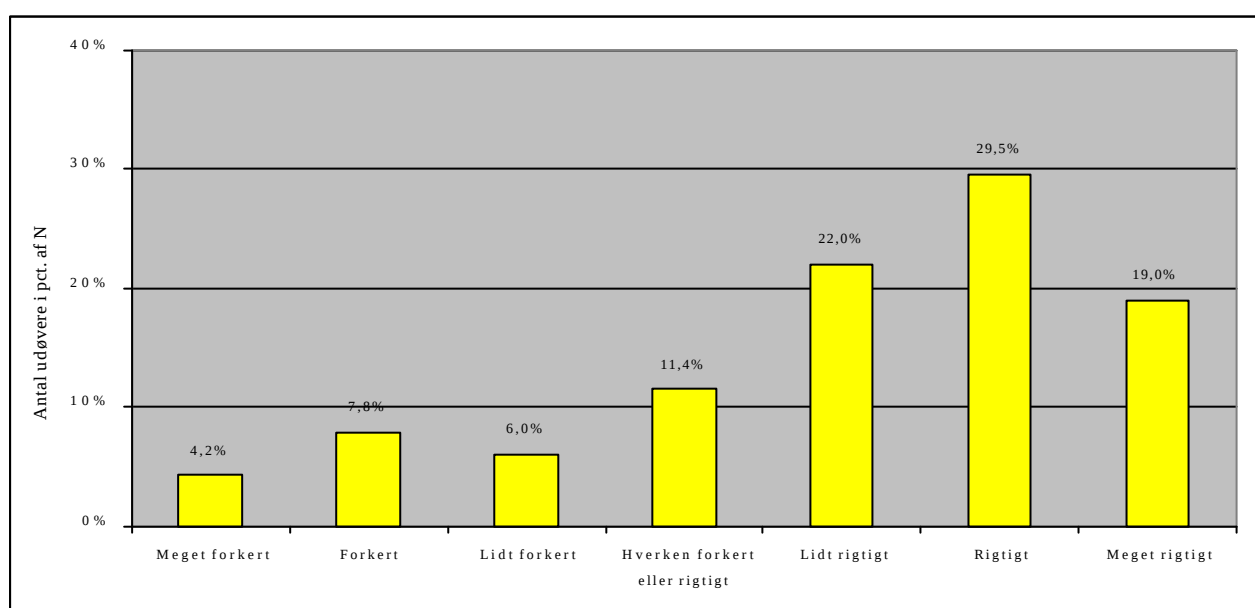
Figur 5-18 Specialforbundets generelle betydning for træningsbetingelserne

Specialforbundets betydning for træningsbetingelserne lader ikke til at være så høj som i tilfældet med klubben. Dog svarer hele 57,5% i de tre øverste kategorier, hvilket stadig er relativt mange. Det er desuden værd at bemærke, at hele 20,8% svarer i den midterste kategori "Hverken forkert eller rigtigt". Ingen af de gennemgående parametergrupper skiller sig ud. Ligeledes er der ikke specielt store forskelle mellem idrætsgrenene (se Bilag til spørgsmål 54). At forbundets betydning

vurderes til at være lidt mindre end klubbens ditto kan måske forklares gennem svarene på et af de spørgsmål, der omhandler forbundets elitearbejde (spørgsmål 88). En stor del af respondenterne anser således forbedring af forbundenes elitearbejde for nødvendig (se Kapitel 14 om forbedringer, samt Bilag til spørgsmål 88).

5.6.3 Generelt om Team Danmark

Udøverne er analogt til spørgsmålene om klubben blevet spurgt om generelle spørgsmål i forhold til Team Danmark centrene. Desuden har udøverne, ligesom med klub og specialforbund, vurderet Team Danmarks betydning for træningsbetingelserne generelt. Først gennemgås svarene for det generelle spørgsmål, der relaterer sig til direkte til Team Danmark centrene.

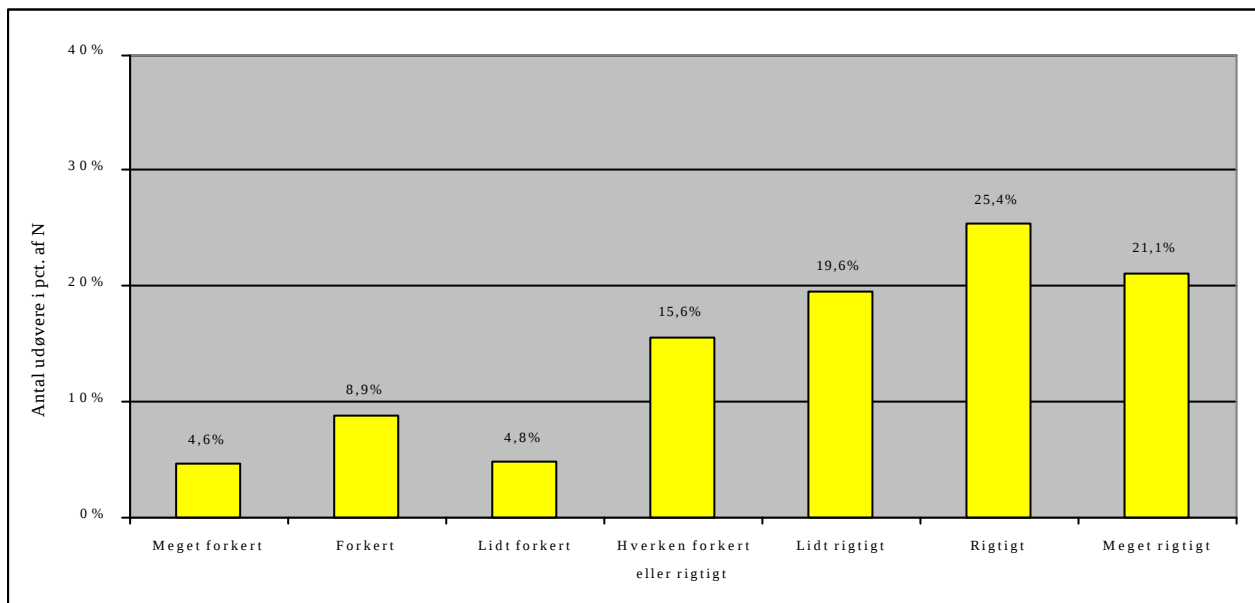
35. Træningsmulighederne som helhed i mit Team Danmark center er optimale! (N=332).

Figur 5-19 Træningsmulighederne som helhed i Team Danmark centre

Det fremgår af Figur 5-19, at 70,5% af alle, der træner i et Team Danmark center, har afkrydset de tre højeste svarkategorier i forhold til det mere generelle spørgsmål om Team Danmark centrene. Denne høje andel stemmer ganske godt overens med den høje grad af tilfredshed, som fremgik af ovenstående afsnit om specifikke træningsforhold i centrene (Afsnit 5.2.2, 5.3.2 & 5.4.2). På dette spørgsmål kan der kun konstateres forskel på en enkelt af de gennemgående parametre - parameteren ALDER. De 25-58 årige er nemlig signifikant mindre tilfredse med træningsmulighederne som helhed i Team Danmark centrene end det er tilfældet med de to andre aldersgrupper. Dog skal det understreges, at denne signifikante sammenhæng er relativt spinkel. Også de 25-58 årige er således generelt ret tilfreds i forhold til dette spørgsmål; men ikke i samme grad som de yngre. Dette kan måske skyldes tilfældigheder. Årsagen kan også være, at de ældre er mere krævende, eller at de ældre føler, at Team Danmark er mere interesseret i at

støtte de unge på centrene. Denne undersøgelse giver ikke mulighed for at vurdere dette spørgsmål nærmere.

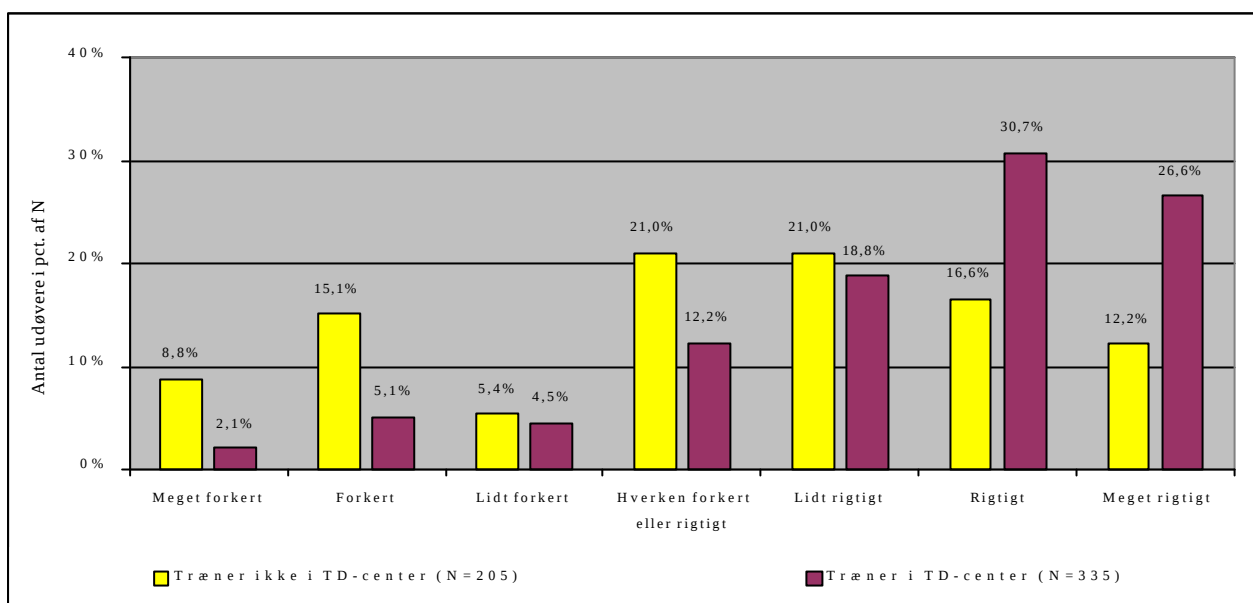
Den generelt udbredte tilfredshed med Team Danmark synes også at skinne igennem i svarene på spørgsmål 56 (Figur 5-20). Team Danmark vurderes således at have stor betydning for udøvernes træningsbetingelser, idet hele to tredjedele af udøverne krydser af i de tre højeste kategorier. Ingen af de generelle parametergrupper skiller sig ud.

56. Team Danmark har stor betydning for mine træningsbetingelser! (N=540).

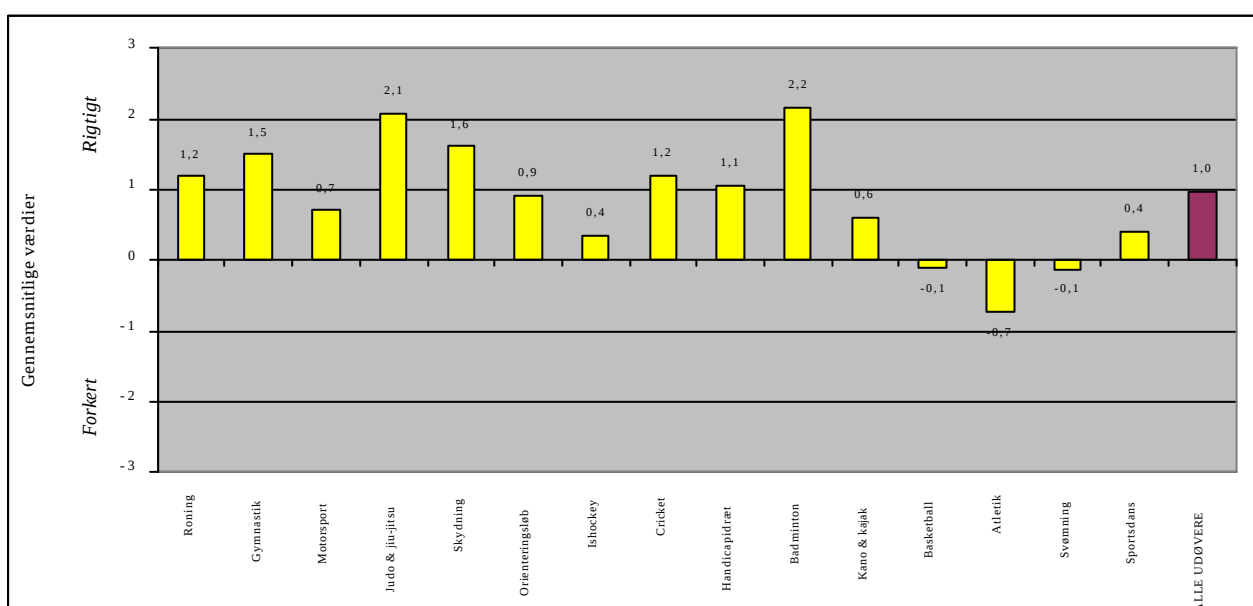
Figur 5-20 Team Danmarks generelle betydning for træningsbetingelserne

Imidlertid kan der konstateres åbenlyse signifikante forskelle mellem dem, som træner i et Team Danmark center og dem, som ikke gør. Som det fremgår af Figur 5-21 mener de udøvere, der træner i Team Danmark centre, at Team Danmark har markant større betydning for træningsbetingelserne end det er tilfældet for de udøvere, der ikke træner i sådanne centre. Dette forhold er umiddelbart forståeligt.

Figur 5-21 Team Danmarks generelle betydning for træningsbetingelserne, fordelt efter udøvere der træner hhv. ikke træner i Team Danmark centre

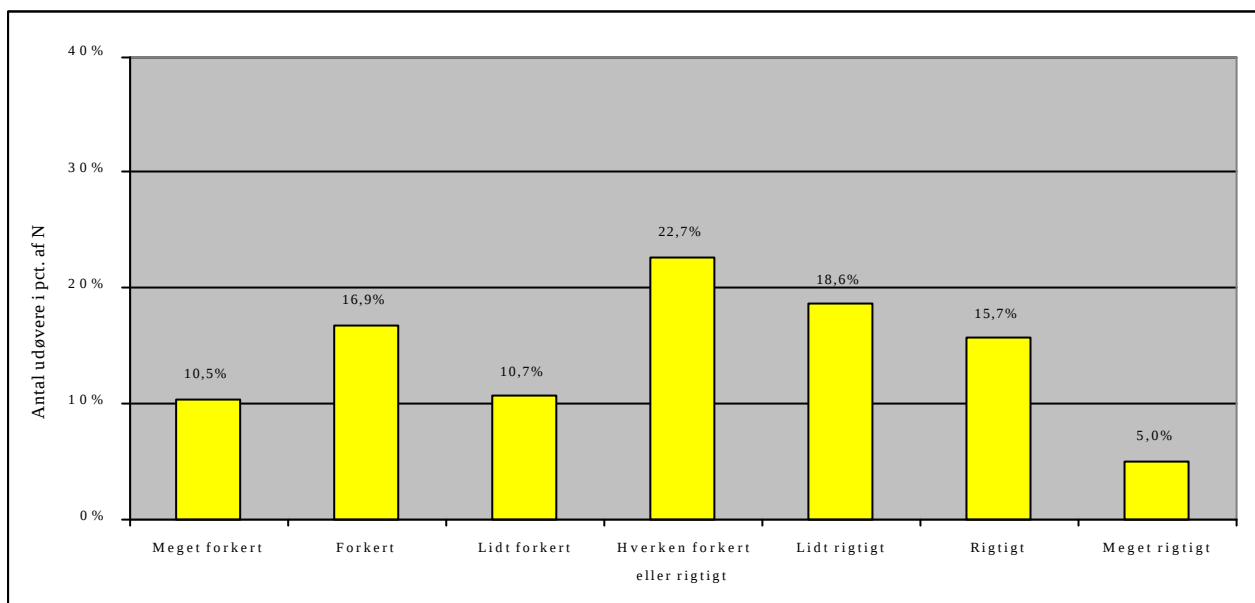
Der er også store forskelle mellem idrætsgrenene. Badmintonspillerne finder, at Team Danmarks betydning er meget stor. Tilsvarende fandt de, at klubbens betydning var mindre end gennemsnittet. Dette må hænge sammen med, at den primære del af badmintonspillernes træning foregår i Team Danmark centret. Tilsvarende overvejelser må gøre sig gældende for Judo & jiu-jitsu, mens det forholder sig omvendt for flere idrætsgrene, herunder Atletik, Svømning og Basketball (se Figur 5-22).

56. Team Danmark har stor betydning for mine træningsbetingelser!

Figur 5-22 Team Danmarks generelle betydning for træningsbetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

Udøverne har desuden svaret på et spørgsmål, der modsvarede spørgsmål 27 om klub. Spørgsmålet er formuleret på følgende måde: "Team Danmark støtter mig så godt de kan!". Spørgsmålet var egentlig placeret i den del af spørgeskemaet, som spurgte til træningsbetingelser i Team Danmark centre. Men da det ser ud til, at udøverne har svaret mindre positivt i forhold til dette spørgsmål må det formodes, at udøverne har inddraget andre forhold (se Figur 5-23).

36. Team Danmark støtter mig så godt de kan! (N=516).

Figur 5-23 Team Danmarks generelle støtte

Det Socioøkonomiske A-hold er signifikant mere tilfredse med Team Danmarks støtte end det Socioøkonomiske B-hold. Derimod er der ikke forskelle i forhold til de andre parametergrupper. Ligeledes kan der ikke konstateres forskelle mellem udøvere med Team Danmark-center træning i forhold til gruppen uden, hvilket ellers ikke ville have været usandsynligt (se Bilag til spørgsmål 36). Desuden henvises til Kapitel 14 om forbedringer, hvor det diskuteres på hvilke områder i Team Danmarks regi der er behov for forbedringer.

6. KONKURRENCEVILKÅR

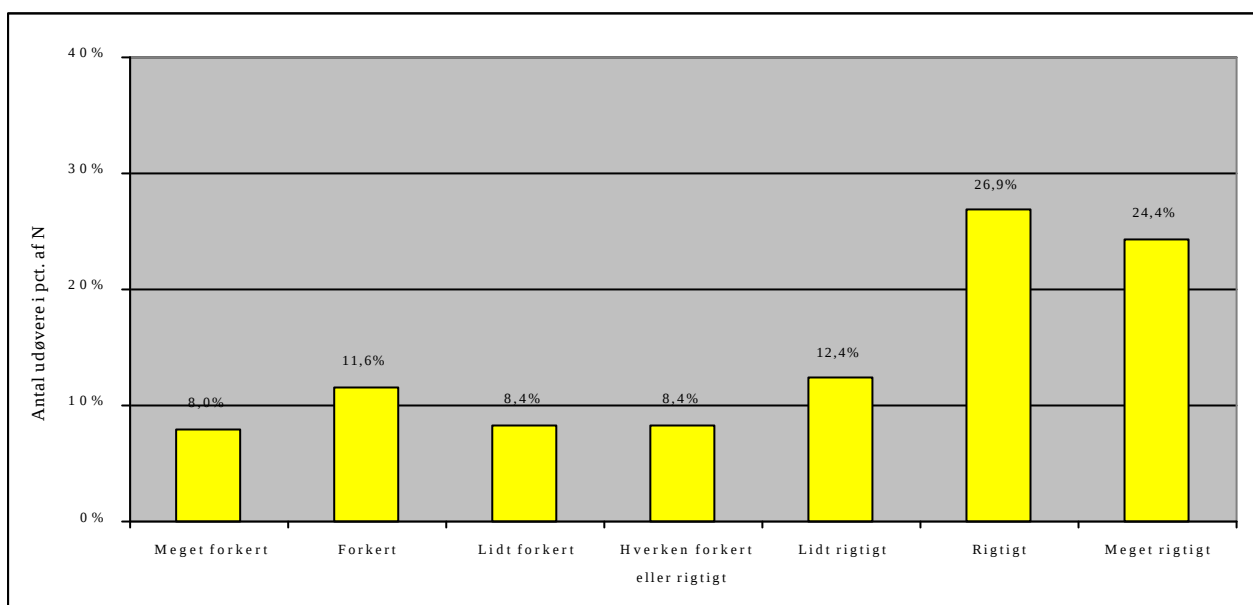
Dette kapitel har til formål at vurdere subelitens konkurrencevilkår. Spørgsmålene, der forsøger at indkredse konkurrencevilkårene for subelitens udøvere, udgøres i spørgeskemaet af spørgsmål 47– 51. Disse er alle bygget op som påstandsspørgsmål med svarskalaer fra -3 til +3. På et generelt plan er klubbens, forbundets og Team Danmarks betydning for konkurrencevilkårene endvidere undersøgt ved hjælp af spørgsmål 53, 55, og 57. Disse spørgsmål er ligeledes påstandsspørgsmål. Endelig indgår også spørgsmål 70, 75 og 77, der alle spørger til specifikke behov for forbedringer i forhold til konkurrencesituationen.

6.1 KONKURRENCEDELTAGELSE I KOMBINATION MED UDDANNELSE HHV. ERHVERVSARBEJDE

I dette afsnit skal spørgsmål 47 og 48, der spørger til kombinationen af arbejde eller uddannelse med konkurrencedeltagelse, underkastes nærmere analyse²⁴. I Figur 6-1 er vist svarfordelingen på spørgsmål 47, der spørger til kombinationen af uddannelse og konkurrencedeltagelse. Tendensen synes klar: et flertal indenfor begge grupper af udøvere placerer sig i den positive del af skemaet. 63,6% af udøverne under uddannelse har således markeret i de tre højeste svarkategorier. Generelt set er der altså en tendens til, at mulighederne for kombinere konkurrencedeltagelse med uddannelse er relativt gode.

Det må dog noteres, at 28% af udøverne svarer enten "Lidt Forkert", "Forkert" eller "Meget forkert" på spørgsmålet, og at næsten hver femte (19,6%) markerer i de to yderste svarkategorier ("Meget forkert" og "Forkert"). Dette kan siges at være en relativ stor minoritet, der således ikke har videre gode muligheder for kombination af uddannelse og konkurrencedeltagelse. Der kan således på den ene side siges at være tilfredshed med mulighederne for at kombinere uddannelse med konkurrencedeltagelse for en stor del af udøverne, om end der på den anden side kan konstateres et behov for forbedring af mulighederne for en mindre gruppe af udøvere.

²⁴ Arbejdsløse, selvstændige samt værnepligtige er på disse spørgsmål udeladt af behandlingen. Dette skyldes i forhold til de arbejdsløse, at det ikke giver mening at spørge om disses muligheder for at kombinere uddannelse hhv. erhvervsarbejde med konkurrencedeltagelse. I forhold til de værnepligtige er det ikke muligt at konkludere noget videre sikkert ud fra denne gruppes lave repræsentation blandt respondenterne (omfatter blot tre personer). Gruppen af selvstændige er desuden, grundet deres lave antal i forhold til resten af respondentgruppen, ligeledes udeladt (omfatter 18 personer). Når spørgsmål 48 om kombination af idrætsudøvelse med arbejde behandles vil der derfor kun være tale om svar afgivet af lønmodtagere (omfatter 197 udøvere), og udøvere under uddannelse med arbejde ved siden af (omfatter 119 udøvere).

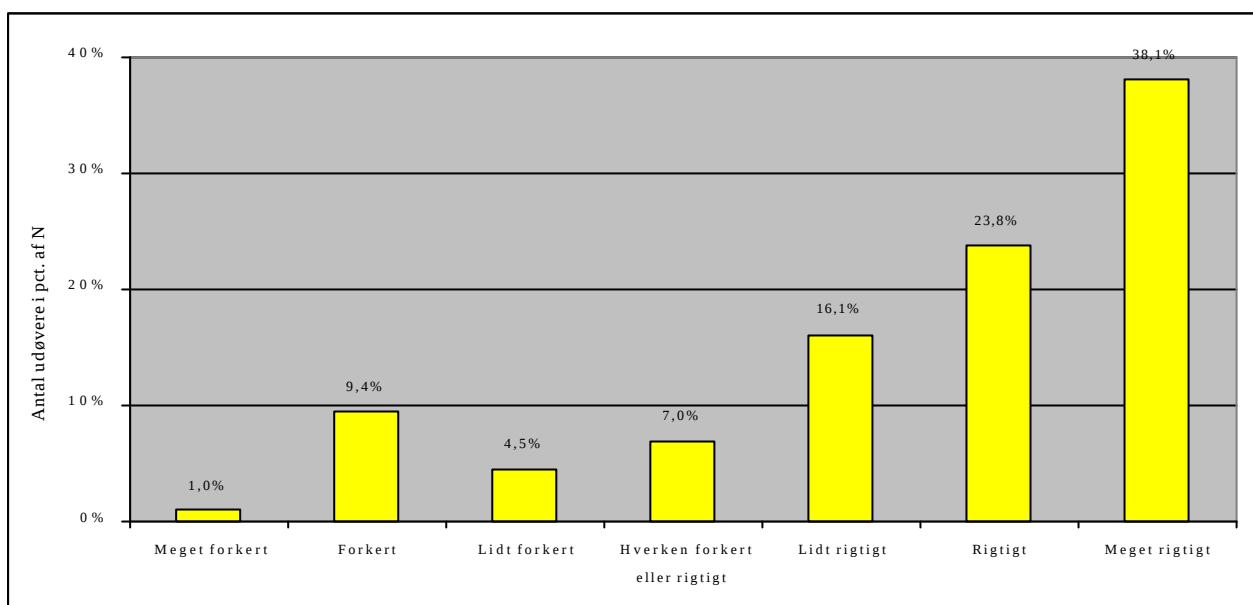

47. Min uddannelse giver mig mulighed for at deltage i de konkurrencer jeg ønsker at deltage i! Kun udøvere, der er under uddannelse (N=275).

Figur 6-1 Kombinationen af uddannelse og konkurrencedeltagelse

Kigges på de udøvere, der har et arbejde ved siden af uddannelsen, versus dem som ikke har et arbejde ved siden af uddannelsen, fremkommer der ikke signifikante forskelle (se Bilag til spørgsmål 47). Derimod kan der konstateres signifikante forskelle for parameteren ALDER, idet de 16-20 årige generelt finder, at det er nemmere at kombinere, end de to ældre grupper, hvoraf specielt de 25-58 årige er mindre positive (se Bilag til spørgsmål 47). Samtidig er der forskelle mellem idrætsgrenene, hvilket fremgår af Bilag til spørgsmål 47. Især synes udøverne indenfor Skydning og Badminton, samt til dels Atletik at være mindre tilfredse med mulighederne for kombination af uddannelse og konkurrencedeltagelse (se Bilag til spørgsmål 47). For Skydning og Atletiks vedkommende hænger det sandsynligvis sammen med, at disse udøvere er markant ældre end gennemsnittet for alle udøvere.

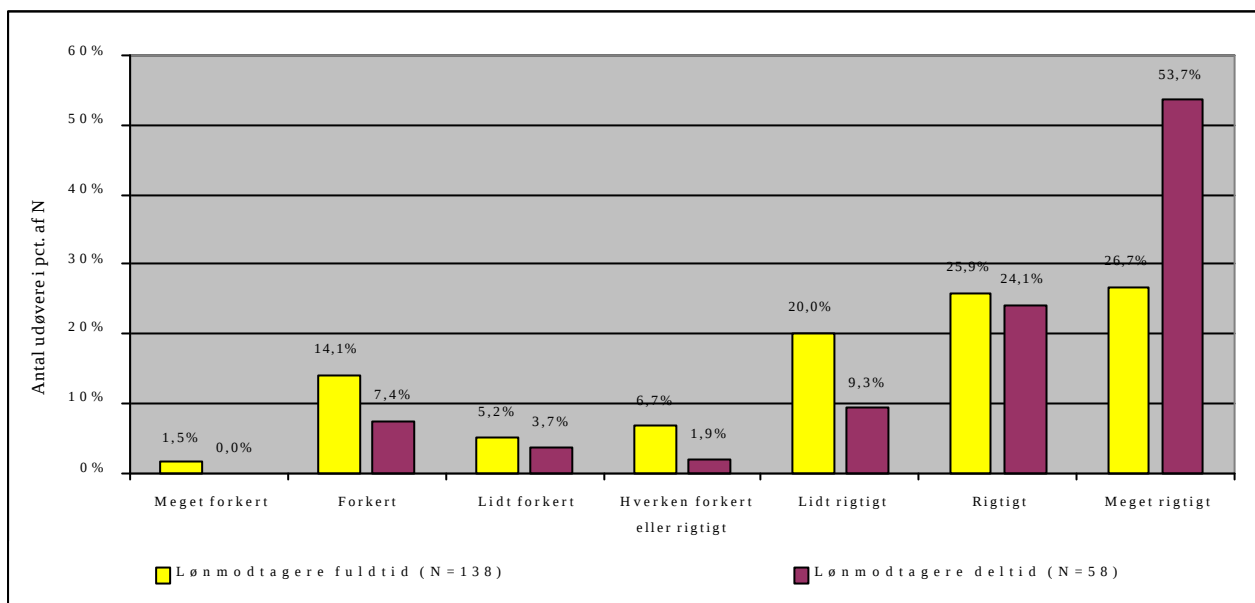
Udøvere har desuden besvaret spørgsmål 48, der analogt til spørgsmål 47 spørger til kombinationen af erhvervsarbejde og konkurrencedeltagelse. Svarfordelingen fremgår af Figur 6-2.

48. Mit erhvervsarbejde giver mig mulighed for at deltage i de konkurrencer jeg ønsker at deltage i! Kun udøvere, der er lønmodtagere eller under uddannelse med arbejde ved siden af (N=286).

Figur 6-2 Kombinationen af erhvervsarbejde og konkurrencedeltagelse

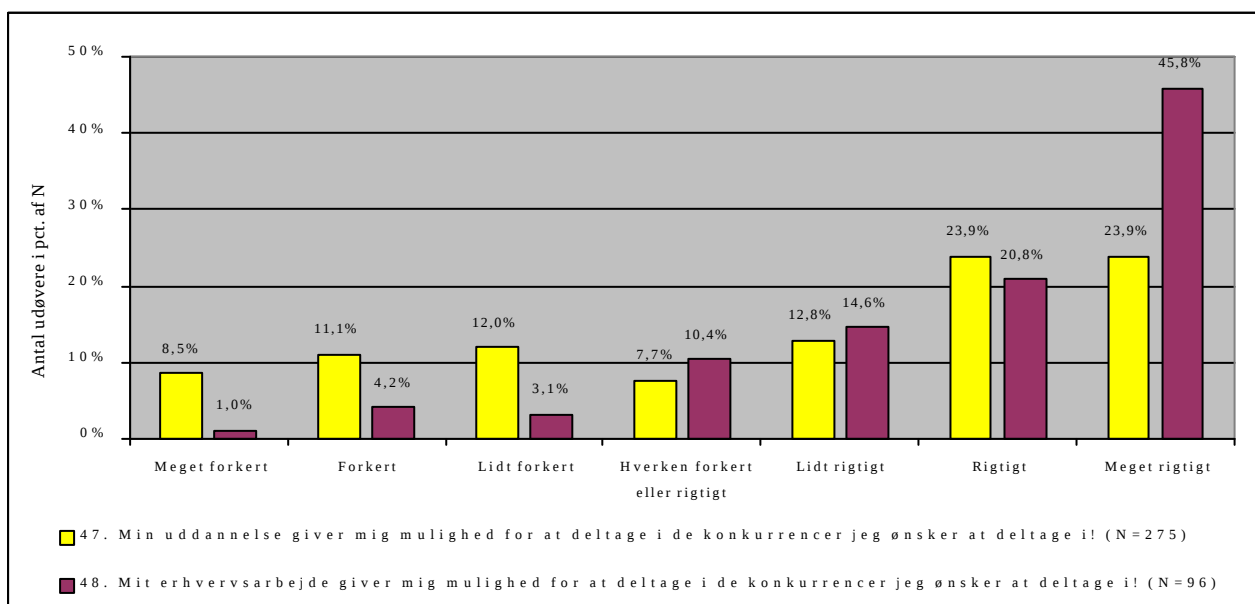
Overordnet set er der en stor tilfredshed med mulighederne for at kombinere erhvervsarbejde og konkurrencedeltagelse. Der kan dog konstateres signifikante forskelle imellem de forskellige aldersgrupper på dette spørgsmål, idet de 25-58 årige også her finder det mindre nemt end de to andre aldersgrupper at kombinere konkurrencedeltagelse med det civile liv, i dette tilfælde erhvervsarbejde. Samtidig er der signifikant forskel for parameteren AMBITIONER, idet gruppen med Mindre ambitioner har sværere ved at få erhvervsarbejde og konkurrencedeltagelse til at gå op i en højere enhed. Da der samtidigt er signifikant sammenhæng mellem de to parametre (AMBITIONER og ALDER), kan man forestille sig årsagen til, at disse grupper finder det svært at kombinere job og konkurrencedeltagelse gør, at ambitionsniveauet automatisk bliver mindre (se i øvrigt Kapitel 10). Der er også i dette tilfælde mindre forskelle mellem idrætsgrenene idet Atletik og Skydning her ligger under gennemsnittet for alle udøvere. Ligesom i ovenstående tilfælde må dette bl.a. tilskrives, at udøvere fra disse to idrætsgrene er markant ældre end gennemsnittet.

48. Mit erhvervsarbejde giver mig mulighed for at deltage i de konkurrencer jeg ønsker at deltage i!

Figur 6-3 Kombinationen af erhvervsarbejde og konkurrencedeltagelse, fordelt efter fuldtid hhv. deltid

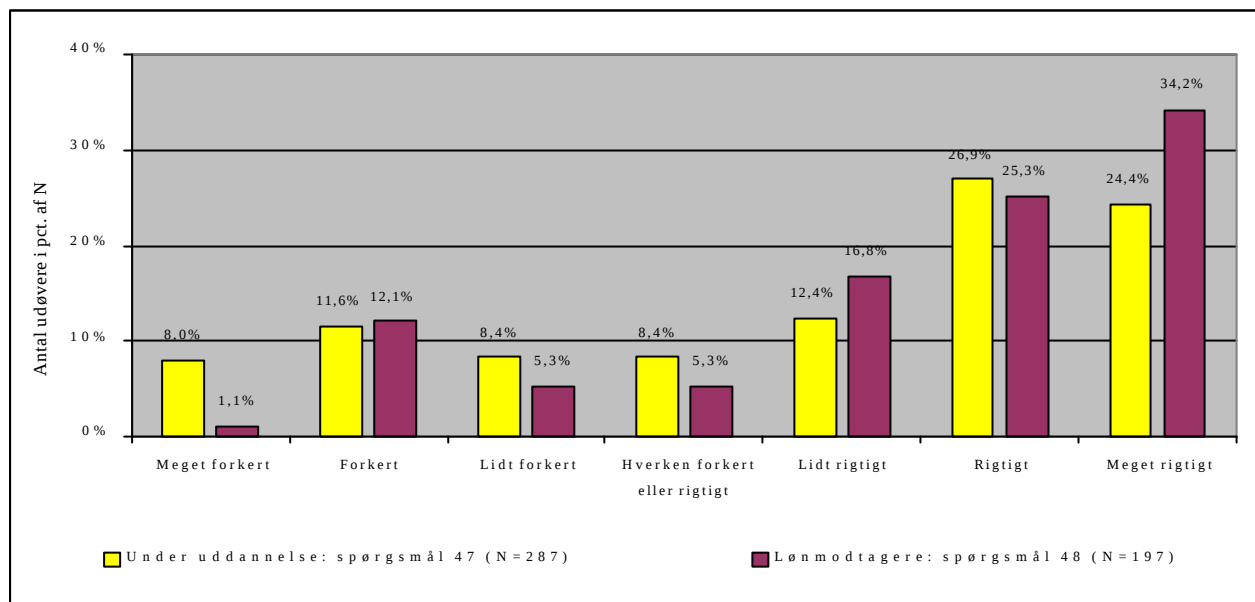
Kigger man desuden på forskelle mellem deltids- og fuldtidsarbejdende lønmodtagere fremkommer en anden interessant forskel. Der er signifikant forskel på de to gruppers svar på spørgsmål 48, idet de deltidsansatte generelt har endnu nemmere ved at kombinere erhvervsarbejde med konkurrencedeltagelse end de fuldtidsansatte (se Figur 6-3). Til gengæld finder udøvere under uddannelse med arbejde ved siden af, det ikke signifikant nemmere at kombinere erhvervsarbejde med konkurrencedeltagelse end lønmodtagerne generelt. (se Bilag til spørgsmål 48). Til gengæld synes det lidt nemmere for udøvere under uddannelse med arbejde ved siden af at kombinere konkurrencedeltagelse med arbejde end med uddannelse, hvilket må formodes at hænge sammen med, at udøverne bruger mindre tid på deres fritidsarbejde end de gør på uddannelse (se Figur 6-4).

Figur 6-4 Kombination af konkurrencedeltagelse og civilt liv (udøvere under uddannelse med arbejde ved siden af)

6.1.1 Forskelle mellem lønmodtagere og udøvere under uddannelse

Forskellen på hhv. at være under uddannelse, eller at have et erhvervsarbejde (Lønmodtager), og muligheden for at deltage i konkurrencer kan ses i nedenstående Figur 6-5. I denne er svarfordelingerne for de to spørgsmål indsat.

Figur 6-5 Forskelle mellem at kombinere uddannelse hhv. erhvervsarbejde med konkurrencedeltagelse

Det fremgår, at der er nogenlunde lige mange fra de midterste svarkategorier, mens der kan registreres større forskelle ved "yderpolerne". Der er signifikant flere af lønmodtagere end de, der er under uddannelse, som finder det "Meget rigtigt", at de ikke forhindres af job/uddannelse i at deltage i de konkurrencer de ønsker at deltage i. Der er omvendt relativt flere under uddannelse, der finder det "Meget forkert", at uddannelsen ikke giver problemer i forhold til konkurrencedeltagelse. Samlet summer dette op til en signifikant forskel i muligheden for kombination af konkurrencedeltagelse og job/uddannelse. Udøvere *med erhvervsarbejde* har i endnu større grad mulighed for at kombinere deres job med konkurrencedeltagelse end udøvere *under uddannelse* har for at kombinere deres uddannelse med konkurrencedeltagelse. Noget af forskellen mellem de to grupper kan forklares af, som det tidligere har vist sig, at det er lønmodtagere på deltid som ser færrest problemer med at kombinere det civile liv med konkurrencedeltagelse. Disse trækker således resultatet i retning af nemmere kombination for lønmodtagerne. Alligevel synes resultatet bemærkelsesværdigt.

Intuitivt kunne man jo tro, at et uddannelsesforløb giver større muligheder for fleksibilitet end et erhvervsarbejde gør. Under et uddannelsesmæssigt forløb står man jo som udgangspunkt kun til

regnskab for sig selv og kan udskyde arbejdsbyrder, eksaminer osv. til senere uden, at det påvirker andre man ellers måtte stå til ansvar for. På den anden side må det samtidig understreges, at 36,6% af udøverne under uddannelse er i gang med en ungdomsuddannelse, som ofte er lagt i noget fastere rammer end et videregående studie. Det kan endda tilføjes, at det må formodes, at mange af de unge under uddannelse sikkert ikke er at betragte som fuldtidsstuderende i en traditionel forstand. Mange kan tænkes at prioritere idrætskarrieren højere end den civile karriere, og holder dette argument styrkes konklusionen, idet en sådan gruppe kan trække svarene i en retning så det ser ud til, at det er nemmere at kombinere af uddannelse og konkurrencedeltagelse set i forhold til konkurrencedeltagelse og erhvervsarbejde.

Tal rensset for dette forhold - eksempelvis en sammenligning mellem fuldtidsarbejdene og "fuldtids"studerende - ville formodentlig vise, at det er nemmere at kombinere konkurrencedeltagelse og civilkarriere, hvis den civile karriere består af et fuldtidsarbejde og ikke et fuldtidsstudie. Datamaterialet til denne undersøgelse giver desværre ikke mulighed for en sådan "operation".

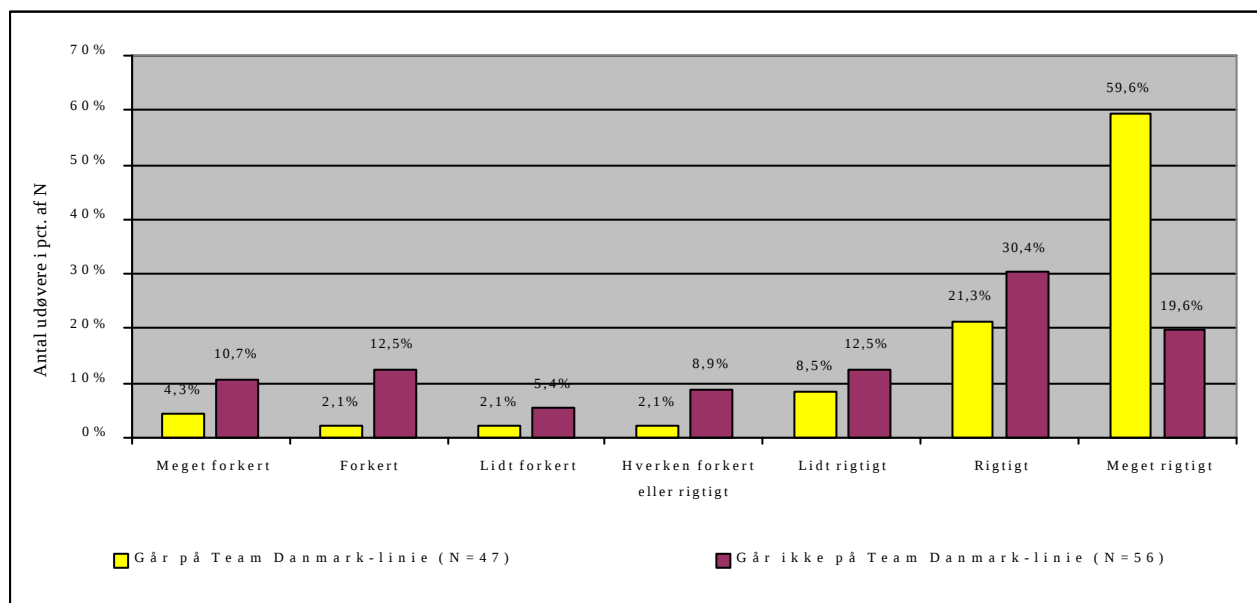
En yderligere mulig forklaring på resultatet kunne være, at udøvere under uddannelse måske føler en større skyldfølelse overfor sig selv, når der i forhold til studiekammerater, forsømmes på meget af det studiemæssige arbejde. Ydermere kan skyldfølelsen - der opstår på baggrund heraf - tænkes at slå over i en opfattelse af, at studiet er meget lidt fleksibelt indrettet. Dette kan være en af de faktorer, der kan forklare den intuitivt overraskende forskel mellem udøverne under uddannelse og udøvere med erhvervsarbejde. Det skal tilføjes, at en tese af samme art blev fremsat af træner-/sportschefer under de rundbordssamtaler undersøgelsesgruppen gennemførte i første fase af undersøgelsesforløbet. Således blev det af enkelte træner-/sportschefer påpeget, at flere udøvere udtrykker dårlig samvittighed over, at de forsømmer studierne mens idrætskarrieren står på:

"De går med en konstant dårlig samvittighed overfor familie og venner, og bliver nogen gange udstødt af de sociale sammenhæng de er i. Ydermere har de også dårlig samvittighed over, at de ikke får så gode karakterer som deres medstuderende".

Meget få uddannelser (såvel ungdoms- som videregående uddannelser) tager i dag hensyn til eliteidrætsudøvernes idrætsmæssige karriereforsløb, og det kan meget vel antages at påvirke udøvernes tilfredshed med studieforsløbets fleksibilitet. I nogle tilfælde kan utilfredsheden således tænkes at slå over i en decideret utilstrækkelighedsfølelse i forhold til det pågældende studie, ikke mindst, hvis man som eliteidrætsudøver - med et stort tidsforbrug i forbindelse med sin idrætsaktivitet - gentagne gange ser sig selv sakke bagud i forhold til sine medstuderende.

Samlet betragtet kan dette altså være forklaringen (eller i det mindste en del af forklaringen) på de udslag, der kan konstateres i resultaterne fra spørgeskemaet.

I denne forbindelse er det interessant, at konstatere at der er markant forskel mellem dem, som går på en Team Danmark ungdomsuddannelse, og dem som ikke gør (se Figur 6-6). Team Danmark-linierne er indrettet specielt til unge eliteudøvere, og indebærer blandt andet, at man bruger fire år på uddannelsen i stedet for de normale tre. Den markante forskel består i, at langt flere af dem, som går på en sådan linie, finder kombinationen med uddannelse og konkurrence lettere end dem, som ikke går på Team Danmark linie. Hele 59,6% af de førstnævnte har således svaret "Meget rigtigt" til spørgsmål 47, og sammenlægges de tre højeste svarkategorier fremgår det, at næsten 9 ud af 10 udøvere på Team Danmark-linier i varierende grad erklærer sig enige i, at det er let at kombinere uddannelse med konkurrencedeltagelse. Svarfordelingen er meget mere jævn for gruppen, som ikke går på Team Danmark-linier, ligesom den i øvrigt også er mere jævn for udøvere, der er i gang med både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser (se Bilag til spørgsmål 47).

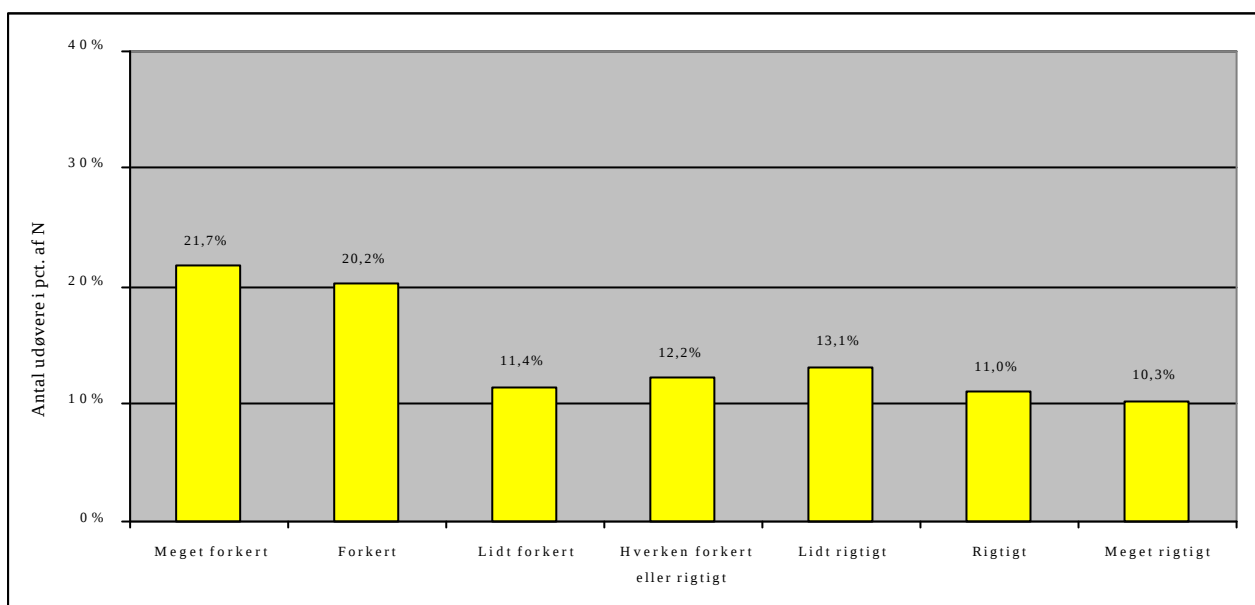

47. Min uddannelse giver mig mulighed for at deltage i de konkurrencer jeg ønsker at deltage i! Kun udøvere, der er under uddannelse.

Figur 6-6 Kombinationen af ungdomsuddannelse og konkurrencedeltagelse, fordelt efter udøvere, der går hhv. ikke går på Team Danmark-linie

6.2 ØKONOMI OG KONKURRENCEDELTADELSE

Svarene på spørgsmål 49, der omhandler økonomi og konkurrencedeltagelse, viser en tendens til, at udøverne ser negativt på muligheden for egenøkonomiens tilstrækkelighed når det gælder muligheden for at deltage i de konkurrencer det ønskes. Svarfordelingen fremgår af Figur 6-7.

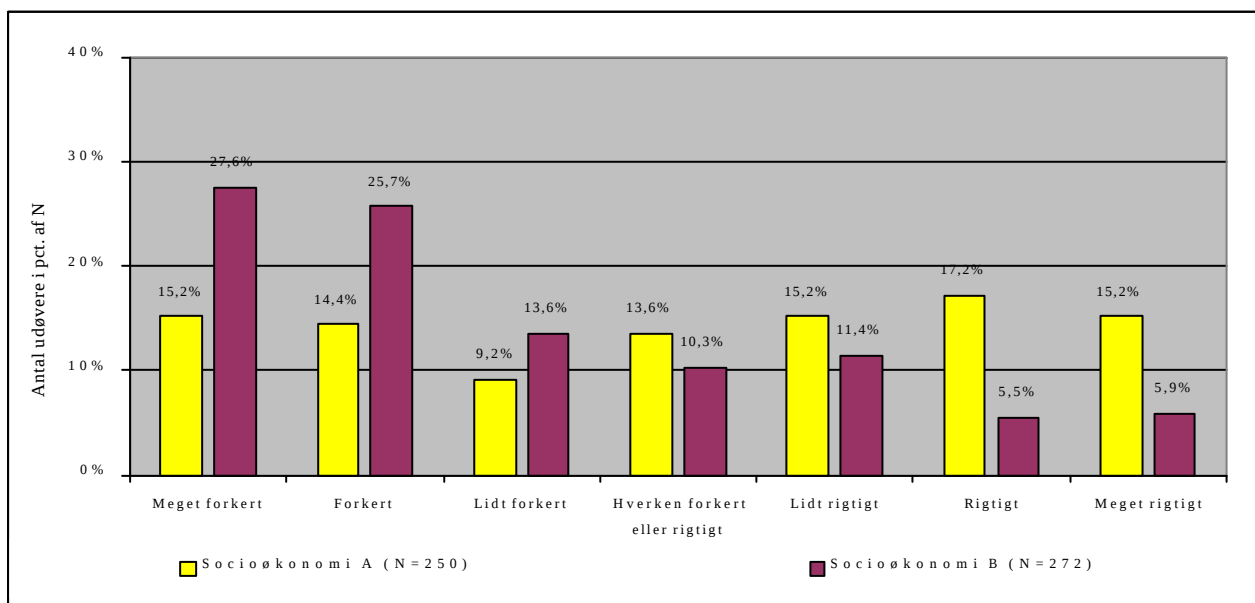

49. Min økonomi gør, at jeg kan deltage i de konkurrencer jeg ønsker at deltage i! (N=525).

Figur 6-7 Udøvernes egen økonomi og konkurrencedeltagelse

53,3% svarer i de tre mest negative svarkategorier (hhv. "Meget forkert", "Forkert" og "Lidt forkert"), mens 34,5% svarer i de tre mest positive ditto. Over halvdelen af subelitens udøvere oplever altså i større eller mindre grad, at deres økonomi begrænser dem i at deltage i de konkurrencer de ønsker at deltage i.

Svarene på spørgsmål 49 viser endvidere (ikke overraskende) en klar forskel mellem det Socioøkonomiske A- og B-hold. Det Socioøkonomiske B-hold svarer signifikant mere negativt på spørgsmålet end det Socioøkonomisk A-hold, hvilket grafisk fremgår af Figur 6-8.

Figur 6-8 Udøvernes egen økonomi og konkurrencedeltagelse, fordelt efter SOCIOØKONOMI

Også i forhold til parameteren ALDER kan der konstateres forskelle af signifikant karakter. Udøverne i aldersgruppen 16-20 årige synes gennemsnitligt betragtet - og set i forhold til de to andre aldersgrupper - mest tilfredse med deres økonomiske situation set i relation til deres muligheder for at deltage i konkurrencer. Herefter kan der registreres en svag tendens til, at udøverne i aldersgruppen 21-24 årige er næstmest tilfredse, mens aldersgruppen 25-58 årige giver udtryk for mindst tilfredshed. At den yngste aldersgruppe svarer signifikant mest positivt på spørgsmålet kan umiddelbart virke underligt, da det jo er en aldersgruppe med lav personlig indkomst. På den anden side er det jo også en aldersgruppe med de laveste økonomiske forpligtigelser overfor andre (eksempelvis familie) af forskellig art. Ydermere er det ligeledes en gruppe med de formodentlig gennemsnitligt set laveste faste månedlige udgifter, idet de fleste (86,9%) af disse udøvere stadig bor hjemme hos forældrene, og ingen børn har (se Afsnit 3.5). Dertil kommer, at den yngste aldersgruppe ikke bruger så mange dage på konkurrencedeltagelse som de øvrige aldersgrupper, hvilket kan skyldes, at de ikke endnu er kommet lige så langt i deres idrætskarriere, og der derfor ikke er så mange dyre rejser til udenlandske konkurrencer.

Ingen andre af de faste grupper skiller sig ud. Der kan ej heller konstateres forskelle på de yderligere grupper, som har været anvendt tidligere i dette kapitel. Således er der ikke signifikant forskel mellem fuldtids- og deltidsansatte, eller mellem under uddannelse med arbejde hhv. intet arbejde ved siden af (se Bilag til spørgsmål 49). Der er til gengæld forskelle mellem idrætsgrene, hvilket også fremgår af Bilag til spørgsmål 49. Sportsdanserne svarer herunder mest afvisende på spørgsmålet om, hvorvidt økonomien muliggør deltagelse i de konkurrencer der ønskes deltagelse i, mens cricketspillerne svarer mest bekræftende på samme. At sportsdanserne svarer mest negativt kan forklares ved hjælp af mange forhold. En af hovedårsagerne må være, at sportsdanserne fordeler sig med hele 60% indenfor parameteren det Socioøkonomiske B-hold (se Bilag til parameteren IDRÆTSGREN). Sportsdanserne ligger ligeledes højt, hvad angår gennemsnitligt antal dage brugt på konkurrence og endelig kan det tilføjes, at udøvere indenfor Sportsdans har en af de laveste gennemsnitlige årsindkomster (se Bilag til Spørgsmål 100). Generelt set synes sportsdanserne således særligt økonomisk belastet, og dette slår altså ud i den negative indstilling til forholdet mellem økonomi og konkurrencedeltagelse. Omfanget for denne undersøgelse muliggør ikke en uddybende forklaring på de negative besvarelser, der kan konstateres blandt de øvrige udøvere fordelt efter idrætsgren.

6.3 HJÆLPERE

Spørgsmål 50 er udformet som et udsagn som udøverne skal vurdere rigtigheden af: "Jeg har gode hjælpere (massør, psykolog, holdledere) med ved de konkurrencer jeg deltager i!".

Spørgsmålet har til hensigt at vurdere kvaliteten af de hjælpere, som er tilknyttet subelitens udøvere. Det efterfølgende spørgsmål 51 omhandler antallet af hjælpere. Svarene på disse to spørgsmål vil tilsammen kunne belyse nogle væsentlige aspekter af subelitens konkurrencevilkår. Først skal der ses nærmere på spørgsmål 51 (den kvantitative dimension med hensyn til hjælpere).

6.3.1 Antallet af hjælpere

Samlet viser tilfredsheden med antallet af hjælpere sig som en relativt jævn fordeling over alle svarkategorierne, dog med en tendentielt vægt mod det positive. Således har 45,9% procent svaret enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt". Heroverfor har 36% svaret enten "Lidt forkert", "Forkert" eller "Meget forkert". Svarfordelingen og parameterfordelinger fremgår af Bilag til spørgsmål 51. Det Socioøkonomiske B-hold svarer marginalt mere negativt på spørgsmålet, ligesom der er en marginal forskel for parameteren AMBITIONER. I forhold til idrætsgrene er udøvere, der dyrker Judo & jiu-jitsu mest negativt indstillet overfor spørgsmålet. Omvendt er ishockeyspillere mest positive og mener generelt, at de har nok (antal) hjælpere med til deres konkurrencer. I den negative ende af svarskalaen findes desuden Orienteringsløb, Badminton og Atletik, der alle også placeret i den negative ende på spørgsmål 49 om udøvernes økonomiske situation og konkurrencedeltagelse.

6.3.2 Kvaliteten af hjælpere

Et er om man som udøver er tilfreds med antallet af de hjælpere man har til rådighed ved konkurrencer. Noget andet er i hvor stor udstrækning man er tilfreds med disse hjælpere rent kvalitetsmæssigt. Generelt set er forskellen mellem svarfordelingerne på de to spørgsmål om henholdsvis kvalitet og kvantitet ikke voldsom stor; men den er dog på nogle punkter forskellig. Der kan således konstateres en tendens til mere negative svar på spørgsmålet om kvaliteten af hjælperne end på spørgsmålet om disses antal, hvilket sammen med parameterfordelingerne fremgår af Bilag til spørgsmål 50. Også i forhold til dette spørgsmål er det Socioøkonomiske A-hold mere positivt indstillet, mens der ikke er signifikante forskelle for parameteren AMBITIONER.

Kigges nærmere på resultaterne fra dette spørgsmål fordelt efter idrætsgrene kan det sammenlignes med resultaterne fra spørgsmål 51 ovenfor. Idrætsgrenene Atletik, Orienteringsløb, Judo & jiu-jitsu er stadig i den negative ende af skalaen. Ligeledes er Ishockey, Kano & kajak samt Basketball i den positive ende af skalaen. Disse må altså repræsentere udøvere, der overordnet set er tilfredse med såvel kvalitet som kvantitet i forhold til hjælpere ved konkurrencer. Interessant er det at se de idrætsgrene, som markant har rykket sig spørgsmålene

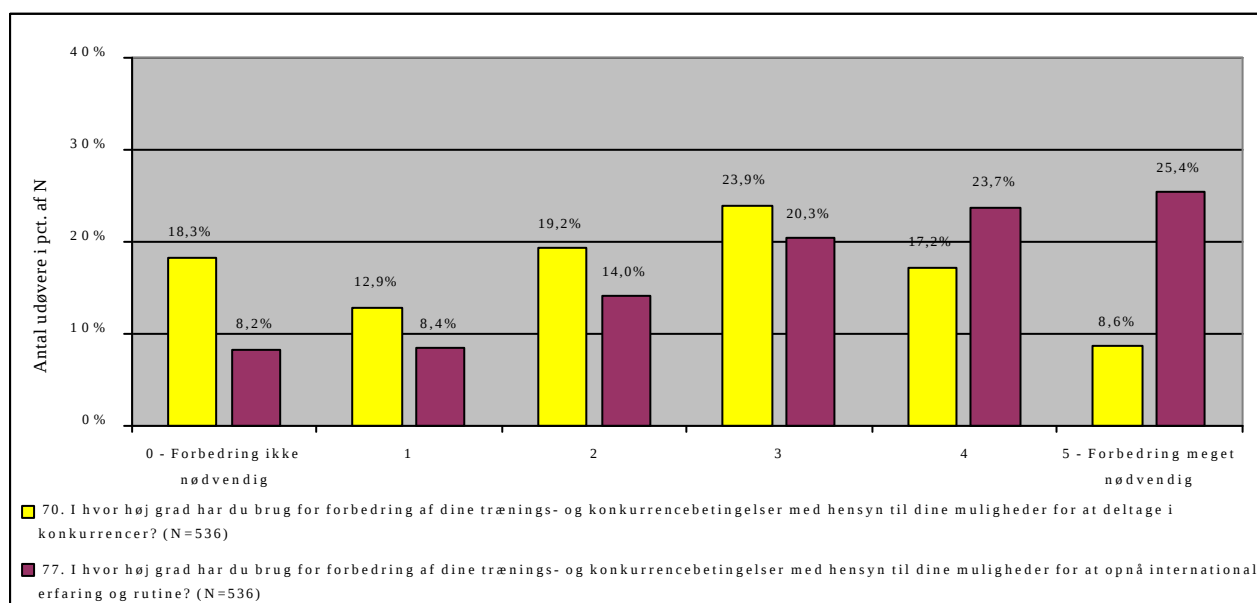
imellem. Mest markant gælder det for Gymnastik og Skydning, der begge har taget et stort negativt spring fra en gennemsnitlig middelværdi på hhv. 0,0 og 0,2 til hhv. -1,1 og -0,9. Disse to idrætsgrene er altså forholdsmeæssigt mere negativt indstillet med hensyn til kvaliteten af de hjælpere de har, end med hensyn til det kvantitative antal af hjælpere. Det omvendte gælder for Badminton og Handicapidræt, der er mere tilfredse med kvaliteten end med antallet af de hjælpere de har. Udøverne indenfor Handicapidræt er - i forhold til de andre idrætsgrenes besvarelser på de to spørgsmål - særligt meget mere tilfredse med kvaliteten af deres hjælpere end med antallet af samme. Måske har udøvere med et handicap ikke et stort (nok) antal hjælpere til at dække deres særlige behov for støtte; men den store forskel på de to spørgsmål kan dække over det forhold, at det lille antal hjælpere så i stedet er særligt ihærdige og dygtige.

6.4 FORBEDRINGER I FORHOLD TIL KONKURRENCEVILKÅR

Behovet for forbedringer i forbindelse med konkurrencedeltagelse og -situationen er i spørgeskemaet blevet undersøgt ved hjælp af spørgsmål 70, 75 og 77. For overskuelighedens skyld afrapporteres spørgsmål 70 og 77 under samme underoverskrift, idet de kredser om de samme emner, hvilket udgør argumentationen for rapporteringsmåden for disse to spørgsmål. Spørgsmål 75 afrapporteres herefter alene.

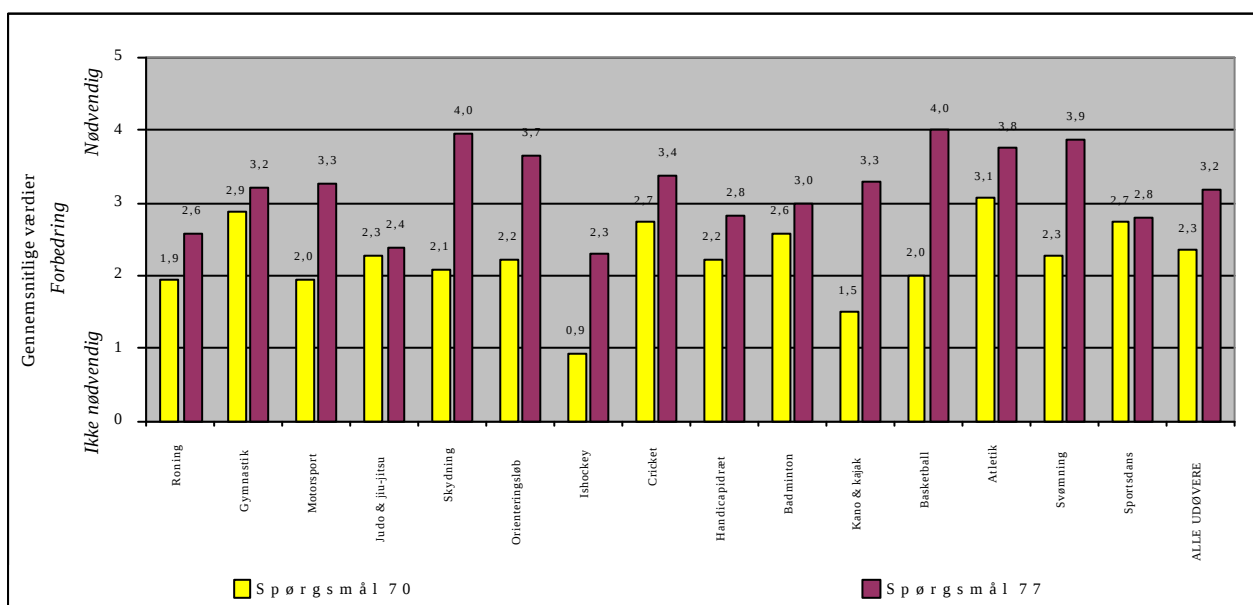
6.4.1 Muligheder for konkurrencedeltagelse, erfaringsopsamling og opbygning af rutine

Svarene på spørgsmål 70 og 77 viser, hvor stort behov der er for forbedring i forbindelse med konkurrencedeltagelse og opnåelse af international erfaring og rutine. Spørgsmål 70 omhandler "mulighederne for at deltage i konkurrencer", mens spørgsmål 77 drejer sig om "muligheder for at opnå international erfaring og rutine". Svarfordelingerne for de to spørgsmål fremgår af Figur 6-9, og som det kan ses er forskellen på spredningen i svarene på de to spørgsmål meget stor.

Figur 6-9 Behov for forbedringer i forhold til at deltage i konkurrencer og opnå erfaring

Subeliten giver i høj grad udtryk for ønsker om forbedring af mulighederne for at opnå international erfaring og rutine. I mindre grad omfang ønskes der forbedring med hensyn til mulighederne for at deltage i konkurrencer. Flere grupper på de gennemgående parametre skiller sig ud på spørgsmål 70. Det Socioøkonomiske B-hold ønsker signifikant mere forbedring med hensyn til mulighederne for at deltage i konkurrencer end det Socioøkonomiske A-hold. Aldersgruppen 16-20 årige skiller sig ligeledes ud, idet de ikke i samme høje grad som aldersgruppen 21-24 årige, og især aldersgruppen 25-58 årige, ønsker forbedring på dette område. Endelig er der konstateret en minimal signifikant forskel mellem de to gennemgående beskæftigelsesgrupper. Denne forskel er imidlertid vanskelig at tolke grundet den spredning under svarkategorierne, der kan konstateres. Lønmodtagerne lægger sig nemlig højest i begge ende af svarskaalen. Der udkrystalliserer sig således to grupper inden for gruppen af lønmodtagere: på den ene side en gruppe der mener, at forbedring er nødvendig og på den anden side en gruppe, der i langt mindre grad anser forbedring som nødvendig. På spørgsmål 77 skiller kun det Socioøkonomiske B-hold sig minimalt ud derved, at udøverne indenfor denne gruppe ønsker forbedringer i lidt højere grad end det Socioøkonomiske A-hold.

Figur 6-10 Behov for forbedringer i forhold til at deltage i konkurrencer og opnå erfaring, fordelt efter idrætsgrene

Det fremgår af Figur 6-10, at alle idrætsgrene svarer højere med hensyn til ønske om forbedring af mulighederne for at få mere international erfaring i forhold til forbedring af mulighederne for konkurrencedeltagelse under spørgsmål 70. Ishockeyspillerne er dem, der på begge spørgsmål angiver at have mindst behov for forbedringer. Det fremgår, at især skytterne, basketballspillerne, atletikudøverne og svømmerne har behov for forbedringer af mulighederne for at få international erfaring og rutine. For roerne og sportsdanserne er dette et relativt mindre problem. Det er især

atletikudøverne og gymnasterne, der har behov for at forbedre mulighederne for konkurrencedeltagelse i det hele taget.

6.4.2 Støtte i umiddelbar forbindelse med konkurrencedeltagelse

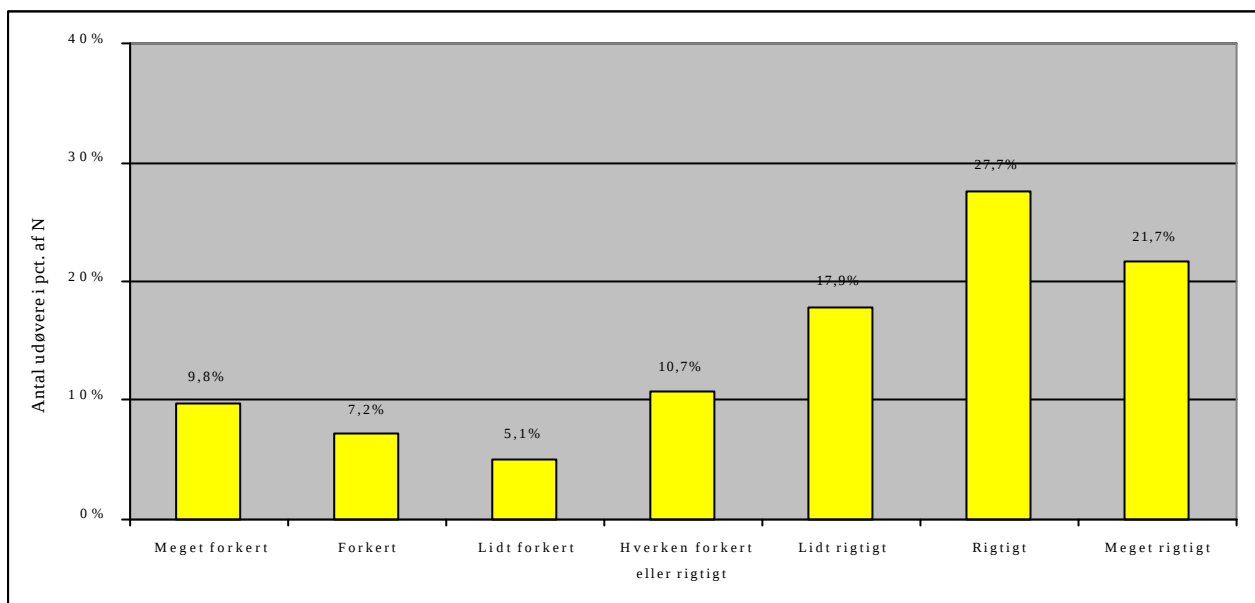
Spørgsmål 75 er indsat for at undersøge de generelle ønsker om forbedring af forberedelses- og støttesituationen når det gælder konkurrencedeltagelse for subelitens udøvere. Svarfordelingerne og parameterfordelinger fremgår af Bilag til spørgsmål 75. Overordnet må det siges, at der i en vis udstrækning ønskes forbedringer, om end flertallet placerer sig i den positive ende af svarskaalen (dvs. tættere på "Forbedring ikke nødvendig" end "Forbedring nødvendig"). 31,4% svarer således under de to laveste svarkategorier. Heroverfor har 29,3% tilsvarende krydset af i de to højeste svarkategorier (dvs. tæt på kategorien "Forbedring meget nødvendig"). Forskellen mellem de yderste svarkategorier er således ikke store, og en egentlig tendens i den ene eller anden retning er nok vanskelig at tale om. Udøverne, der udgør det Socioøkonomiske B-hold skiller sig også ud på spørgsmål 75. Udøverne fra denne gruppe finder, at deres behov for forbedring af støtten i højere grad er nødvendig end udøverne fra gruppen, der udgør det Socioøkonomiske A-hold. I forhold til idrætsgrene er der ikke særlig store forskelle. Handicapidræt udtrykker dog det mindste behov.

6.5 GENERELT OM KONKURRENCEVILKÅR

Som det var tilfældet med træningsvilkår (se Kapitel 5) er der også i forbindelse med konkurrencevilkårene indsat tre generelle spørgsmål, der spørger til hhv. klubbens, forbundets og Team Danmarks betydning. Spørgsmålene udgøres i spørgeskemaet af spørgsmål 53, 55 og 57, og beskrives i nævnte rækkefølge.

6.5.1 Klub generelt

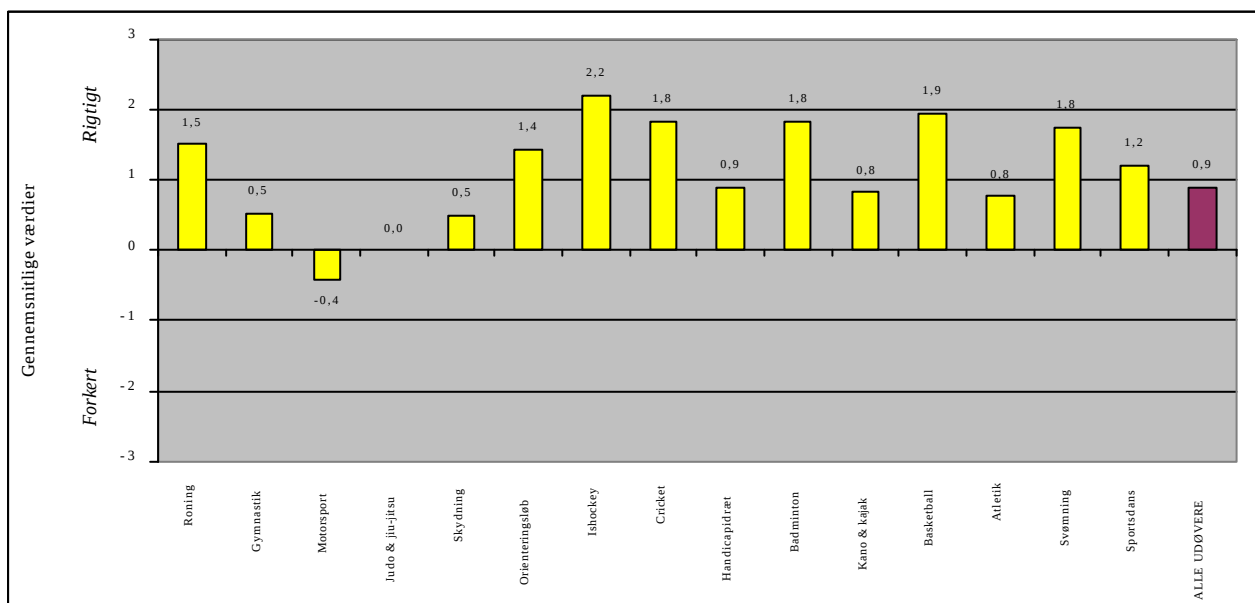
Som i Afsnit 5.2.1 om klub og træningsvilkår kan det også mht. konkurrencevilkår konstateres, at klubben har stor betydning for subelitens udøvere. Figur 6-11 viser svarfordelingen på spørgsmål 53. Den viser en klar tendens til svar i de tre højeste svarkategorier. Således har hele 67,2% af udøverne svaret enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" på spørgsmålet. På de faste parametre skiller en enkelt gruppe sig særligt ud. Aldersgruppen 25-58 årige svarer generelt (og signifikant) mere negativt på spørgsmålet end aldersgruppen 21-24 årige, der på dette spørgsmål svarer mest positivt.

53. Min klub har stor betydning for min konkurrencebetingelser! (N=531).

Figur 6-11 Klubs generelle betydning for konkurrencebetingelserne

Der er en minimal signifikant forskel for parameteren ALDER, som dog må forklares i forskelle mellem idrætsgrene, som fremgår af Figur 6-9. Motorsport, Judo & jiu-jitsu, Skydning og Gymnastik placerer sig i den ende, hvor klubben betyder mindst for konkurrencevilkårene. Klubbens betydning for konkurrencevilkårene er højest for Ishockey, Basketball, Cricket, Badminton og Svømning.

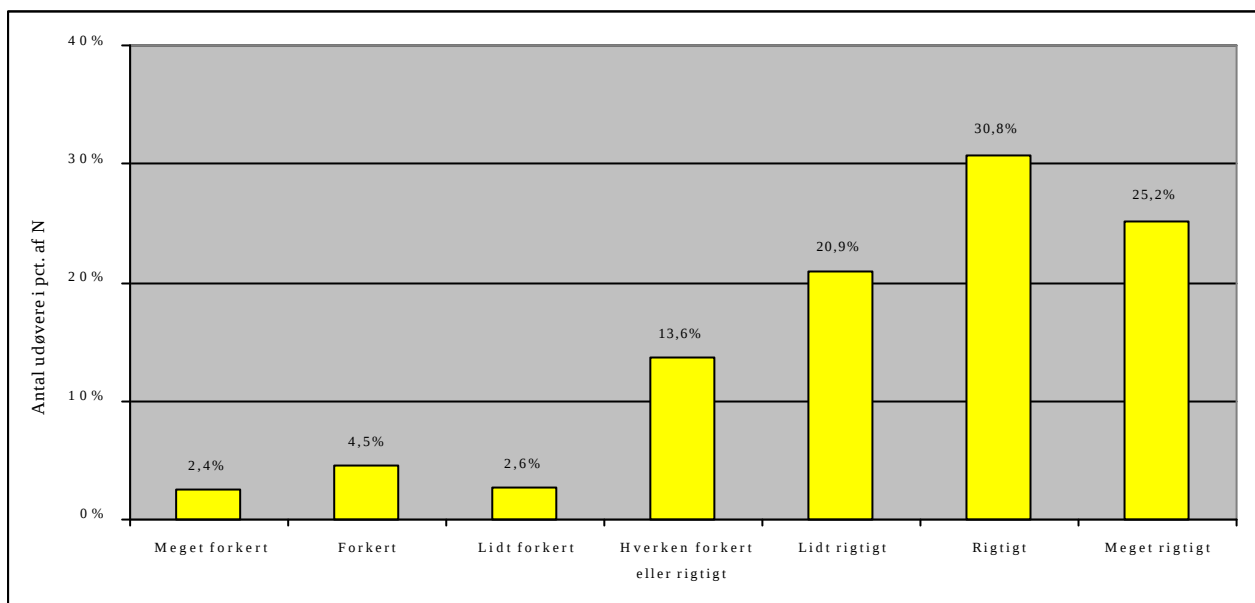
53. Min klub har stor betydning for min konkurrencebetingelser!

Figur 6-12 Klubs generelle betydning for konkurrencebetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

6.5.2 Specialforbundet generelt

Også specialforbundet har meget stor betydning for subelitens konkurrencebetingelser udøvere generelt betragtet. Svarfordelingen er afbilledet i Figur 6-13, hvoraf det fremgår, at hele 76,9% af

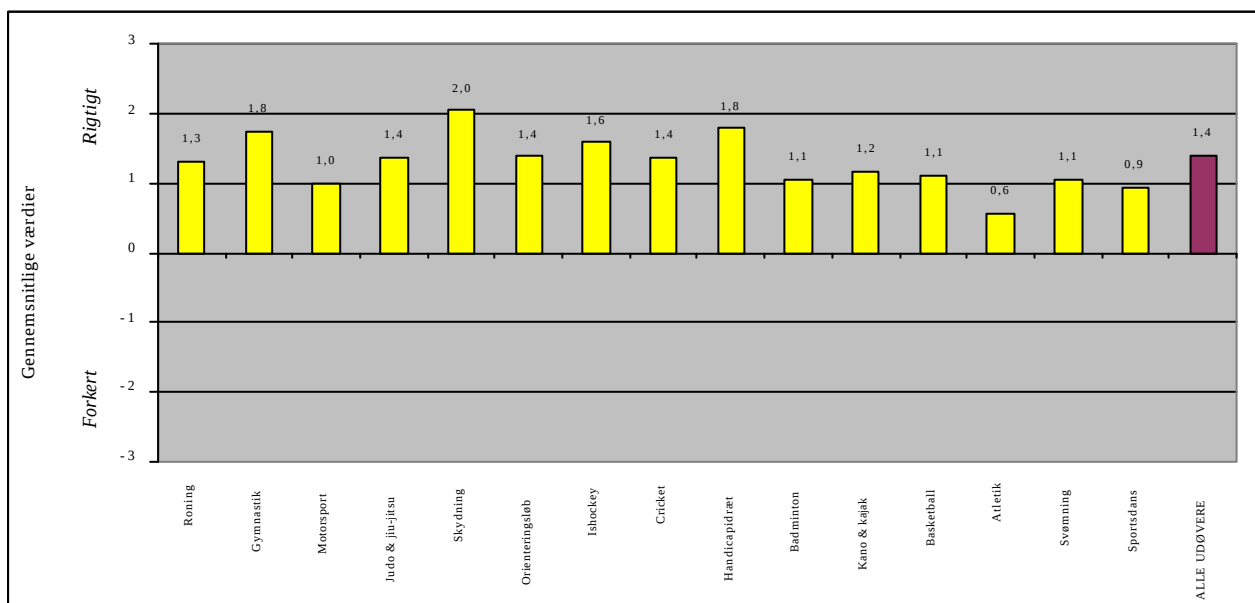
udøverne placerer deres besvarelser i de tre højeste kategorier. Ingen grupper af udøvere skiller sig ud på de gennemgående parametre.

53. Mit forbund har stor betydning for min konkurrencebetingelser! (N=536).

Figur 6-13 Specialforbunds generelle betydning for konkurrencebetingelserne

Specialforbundets generelt store betydning for subeliteudøvernes konkurrencevilkår fremgår også i forhold til idrætsgrenene (Figur 6-14). Ingen idrætsgrene placerer sig således i den negative ende af svarskalaen. Specialforbundet har relativt mindst betydning for konkurrencevilkårene i Atletik og Sportsdans. I den anden ende findes Skydning, Handicapidræt og Gymnastik.

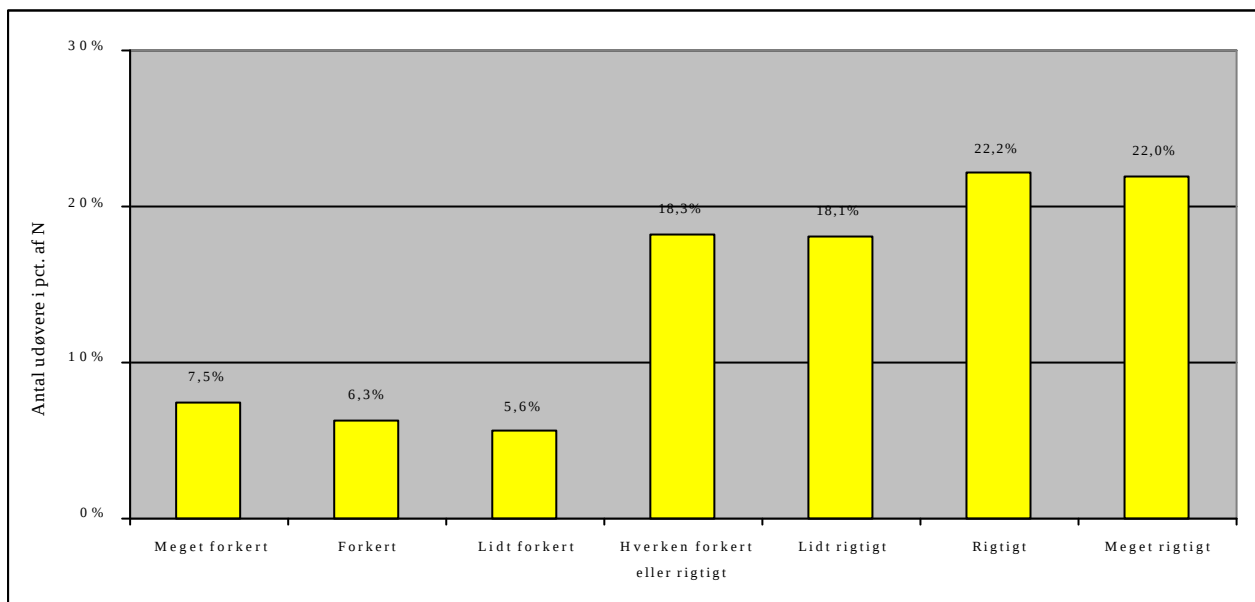

53. Mit forbund har stor betydning for min konkurrencebetingelser!

Figur 6-14 Specialforbunds generelle betydning for konkurrencebetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

6.5.3 Team Danmark generelt

Udøverne finder også, at Team Danmark har stor betydning for konkurrencevilkårene i lighed med deres klub og specialforbund. I alt 62,3% svarer i de tre mest positive kategorier. Dog må den relativt høje svarprocent i "Hverken forkert eller rigtigt" noteres. Ingen grupper skiller sig ud på de gennemgående parametre.

53. Team Danmark har stor betydning for min konkurrencebetingelser! (N=536).

Figur 6-15 Team Danmarks generelle betydning for konkurrencebetingelserne

Forskelle og ligheder mellem idrætsgrene fremgår af Figur 6-16. Det er bemærkelsesværdigt, at atletikudøverne afviger markant fra de øvrige idrætsgrene, idet de over en bred kam åbenbart finder, at Team Danmark har meget mindre betydning for deres konkurrencevilkår. Heller ikke basketballspillerne tillægger Team Danmark større betydning i denne henseende. Omvendt gælder det, at Team Danmark tillægges relativt stor betydning for konkurrencevilkårene i især Judo & jiu-jitsu, men også i Gymnastik og Orienteringsløb.

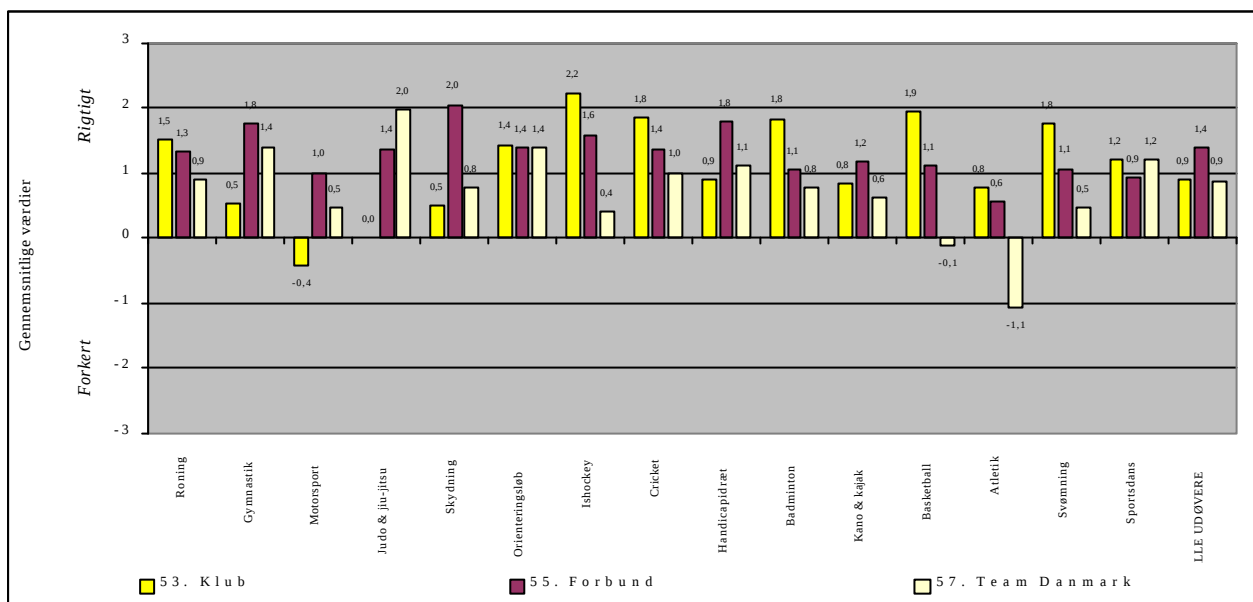
Fejl! Ugyldig kæde. 53. Team Danmark har stor betydning for min konkurrencebetingelser!

Figur 6-16 Team Danmarks generelle betydning for konkurrencebetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

6.6 OPSAMLING PÅ DE GENERELLE SPØRGSMÅL

Et samlet overblik over klubbens, specialforbundets og Team Danmarks betydning fremgår af Figur 6-17. Det fremgår af tallene for middelværdien for ALLE UDØVERE under ét, at klubbens og Team Danmarks betydning for konkurrencevilkårene vurderes at være lige store, mens specialforbundets betydning ses som noget større. Figuren viser de tre institutioners relative betydning for de enkelte idrætsgrene, og for alle idrætsudøvere under ét.

Af skemaet kan også ses, at klubben betyder mest for Ishockey (topscorer), Cricket, Badminton og Svømning, mens klubben betyder mindst for Gymnastik, Skydning og Motorsport. Forbundet betyder mest for Skydning (topscorer), Gymnastik, Ishockey og Handicapidræt og mindst for Motorsport, Sportsdans og Atletik (bundscorer). Endelig betyder Team Danmark mest for idrætsgrenene: Judo & jiu-jitsu (topscorer), Gymnastik, Orienteringsløb og Sportsdans. Mindst betyder Team Danmark for Motorsport, Ishockey, Basketball og Atletik (bundscorer).

Figur 6-17 Tre institutioners generelle betydning for konkurrencebetingelserne, fordelt efter idrætsgrene

7. SKADER SAMT VIDEN OM SKADESFØREBYGGELSE, MENTAL TRÆNING, FYSIOLOGI OG KOST

At dyrke idræt indebærer selvsagt en risiko for at få skader, og dette forhold er også et af de emner som denne undersøgelse har fokuseret på. Skader kan forebygges og behandles på flere måder, og derfor blev det også fundet relevant at spørge til udøvernes viden om forskellige former for aktiviteter af op- og forebyggende karakter.

7.1 SKADER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER

Skader er ikke entydige størrelser, dertil er der for stor forskel på den effekt de har på udøvernes mulighed for at dyrke deres idræt. Simple overbelastningsskader forsvinder (normalt) hurtigt igen, og indvirker således kun i en kortere periode på udøverens sportslige muligheder og resultater. Mere ubehagelige skader kan derimod have langt alvorligere og længerevarende konsekvenser. I værste fald tvinger skader nogle idrætsudøvere til helt at stoppe, mens skader i andre tilfælde kan sætte udøveren tilbage i relation til det (fremtidige) sportslige niveau. Skader er således et af de idrætslige vilkår, som *kan* være medbestemmende i forhold til om en talentfuld udøver bliver en del af supereliten. Det har derfor været oplagt at inddrage subelitens skadessituation i undersøgelsen.

At undersøge noget så bredt som "skader" er imidlertid forbundet med vanskeligheder, bl.a. fordi skader er en meget individuel kvalitativ størrelse, som standardiserede svarkategorier ofte ikke kan fange op. Under alle omstændigheder ville det være blevet meget omfattende, hvis der skulle dannes et fuldstændigt billede af typiske skadestyper, disses effekter o.lign. for samtlige udøvere.

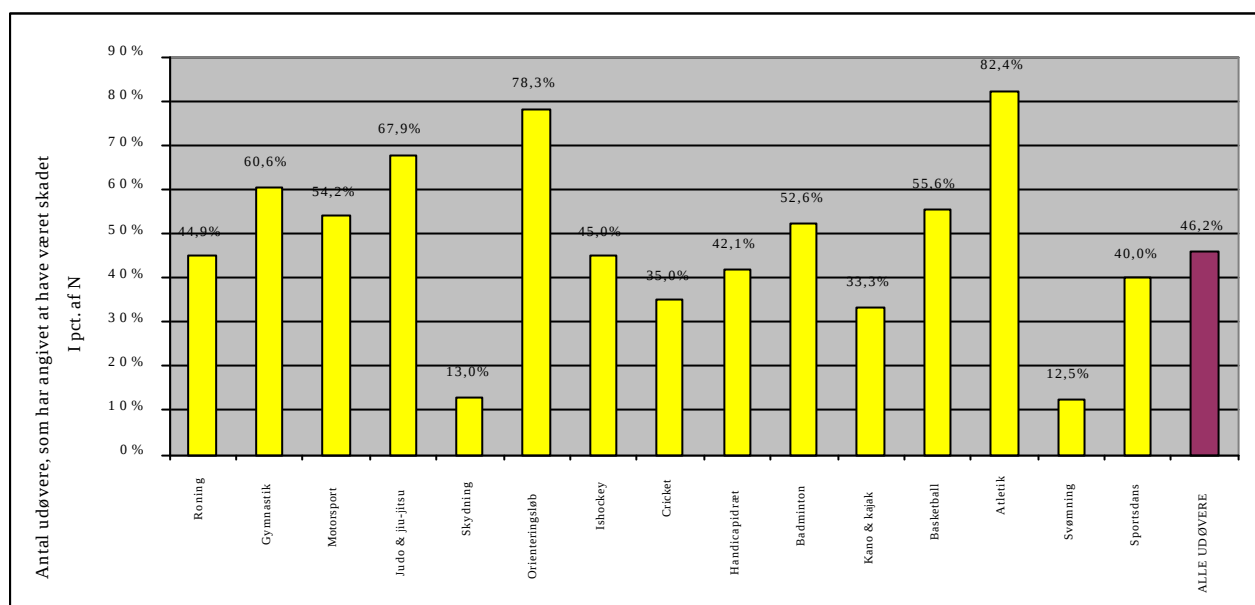
Den pragmatiske løsning blev derfor at indsætte nogle spørgsmål i spørgeskemaet, hvor udøverne selv blev bedt om at vurdere, hvorvidt eventuelle skader har haft en *væsentlig betydning* for idrætskarrieren.

7.2 SKADER OG SKADESTYPER

På spørgsmål 38, der lød som følger: "Har du i din tid som eliteidrætsudøver været udsat for skader, der i længere tid har holdt dig væk fra almindelig træning og konkurrencer?", svarede 298 udøvere (53,8%) benægtende, hvorimod 256 udøvere (46,2%) svarede bekræftende. Der kan ikke konstateres nogle signifikante forskelle mellem de faste parametergrupper på dette

spørgsmål, hvilket tolkes på den måde, at skader tilsyneladende er fordelt ligeligt mellem parametergrupperne.

Kigges på besvarelserne fordelt efter idrætsgrene med henblik på de udøvere, der har svaret "Ja" til spørgsmål 38 fås Figur 7-1.

Figur 7-1 Udøvere der har angivet at være skadet, fordelt efter idrætsgrene

Af figuren ses det, at fordelingen af skader på de enkelte idrætsgrene ikke spreder sig jævnt. Enkelte idrætsgrene skiller sig således særligt ud. For Svømning og Skydning gælder eksempelvis, at de oplever meget få skader, mens der er relativt mange skader i Judo & jiu-jitsu Orienteringsløb og Atletik. Det vil være alt for omfattende at gå ind i mere detaljerede beskrivelser af typiske skadesformer for de enkelte idrætsgrene; men der skal kort ses på de to idrætsgrene, der topper med den procentvist højeste skadesfrekvens²⁵:

For atletikudøvernes vedkommende kan der ikke indkredses en decideret typisk skadesform. Alt fra knæskader (tre ud af 17 udøvere) til iturevne ledbånd i kastearmen (en ud af 17) angives som skadestyper. For orienteringsløberne gælder det, at det primært er skader i ben og fødder som umuliggør trænings- og konkurrencedeltagelsen. De hyppigst forekommende skader blandt orienteringsløberne (10 ud af 23 udøvere) er knæskader. Herefter kommer almene overbelastningsskader (ligeledes i benene og fødderne) såsom fibersprængninger, slidskader etc., hvilket angives af otte udøvere.

²⁵ I Bilag til spørgsmål 39 findes en oversigt over alle oplyste skadestyper.

7.3 SKADESBEHANDLINGEN

De udøvere som anførte, at de på et tidspunkt har været alvorligt skadet har derudover svaret på spørgsmål 40: "Mener du, at den idrætsmedicinske behandling du fik i den forbindelse var tilstrækkelig god?". Svarfordelingen fremgår af Figur 7-2.

Fejl! Ugyldig kæde.

4 udøvere, som har været skadet, har ikke besvaret spørgsmålet.

Figur 7-2 God behandling af skader (N=252)

Der kan konstateres en signifikant sammenhæng mellem dette spørgsmål og parameteren ALDER, samt mellem spørgsmålet og parameteren SOCIOØKONOMI (se Bilag til spørgsmål 40). Sammenhængen består - for parameteren ALDER - i, at den yngste aldersgruppe (16-20 årige) i mindre grad end de to ældste aldersgrupper svarer "ja" (33%) samt i højere grad end de to ældste aldersgrupper svarer "ved ikke" (32%) på spørgsmålet. For parameteren SOCIOØKONOMI gælder det, at det Socioøkonomiske A-hold i højere grad end B-holdet mener, at den idrætsmedicinske behandling de modtog i forbindelse med den angivne skade var tilstrækkelig god. Således har udøvere, der udgør A-holdet for 56%'s vedkommende sat kryds under "ja", 23% har sat kryds i "nej" og 21% i "ved ikke". Fordelingen for B-holdet er hhv.: 38%, 40% og 22%.

De i alt 82 udøvere, som fandt behandlingen i forbindelse med deres skade mangelfuld, blev i et åbent spørgsmål bedt om at forklare årsagerne til, at de havde en sådan opfattelse. Svarene på dette spørgsmål varierer meget. Eksempelvis er der forskel på, hvor udførligt udøverne har beskrevet årsagerne. Alligevel er det ved gennemlæsningen af udøvernes svar muligt at se nogle overordnede mønstre. De kvalitative svar er derfor forsøgt inddelt i grupper under samme overskrift, hvorefter den procentvise svarfordeling på de forskellige grupper er udregnet. Svarfordelingen for disse grupper fremgår af Figur 7-3.

Fejl! Ugyldig kæde.

Svarandelene summer til mere end 100% da nogle udsagn er kategoriseret flere steder.

Figur 7-3 Årsager til dårlig skadesbehandling (N=82)

Nogle af udøverne har afgivet svar, som passer til flere af kategoriseringerne, hvorfor svarafgivelserne samlet summer til over 100%. Samtidig skal det nævnes, at svarenes detaljegrad varierer utroligt meget.

I Bilag til spørgsmål 40 er de angivne svar gengivet og ordnet i forhold til de viste kategorier, hvorfor en lang redegørelse for alle de angivne udsagn ikke skal gives her. Et par konkrete eksempler indenfor de enkelte kategorier er dog på sin plads. I parentes efter hvert udsagn er angivet, hvilken skade udøveren har haft.

Der er 18 udøvere, som er opført i gruppen af "Manglende behandlingskompetence (fejldiagnoser o.lign.)". Disse er bl.a. udøvere, der har oplevet at blive sendt rundt i systemet fordi de ikke fik stillet den rigtige diagnose. Som en udøver skriver: *"Diagnosen først korrekt efter privatkonsultationer hos speciallæger"* (knoglebrud, korsbånd, nerveskade). Andre mener "bare", at behandlingen har været for dårlig: *"De undersøgte ikke sagen godt nok inden de bad mig tage en masse piller og holde pause"* (knæskade).

27 udøvere er grupperet under overskriften "Lang ventetid (o.lign.)". Fælles for disse udøvere er, at skadesperioden kunne have været kortere, hvis "systemet" havde været bedre gearret til behandle de pårørte udøvere:

- *"Der blev sat ind alt for sent"* (udøver, der har haft knæskader og løst bækkenled).
- *"Det tog for lang tid at stille en diagnose og finde en behandlingsmetode"* (udøver, der har haft betændt skulder).
- *"Jeg måtte vente 7 måneder på at få et nyt korsbånd"* (udøver, der havde anført en menisk skade/korsbånd, samt brud på rygsøjlen).
- *"Alt for stor uenighed med TD om behandlingsmuligheder. For lang ventetid i forhold til hvad de selv siger, at de kan"* (udøver, der primært har haft knæ- og ankelskader).

De to første udsagn har forskelligt indhold; men begge udsagn indeholder samme problem: de pågældende udøvere har begge været udsat for ventetid i forbindelse med deres skader. Det må bemærkes, at skaderne er af vidt forskellig karakter, og det kan være svært at sige, hvilken type skade, der er alvorligst ligesom det også er svært at sige, hvor lang tid de har skullet vente, idet rimeligheden er defineret af udøverne selv. Den tredje udøver skriver, hvor lang tid vedkommende skulle vente på en korsbåndsoperation, hvilket ikke er tilfredsstillende for udøveren. Imidlertid angiver udøveren ikke utilfredshed med behandlingen i forbindelse med udøverens anden alvorlige skade (brud på rygsøjle). Den fjerde udøver har først anført uenighed med Team Danmark, og dernæst ventetid. Det er ikke til at sige om det ene er vigtigere end det andet, hvorfor denne person også er grupperet i en anden kategori ("Manglende støtte fra Team Danmark, forbund (økonomi o.lign.)").

27 af udøverne er grupperet under kategorien "Manglende støtte fra Team Danmark, forbund (økonomi o.lign.)". Der er flere udøvere i denne gruppe, som anfører, at de ikke har fået nok behandling idet Team Danmark kun har bevilget et ifølge udøverne utilstrækkeligt antal behandlinger. Eksempelvis skriver tre forskellige udøvere:

- *"Der bliver kun givet et bestemt antal behandlinger af Team Danmark"* (træthedsbrud, overbelastningsskader).
- *"I tilfælde af skade blev jeg lovet 10 fysioterapeut behandlinger af Team Danmark. Det var svært bare at få 5!"* (fiberskader (muskelskader)).

- *"Fik bevilget 4-7 behandlinger hos Team Danmarks fysioterapeut, hvilket hver gang var for lidt. Desuden ingen opfølgning! (Fik at vide fra Team Danmark, at jeg måtte klare mig med det bevilgede, og at der ikke var midler til mere...)" (fodledsskader, fibersprængninger, belastningsskader).*

En anden udøver mener, at kvaliteten i Team Danmarks behandlingsapparat er god, blot lader det til, at der ikke er ressourcer nok:

- *"Mangelfuld pga. for få ressourcer til behandling - kvaliteten er god nok" (overbelastningsskader i lysken og fod).*

12 udøvere er kategoriseret under "Fik ingen behandling", og fælles for dem er, at de er utilfredse fordi de selv har skullet klare problemerne. Nogle af disse har angivet, at de bor langt fra de steder hvor de kunne være blevet behandlet, og dette er årsagen til, at de ikke fik behandling:

- *"Jeg boede i Jylland, så jeg havde ikke mulighederne" (seneskedehindebetændelse i underarme).*

7 udøvere er kategoriseret under "Viden om behandling eksisterer ikke". For alle disse gælder, at deres skader ikke har kunnet diagnosticeres så behandling kunne igangsættes:

- *"Har ikke kunnet finde frem til årsagen, og hvordan den skal forsvinde!" (knæproblem (springerknæ)).*
- *"Jeg har været igennem alle mulige undersøgelser, men ingen kan fortælle præcist, hvad der er galt og derfor har jeg heller ikke fået den korrekte behandling" (skulderskade).*

Den sidste kategori er "Kronisk skade". Kun en udøver er placeret her, og denne skriver:

- *"Man kan ikke behandle sådan en skade, den vil gå i sig selv el. måske aldrig gå væk!" (jeg har fået bøjet mit kraveben).*

At 82 ud af i alt 256 udøvere med skader er utilfredse med den behandling de har modtaget, kan umiddelbart lyde af ret få. Imidlertid har disse 82 udøvere oplevet det som et reelt problem, ligesom alle har følt, at det har sat dem tilbage i deres eliteidrætsmæssige udvikling. Ingen skriver det direkte; men man kan sagtens forestille sig, at nogle af de involverede udøvere kunne have været en del af supereliten, hvis de havde fået en passende behandling. Samtidig må det dog også pointeres, at det er udøvernes egne holdninger til et skadesforløb, som kommer til udtryk her, hvilket ikke nødvendigvis repræsenterer det billede andre involverede måtte have af skadesforløbet.

7.4 VIDEN OM SKADESFOREBYGGELSE OG -BEHANDLING

Udøverne blev i spørgsmål 41 ("Mener du, at du har tilstrækkelig viden om skadesforebyggelse og skadesbehandling?") bedt om at vurdere deres egen viden i forhold til forebyggelsen og behandling af skader. Svarene fremgår af Tabel 7-1, hvori der også er indsat svarfordelinger for de udøvere, der har været skadet hhv. ikke skadet (spørgsmål 38) samt de udøvere, som har været tilfredse hhv. utilfredse med skadesbehandlingen (spørgsmål 40).

	Har tilstrækkelig viden	Savner lidt viden	Savner meget viden	N
Alle udøvere	55,9%	38,3%	5,9%	546
Har været skadet	56,5%	38,8%	4,7%	255
Har ikke været skadet	55,3%	37,8%	6,9%	291
Fik tilstrækkelig behandling/ ved ikke	58,0%	39,1%	3,0%	169
Fik ikke tilstrækkelig behandling	53,7%	39,0%	7,3%	82

Tabel 7-1 Haves tilstrækkelig viden om skadesforebyggelse og -behandling

Som det fremgår mener et flertal (55,9%) af alle udøvere at have tilstrækkelig viden om skadeforebyggelse og -behandling. Det skal dog bemærkes, at en stor minoritet "savner lidt viden" (38,3%). Prøver man at finde sammenhænge mellem svarene til spørgsmål 38, hhv. spørgsmål 40, og dette spørgsmål, viser det sig, at der ikke er signifikante sammenhænge. Dvs. der er ikke en signifikant større andel af de, som har været alvorligt skadet, der mener at de savner viden om skadesforebyggelse og -behandling end de, som ikke har været skadet. Ligeledes er der heller ikke en signifikant større andel af de, som har fundet skadesbehandlingen utilstrækkelig, som savner viden om skadesbehandling.

I forhold til de gennemgående parametre viser der sig at være signifikant sammenhæng mellem ALDER, og hvordan udøverne vurderer viden om forebyggelse og behandling af skader, idet der er færre af de 16-20 årige, som har sat kryds ved "ja" end de ældre (grupperne 21-24 årige samt 25-58 årige). Dette kan strengt taget ikke betragtes som overraskende, da erfaring må formodes at spille ind i forhold til dette (se Bilag til spørgsmål 41).

7.5 VIDEN OM IDRÆTSPSYKOLOGI OG MENTAL TRÆNING, IDRÆTSFYSIOLOGI SAMT KOST OG ERNÆRING

I spørgsmålene 42 til 44 blev udøverne spurgt om deres viden i relation til områderne idrætspsykologi (spørgsmål 42) og idrætsfysiologi (spørgsmål 43) samt kost og ernæring (spørgsmål 44). Svarfordelingen fremgår af Tabel 7-2. Ligesom i tilfældet med viden om forebyggelse og behandling af skader er der også i disse tre tilfælde væsentlige signifikante sammenhæng med ALDER²⁶. Jo yngre udøverne er, desto mindre føler de, at de har tilstrækkelig viden. Ydermere ser det ud til, at udøverne i højere grad savner viden om idrætspsykologi, -behandling, og mentaltræning end om kost og ernæring hhv. skadesforebyggelse og -behandling. For de to sidste spørgsmåls vedkommende mener et flertal, at de har tilstrækkelig viden,

²⁶ I spørgsmål 43 er der i øvrigt også konstateret en minimal, men dog signifikant, forskel i forhold til parameteren SOCIOØKONOMI. Således er der en lidt større andel af udøvere fra det Socioøkonomiske B-hold, som har angivet at

hvorimod der for de to første spørgsmåls vedkommende er et flertal, der mener at de har for lidt viden.

	Har tilstrækkelig viden	Savner lidt viden	Savner meget viden	N
42. Psykologi og mental træning	33,3%	46,6%	20,0%	549
43. Fysiologi	31,5%	49,1%	19,4%	546
44. Kost og ernæring	56,1%	32,7%	11,2%	547

Tabel 7-2 Haves tilstrækkelig viden om psykologi & mental træning; fysiologi; kost & ernæring

de savner lidt mere viden, mens det Socioøkonomiske A-hold, i lidt højere grad har svaret enten, at de har tilstrækkelig viden, eller at de savner meget viden.

8. SPONSORER OG MEDIER

Sponsorer og mediedækning er to eksterne forhold, som må formodes at have en indflydelse på subelitens vilkår. Ofte formodes vilkårene at have en sammenhæng med sponsorer og medier, idet hypotesen er, at jo mere en eliteidrætsudøver er i mediernes søgelys desto større er chancen for at blive sponsoreret. En hypotese i forlængelse af denne er, at sponsoratets størrelse også stiger - i større eller mindre udstrækning - med mediedækningen. Dette er den "alment accepterede" tilstand for supereliten, og spørgsmålet er om det også hænger sådan sammen for subeliten? Sponsorer og mediedækning formodes desuden at hænge meget sammen med, hvilken type idrætsgren der er tale om. Dette diskuteres selvstændigt i slutningen af kapitlet.

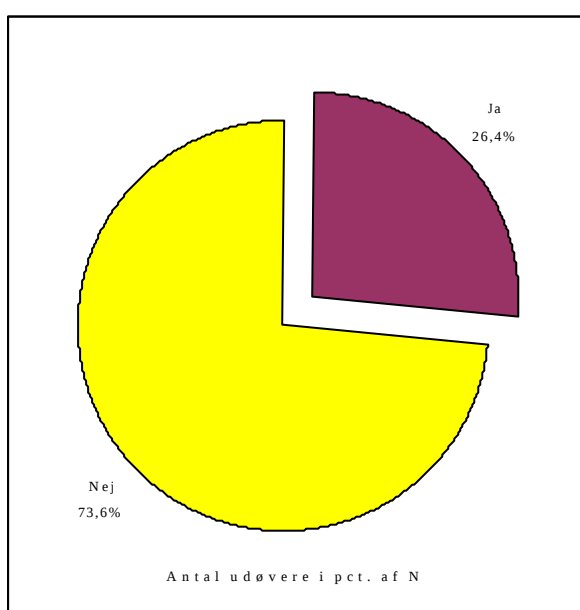
8.1 SPONSORER, MEDIER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER

Der er således to interessante problemstillinger i forhold til sponsorater. For det første om udøverne overhovedet har en sponsor, og for det andet, hvor stort sponsoratet i så fald er. Det første er nemt at afdække med simple "ja"/"nej" spørgsmål. Det er imidlertid meget sværere at tilnærme sig en forståelse af sponsoratets størrelse. Sponsorstøtte har meget forskellig karakter, eksempelvis direkte kontantstøtte, indirekte materialestøtte eller indirekte støtte fra arbejdsplads/-giver. Det må formodes, at ikke alle udøverne har kendskab til sponsorstøttens konkrete omfang, og at de enkelte udøvere ville lave en sådan opgørelse ud fra meget forskellige kriterier og metoder. Derfor vil besvarelsene være svært sammenlignelige. Det er således urealistisk at nå frem til et pålideligt skøn over det økonomiske omfang af eventuelle sponsorater på dette grundlag. På den anden side er spørgsmålet om ydelsernes størrelse så interessant, at det ville være en skam ikke at have forsøgt at tilnærme sig en ide om det. Derfor er der i spørgeskemaet indsat et spørgsmål (101), hvor de aktive blev bedt om at vurdere en række personers og institutioners betydning for betalingen af idrætsrelaterede udgifter. Sponsorer var en af disse institutioner. I dette kapitel vil udøvernes svar på denne specifikke del af spørgsmål 101 blive inddraget således, at der i dette kapitel fås det bedst muligt billede af sponsorsituationen for subeliten. Den totale afrapportering af spørgsmål 101 henvises til nedenstående Kapitel 9, hvor problemer forbundet med tolkningen af spørgsmål 101 også diskuteres.

8.2 SPONSORER OG SPONSORATER

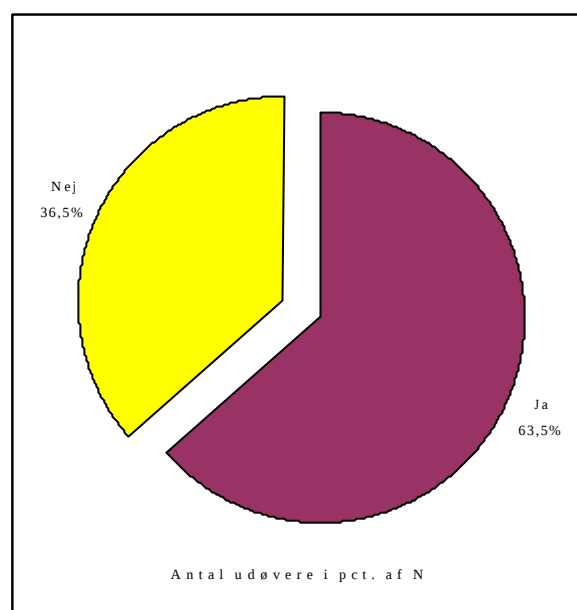
Udøverne er dels blevet spurgt om de har en individuel sponsor (spørgsmål 58), dels om deres eventuelle hold har en sponsor (spørgsmål 59). Svarfordelingen fremgår af Figur 8-1 & Figur 8-2. Ca. $\frac{1}{4}$ har en individuel sponsor; $\frac{3}{4}$ har ingen; hvorimod næsten $\frac{2}{3}$ af dem, som deltager på et hold, har en holdsponsor. Begge andele er ret lave når man betænker, hvordan spørgsmålene er

stillet. Sådan som det er opstillet kan man meget vel svare "ja", hvis blot man har en lokal trøjesponsor, der i reelle værdier ikke yder særlig meget. Det er sandsynligt, at nogle af de aktive på hold har valgt at undlade at regne en evt. trøjesponsor (el. andre småsponsorer) som sponsor, og derfor har svaret "nej". Er dette ikke tilfældet er der rent faktisk 36,5% af dem, som deltager på hold, der ikke har en sponsor overhovedet! Imidlertid kan man spørge: hvad er et hold? Der er ingen tvivl om tolkningen af svarene på spørgsmålet om holdsponsorer for aktive i decideret holdsport; men man *kan* formode, at relativt mange fra individuelle sportsgrene også har svaret enten "ja" eller "nej" til holdsponsor, idet mange regner sig selv som del af et hold. Men om de så har ment deres klub, et stafethold, eller noget lignende, er ikke til at sige. Dertil kommer, at subeliteudøvere i holdsport også kan have individuelle sponsorer.

(N=549)

Figur 8-1 Har du en individuel sponsor?

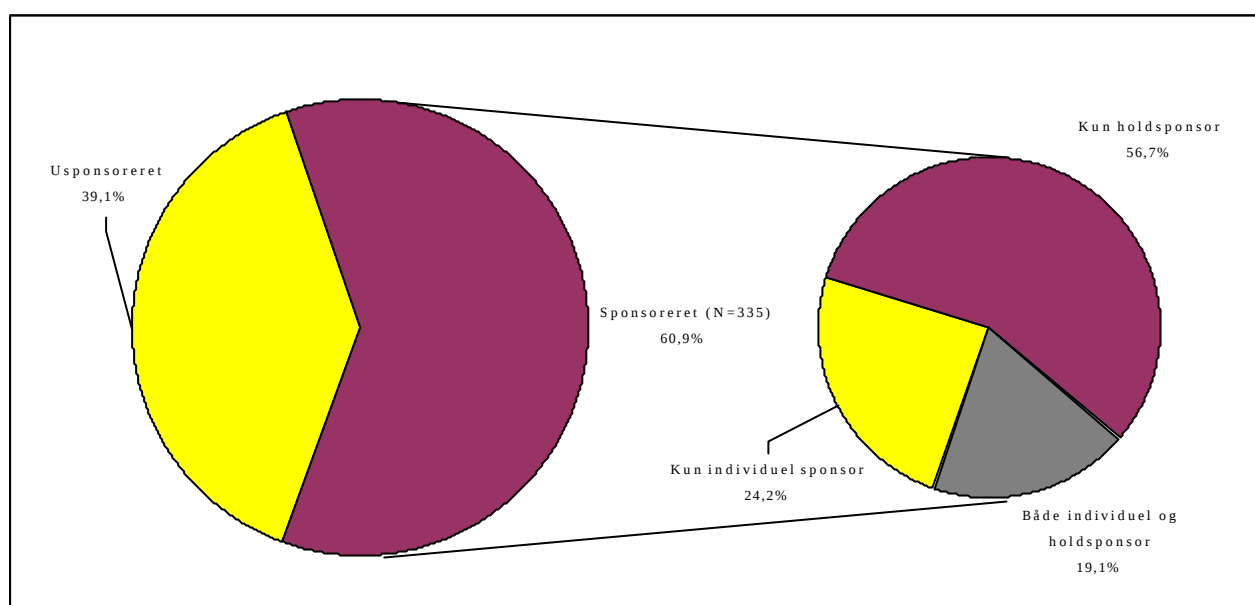

Kun udøvere, der deltager på hold (N=400).

Figur 8-2 Har dit hold en sponsor?

Da flere af udøverne således angiver at have både en holdsponsor og en individuel sponsor, er det relevant med en mere udførlig figur, som opererer med en gruppe, der overhovedet ikke er sponsoreret samt en gruppe, der er sponsoreret (se Figur 8-3).

Der er fire udøvere, der hverken har svaret "ja" eller "nej" til om de har et sponsorat. Af de resterende 550 udøvere er der 60,9%, som er sponsoreret og 39,1%, som ikke har en sponsor overhovedet. Over halvdelen af de sponsorerede udøvere har kun en holdsponsor.

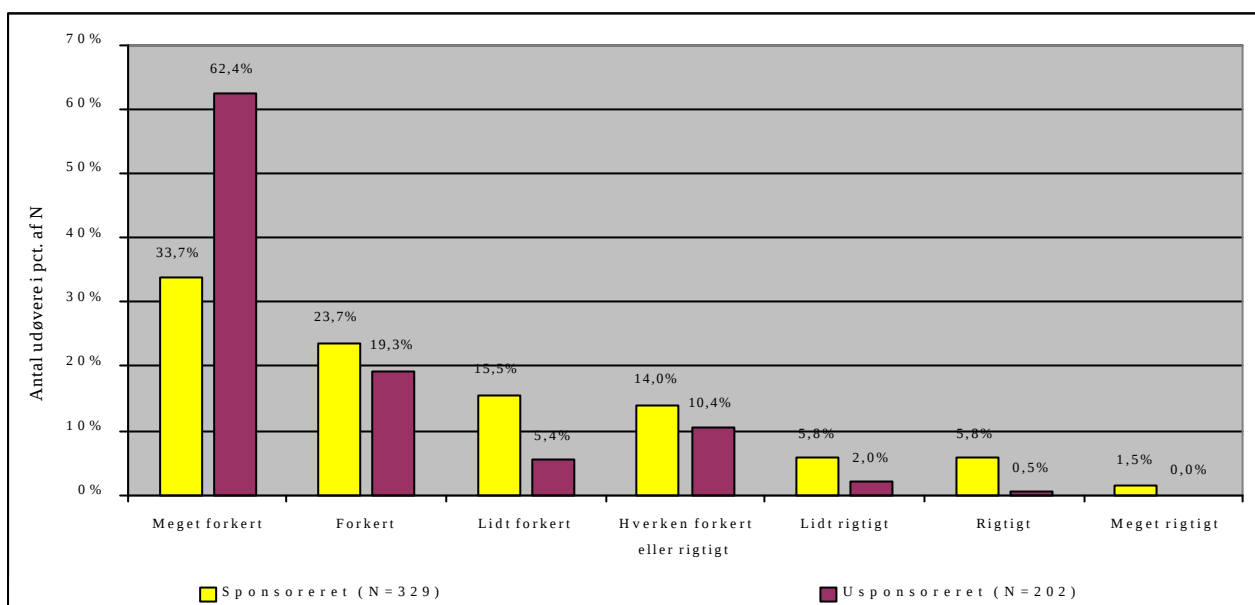

Figur 8-3 Usponsorerede og sponsorerede udøvere (N=550)

8.2.1 Sponsormuligheder og -tilfredshed

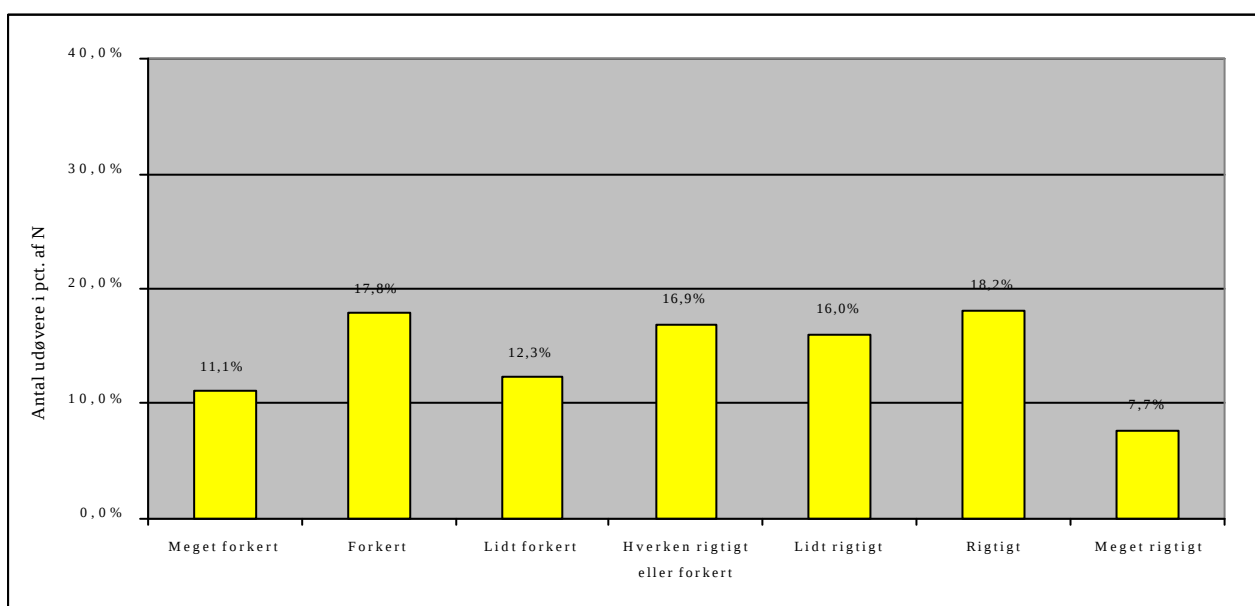
Selvom man har en sponsor er det ikke sikkert, at sponsoratet har været let at få. Ligeledes er det ikke sikkert, at sponsoratets størrelse vurderes som tilfredsstillende. Dette blev efterprøvet i spørgsmålene 60 og 61. På spørgsmål 60, "Jeg eller mit hold har let ved at finde sponsorer!", var der i alt 531 gyldige svar ud af de 550 udøvere, der tidligere havde angivet om de er sponsorerede eller ej. 78,3% af disse svarede enten "Meget forkert", "Forkert" eller "Lidt forkert", hvorfor det må konstateres, at subeliten generelt finder det svært at finde sponsorer.

Der kan konstateres en signifikant sammenhæng mellem parametrene ALDER og KØN, og dette spørgsmål. Således har de 25-58 årige endnu sværere ved at finde sponsorerer end de yngre aldersgrupper. Ligeledes angiver kvinderne at have lidt sværere ved at finde en sponsor end mændene. Der er imidlertid også en anden interessant, om end ikke særlig overraskende, sammenhæng. Af Figur 8-4 fremgår, hvorledes de to grupper af "Sponsorerede" hhv. "Usponsorerede" har svaret på spørgsmål 60. For begge grupper gælder det selvfølgelig, at de generelt har svært ved at finde sponsorer. Men som det fremgår er der en signifikant tendens til, at de usponsorerede finder det sværere end de, som *har* en sponsor.

Figur 8-4 To gruppers svar på: "Jeg eller mit hold har let ved at finde sponsorer!"

I spørgsmål 61 er udøverne blevet bedt om at vurdere, i hvilket omfang de er enige i udsagnet "Jeg er tilfreds med de ydelser min sponsor yder til mig og/eller mit hold!". Svarfordelingen for de 325 - af i alt 335 sponsorerede, som har besvaret spørgsmål 61 - fremgår af Figur 8-5.

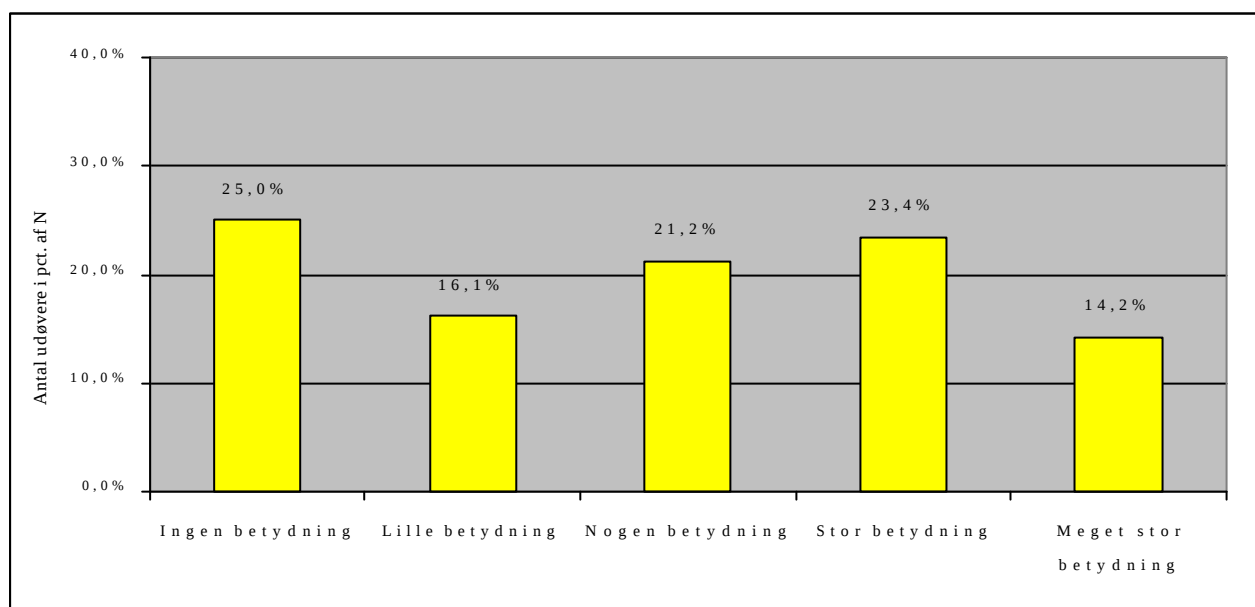

61. Jeg er tilfreds med de ydelser min sponsor yder til mig og/eller mit hold! (N=325).

Figur 8-5 Tilfredshed med sponsorydelser

Som det ses er der i modsætning til spørgsmål 60 en mere spredt fordeling af holdningerne. Der er herunder intet, som peger mod en signifikant sammenhæng i forhold til de faste parametre. Derimod er der minimal sammenhæng mellem, hvilke sponsorer man har og tilfredsheden med sponsoratet. Således er der signifikant flere af dem, som kun har en holdsponsor, der er utilfredse med sponsoratet (se Bilag til spørgsmål 61).

Derudover kan man have en hypotese om, at når det er så svært at finde en sponsor, så kan det være, at man bare vælger at være glad for den smule man får, når man endelig har fået en. Set på denne baggrund er der måske endnu flere, som er utilfredse med sponsorydelserne, end det fremgår af tallene. Dette er dog ikke muligt at fastslå med sikkerhed. Udøverne er, som tidligere nævnt, i spørgsmål 101 blevet bedt om at fastsætte værdien af sponsoratet, hvilket kan give nogle indikationer på tilfredsheden. Svarfordelingen for dette spørgsmål for 316 udøvere af i alt 335, som er sponsorerede, fremgår af Figur 8-6.

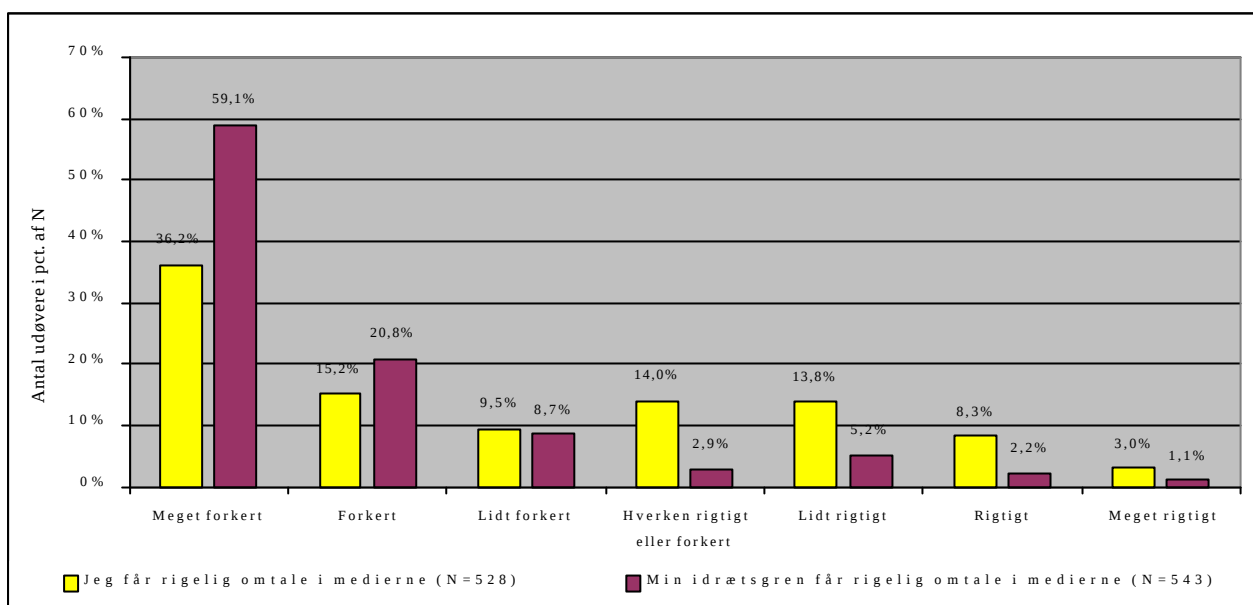
Kun udøvere, som er sponsorerede (N=316).

Figur 8-6 Sponsorerers betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter

Denne fordeling kan imidlertid hverken bekræfte eller afvise førnævnte hypotese, idet der er en relativ jævn fordeling af svarene. Det er dog bemærkelsesværdigt, at 25% svarer at deres sponsor ikke har nogen betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter. Forskellen består i, at der er relativt flere af de, der kun har holdsponsor, som har svaret "Ingen betydning", og relativt flere af de, der har individuel sponsor, som svarer "Stor betydning" og "Meget stor betydning" (se Bilag til spørgsmål 101).

8.3 FORHOLDET TIL MEDIERNE

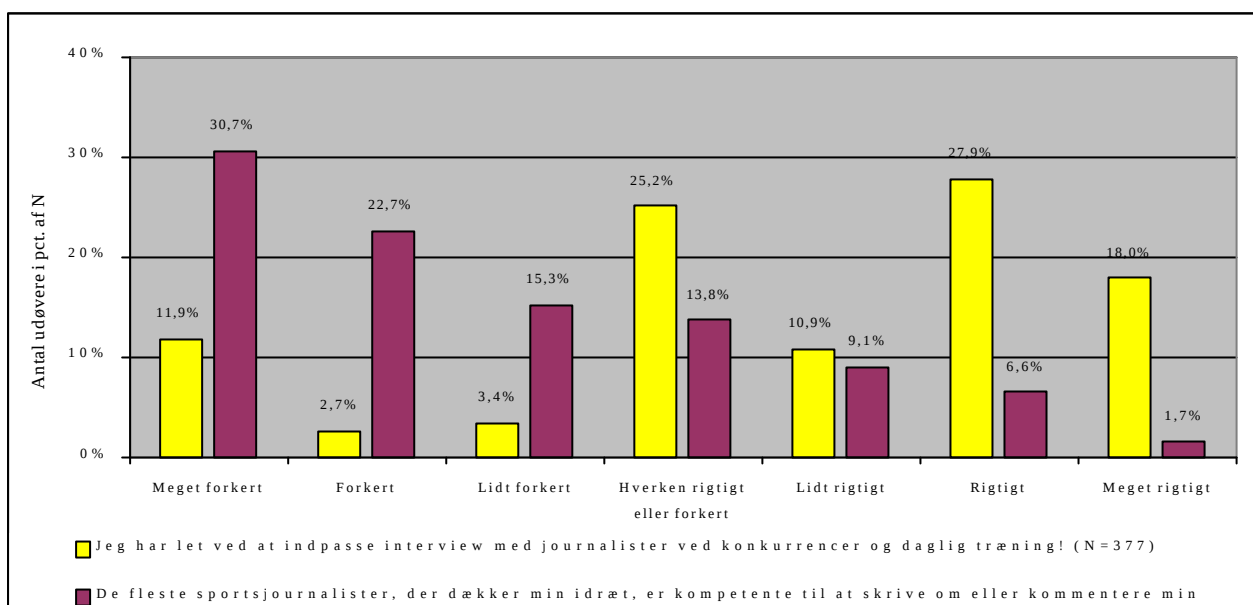
I spørgsmålene 62 og 63 skulle udøverne svare på om de selv, hhv. deres idrætsgren, får rigelig omtale i medierne. Svarfordelingerne for disse to spørgsmål fremgår af Figur 8-7, hvori begge spørgsmål er indsat.

Figur 8-7 Omtale i medierne

For begge spørgsmål gælder det, at et flertal af udøverne mener, at medierne ikke omtaler dem selv eller deres idrætsgrene *rigeligt*. Næsten 90% af udøverne har anført, at deres idrætsgren ikke får rigelig omtale i medierne, og dette er kan være en af grundene til, at det er svært at finde sponsorer. Der er en mindre andel, som mener at de ikke selv får nok dækning, hvilket formodentlig kan forstås som en konsekvens af udøvernes subelite-status. Samtidig skal man dog nok også regne med, at en del selvcentrering kan spille ind her. Udøveren kan måske godt have en fornemmelse af det "JEG" går rundt og laver er vigtigt, og "hvorfor kommer medierne så ikke"? Spørgsmålet er jo formuleret som "rigelig omtale", og udøverne har således ikke blot taget stilling til om de *får* mediedækning, men også om mængden af denne er rimelig, og der er det vel oplagt, at den skala man bedømmer ud fra er præget af ens egen (subjektive) opfattelse af, hvad der er vigtigt. På den anden side er mangelfuld mediedækning et problem, som ofte diskuteres i andre sammenhænge, og der er nu talmæssig dokumentation for, hvordan udøverne vurderer dette spørgsmål.

Der er en klar tendens til, at udøverne ikke finder sportsjournalister kompetente nok (spørgsmål 64), hvorimod udøverne generelt finder, at det er let for dem at indpasse interview (spørgsmål 65). Se Figur 8-8.

Figur 8-8 Journalisters kompetence og idrætsudøverens tilgængelighed for medierne

Det skal bemærkes, at der er mange som har svaret "irrelevant" til spørgsmålet om, hvor let de har ved at indpasse interview. Samtidig er der flere af dem - som har svaret - der i marginen har tilføjet: "Jeg har let ved det, men det er aldrig sket" o.lign. Desuden er der 25,2%, der svarer "Hverken rigtigt eller forkert", hvilket vel også i dette tilfælde kan tolkes som om det er lige meget, da det sikkert sjældent sker.

8.4 SPONSORER, MEDIER OG IDRÆTSGRENE

I det ovenstående er forholdet til sponsorer og medier blevet beskrevet med "den brede pensel". Men det må formodes, at de forskellige idrætsgrenes gennemslagskraft i forhold til medier og sponsorer er fundamentalt forskellig. I det følgende behandles derfor forskelle mellem idrætsgrenene. De svarandele, som omtales findes i Bilag til spørgsmål 58-65.

Forskelle mellem individuelle idrætsgrene og holdidrætsgrene har betydning for, hvilken type sponsor man har. Det er tidligere blevet konstateret, at 26,4% af alle udøvere har en individuel sponsor, men dette dækker over en stor variation blandt idrætsgrenene. Kigger man på de idrætsgrene, som traditionelt er individuelle fremkommer det, at Motorsport adskiller sig markant ved, at over 90% af disse udøvere har en individuel sponsor. Spørgeskemaet rummer ikke spørgsmål, der kan bruges til at forklare årsagen til dette; men de relativt store omkostninger, som formodes er en del af motorsporten, må være en væsentlig årsag til denne høje andel. Der er også en stor andel atletikudøvere, som har en individuel sponsor, mens Gymnastik - og til dels Svømning - derimod ligger markant i bunden. Kun 1 af de 33 gymnaster har en individuel sponsor, og kun 2 af de 16 svømmere har en individuel sponsor. Samtidig skal

det nævnes, at nogle få udøvere i to af de tre holdidrætsgrene også har individuelle sponsorer: Ishockey (11,1%) og Basketball (5,6%), mens der ikke er nogle af cricketspillerne, der har individuelle sponsorer.

I forhold til spørgsmålet om holdsponsor, er det sværere at sammenligne mellem de individuelle sportsgrene, da holdtypen for disse varierer meget, hvorfor sponsoratet også kan gøre dette. Eksempelvis har ca. 1/3 af motorsportskørerne angivet, at de er på et hold og 2/3, at de ikke er. Mange af de køre, som har svaret at de er på et hold, har tilføjet i marginen, at der er tale om "et team", et begreb der i motorsportskredse bruges om noget andet end det et klubhold i eksempelvis Badminton udgør. For de tre deciderede holdidrætsgrene er der imidlertid forskelle. Alle ishockeyspilleres hold har en sponsor, hvorimod der er 35% af cricketspillerne, der deltager på et hold *uden* sponsor, og det tilsvarende tal for basketball-spillerne er 17,6%.

I forhold til tilfredshed med omtale i medierne er udøverne i alle idrætsgrene mere utilfredse med mediernes omtale af deres idrætsgren end med den omtale de selv får. På denne måde er der ikke nogle idrætsgrene, der adskiller sig fra det generelle billede.

Generelt kan der konstateres stor utilfredshed med muligheden for at få sponsorater. Dette må formodes at være en afledt konsekvens af utilfredsheden med mediedækningen. Denne konklusion bekræftes af, at den gruppe som udskiller sig på et spørgsmål også gør det på andre relaterede spørgsmål. Dog må det noteres, at ishockeyspillerne generelt er mere positivt stemt overfor deres sponsor og medieforhold end de andre idrætsgrene. Dette må formodes at hænge sammen med de muligheder subeliten i denne idrætsgren vitterligt har. Ishockeyspillerne er mere enige i, at både de selv og deres idrætsgren får rigelig omtale i medierne end udøvere fra andre idrætsgrene. Dette har en afsmittende effekt på sponsorsituationen, idet ishockeyspillerne generelt har lettere ved at finde sponsorer, selvom det som vist ovenfor primært er tale om holdsponsorer. Ishockeyspillerne hører også til blandt de, der er mest tilfredse med sponsorydelserne.

9. BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

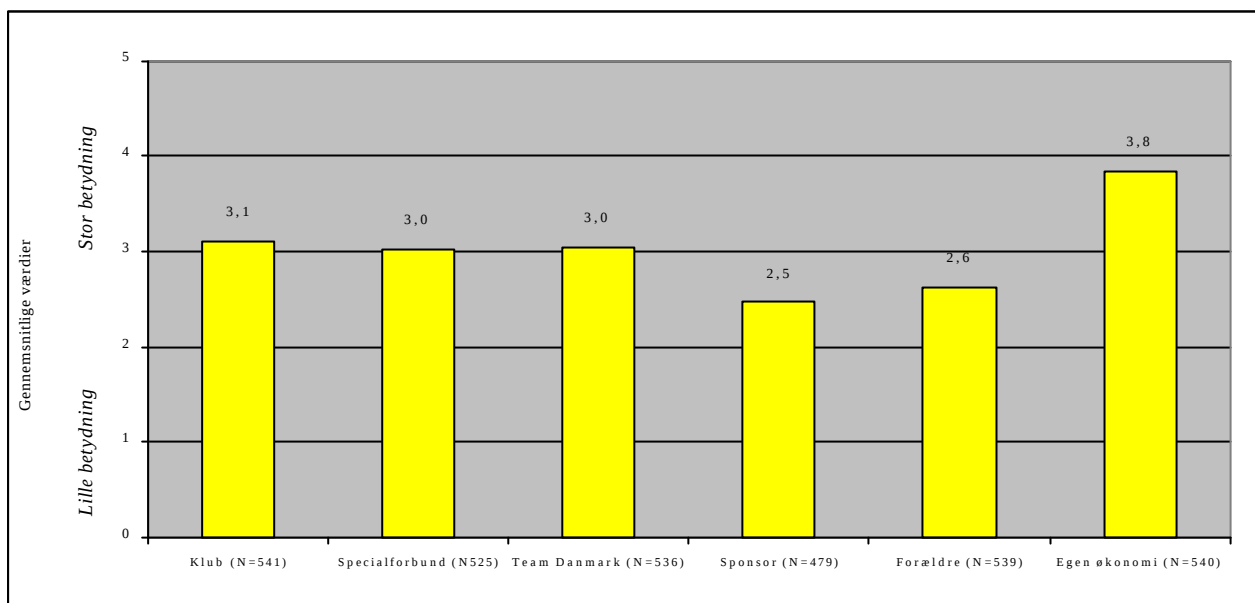
Udøverne er i spørgeskemaets spørgsmål 101 blevet spurgt om, hvordan de betaler udgifter, som relaterer sig til den givne idrætsudøvelse. Spørgsmålet er indsat i spørgeskemaet for at hjælpe med til at afklare, hvor økonomisk belastet subeliten kan siges at være. Ydermere tjener spørgsmålet til at afklare i hvor høj grad belastningsgraden påvirker elitestatus. Specielt for de udgiftstunge idrætsgrene kan man nemlig have en formodning om, at de muligheder udøverne har for at betale diverse udgifter spiller en vis rolle i forhold til udøvernes eliteniveau. Endelig skal spørgsmålet give en indikator på, på hvilke områder man kan sætte ind, hvis man skulle støtte udøverne økonomisk, ligesom svarene afdækker, hvorledes den økonomiske belastning er fordelt på en række af personer og organisationer²⁷.

Spørgsmålsformuleringen for spørgsmål 101 lyder som følger: "Hvilken betydning har følgende for betaling af de udgifter, der er forbundet med din idrætsaktivitet?". Svaret blev af udøverne afgivet ved, at udøveren skulle afkrydse nogle personer og institutioners betydning på en 5-trins skala. Herunder stod "1" for "Ingen betydning"; "2" for "Lille betydning"; "3" for "Nogen betydning"; "4" for "Stor betydning"; og "5" for "Meget stor betydning".

I Figur 9-1 er gengivet den gennemsnitlige værdi for alle udøveres svar i forhold til de seks svarkategorier (forskellige organisationer/personer). Opmærksomheden henledes på, at der er tale om gennemsnitlige værdier, der følgerig dækker over en varieret svarafgivelse. I Bilag til spørgsmål 101 forefindes figurer, der viser den kategoriserede svarfordeling for alle 6 personer/organisationer. Det skal bemærkes, at alle umiddelbart gyldige svar er medtaget under hver kategori. Dette gælder følgerig også i forhold til sponsorens betydning for betaling af udgifter. Således er her ikke *kun* medtaget svar fra de personer, der specifikt har angivet at have en sponsor. Dette valg er foretaget ud fra et ønske om at vurdere de seks kategorier i forhold til hinanden, og det formodes at udøvere rent faktisk også har vægtet kategorierne i forhold til hinanden, uden at tage hensyn til om de rent faktisk er i kontakt med den pågældende institution eller person. Det vil sige, at for den enkelte respondent formodes det, at der en sammenhæng på tværs af kategorierne. Eksempelvis: en badmintonspiller, der kun har en trøjesponsor, men ofte tager til Østen for at deltage i turneringer, og hvor forbund og Team Danmark dækker nogle udgifter, vil give disse "Stor" eller "Meget stor betydning" i vægtning, hvorimod sponsor får "Lille betydning". En motorcrosskører, der ikke er med i en klub; men hvor forældre er aktive

²⁷ Dette kapitel kan derfor bl.a. læses i sammenhæng med Kapitel 10 om ambitioner, hvor nogle udøvere har svaret, at de ikke havde råd til at forfølge deres ambitioner.

omkring ham eller hende - og bl.a. har betalt motorcyklen - og hvor hans/hendes sponsor (evt. det værksted hvor han/hun selv er lærling) betaler reparationsudgifter, vil give klub "Ingen betydning" eller "Irrelevant", mens forældre og sponsor får "Meget stor betydning"²⁸. I Kapitel 8 om sponsorer og medier er spørgsmålet om sponseres betydning for betaling af idrætsudgifter behandlet mere nuanceret, hvorfor der også henvises hertil.

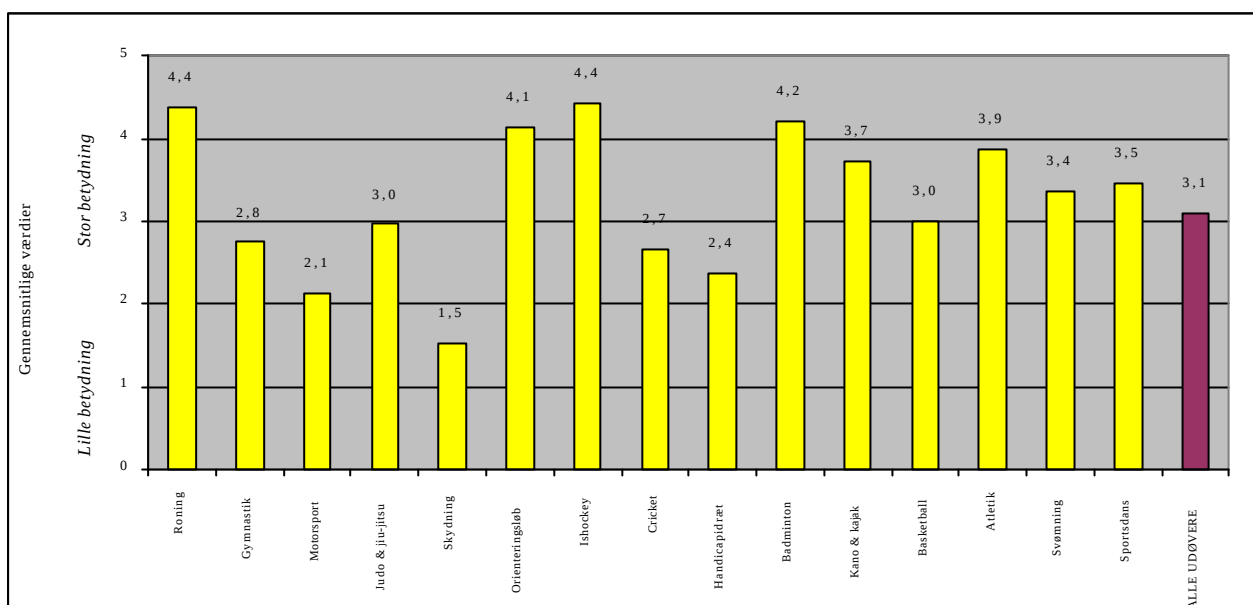
Figur 9-1 Seks personer og organisationers betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter

Da størrelsen af de idrætsrelaterede udgifter hovedsageligt må formodes at variere i forhold til, hvilken idrætsgren der er tale om, vil den følgende gennemgang af de enkelte personer eller organisationers betydning primært være koncentreret omkring parameteren IDRÆTSGREN, hvorimod signifikante forskelle mellem de andre faste parametergrupper kun vil blive kommenteret i det omfang de synes relevante. Ofte må det nemlig formodes, at signifikante forskelle mellem eksempelvis KØN eller BESKÆFTIGELSE ikke kan kvalitativt forklares, idet forskelle mellem idrætsgrene formodes at være den afgørende parameter. Som i forbindelse med andre spørgsmål forefindes alle parameterfordelinger i bilagene, og specielt interesserede *kan* orientere sig her.

9.1 KLUBBENS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

Af Figur 9-2 fremgår det, hvorledes de enkelte idrætsgrene gennemsnitligt har svaret på spørgsmålet om klubbens betydning.

²⁸ Det kan strengt taget ikke med endelig sikkerhed afgøres, hvorvidt de enkelte personer/institutioners betydning af udøverne er vurderet i forhold til hinanden (på hierarkiseret måde). Undersøgelsesgruppen overvejede at udforme spørgsmålet således, at svarafgivelsen skulle foregå hierarkiseret; men der er problemer forbundet ved denne form for spørgsmål, idet spørgsmål af denne type er svære at besvare korrekt. Således som spørgsmålet endeligt udformedes er det muligt at lave en hierarkisering ud fra de gennemsnitsværdier, som er gengivet i Figur 9-1; men på grund af problemerne med at sammenligne på tværs af spørgsmål skal hierarkiseringerne i det følgende læses med forbehold.

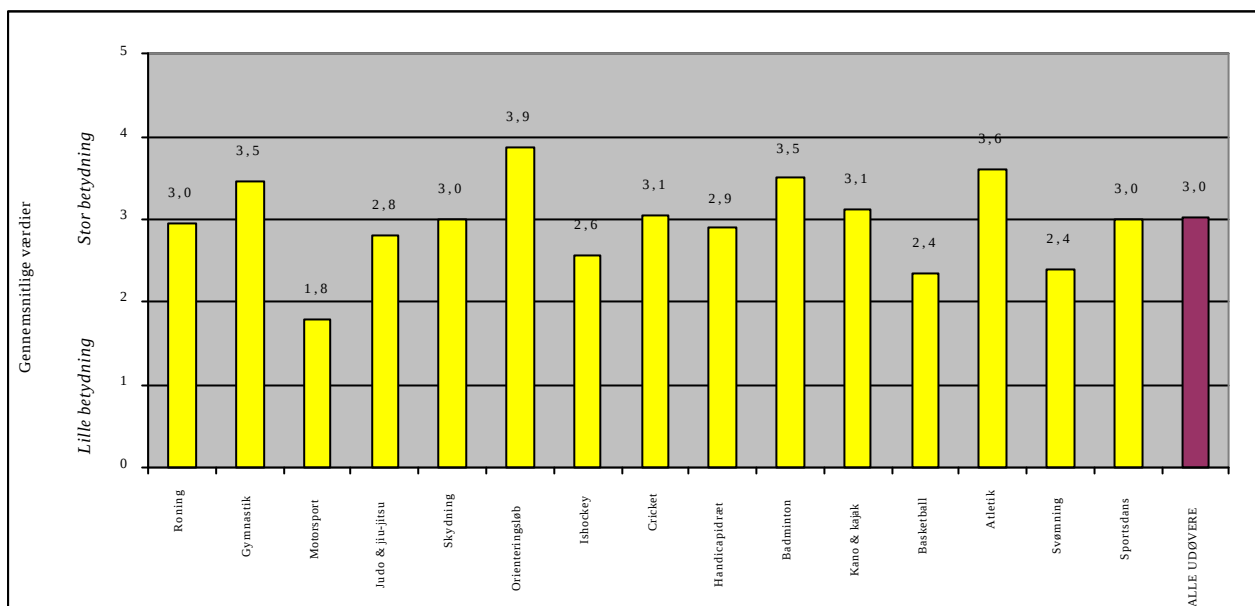

Figur 9-2 Klubbens betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

Skytterne adskiller sig markant fra de andre idrætsgrene, samt fra gennemsnittet, idet skytterne vurderer klubbens betydning som værende af meget lille betydning. Også gymnasterne, motorsportskørerne, cricketspillerne og handicapidræts-udøvere ligger alle under gennemsnittet for alle udøvers svar. Omvendt vurderer ishockeyspillerne i gennemsnit klubben til at have stor betydning, og også roerne, orienteringsløberne, badmintonspillerne samt atletikudøvere ligger væsentligt over gennemsnittet for alle udøvere.

9.2 SPECIALFORBUNDET BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

I forhold til specialforbundets betydning er forskelle mellem idrætsgrene ikke så markante som i tilfældet med klubbens betydning, hvilket fremgår af Figur 9-3. Det kan dog konstateres, at motorsportskørerne ligger væsentligt under gennemsnittet. Også svømmerne, basketballspillerne og ishockeyspillerne vurderer specialforbundets betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter for at være under gennemsnittet, mens gymnasterne, orienteringsløberne, badmintonspillerne og atletikudøvere omvendt tillægger specialforbundet relativt stor betydning i denne sammenhæng.

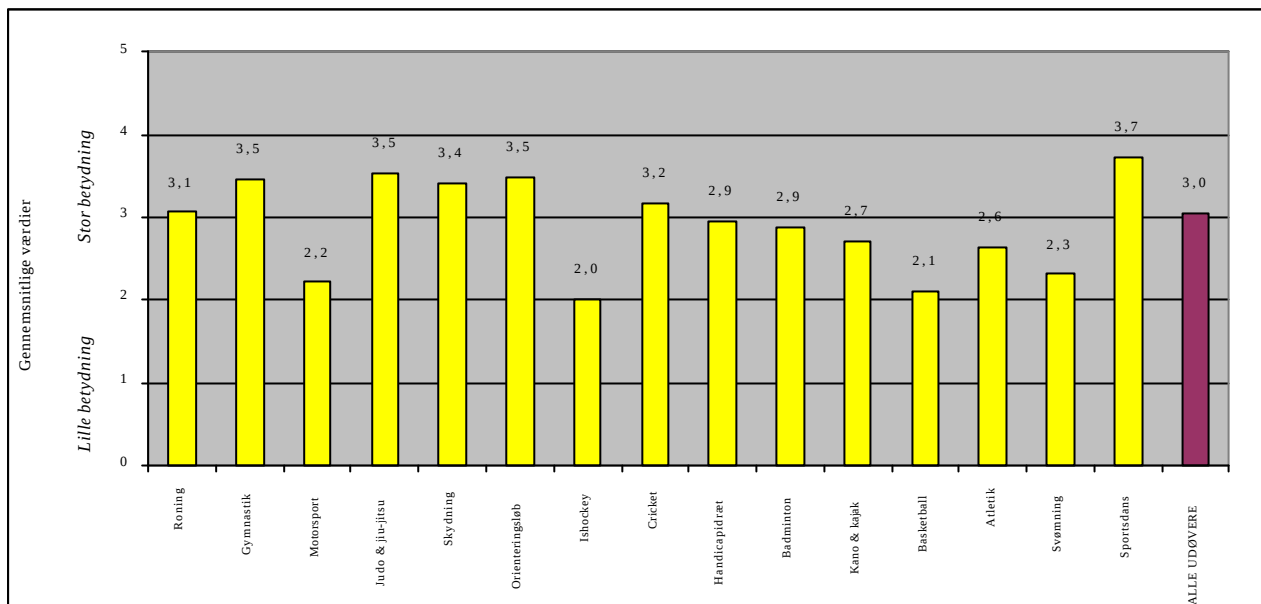

Figur 9-3 Specialforbundets betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

9.3 TEAM DANMARKS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

Der er en ret klar sammenhæng mellem parameteren ALDER, og hvordan Team Danmarks betydning for betaling af udgifter vurderes således, at jo ældre udøvere er desto højere vurderes Team Danmarks betydning. Dette formodes at være en konsekvens af, at de ældre har været i kontakt med Team Danmark i længere tid end de øvrige udøvere, hvorfor Team Danmark kan tænkes at fylde mere i de ældre udøvers bevidsthed. Ydermere kan det tænkes, at de ældre tillægger Team Danmark større betydning fordi en større andel af disse rent faktisk har modtaget en eller anden form for støtte gennem længere tid.

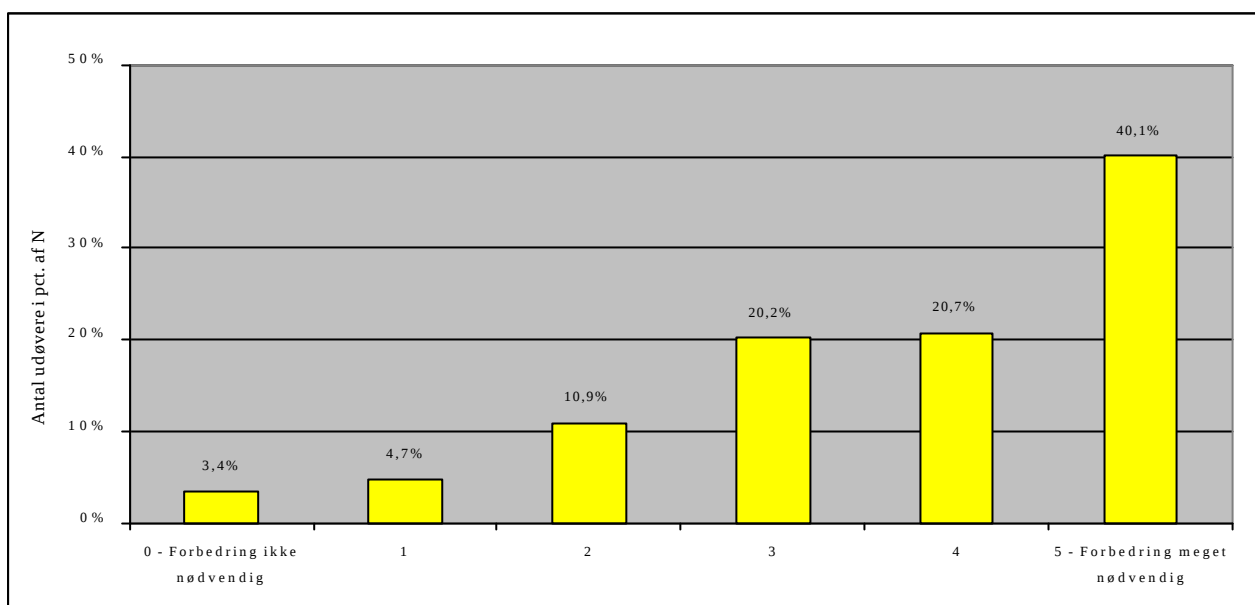
Derudover kan der konstateres en lille sammenhæng mellem udøvernes socioøkonomiske status, og dette delspørgsmål. Men som nævnt tidligere formodes denne sammenhæng primært at kunne tilskrives forskelle mellem idrætsgrene. Forskelle mellem idrætsgrene fremgår af Figur 9-4.

Figur 9-4 Team Danmarks betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

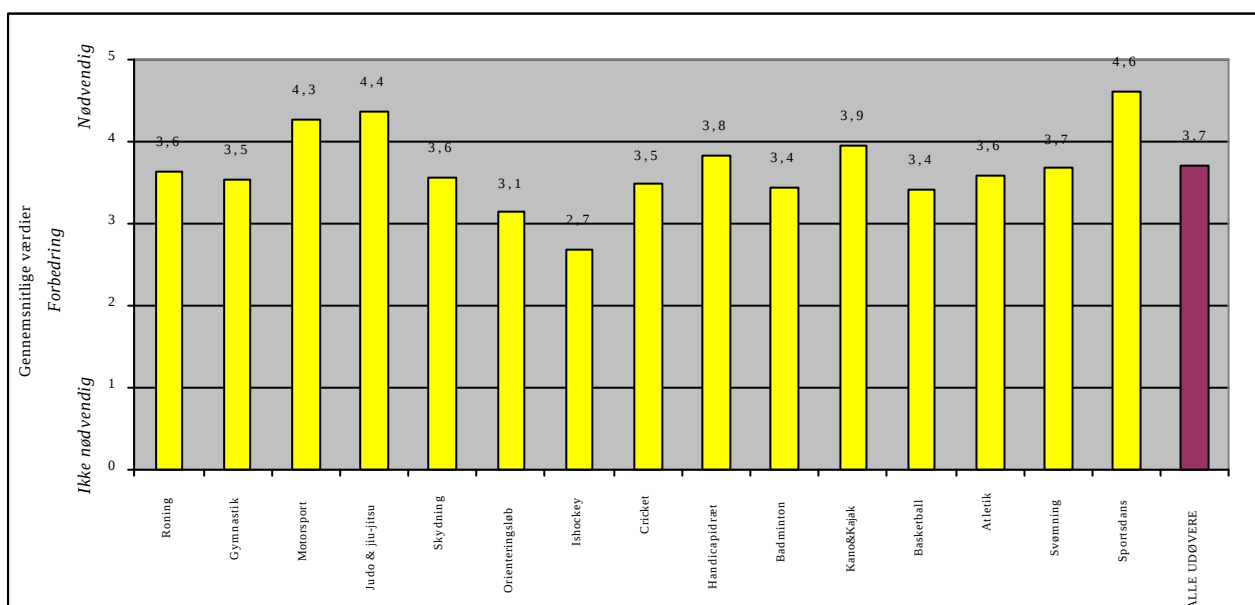
Som det var tilfældet i forbindelse med spørgsmålet om specialforbundets betydning ligger Motorsport, Ishockey, Basketball og Svømning også her væsentligt under gennemsnittet. Omvendt vurderer sportsdanserne Team Danmarks betydning for betaling af de idrætsrelaterede udgifter væsentligt højere end gennemsnittet.

Udøverne er desuden andetsteds i spørgeskemaet blevet bedt om at svare på forskellige spørgsmål angående forbedringer. Spørgsmål 76 lød som følger: "I hvor høj grad har du brug for forbedring af dine trænings- og konkurrencevilkår med hensyn til økonomisk støtte fra Team Danmark?". Svaret skulle anføres på en skala fra 0 ("Forbedring ikke nødvendig") til 5 ("Forbedring meget nødvendig"), og svarfordelinger for dette spørgsmål fremgår af Figur 9-5 samt Figur 9-6. Udøvernes behov for forbedringer behandles desuden udførligt i Kapitel 14. Den første figur viser svarene for alle udøvere fordelt efter de seks kategorier. Den anden viser gennemsnittet for de 16 idrætsgrene samt gennemsnittet for alle udøvere.

(N=531)

Figur 9-5 Behov for forbedring af økonomisk støtte fra Team Danmark

Figur 9-6 Behov for forbedring af økonomisk støtte fra Team Danmark, fordelt efter idrætsgrene

Som det fremgår af Figur 9-5 er der generelt et klart ønske om, at den økonomiske støtte fra Team Danmark skal forbedres. Kun 3,4% anfører direkte, at forbedret støtte ikke er nødvendig, hvorimod to ud af fem udøvere angiver, at forbedring er meget nødvendig. Sammenligner man Figur 9-6 med udøvernes svar i forhold til Team Danmarks betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter fremkommer nogle interessante sammenhænge. I deres vurdering af Team Danmarks betydning i forhold til den faktiske betaling af udgifter lå motorsportskørerne og ishockeyspillerne begge væsentligt under gennemsnittet for alle udøvere; men de er meget forskellige mht. ønsker om forbedringer på dette område: Motorsport vurderer behovet for

forbedringer højere end gennemsnittet, hvorimod Ishockey ligger væsentlig under dette. Det formodes, at årsagen ligger i, at ishockeyspillerne ikke er så økonomisk pressede (som udøvere fra langt størstedelen af de øvrige idrætsgrene), hvilket understøttes af, at ishockeyspillerne bl.a. havde markant lettere ved at finde sponsorer end andre udøvere (se Kapitel 8), og generelt må man nok sige, at subelite-ishockeyspillere er blandt de subeliteudøvere, der lever under de mest professionaliserede forhold. Dog er det væsentligt at bide mærke i, at ishockeyspillerne, selvom de er væsentligt under gennemsnittet, *har* et udbredt ønske om at få forbedret de økonomiske støttemuligheder. Således har ishockeyspillerne i gennemsnit svaret med værdien 2,6. Motorsport er en udgiftstung idrætsgren, og man kan have en formodning om, at udøveren selv skal finansiere store dele af aktiviteten, hvilket må være en af årsagerne til, at gennemsnittet for Motorsport er så højt som 4,2.

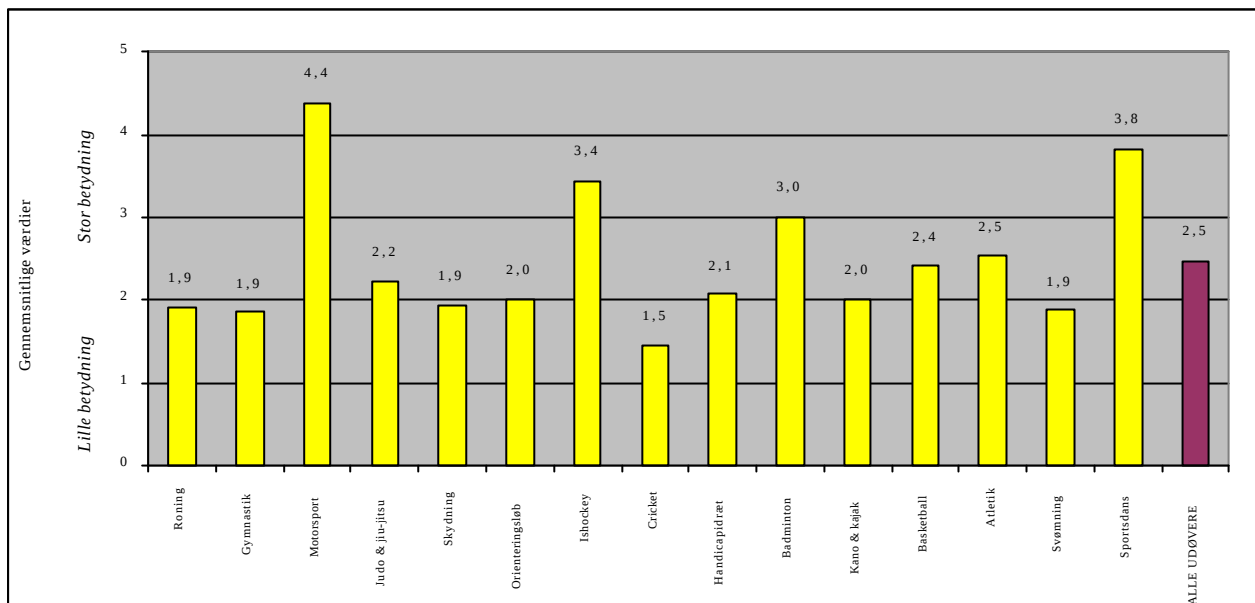
Svømmerne og basketballspillerne lå for begges vedkommende væsentligt under gennemsnittet i deres vurdering af Team Danmarks bidrag til den faktiske betaling; men de adskiller sig ikke væsentligt fra gennemsnittet på spørgsmålet om forbedring. Også her er en klar hældning mod "Forbedring nødvendig" uden, at det dog er så markant som i tilfældet med Motorsport.

Sportsdanserne havde den højeste gennemsnitlige vurdering af Team Danmarks betydning for betaling af udgifter; men er samtidig dem, som angiver at have størst behov for forbedring på dette område. Den gennemsnitlige værdi for de 15 sportsdansere er så højt som 4,6, hvilket dækker over, at 10 udøvere har angivet værdien 5, og de andre fem værdien 4.

9.4 SPONSORERS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

Udøvernes svar på sponsorerers betydning, fordelt efter idrætsgrene, fremgår af Figur 9-7 I Kapitel 8 er forholdet til sponsorer blevet behandlet udførligt, hvorfor læseren opfordres til også at orientere sig her. Det fremgår af dette kapitel, at andelen af udøvere med individuel sponsor ligger over gennemsnittet for alle udøvere (26,4%) i fire individuelle idrætsgrene: Motorsport (91,7%), Atletik (58,8%), Sportsdans (40,0%) samt Badminton (36,8%). Derudover blev det fastslået, at ishockeyspillerne har markant lettere ved at finde sponsorer end samtlige andre idrætsgrene. Det er ganske naturligt de samme fem idrætsgrene, der ligger over gennemsnittet mht., hvordan udøverne vægter sponsorerers betydning i forhold til betaling af de idrætsrelaterede udgifter. Motorsport ligger meget markant over gennemsnittet med en gennemsnitlig værdi på 4,3. Også Ishockey og Sportsdans ligger væsentlig over gennemsnittet, hvorimod forskellen er knap så tydelig for Badminton og Atletik. Langt de fleste andre idrætsgrene ligger væsentlig

under gennemsnittet for alle udøvere, hvilket stemmer godt overens med, at der rent faktisk er få, der har en sponsor. Fælles for mange af disse idrætsgrene er også, at de har det sværest i forhold til at trænge igennem i medierne.

Figur 9-7 Sponsorerers betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

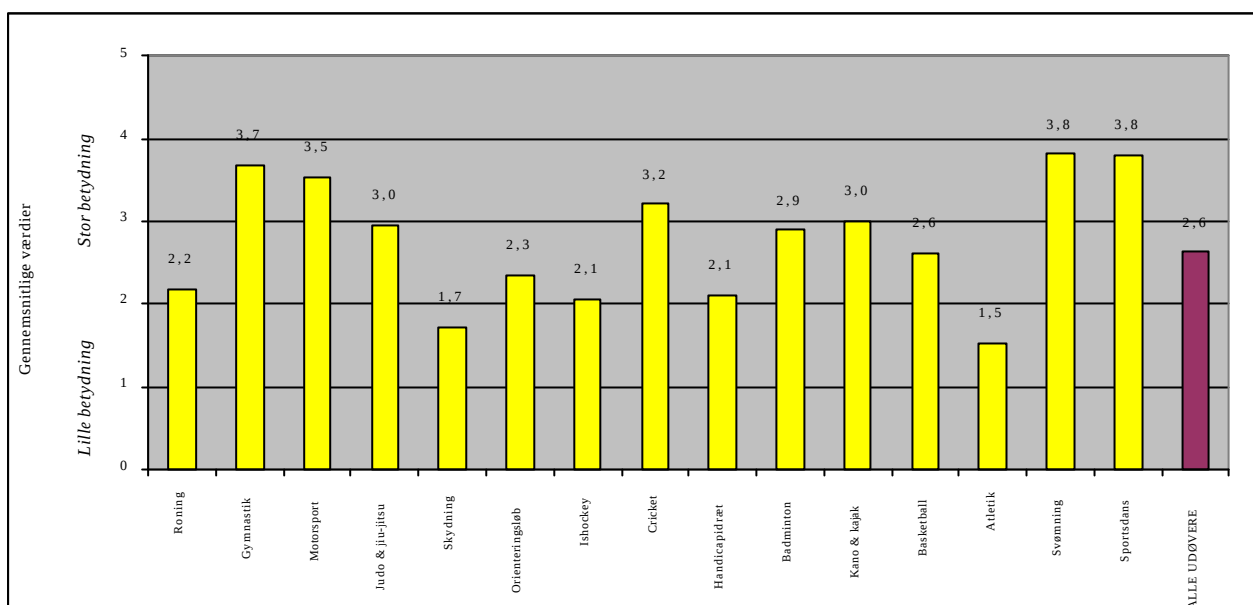
9.5 FORÆLDRES BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

Der er en signifikant sammenhæng mellem udøvernes alder og forældrenes betydning for betaling af udgifter relateret til idrætsaktiviteten. Sammenhængen er endog meget markant, om end ikke særlig overraskende. Som det fremgår af Tabel 9-1, er forældrene af mindre betydning for de ældre, og af større betydning for de yngre. Dette ligger givetvis også bag den signifikante sammenhæng mellem forældres betydning og parameteren BESKÆFTIGELSE, idet der er flere unge under uddannelse, og flere ældre i arbejde.

	Ingen betydning	Lille betydning	Nogen betydning	Stor betydning	Meget stor betydning	
16-20 årige	11,4%	9,1%	17,6%	18,8%	43,2%	176
21-24 årige	34,3%	16,0%	20,7%	14,2%	14,8%	169
25-58 årige	69,6%	11,3%	8,2%	5,2%	5,7%	194

Tabel 9-1 Forældres betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter aldersgrupper

Derudover viser en tosidet variansanalyse med parameteren KØN, at der er en signifikant sammenhæng også her. Således tillægges forældre af mændene en større betydning i henseende til betaling af idrætsrelaterede end af kvinderne. Sammenhængen er ikke så markant i dette tilfælde, og formodes som i tidligere tilfælde at hænge sammen med forskelle mellem idrætsgrene. Forskelle mellem idrætsgrene fremgår af Figur 9-8.

Figur 9-8 Forældres betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

Hovedårsagen til disse forskelle skal dog også findes i alderssammensætningen, idet samtlige idrætsgrene, hvor gennemsnittet ligger over gennemsnittet for alle udøverne, har en alderssammensætning, der tenderer mod at være relativt ung og vice versa (se Bilag til parameteren IDRÆTSGREN). Der er tre idrætsgrene, hvor gennemsnitsalderen i store træk tilsvarende alle udøvers gennemsnitsalder; Ishockey, Kano & kajak samt Basketball. Basketballspillernes gennemsnit for vurderingen af forældrenes betydning for betaling er praktisk taget lig gennemsnittet for alle udøvere, ligesom de to øvrige idrætsgrene ikke adskiller sig videre markant fra gennemsnittet for alle.

9.6 UDØVERENS EGEN ØKONOMIS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

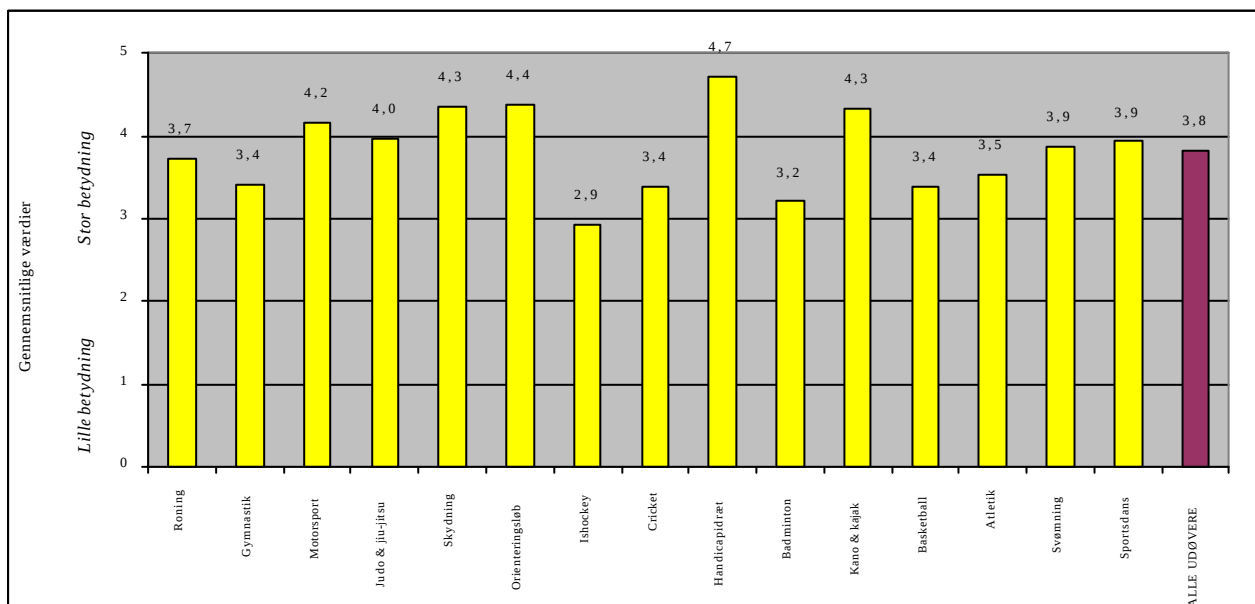
Udøvernes egen økonomi synes at være den mest vigtige faktor for betalingen af idrætsrelaterede udgifter; men også i forhold hertil er der variationer alt efter, hvordan man analyserer datamaterialet. Egenøkonomiens betydning varierer i forhold til de fleste parametergrupper, hvilket fremgår af Tabel 9-2. For parameteren KØN kan der ikke registreres signifikante sammenhænge på trods af, at mændene generelt har en større indtægt end kvinderne (se Bilag til spørgsmål 100). Forskel kan der til gengæld konstateres i forhold til både ALDER og BESKÆFTIGELSE. Jo yngre man er, desto mindre betydning har egenøkonomien og vice versa. Dette forhold virker også ind i forhold til parameteren BESKÆFTIGELSE. Egenøkonomien har således relativt mindre betydning for unge under uddannelse end for de, der har arbejde. Dette skyldes formentlig dels aldersforskelle mellem de to grupper, dels det faktum at lønmodtagerne generelt har en større indtægt end udøvere under uddannelse. Også for den socioøkonomiske

parameter kan der konstateres en signifikant sammenhæng. Således er der lidt flere fra B-holdet, som tillægger egenøkonomien stor betydning, om end forskellen er mindre markant end i tilfældene ALDER & BESKÆFTIGELSE. Dette underbygges af, at det Socioøkonomiske B-hold har en signifikant lavere indtægt end A-holdet (se Bilag til spørgsmål 100).

	Ingen betydning	Lille betydning	Nogen betydning	Stor betydning	Meget stor betydning	N
Socioøkonomi A	6,8%	11,4%	23,9%	22,0%	36,0%	264
Socioøkonomi B	5,8%	9,5%	12,0%	26,3%	46,4%	274
Kvinde	5,5%	14,3%	15,9%	24,2%	40,1%	182
Mand	6,7%	8,7%	18,7%	24,3%	41,6%	358
16-20 årige	13,8%	17,8%	20,1%	19,5%	28,7%	174
21-24 årige	2,3%	7,6%	20,9%	27,9%	41,3%	172
25-58 årige	3,1%	6,7%	12,9%	25,3%	52,1%	194
Under uddannelse	10,2%	14,1%	19,1%	25,4%	31,1%	283
Lønmodtager	2,1%	5,2%	15,0%	24,4%	53,4%	193

Tabel 9-2 Udøverens egen økonomis betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter parametrene

At egenøkonomien er den vigtigste kommer også til udtryk i forhold til forskelle mellem idrætsgrene (se Figur 9-9). Ishockey og Badminton ligger noget lavere end gennemsnittet for alle udøvere, hvorimod Skydning, Orienteringsløb, Kano & kajak og især Handicapidræt ligger noget højere. Forskelle mellem idrætsgrenene er dog ikke så markante, som det er tilfældet i forhold til eksempelvis klubbens (Afsnit 9.1) og sponsoreres betydning (Afsnit 9.4).

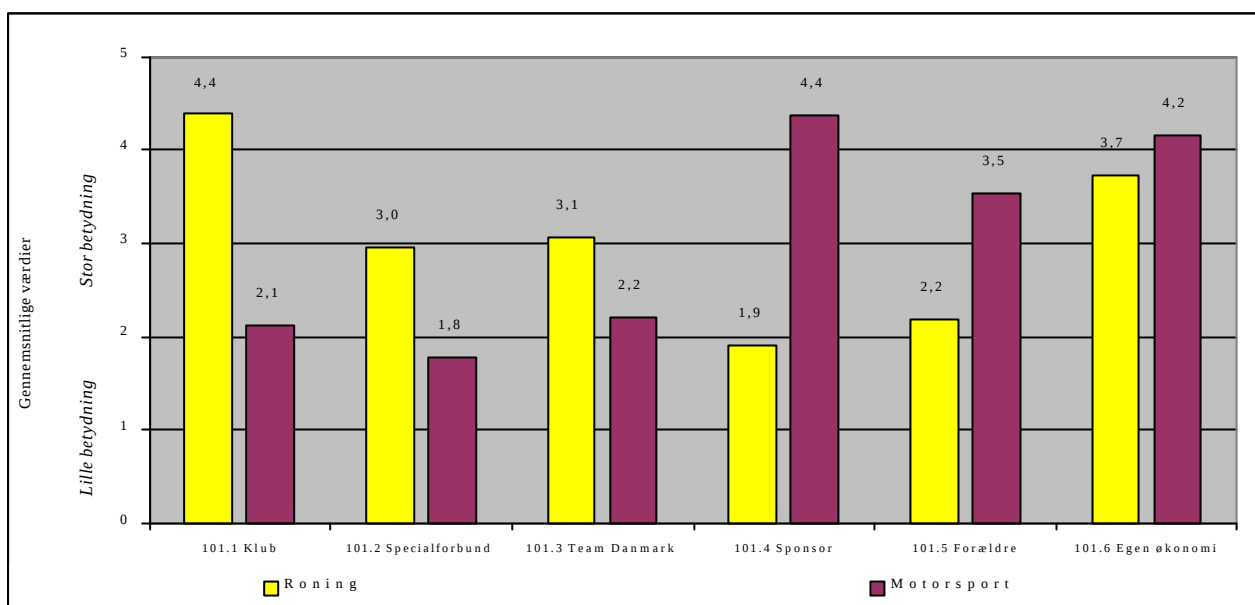
Figur 9-9 Udøverens egen økonomis betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter idrætsgrene

9.7 ANDRE PERSONER ELLER ORGANISATIONERS BETYDNING FOR BETALING AF IDRÆTSRELATEREDE UDGIFTER

Spørgsmål 102 spurgte, i forlængelse af de ovenfor refererede svar, om hvorvidt andre end de i spørgsmålet angivne personer/organisationer har betydning for betaling af idrætsrelaterede udgifter. Kun 32 udøvere har besvaret spørgsmålet bekræftende, og der skal derfor kun knyttes få kommentarer hertil. Alle 32 svar fremgår af Bilag til spørgsmål 102. Den mest forekommende anden person eller institution, der angives af udøverne er samlever eller ægtefælle (anføres af 6 udøvere). Det angives af tre udøvere, at arbejdsgiveren har en stor betydning. En af disse har anført, at arbejdsgiveren udbetaler løn, selvom udøveren har fået fri til sine sportslige forpligtigelser. Ellers består de registrerede besvarelser kun af mindre betydende kommentarer til besvarelsen i spørgsmål 101.

9.8 SAMMENLIGNING AF TO IDRÆTSGRENE

Som det ovenstående har vist er der store forskelle mellem, hvordan udøverne dækker de økonomiske udgifter, der forbundet med at dyrke idræt. Hovedårsagen er formentlig forskelle mellem idrætsgrene. Bilag til Spørgsmål 101 slutter med 15 figurer, der hver især viser hvorledes den enkelte idrætsgren har besvaret spørgsmål 101. Disse bilag gør det således nemmere at følge en enkelt idrætsgren for at se, hvordan udøverne vægter betydningen af personer og organisationer. I det følgende vil dette kapitel blive afsluttet med at sammenligne to af disse figurer. I Figur 9-10 er gennemsnitsværdierne for idrætsgrenene Motorsport og Roning indsat. Forskellene mellem disse to idrætsgrene kommer tydeligt til udtryk. Således ser det ud til, at de tre traditionelt vigtige institutioner (klub, forbund og Team Danmark) er ret vigtige for roerne, mens det modsatte synes at være tilfældet for Motorsport. Til gengæld er sponsorer meget vigtige for motorsportskørerne. Forældrenes betydning er større inden for Motorsport, hvilket til dels kan hænge sammen med, at subeliten i Motorsport er lidt yngre end i Roning.

Figur 9-10 Betaling af idrætsrelaterede udgifter, fordelt efter Roning og Motorsport

10. AMBITIONER

I dette kapitel bliver subeliteudøvernes sportslige ambitioner behandlet. Ambitioner er som tidligere beskrevet en af de parametre som denne undersøgelse benytter sig af i analysen af andre spørgsmål. Parameteren AMBITIONER blev introduceret i Afsnit 3.6.2, og dette kapitel følger op på denne behandling, og går mere i dybden. Der kan forekomme enkelte gentagelser som læseren bedes ignorere.

Udøverne blev i spørgsmål 13 bedt om at vælge mellem et af fire udsagn, der bedst beskriver udøvernes fremtidige sportslige ambitioner. Svarfordelingen herfor fremgår af Tabel 10-1, hvori der også er indsat svarets kaldenavn. Kaldenavnet bruges som forkortelse i resten af kapitlet.

Svar	Kaldenavn	Udøvere	I pct.
Jeg vil forøge mit nuværende sportslige niveau til et internationalt eliteniveau	Forøge til superelite	406	74,1 %
Jeg vil blive bedre, men forventer ikke at nå et internationalt eliteniveau	Blive bedre	75	13,7 %
Jeg vil forblive på mit nuværende niveau	Forblive	36	6,6 %
Jeg vil nedtrappe	Nedtrappe	31	5,7 %
I alt		548	100,0 %

13. Hvordan vil du beskrive dine fremtidige sportslige ambitioner?

Tabel 10-1: Sportslige ambitioner

Som det fremgår af svarfordelingen har langt den største del af udøverne ambitioner om at blive en del af den internationale elite, dvs. avancere til at blive en del af supereliten. I Afsnit 3.6.2 blev det beskrevet, hvorledes der er en signifikant sammenhæng mellem ambitionsniveau og parametrene ALDER og BESKÆFTIGELSE. Derimod kunne der ikke konstateres sammenhænge mellem AMBITIONER og KØN, eller mellem AMBITIONER og SOCIOØKONOMI²⁹. Sammenhængen mellem AMBITIONER og BESKÆFTIGELSE formodes at hænge sammen med aldersforskelle, hvorfor ALDER må være den bestemmende parameter. Sammenhænge mellem aldersgrupper og ambitionsniveau bliver derfor behandlet mere udførligt i det følgende.

10.1 AMBITIONSNIVEAU OG ALDERSGRUPPER

I Tabel 10-2 & Tabel 10-3 er ambitionsniveauerne sammenholdt med de faste aldersgrupper. I alt 406 udøvere har ambitioner om at komme op i supereliten. Hovedparten af udøvere i samtlige tre

²⁹ Der er ikke lavet figurer, som illustrerer forskelle mellem idrætsgrene i forhold til de tre spørgsmål om ambitioner, der afrapporteres i dette kapitel. I bilag til parameteren IDRÆTSGREN forefindes imidlertid en tabel, som illustrer sammenhængen mellem parametrene AMBITIONER og IDRÆTSGREN. Fordelingen efter IDRÆTSGREN er vurderet til at være for kompliceret i forhold til det forventede udbytte, idet svarafgivelsen på disse spørgsmål ikke er foregået på en nominalskala, men derimod ved afkrydsning af en eller flere kategoriserede svarmuligheder.

aldersgrupper svarer "Forøge til superelite"; men der er forskel mellem de to yngste og den ældste aldersgruppe: 82,8% af de 16-20 årige samt 80,3% af de 21-24 årige svarer "Forøge til superelite", hvorimod det tilsvarende tal for de 25-58 årige "kun" er 60,5%. Det skal bemærkes, at over halvdelen af "de ældre" har vidtrækkende ambitioner, mens andelen med mere beskedne ambitioner blandt de 25-58 årige er så stor, at der er tale om en markant signifikant sammenhæng mellem ALDER og ambitionsniveau. Det er ikke specielt overraskende, at jo ældre man er, desto større er sandsynligheden for, at ens ambitioner er mindre og måske også, at ens realitetssans vedrørende fremtidige advancementsmuligheder er større. Dertil kommer, at det vel også ville være problematisk for dansk eliteidræt, hvis en stor del af de unge ikke havde udtrykt ambitioner om at forbedre sig væsentligt.

	16-20 årige	21-24 årige	25-58 årige	I alt	N
Forøge til superelite	36,7%	34,2%	29,1%	100%	406
Blive bedre	29,3%	29,3%	41,3%	100%	75
Forblive	13,9%	27,8%	58,3%	100%	36
Nedtrappe	12,9%	6,5%	80,6%	100%	31

Tabel 10-2 Fire ambitionsniveauer fordelt efter aldersgrupper

	Forøge til Superelite	Blive bedre	Forblive	Nedtrappe	I alt	N
16-20 årige	82,8%	12,2%	2,8%	2,2%	100,0%	180
21-24 årige	80,3%	12,7%	5,8%	1,2%	100,0%	173
25-58 årige	60,5%	15,9%	10,8%	12,8%	100,0%	195

Tabel 10-3 Tre aldersgrupper fordelt efter ambitionsniveauer

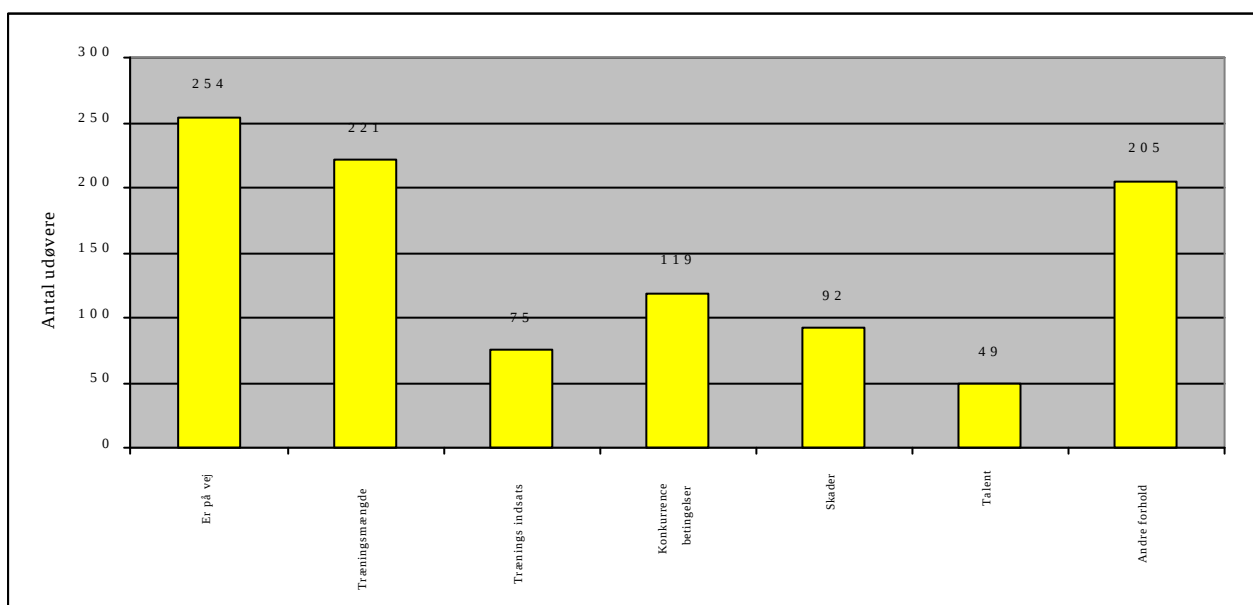
Kigger man på de udøvere, som har svaret "Nedtrappe", forholder det sig omvendt. Af de 31, som svarer "Nedtrappe", var 25 i aldersgruppen 25-58 årige (svarende til 80,6%). Selv om disse 25 kun udgør 12,8% af alle undersøgelsens subeliteudøvere i aldersgruppen 25-58 årige, er dette en signifikant højere andel end i de to yngste aldersgrupper. Men det er altså ikke nogen stor andel af den ældste gruppe, der ønsker at nedtrappe. På den anden side peger resultaterne på, at der er meget større andel af de ældre, der vil nedtrappe, hvis man sammenligner med de to andre aldersgrupper. Årsagerne til dette kan være mange; men formodes bl.a. at ligge i, at der i gruppen af subeliteudøvere kan være nogle af "de ældre", der tidligere har været en del af supereliten, og nu er ved at indstille deres karriere. Derudover har udøverne selv i spørgsmål 14 og 15 svaret på spørgsmål, der kan begrunde ambitionsniveauet. Disse svar omtales i det følgende.

10.2 ÅRSAG TIL SUBELITENIVEAU

I spørgsmål 14 blev udøverne bedt om besvare spørgsmålet: "Hvilke forhold er efter din opfattelse årsag til, at du eller dit hold ikke (endnu) er på niveau med de allerbedste i verden

indenfor din sportsgren?”. Besvarelsene foregik ved, at den enkelte udøver har afkrydset de givne svarmuligheder, samt i relevant omfang skrevet andre forhold ind i en åben svarkategori. Følgende er de svarmuligheder som udøverne har haft (med det nummer og forkortelse som bliver brugt i det følgende):

- Jeg er på vej og forventer, at jeg eller mit hold kommer på niveau med de allerbedste fremover (14.1 *Er på vej*).
- Jeg (eller mit hold) træner ikke så meget som der skal til (14.2 *Træningsmængde*).
- Indholdet i min (eller mit holds) træningsindsats er ikke godt nok (14.3 *Træningsindsats*).
- Konkurrencebetingelserne er ikke gode nok (14.4 *Konkurrencebetingelser*).
- Jeg har været udsat for idrætsskader, der har forhindret det (14.5 *Skader*).
- Mit (eller mit holds) talent er ikke tilstrækkeligt stort (14.6 *Talent*).
- Andre forhold spiller ind (skriv hvilke[t]) (14.7 *Andre forhold*).

Det skal bemærkes, at det samlede antal svar summer til flere end 547, idet udøverne under dette spørgsmål kunne angive flere årsager (N=547).

Figur 10-1 Årsager til subeliteniveau

Som det fremgår af Figur 10-1 er der flest, som angiver, at de er på vej og forventer at komme på niveau med de bedste fremover (46,4%). Der er ligeledes mange (40,1%), der angiver at træningsmængden ikke er tilstrækkelig stor. For 21,7% af udøverne gælder det, at de finder, at det er mindre gode konkurrencebetingelser, der er årsag til, at de ikke er på niveau med de allerbedste, mens 16,8% og 13,5% angiver henholdsvis skader og indholdet af træningsindsatsen som årsagen.

Lidt under hver tiende (8,4%) finder, at deres (eller holdets) talent ikke er stort nok til, at de vil kunne avancere fra subeliten til de allerbedste. Desuden har 34,3% angivet andre årsager. Denne

sidste gruppe vil blive holdt ude af flere af de følgende analyser, idet den dækker over meget forskellige typer udsagn. Sidst i dette kapitel vil der dog blive fokuseret på, hvad den indeholder af svarkategorier.

I Bilag til spørgsmål 14 forefindes fire figurer, som viser de fire ambitionsgruppers svar på spørgsmål 14. Som det fremgår er der sammenhæng mellem hvilket ambitionsniveau udøverne har og hvad de angiver som årsag til, at de ikke er på niveau med de allerbedste. En stor del af den følgende analyse er baseret på disse fire figurer, hvorfor læseren bedes have disse in mente.

En meget stor andel af de udøvere, der forventer at "Blive bedre" - uden dog at nå et internationalt eliteniveau - angiver, at det er en utilstrækkelig træningsmængde, der er årsagen. Andelen er lavere for udøvere, der har svaret anderledes vedrørende ambitionsniveau. I gruppen Blive bedre er der også en større andel end i de øvrige grupper, der finder, at det er mindre gode konkurrencebetingelser, der er årsagen til, at de er på - og altså også forventer at forblive på - subeliteniveau fremover. Det skal også bemærkes, at 25,8% af de udøvere, der vil "Nedtrappe", angiver, at det er begrænsninger mht. talent, som er årsagen til, at de ikke hører til blandt de allerbedste. For de øvrige grupper er denne andel lavere. Der er også en ret høj andel af dem, der vil "Nedtrappe", der angiver, at det er fordi de ikke træner nok de ikke er blandt de allerbedste.

For de tre laveste ambitionsniveauer gælder det imidlertid, at andelen af udøvere fordelt efter de enkelte svarmuligheder adskiller sig markant fra gruppen med de største ambitioner ("Forøge til superelite"). Denne forskel består primært i, at en langt større andel af gruppen med de største ambitioner har afkrydset, at de "Er på vej", og meget naturligt er der langt færre fra denne gruppe, der har angivet, at de ikke har tilstrækkeligt stort talent i forhold til de allerbedste. Der er endvidere en klart mindre andel, der angiver, at årsagen til, at de (endnu) ikke er blandt de allerbedste er, at indholdet i træningsindsatsen ikke er godt nok.

10.2.1 Årsag til subeliteniveau: "Er på vej" & "Træningsmængde"

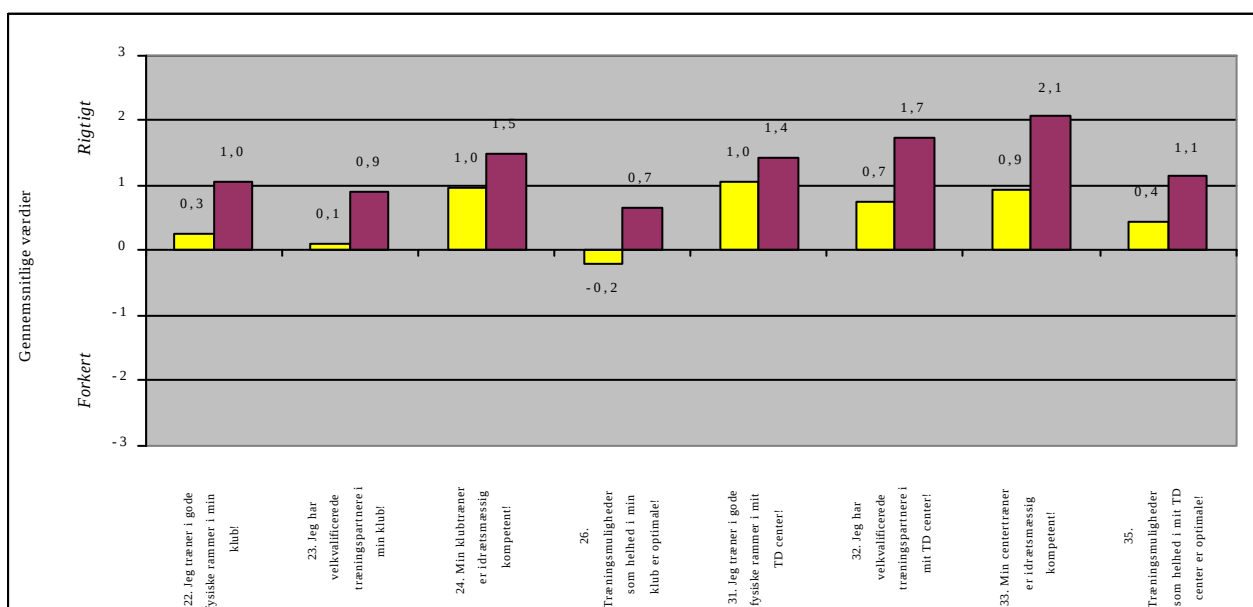
For gruppen med de største ambitioner ("Forøge til superelite") kan det konstateres, at den største årsag er, at de *er på vej* (245 svar ud af 406 udøvere). Af disse 245 udøvere er der 142, der har angivet dette som den eneste grund. Dette er således udøvere, der mener at deres forhold er ok ligesom de mener, at det i princippet er et spørgsmål om tid før de har opfyldt deres ambitioner (om at nå supereliten). I modsætning til dette er der relativt få af dem, som enten vil "Blive bedre", "Forblive" eller "Nedtrappe", der har angivet at de "Er på vej". For gruppen "Blive bedre" drejer det sig om i alt 7 udøvere, og for de to sidste grupper er der kun een i hver,

der har angivet denne svarmulighed. Dette forhold kan i lige så høj grad være udtryk for, at de pågældende udøvere har misforstået spørgsmålet, idet det ikke virker videre sandsynligt, at en subeliteidrætsudøver, der vil nedtrappe, er på vej ind i supereliten.

Der er relativt mange i alle ambitionsgrupper, der har angivet, at *de ikke træner det, der skal til*. Årsagerne til dette er blevet afdækket i spørgsmål 15, hvorfor det er oplagt at sammenstille ambitionsgruppernes svar med dette, hvilket gøres nedenfor i Afsnit 10.2.7. Inden er det imidlertid væsentligt at knytte nogle kommentarer til de andre svar.

10.2.2 Årsag til subeliteniveau: "Træningsindsats"

For de fire ambitionsgrupper er der hhv. 10,8% (Forøge til superelite), 22,7% (Blive bedre), 25,0% (Forblive) samt 12,9% (Nedtrappe), som har angivet, at *indholdet i træningsindsatsen ikke er godt nok*. Dette udsagn kan selvfølgelig have mange betydninger; men tager man de i alt 75 udøvere, som har afkrydset dette svar og krydstabulerer med svarene på nogle af de spørgsmål, der optræder andetsteds i spørgeskemaet, opnås et rimeligt billede af, hvad den knap så gode træningsindsats dækker over. Det gælder således spørgsmål 22-26 og spørgsmål 31-33 om fysiske rammer, velkvalificerede træningspartnere, træners kompetence samt træningsmulighederne generelt, hvilket delvis kan dække spørgsmålet om træningsindsats. Det fremkommer herved, at gruppen - som har angivet at "indholdet i træningsindsatsen ikke er godt nok" ("kryds" i spørgsmål 14.3) - adskiller sig markant fra de personer, som ikke har angivet dette som en årsag til, at de ikke blandt de allerbedste. I disse otte spørgsmål blev udøverne bedt om at vurdere rigtigheden af et spørgsmål på en skala fra -3 ("Meget forkert") til +3 ("Meget rigtigt"). Spørgsmålsformuleringerne fremgår af Figur 10-2.

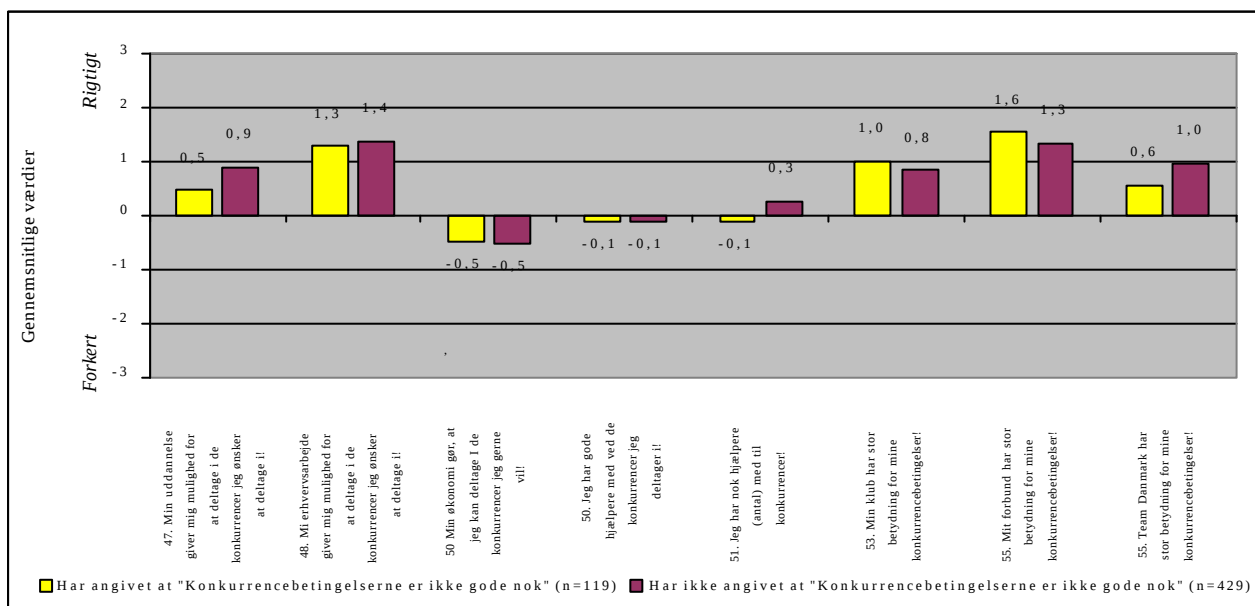

Figur 10-2 Gennemsnitlige værdier for to grupper svar på udvalgte spørgsmål om træningsbetingelser

Det fremgår af figuren, at de udøvere, der har sat kryds i spørgsmål 14.3, gennemsnitligt ligger lavere på alle spørgsmål. Det er ikke mindst tydeligt, at de mener at træningsbetingelserne i deres klub er mindre optimale, ligesom de også angiver at have vanskeligt ved at finde kvalificerede træningspartnere. Desuden har udøverne svaret på spørgsmål om behov for forbedringer af faciliteterne samt trænerens kompetence. Gruppen af udøvere, som har angivet 14.3 finder større behov for forbedringer end gruppen, der ikke har gjort dette (se Bilag til spørgsmål 14).

10.2.3 Årsag til subeliteniveau: Konkurrencebetingelser

Der er i alt 119 udøvere, der har svaret at *konkurrencebetingelserne ikke er gode nok* (14.4) under spørgsmålet, der spørger til hvilke forhold, som er årsag til subeliteniveauet. Der er nogenlunde lige store andele fra de fire ambitionsgrupper, som har afkrydset denne mulighed - fra 19,4% (Nedtrappe) til 32,0% (Blive bedre). I ovenstående tilfælde omkring træningsindsatsen (14.3) var der en klar sammenhæng mellem gruppen, der havde angivet denne som årsag, og hvordan samme gruppe havde svaret i mange andre relevante spørgsmål. Det tilsvarende er ikke tilfældet for spørgsmålet omkring konkurrencebetingelser (14.4), hvilket fremgår af Figur 10-3.

Figur 10-3 Gennemsnitlige værdier for to gruppers svar på udvalgte spørgsmål om træningsbetingelser

Det er derfor ikke umiddelbart muligt at give forklaringer på, hvorfor udøverne finder konkurrencebetingelserne ringe. Imidlertid har en stor del af dem, som har sat kryds i denne kategori, også besvaret det åbne spørgsmål 14.7, og noget af forklaringen kan findes her, idet mange udøvere i spørgsmål 14.7 har angivet, at idrætsgrenen er for lille i Danmark til, at et ordentligt konkurrencemiljø kan eksistere. Dette behandles mere udførligt nedenfor Afsnit 10.2.6.

10.2.4 Årsag til subeliteniveau: Skader

92 udøvere har anført, at *idrætsskader* (14.5) har forhindret dem i at komme på niveau med supereliten. Som i tilfældet med konkurrencebetingelser er andelen for hver af de fire ambitionsgrupper nogenlunde ens - fra 12% (Blive bedre) til 19,4% (Forblive og Nedtrappe). Af disse 92 er der ikke overraskende 97,8%, der har svaret bekræftende til spørgsmål 38³⁰, hvorimod der blandt resten - dvs. de, som ikke har afkrydset 14.5 - kun er 36,4%, som har været alvorligt skadet. Mere interessant er det imidlertid, at 53% af de, som angiver, at det er pga. af skader, at de ikke er på niveau med de allerbedste, *ikke* mener, at de fik en tilstrækkelig skadesbehandling. Udøvernes svar på spørgsmålene omkring skader behandles udførligt i Kapitel 7 om skader.

10.2.5 Årsag til subeliteniveau: Talent

I alt 49 udøvere har anført, at deres *talent ikke er tilstrækkeligt stort*. I forhold til denne svarkategori manifesterer forskelle mellem de enkelte ambitionsniveauer sig tydeligt. Kun 5,2% af "Forøge til superelite" har afkrydset denne mulighed, hvorimod andelen af udøvere fra de andre grupper ligger væsentligt højere - "Blive bedre": 18,7%; "Forblive": 16,7%; samt "Nedtrappe": 25,8%. Det er samtidig vigtigt at notere sig, at det i alt kun er 8,4% af samtlige udøvere, der har afkrydset denne mulighed. Hovedparten af subeliteudøverne mener altså ikke, at de mangler talent; men mener derimod, at der er andre forhold, der gør dem til subelite. Om det er mangel på dømmekraft, hvor udøverne simpelthen overvurderer sig selv, eller om det virkelig forholder sig sådant er svært at sige noget videre sikkert om på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen. Men dette forhold kombineret med, at der er ca. $\frac{3}{4}$ af samtlige respondenter, som anfører at de har ambitioner om at nå supereliten, kan siges at vise, at viljen om at nå til højere niveauer er til stede blandt udøverne.

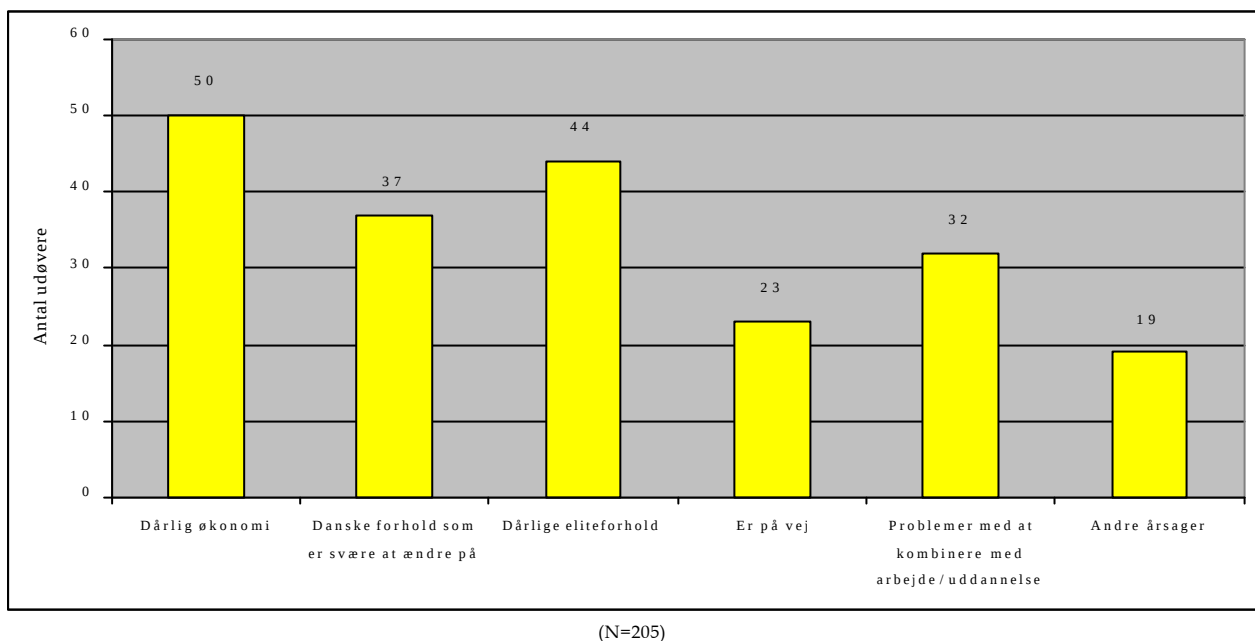
10.2.6 Årsag til subeliteniveau: Andre årsager anført af udøverne selv

205 udøvere har anført andre årsager til subeliteniveauet. Nogle af disse andre årsager adskiller sig markant fra de svarmuligheder, som var givet på forhånd i spørgeskemaet. Andre ligner i det store hele disse, eller fungerer som en slags præcisering. Undersøgelsesgruppen har forsøgt at kategorisere svarene i grupper under samme overskrift. Kategorierne fremgår af Figur 10-4.

Flere af svarene kunne egentlig ligge indenfor for flere kategorier. I sådanne tilfælde har undersøgelsesgruppen valgt den mest relevante. Alle svarene og deres kategorisering fremgår af

³⁰ "Har du i din tid som eliteidrætsudøver været udsat for skader, der i længere tid har holdt dig væk fra almindelig træning og konkurrencer?"

Bilag til spørgsmål 14 (fortsat); men i den følgende gennemgang vil enkelte kommentarer blive citeret i sin fulde længde, og således tjene til at udvide forståelsen for kategorierne. Samtidig skal det understreges, at en del af svarene overlapper med de svar udøverne har angivet på spørgsmål 15, der spurgte om årsager til, at udøveren ikke træner så meget som der skal til. Dette behandles nedenfor i Afsnit 10.2.7.

Figur 10-4 Udøvernes egne udsagn om årsager til subeliteniveau

Af de 50 udøvere, som har angivet "Dårlig økonomi", er der relativt mange som ganske enkelt blot har skrevet "Økonomi" eller "Penge". Derudover er der flere udsagn, der berører temaet om, at det er svært at koncentrere sig om idrætten når man bliver nødt til at tjene penge for at kunne overleve. Eksempelvis har en udøver skrevet: *"Det er svært at træne/leve optimalt, når der samtidig skal 'mad på bordet' - tjenes penge"*. En anden udøver har samme tema: *"Økonomi: forholdene er ikke gode nok. Kan ikke træne optimalt pga. arbejde, og man kan jo ikke leve uden penge"*.

37 udøvers svar er kategoriseret under overskriften "Danske forhold som er svære at ændre på". Nogle af disse anfører, at de fysiske forhold i Danmark simpelthen er for dårlige til at udvikle en ordentlig elitekultur. Mange andre udsagn peger på, at der er for få udøvere i Danmark til, at der kan skabes den fornødne konkurrence eller bredde. Kategorien adskiller sig fra den tredje kategori, "Dårlige eliteforhold", der i højere grad rummer en kritik af specifikke eliteforhold, som subjektivt vurderet er nemmere at ændre på. Under kategorien "Danske forhold, som er svære at ændre på" er eksempelvis rubriceret følgende udsagn:

- *"Danmark har ikke de fornødne træningsterræner, der kræves for at blive en god orientingsløber"*.
- *"Antal udøvere i Danmark er for lavt, og sportens internationale udbredelse er meget stor"*.
- *"Mangel på træningspartnere"*.

- *"Sporten er meget lille og bliver i Danmark anset for at være en børnesport og ikke en seriøs idrætsgren. Derfor er anlæggene meget ringe".*
- *"Vi har ikke haft mulighed for at træne nok sammen, da vi bor i forskellige dele af landet".*

Den tredje kategori, "Dårlige eliteforhold", dækker over udsagn som følgende:

- *"En satsning på kvindefodbold samt økonomisk støtte til elitespillere og klubberne, som skal udvikle disse spillere".*
- *"Juniorlandstræneren!"*.
- *"Det er naturligvis en blanding af forskellige faktorer; men generelt synes jeg ikke støtten bag mig har været god nok. Da jeg selv må sørge for de fleste forberedelser bliver vejen til tops også det stykke længere".*
- *"Manglende ressourcer, og at vores forbund (DBBF) favoriserer herresiden (det er næsten for pinligt, at der kan være så stor forskel!)"*.
- *"Vi har for dårlige træningsfaciliteter".*

Den fjerde kategori "Er på vej" dækker bl.a. over udøvere, der har følt en nødvendighed i at understrege, at de faktisk er blandt de allerbedste. Eksempelvis har en noget forsmået udøver skrevet: *"Dårligt spørgsmål! I siger direkte, at jeg og mit hold ikke er på niveau med de bedste. Hvordan kan i vide det? Vi er faktisk ligeså gode som de bedste"*. Andre har understreget, at de først for nylig er blevet en del af eliten.

32 udøvere har angivet, at det er problematisk at skulle kombinere en elitesatsning med arbejde eller uddannelse. Følgende er eksempler på disse udsagn:

- *"Jeg er nødt til at arbejde 37 timer om ugen for at få det til at løbe rundt".*
- *"Verdenseliten er kinesere og østeuropæere, der kun træner og ikke tager en uddannelse sideløbende. De er omkring 120 cm høje og vejer 30-40 kilo".*
- *"Tiden til træningen bliver mangelfuld fordi jeg er nødt til at få job ved siden af (dårlig økonomi i min sport)"*.
- *"Jeg træner ikke så meget som der skal til pga. tidsmangel, og lange dage der tager energien fra mig!"*.

19 udøvere har angivet "Andre årsager". Denne kategori indeholder svar, som ikke har kunnet kategoriseres i en af de fem ovennævnte kategorier. Nogle af svarene er ikke umiddelbart meningsfulde. Andre svar pænger problemer med psyken, manglende talent eller skader og sygdom. En enkelt udøver anfører, at vedkommende ikke er dopet selvom det er det, der kræves for at blive en del af supereliten!

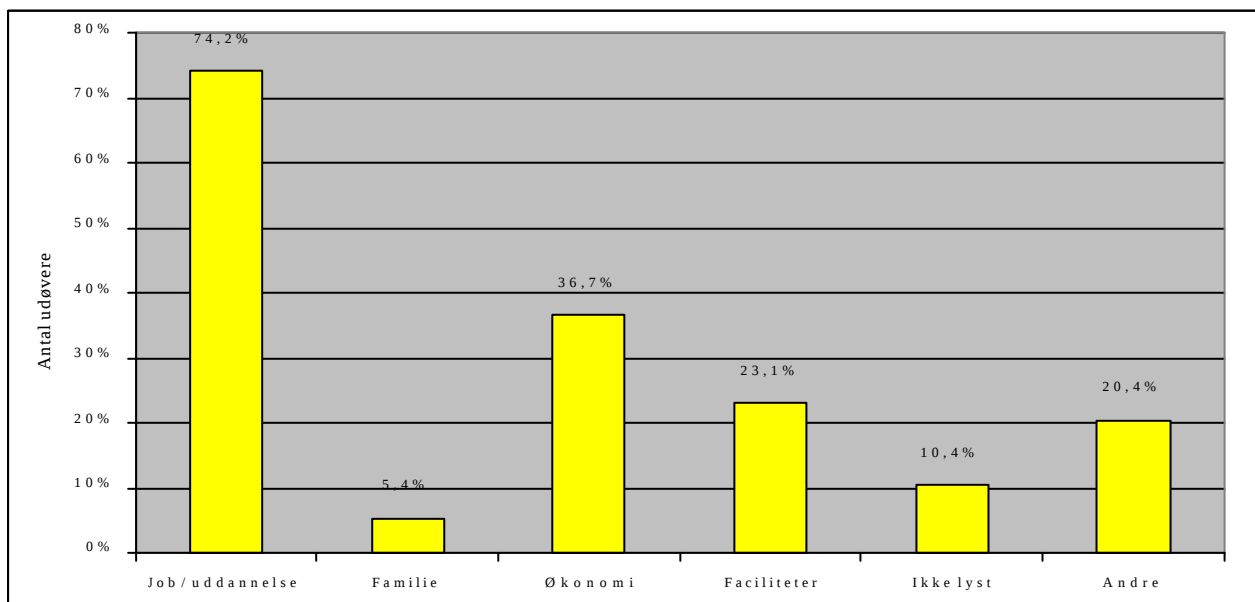
10.2.7 Årsag til subeliteniveau: Træningsmængde

Som det fremgik af Figur 10-1 kan der peges på to hovedårsager til, at udøverne - i følge dem selv - endnu ikke er en del af supereliten: for det første kan der identificeres en gruppe indeholdende de udøvere, som mener "at være på vej", hvilket er blevet behandlet ovenfor. For det andet kan der identificeres en gruppe indeholdende de udøvere, der mener de "ikke træner så meget som

der skal til". I spørgsmål 15 skulle udøverne svare på følgende spørgsmål: "Hvad er årsagen til, at din træningsmængde (tid) er mindre end det, der skal til for at nå op blandt de allerbedste indenfor din idrætsgren?". Udøverne havde mulighed for at sætte et eller flere krydser ud for 7 forskellige udsagn samt at angive eventuelle andre årsager til den lave træningsmængde under en åben svarkategori. De 8 udsagn var følgende (*med det nummer og forkortelse som bliver brugt i det følgende*):

- *Jeg ville gerne, men har ikke tid på grund af job/uddannelse (15.1 Job/uddannelse)*
- *Jeg ville gerne, men har ikke tid på grund af familie (15.2 Familie)*
- *Jeg har hverken tid eller lyst på grund af job/uddannelse (15.3 Ikke lyst)*
- *Jeg har hverken tid eller lyst på grund af familie (15.4 Ikke lyst)*
- *Jeg har tid nok, men har ikke lyst til at træne så meget (15.5 Ikke lyst)*
- *Jeg ville gerne, men har ikke råd (15.6 Økonomi)*
- *Jeg ville gerne, men kan ikke få nok træningstid (15.7 Faciliteter)*
- *Andet (skriv hvad) (15.8 Andre årsager)*

Som det fremgår har tre af udsagnene fået det samme kaldenavn. Årsagen til dette er, at relativt få har afkrydset de tre udsagn, ligesom de i deres substans var relativt ens. Samtidig er der en del af svarkategorierne, der overlapper med de svar som udøverne havde angivet under den åbne svarmulighed i spørgsmål 14.7. Svarfordelingen fremgår af Figur 10-5.

Der er kun medtaget svar fra de udøvere, der i spørgsmål 14 har angivet "Jeg (eller mit hold) træner ikke så meget der skal til!" (14.2). Det skal bemærkes, at den samlede andel summer til over 100% da udøverne kunne angive flere årsager (N=221).

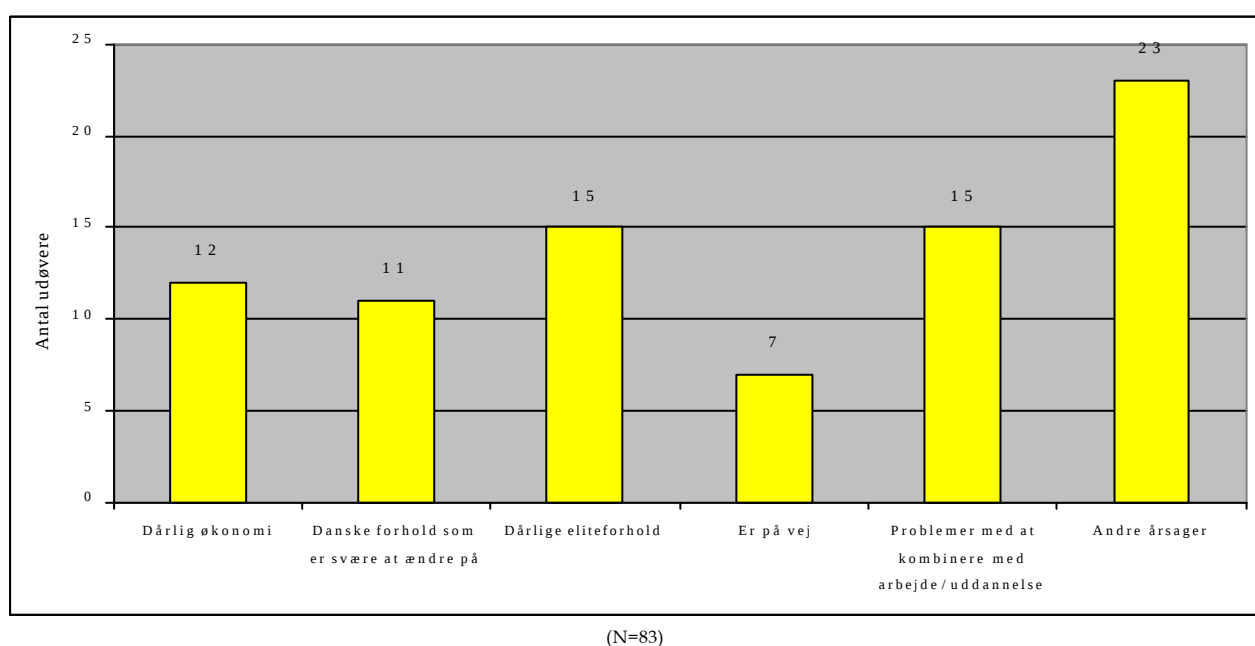
Figur 10-5 Årsag til manglende træningsmængde

Den største forhindring synes at være job/uddannelse. 74,2% af de i alt 221 udøvere har anført, at de ikke har tid til at træne så meget som de gerne ville pga. job eller uddannelse. Til gengæld er der ikke særlig mange, som har angivet familie som årsag. Dette må formodes at hænge sammen

med udøvernes relativt unge alder. Langt de fleste udøvere er enlige, og næsten ingen har børn, hvorfor forpligtelserne i forhold til familie samlet set ikke synes at betyde særlig meget. 36,7% angiver, at de ikke har råd og 23,1% angiver, at de ikke kan få nok træningstid.

Langt den største del angiver altså, at de gerne vil træne mere, og kun 10,4% angiver, at de af forskellige årsager ikke har lyst. Igen hænger det godt sammen med de svar, som er givet på andre spørgsmål. Subeliten virker til at være motiveret for at blive en del af supereliten; men forskellige eksterne årsager ser for den enkelte ud til at modvirke en forøgelse af udøverens sportslige niveau. Ydermere kan udøvernes svar under den åbne svarmulighed være med til nuancere disse sammenhænge.

20,4% af udøverne har angivet, at der er andre årsager i den åbne svarmulighed. Ligesom i tilfældet med spørgsmål 14 er disse udsagn forsøgt kategoriseret under de samme overskrifter som i spørgsmål 14. De forskellige svar, og deres kategori fremgår af Bilag til spørgsmål 15 (fortsat). I alt har 83 udøvere skrevet et åbent udsagn. Kun 45 af disse har også angivet, at de ikke træner så meget som der skal til i spørgsmål 14. Det er disse 45 udøvere, der udgør andelen på 20,4% som er angivet i Figur 10-5. I det følgende er imidlertid medtaget alle 83 udøvers svar.

Figur 10-6 : Udøvernes egne udsagn om årsager til manglende træningsmængde

Mange af udsagnene uddyber det som udøverne tidligere har svaret i spørgsmål 14 og resten af spørgsmål 15. Og da det samtidig er en relativt lille del af udøverne, der har svaret i 15.8 vil der ikke blive fremdraget eksempler på årsager i det følgende. Der henvises til bilagene. En lille undtagelse skal dog gøres. To udøvere har skrevet følgende:

- "Jeg vil også gerne lave andet i livet end trampolin!"

- *"Synes også, at der er andre ting i livet..."*

Den ene af disse to har ikke angivet, hvad vedkommendes ambitionsniveau er, mens den anden angiver, at han/hun vil nedtrappe. Disse er således eksempler på udøvere som synes, at idrætten fylder for meget i livet. Men de er undtagelsen, der bekræfter reglen. Mange af de andre udøvere oplever i varierende grad problemer i forhold til at forfølge deres mål, men sjældent er udøverne så negativt indstillet overfor idrætsaktiviteten som disse to udøvere er.

11. ANDRES BETYDNING FOR SUCCES I FREMTIDEN

Spørgsmål 66 bestod af 12 delspørgsmål, hvor det for alle delspørgsmål var fælles, at udøveren skulle vurdere forskellige institutioners og personers betydning i forhold til fremtidig idrætslig succes. Ved at spørge til 12 personer og institutioner på den samme måde var det hensigten at skabe grundlag for sammenligninger med henblik på at udskille vigtige og mindre vigtige personer samt organisationer fra hinanden. Dette er således også hovedformålet med dette kapitel, som derfor i mindre omfang vil koncentrere sig om at diskutere de enkelte personer eller organisationer slavisk fra ende til anden. I forlængelse af dette vil resultaterne af signifikansberegninger også kun blive kommenteret når dette synes relevant. I Bilag til spørgsmål 12 forefindes fordelingsfigurer for alle delspørgsmål samt parameteropdelte signifikanstabeller.

I Figur 11-1 er udøvernes gennemsnitlige svar på de tolv delspørgsmål indsat. Denne figur giver en ide om, hvilke personer og organisationer udøverne vurderer som vigtige, og hvilke der er mindre vigtige.

Fejl! Ugyldig kæde.

Figur 11-1 Tolv personers og institutioners gennemsnitlige betydning for fremtidig succes

Gennemsnitsværdier kan imidlertid dække over en meget forskellig spredning af svarene på de enkelte delspørgsmål. Derfor oplister Tabel 11-1 svarfordelinger for de 12 kategorier. Opmærksomheden henledes på, at det totale antal udøvere varierer i forhold til hvilken person eller organisation, der er tale om, idet der kun er medtaget de relevante udøvere. Dvs., at der for eksempelvis kategorien sponsor kun er medtaget de 317 udøvere, der har en sponsor, og som samtidig har besvaret spørgsmål 66 på en gyldig facon. Gennemsnitsværdierne i Figur 11-1 samt figurer og tabeller i Bilag til spørgsmål 66 er i øvrigt opgjort ud fra de samme kriterier.

	Ingen betydning	Lille betydning	Noget betydning	Stor betydning	Meget stor betydning	N
Samlever/ægtefælle	2,0%	1,4%	17,6%	30,4%	48,6%	148
Klubtræner	2,4%	8,4%	17,5%	41,0%	30,7%	332
Sponsor	16,7%	17,4%	27,4%	23,3%	15,1%	317
Klub	11,8%	15,2%	28,1%	33,3%	11,6%	541
Udøver selv	0,0%	0,0%	2,0%	11,9%	86,1%	547
Team Danmark	3,1%	10,6%	31,5%	36,4%	18,3%	546
Holdkammerater	5,5%	6,8%	22,6%	39,9%	25,2%	544
Specialforbund	6,4%	14,6%	34,5%	31,9%	12,6%	533
Lands-/centertræner	2,6%	6,3%	21,2%	39,7%	30,1%	491
Forældre	16,6%	17,9%	25,2%	23,4%	16,8%	547

Arbejdsgiver	20,5%	19,5%	24,8%	24,8%	10,4%	307
Uddannelsessted	10,8%	16,5%	33,1%	29,5%	10,1%	278

Tabel 11-1 Tolv personer og organisationers betydning for fremtidig succes

Den vigtigste af de tolv kategorier er ikke overraskende udøveren selv. Udøverne mener således, at det er deres egenindsats, som er det umiddelbart vigtigste middel til at nå målet, dvs. succes. Og både gennemsnitsværdien og svarfordelingen adskiller sig markant fra de andre tolv kategorier i dette tilfælde.

Ægtefælle og samlever har også en stor betydning. Det skal dog understreges, at det totale antal respondenter i dette tilfælde kun er 148, hvorfor sammenligninger med de andre kategorier er lidt misvisende, da det er relativt få udøvere, der er gift eller samlevende (se desuden Afsnit 3.5.1).

Udøverne har i forhold til de tre institutioner, klub, specialforbund og Team Danmark i gennemsnit svaret mellem "Nogen betydning" og "Stor betydning". Men der er også forskelle mellem disse, hvilket figuren antyder, og en sammenhængsanalyse ligeledes bekræfter. Det er således signifikant, at udøverne finder, at Team Danmark er mere vigtig for den fremtidige succes end både klub og specialforbund. En forklaring på dette forhold formodes at skulle findes i det faktum, at et stort flertal af udøverne har ambitioner om at blive en del af supereliten (se Kapitel 10). I denne sammenhæng er det vel logisk, at udøverne finder den elitefremmende institution Team Danmark som værende mere vigtig i fremtiden end både klub og specialforbundet, som dog stadigvæk har en væsentlig betydning.

De tre institutioners betydning vurderes imidlertid af udøverne til at være signifikant mindre end de trænere, som stilles til rådighed af samme institutioner. Derimod er der ikke signifikant forskel på udøvernes vurdering af lands-/centertræner overfor klubtræner. Det skal desuden bemærkes, at der er "kun" er 332 udøvere, som har svaret gyldigt på spørgsmålet om klubtræner, hvorimod det tilsvarende tal for lands-/centertrænere er væsentligt større. I Kapitel 5 blev det konkluderet, at udøverne generelt set er ret tilfredse med deres trænere evner på en række forskellige områder. At udøverne også ser disse som væsentlige for den fremtidige succes er vel bl.a. et resultat deraf.

Holdkammerater og træningsmakkere vurderes også at have relativ stor betydning for den fremtidige succes, hvorimod forældres rolle generelt set er mindre end mange andre kategorier. Der er selvfølgelig stor signifikant forskel i mellem parameteren ALDER og vurderingen af

forældrenes rolle således, at der er markant flere af de 16-20 årige, der ser forældrenes rolle som værende stor, hvorimod et flertal af de 25-58 årige svarer "Lille" eller "Ingen betydning" (se Bilag til spørgsmål 66).

De, der er under uddannelse vurderer uddannelsesstedets betydning i forhold til fremtidig succes som værende relativt lille. Det samme gælder de udøvere, som har en arbejdsgiver. I forhold til arbejdsgiveren kan der konstateres signifikante forskelle for parameteren BESKÆFTIGELSE, idet udøvere under uddannelse (dvs. dem som har arbejde ved siden af) finder, at arbejdsgiveren har lidt større betydning end lønmodtagerne (se Bilag til spørgsmål 66). Det er samtidig væsentligt at pointere, at på trods af at arbejdsgiver og uddannelsessted er vurderet lavere end mange af de andre personer og organisationer, er deres betydning ikke lig nul. Rent faktisk er der et flertal af udøverne i begge kategorier, der har angivet "Nogen", "Stor" eller "Meget stor betydning". Det kan ikke siges at være overraskende, at udøverne vurderer egentlige sportslige organisationers eller personers betydning til at være større end idrætseksterne institutioner. På den anden side peger resultaterne alligevel på, at accept fra arbejdsgiver/uddannelsesstedets vedkommende er af væsentlig betydning for at kunne forfølge målet om større succes.

Sidst, men ikke mindst, er sponsorernes rolle også vurderet til at være relativt lav. Dette må ses i lyset af nogle af resultaterne fra Kapitel 8, hvoraf det bl.a. fremgik, at udøverne ofte har svært ved at finde sponsorer, ligesom sponsorernes reelle betydning i forhold til betaling af idrætsrelaterede udgifter generelt set er mindre end andre institutioners betydning (se Kapitel 9).

12. IDRÆTTENS SOCIALE, ØKONOMISKE OG FREMTIDIGE KONSEKVENSER

I dette kapitel kigges nærmere på de otte spørgsmål, som konstituerer parameteren SOCIOØKONOMI. Dels fordi spørgsmålene er så interessante i sig selv, at en selvstændig behandling er fuldt berettiget. Dels fordi gennemgangen kan medvirke til at nuancere forståelsen af den gennemgående parameter SOCIOØKONOMI.

De otte spørgsmål er i spørgeskemaet alle opstillet på samme måde. Som i andre tilfælde skulle udøverne således vurdere rigtigheden af et udsagn på en skala fra -3 ("Meget forkert") til +3 ("Meget rigtigt"). Spørgsmålene var bevidst formuleret "negativt". Dette forstået således, at udsagnet opstillede en negativ konsekvens af eliteidrætten i et udsagn som udøveren derefter skulle vurdere rigtigheden af. De otte spørgsmål kan opdeles i tre grupper, som omhandler samme emne. Dette er grafisk illustreret i Tabel 12-1.

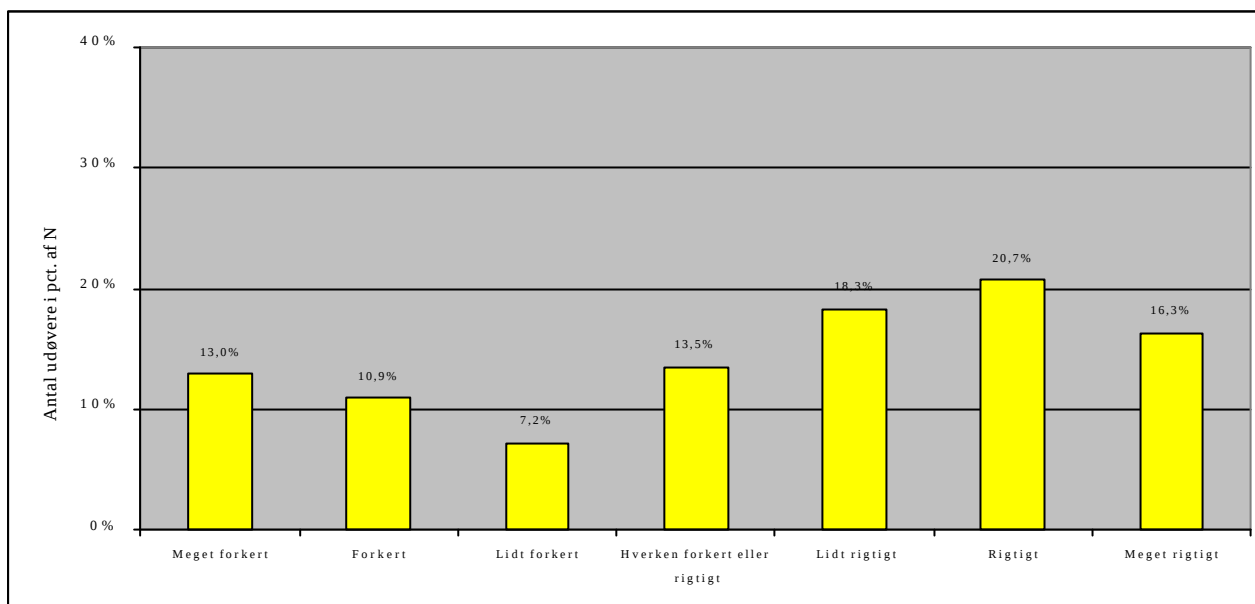
Økonomiske konsekvenser
104. Ofte har jeg ikke penge til at købe tøj og udstyr, eller betale andre udgifter forbindelse med min elitekarriere!
105. Ofte har jeg ikke penge til faste månedlige udgifter!
106. Jeg føler mig ringere økonomisk stillet end mine jævnaldrene, der ikke dyrker eliteidræt!
Sociale konsekvenser
107. Jeg savner ofte at være mere sammen med venner udenfor eliteidrætten!
108. Jeg savner ofte at være sammen mere med min familie!
Fremtidige/generelle konsekvenser
103. Min uddannelse er, eller bliver, ringere fordi jeg dyrker eliteidræt!
112. Jeg frygter ofte for mine fremtidsudsigter når jeg holder op som eliteudøver!
113. Ofte overstiger de negative sider ved eliteidrætten, de positive sider!

Tabel 12-1 Otte udsagn om idrættens sociale, økonomiske og fremtidige konsekvenser

Det skal bemærkes, at der er endog meget markante sammenhænge mellem hvilken socioøkonomisk parametergruppe (A-hold eller B-hold) udøverne tilhører, og hvordan de har besvaret de otte spørgsmål. Dette er imidlertid en selvfølgelighed, idet de otte spørgsmål netop har konstitueret parameteren SOCIOØKONOMI med henblik på at kunne forklare sammenhænge mellem et sådant samlet mål for udøvernes socioøkonomiske situation og andre forhold. I det følgende vil forskelle mellem det Socioøkonomiske A-hold og B-hold i besvarelsene af disse otte spørgsmål derfor ikke blive udførligt behandlet, og der henvises i denne forbindelse til Kapitel 3, hvor parametrene præsenteres og introduceres (se også Bilag til spørgsmål 103-108 samt 112-113).

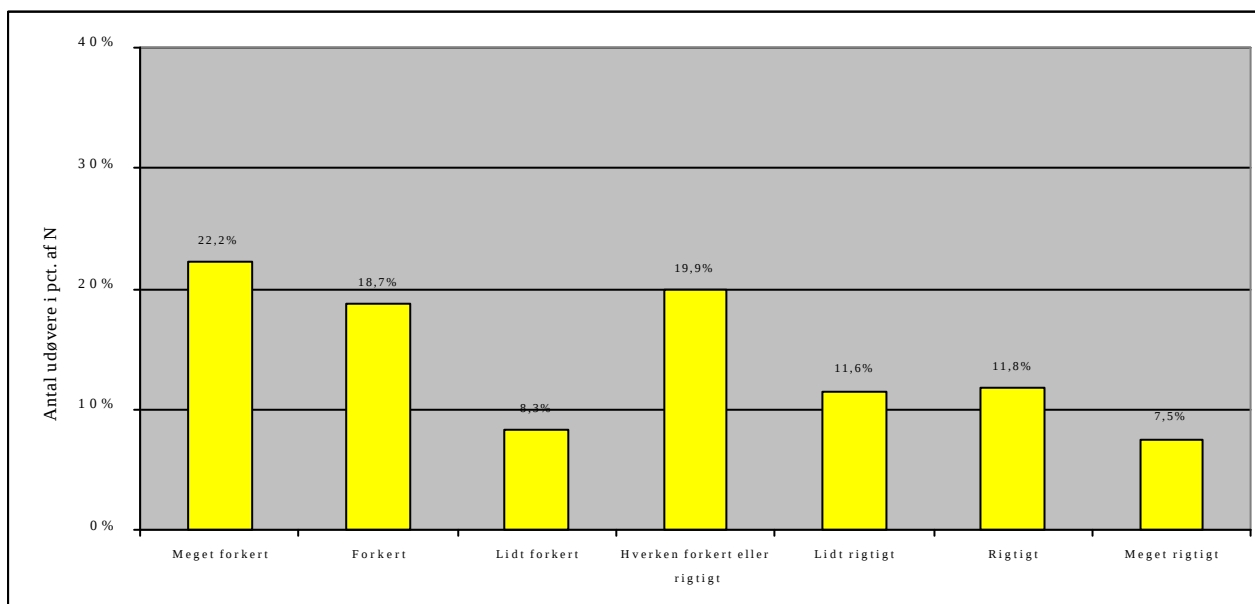
12.1 ØKONOMISKE KONSEKVENSER

I dette afsnit skal der ses nærmere på udøvernes svar på de tre spørgsmål om økonomiske konsekvenser. Svarfordelingerne fremgår af Figur 12-1, Figur 12-2, samt Figur 12-3.

104. Ofte har jeg ikke penge til at købe tøj og udstyr, eller betale andre udgifter forbindelse med min elitekarriere! (N=540).

Figur 12-1 Ikke råd til idrætsrelaterede udgifter

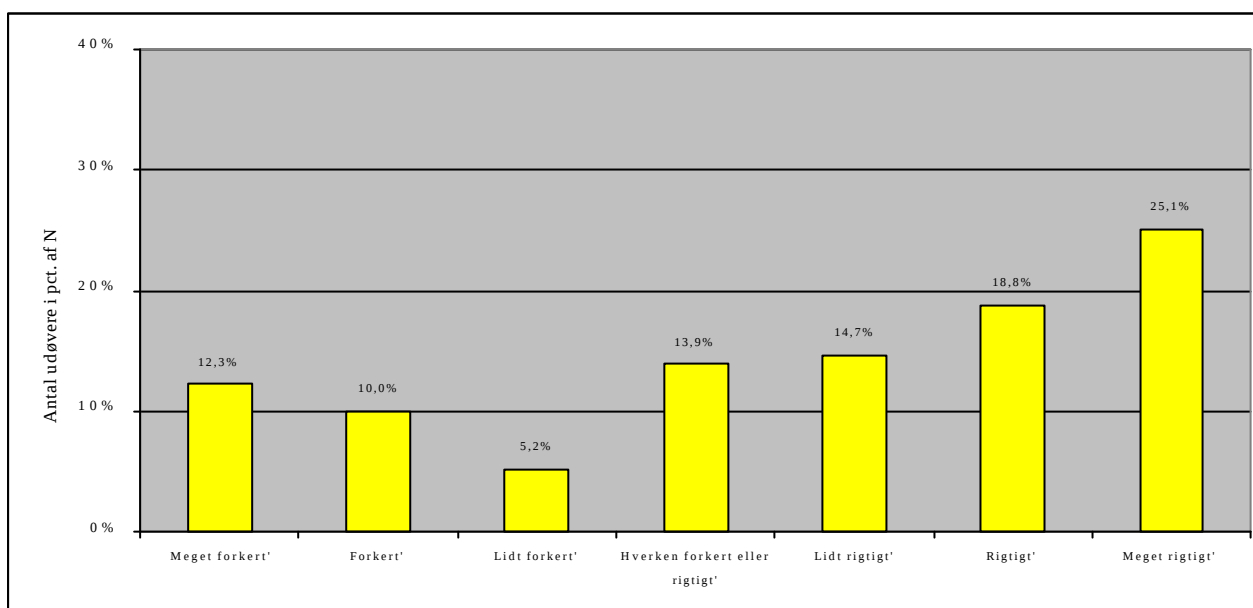

105. Ofte har jeg ikke penge til faste månedlige udgifter! (N=518).

Figur 12-2 Ikke råd til faste udgifter

Som det fremgår af figurerne er der et flertal af udøverne, som i varierende grad erklærer sig enige ("Lidt rigtigt", "Rigtigt", "Meget rigtigt") i, at de ofte ikke har råd til idrætsrelaterede udgifter (55,3%) samt, at de føler sig ringere økonomisk stillet end de jævnaldrende, som ikke dyrker eliteidræt (58,6%). Heroverfor er der et relativt stort mindretal (30,9%), der er enige i, at de ofte ikke kan betale de faste månedlige udgifter.

De tre svarfordelinger efterlader det indtryk, at det i højere grad er i forhold til de idrætsspecifikke dele, at udøverne føler sig mest økonomisk pressede. Udøverne har åbenbart generelt svært ved at finansiere deres idrætsudøvelse; men kan generelt godt klare de månedlige faste udgifter. Dette får endvidere udøverne til at føle sig relativt ringere økonomisk stillet end deres jævnaldrende. Disse sandsynlige sammenhænge underbygges desuden af flere af udøvernes svar på andre spørgsmål. Eksempelvis vurderes forbedringsbehovet i forhold til økonomisk støtte fra Team Danmark som større end støtte til de faste udgifter (se Kapitel 14).

106. Jeg føler mig ringere økonomisk stillet end mine jævnaldrende, der ikke dyrker eliteidræt! (N=538).

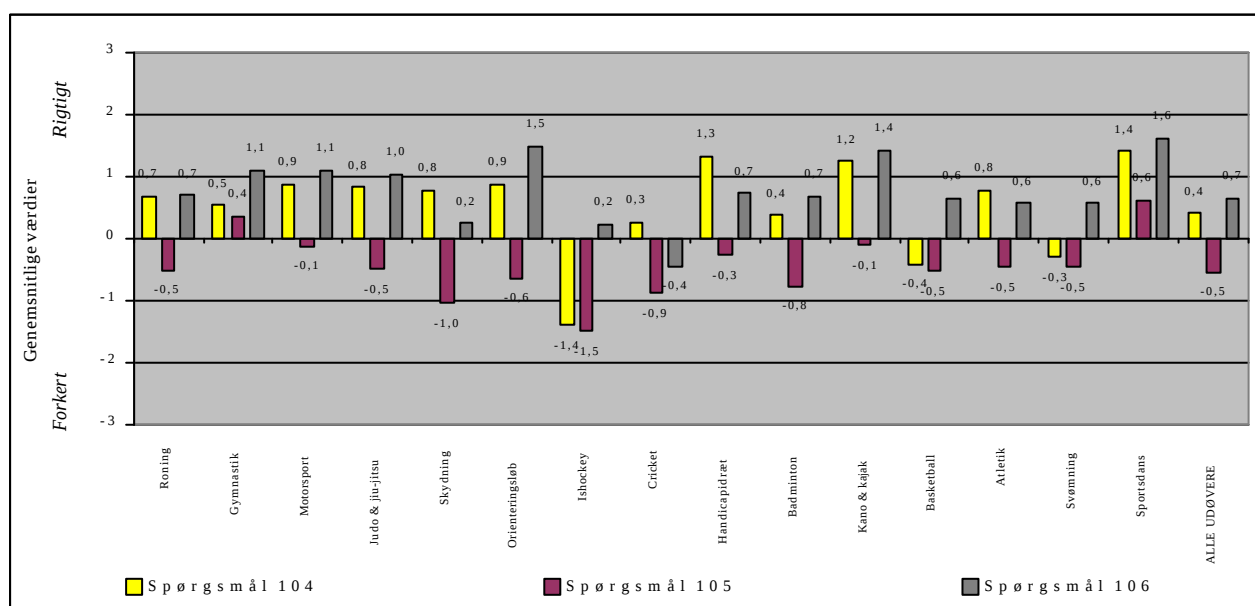
Figur 12-3 Ringere økonomisk stillet

Statistiske analyser har sandsynliggjort, at der er en markant signifikant sammenhæng mellem udøvernes svar på de tre spørgsmål. Eksempelvis har 76,6% af de 64 udøvere - som har svaret "Meget forkert" i forhold til, at de ikke har råd til idrætsrelaterede udgifter - også svaret "Meget forkert" i forhold til, at de ikke har råd til faste udgifter, og 66,2% af samme gruppe har endvidere svaret "Meget forkert" til, at de føler sig ringere økonomisk stillet. Således er der en tendens til, at svarer man negativt i forhold til et spørgsmål, gør man det også i forhold til de to andre, og svarer man positivt gør man det også på de to andre spørgsmål. Det kunne tyde på, at nogle grupper føler sig specielt udsatte i henseende til eliteidrætsudøvelsens økonomiske konsekvenser.

I forhold til de faste parametre er der kun konstateret få signifikante sammenhænge, som i øvrigt ikke er særlig markante (dvs. der er en marginal sammenhæng, se Bilag til spørgsmål 104, 105 & 106). Gruppen Under uddannelse har således lidt sværere ved at finde penge til køb af idrætsrelateret udstyr end lønmodtagerne. Gruppen af 25-58 årige har lidt lettere ved at betale de faste månedlige udgifter. 24,4% af de yngste har svaret "Hverken forkert eller rigtigt" og andre

fra samme gruppe har undladt at besvare spørgsmålet, hvilket må formodes at hænge sammen med, at mange af dem bor hjemme (se Bilag til spørgsmål 5 & 7) og derfor ikke har særlig store faste udgifter, eller overhovedet ingen har. Dertil kommer, at de 21-24 årige i lidt større omfang vurderer, at de ikke er ligestillet med deres jævnaldrende, økonomisk set. Det skal understreges, at disse sammenhænge er statistisk påviselige; men de er som nævnt kun marginale, og det er ikke i forhold til disse parametre, at der kan udkrystalliseres grupper med systematisk forskellige svar på de tre spørgsmål.

Kigges der på parameteren AMBITIONER er der en smule mere konsistente forskelle at spore. Således er der en tendens til, at gruppen med Større ambitioner i lidt højere grad føler sig ramt af de økonomiske konsekvenser. Årsagen er måske, at gruppen med Mindre ambitioner ikke satser lige så ensidigt på en elitekarriere. Dog skal det understreges, at forskellen langt fra er markant. Til gengæld kan der konstateres markante forskelle mellem idrætsgrenene. I Figur 12-4 er de 16 idrætsgrenes gennemsnitlige værdier for de tre spørgsmål om økonomiske konsekvenser indsat. Det vil være for omfattende at knytte kommentarer til alle forskelle mellem idrætsgrene på de tre spørgsmål; men enkelte skal dog gives her.

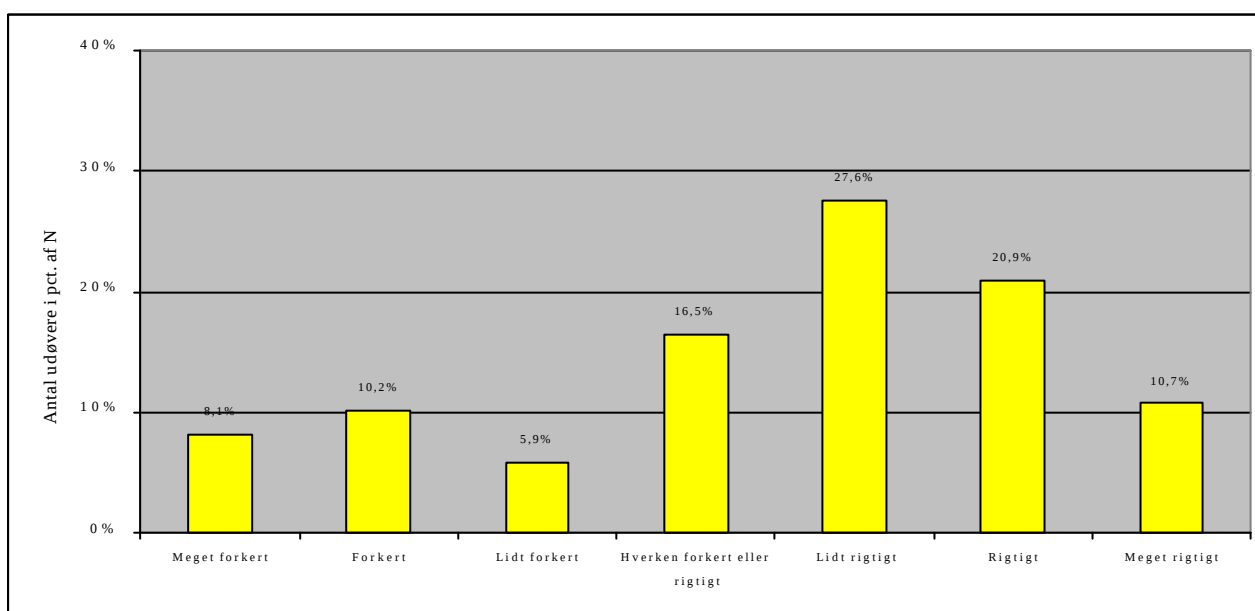
Figur 12-4 Økonomiske konsekvenser, fordelt efter idrætsgrene

For alle idrætsgrene gælder det, at betalingen af faste udgifter giver færrest problemer, og på denne måde ligner de enkelte idrætsgrene gennemsnittet for alle udøvere, selvom det skal understreges, at vurderingen af disse problemer varierer fra idrætsgren til idrætsgren. Nogle idrætsgrene skiller sig væsentligt ud i forhold til alle tre spørgsmål. Ishockeyspillerne er tilsyneladende relativt mindre økonomisk belastet i forhold til alle tre spørgsmål, mens specielt sportsdanserne føler sig ret økonomisk belastet både mht. idrætsrelaterede og faste udgifter. Det

er også sportsdanserne - sammen orienteringsløberne og kano & kajakroerne - som i størst omgang vurderer, at de er økonomisk ringere stillet end deres jævnaldrende. Det er især handicapidrætsudøverne og sportsdanserne, der "ofte ikke har penge" til at betale de idrætsrelaterede udgifter, mens problemerne med at betale de faste udgifter tilsyneladende udelukkende er koncentreret hos gymnasterne og sportsdanserne. Det er bemærkelsesværdigt, at motorsportsudøverne ikke ligger i den høje ende mht. problemer med at betale de idrætsrelaterede udgifter, hvilket må hænge sammen med sponsorernes rolle i denne idrætsgren.

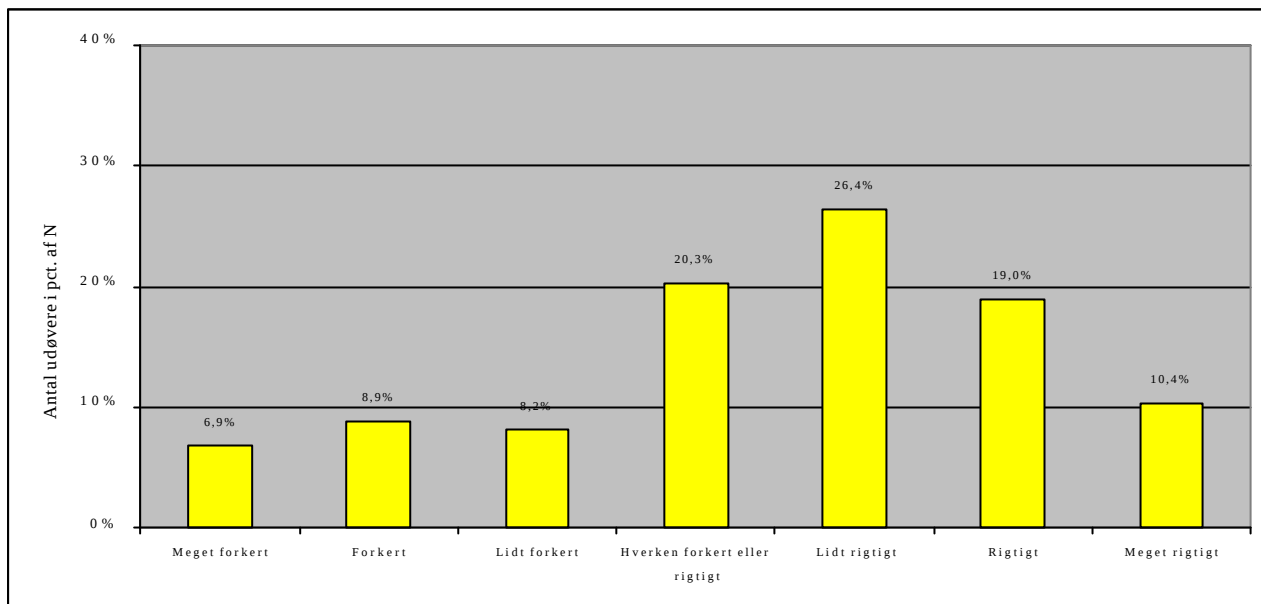
12.2 SOCIALE KONSEKVENSER

Udøvernes svar i forhold til to spørgsmål (107 samt 108) om sociale konsekvenser fremgår af Figur 12-5 & Figur 12-6.

107. Jeg savner ofte at være mere sammen med venner udenfor eliteidrættens! (N=540).

Figur 12-5 Savner venner

108. Jeg savner ofte at være sammen mere med min familie! (N=538).

Figur 12-6 Savner familie

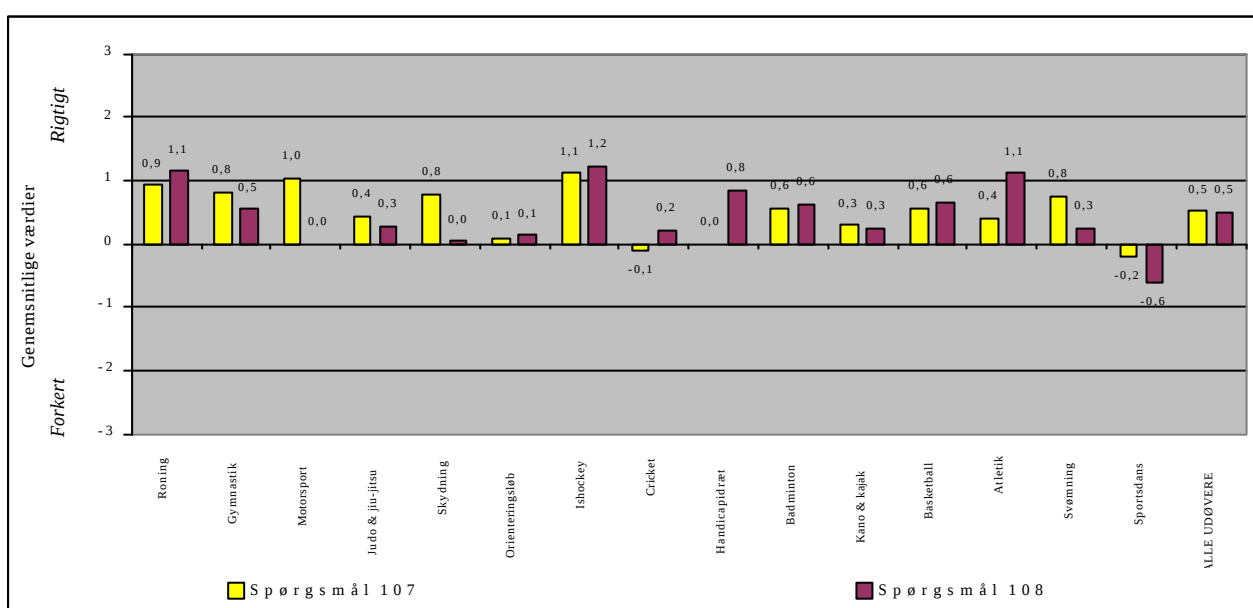
Udøverne er dels blevet spurgt om de ofte savner at være sammen med venner uden for eliteidrætten, dels om de ofte savner at være sammen med familie. Det skal bemærkes, at der i spørgsmålene ikke er spurgt, om disse eventuelle savn er et resultat af eliteidrætsudøvelsen, hvorfor resultaterne bør læses med dette forbehold. Som det fremgår af figurerne er der et flertal af alle udøvere, der på begge spørgsmål bekræfter rigtigheden af udsagnene. 59,2% af alle udøvere har svaret enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" til spørgsmålet om savn af venner, og 55,8% savner tilsvarende ofte familie. Desuden er der for begge grupper en relativ stor gruppe, der har svaret "Hverken forkert eller rigtigt" således, at der for begge spørgsmål er under 1/4 af udøverne som mener, at de to udsagn er forkerte.

Statistiske analyser har påvist, at det er de samme udøvere, der føler et savn i forhold til begge spørgsmål. Svares der negativt i forhold til det ene spørgsmål svares der således også ofte negativt til det andet spørgsmål. Sammenhængen er dog ikke så markant som i tilfældet med de økonomiske konsekvenser. Der er ikke særlige sammenhænge mellem de faste parametre og disse spørgsmål bortset fra, at der kan konstateres en minimal sammenhæng mellem parameteren BESKÆFTIGELSE og spørgsmålet om savn af venner (spørgsmål 107). Denne sammenhæng består i, at udøvere under uddannelse svarer mere bekræftende til spørgsmålet end lønmodtagere.

Der er ingen sammenhæng mellem parameteren AMBITIONER og disse spørgsmål. Dette hænger meget godt sammen med nogle af konklusionerne fra Kapitel 10 om ambitioner, hvor det

i højere grad var spørgsmålet om manglende tid som følge af beskæftigelse, der var udslagsgivende for udøvernes ambitionsniveau end det var manglende lyst pga. familie.

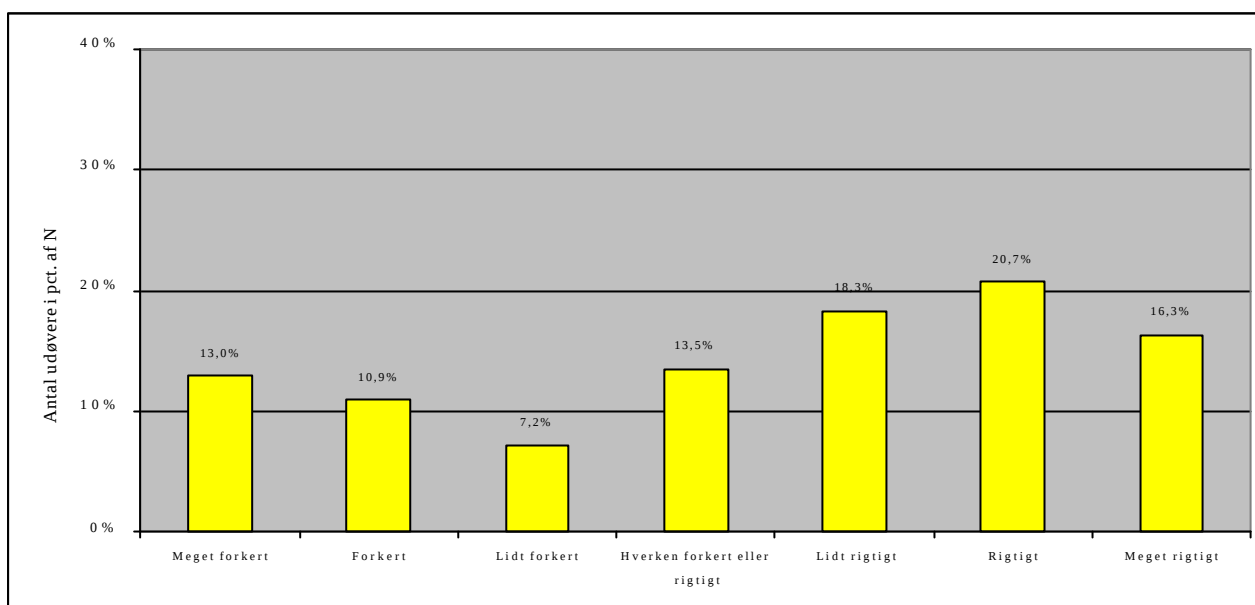
Der er ikke særlig store forskelle mellem de forskellige idrætsgrene, som det fremgår af Figur 12-7. Dog ligger Sportsdans væsentligt under gennemsnittet for alle udøvere, idet de i mindre grad savner familie og venner, hvilket er bemærkelsesværdigt, eftersom de som nævnt ovenfor føler større økonomiske afsavn end udøverne fra andre idrætsgrene. Årsagen kan måske delvis være, at familien i højere grad er medvirkende under udøvelsen af sportsdans end ved andre idrætsgrene. Samtidig skal det nævnes, at Ishockeyspillerne omvendt føler et større savn af familie og venner end de føler egentlige økonomiske afsavn.

Figur 12-7 Sociale konsekvenser, fordelt efter idrætsgrene

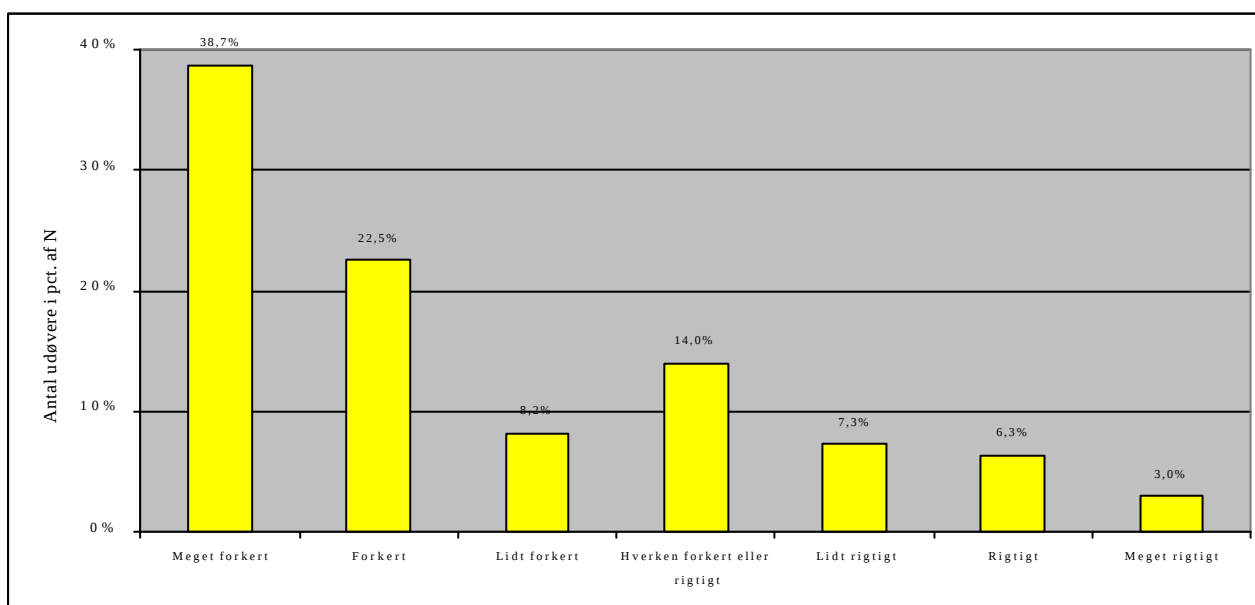
12.3 FREMTIDIGE/GENERELLE KONSEKVENSER

Spørgsmål 103, 112 og 113 har en mere opsamlende og fremadskuende karakter. Udøverne er dels blevet spurgt om de vurderer, at deres uddannelse er blevet eller vil blive ringere fordi de dyrker eliteidræt. For det andet blev de bedt om at svare på om de frygter fremtiden efter endt idrætskarriere. Endelig skulle de ud fra et samlet synspunkt tage stilling til om der er flere negative end positive aspekter ved at dyrke eliteidræt. Svarfordelingerne fremgår af Figur 12-8, Figur 12-9 & Figur 12-10.

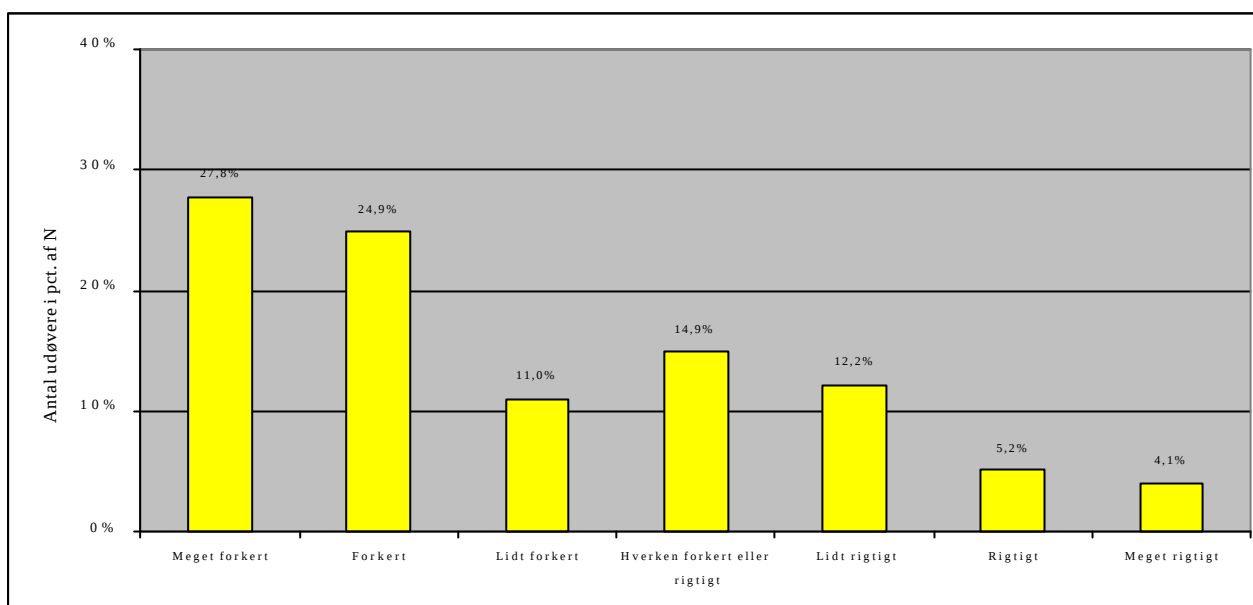
103. Min uddannelse er, eller bliver, ringere fordi jeg dyrker eliteidræt! (N=470).

Figur 12-8 Uddannelse er/bliver ringere

112. Jeg frygter ofte for mine fremtidsudsigter når jeg holder op som eliteudøver! (N=537).

Figur 12-9 Frygter fremtiden

113. Oftest overstiger de negative sider ved eliteidrætten de positive sider! (N=543).

Figur 12-10 Negative sider overstiger positive

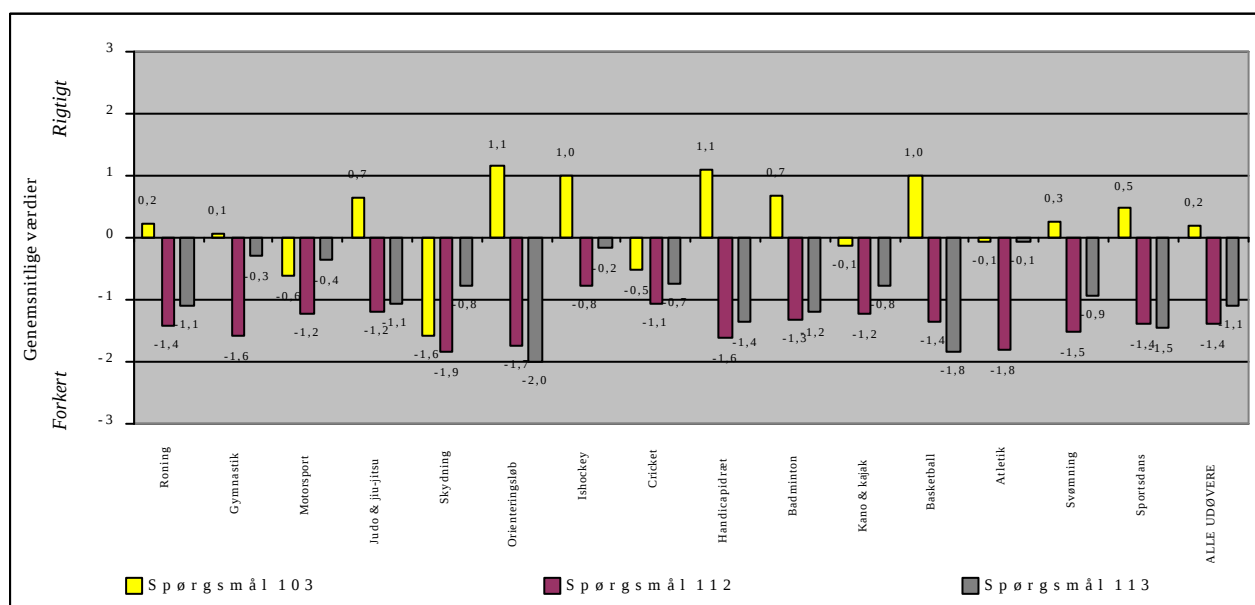
På trods af, at 55,3% af alle udøvere svarer bekræftende på spørgsmålet om deres uddannelse er blevet, eller vil blive, ringere er der kun 16,6%, som i varierende grad frygter for fremtiden når de holder op med at dyrke idrætten. Disse resultater kan tolkes på mange måder. Det synes dog ikke at være tilfældet, at det at have en god uddannelse er en forudsætning for, at man *ikke* frygter fremtiden. Det *kan* i hvert fald konstateres, at en god uddannelse ikke ser ud til at være det vigtigste for udøvere i forhold til fremtiden. Dette står i et godt forhold til udøvernes svar på det tredje spørgsmål. 62,7% svarer i varierende grad benægtende til, at de negative sider ved eliteidrætsudøvelse ofte overstiger de positive sider, hvorimod kun 21,5% svarer bekræftende. At dyrke eliteidræt repræsenterer således for et stort flertal af udøvere en væsentlig værdi i sig selv, og denne værdi kompenserer tilsyneladende - for en del udøvers vedkommende - for den ulempe, at uddannelsen bliver ringere end den ellers ville være blevet. Dette umiddelbare resultat lægger op til eftertanke, og yderligere mere dybdegående undersøgelser.

Kigger man på, hvordan de enkelte udøvere har besvaret de tre spørgsmål bliver mange af de ovenstående konklusioner også bekræftet. Der er eksempelvis ingen sammenhæng mellem, hvordan udøvere har svaret på spørgsmålet om, hvorvidt uddannelsen forringes, og på spørgsmålet om de negative sider overstiger de positive sider. Med andre ord er der ikke en større andel af de udøvere som føler, at deres uddannelse er eller bliver ringere, som også mener at de negative sider overstiger de positive i forhold til de udøvere, som ikke føler at deres uddannelse er blevet ringere. Derimod er der en minimal sammenhæng mellem spørgsmålet om ringere uddannelse, og om udøveren frygter fremtiden. Sidst men ikke mindst er der en noget

mere markant sammenhæng mellem om udøverne frygter fremtiden, og om de føler at negative sider overstiger de positive.

Der er praktisk taget ingen forskelle mellem de faste parametergrupper (samt parameteren AMBITIONER), og hvorledes udøverne inden for disse svarer på de tre spørgsmål. Således er der eksempelvis ikke flere kvinder end mænd, der er negativt indstillede. Eneste undtagelse er for parameteren BESKÆFTIGELSE i forhold til spørgsmålet om udøveren frygter fremtiden. Her kan anes en minimal tendens til, at der er flere Lønmodtagere, der har svaret i de to ekstremer ("Meget forkert" & "Meget rigtigt"), hvorimod flere af udøverne Under uddannelse grupperer sig omkring de mindre ekstreme svarmuligheder (se Bilag til spørgsmål 112). Forskellene er ikke markante, og formodes derfor begrundet i forskelle mellem idrætsgrene (se Figur 12-11).

Ishockeyspillerne ligger væsentligt over gennemsnittet for begge spørgsmålene 112 & 113 således, at de generelt er mere negativt indstillet overfor fremtidsudsigterne og i mindre grad synes, at der er flere positive end negative sider. Dette er bemærkelsesværdigt, eftersom de samtidig er relativt bedst stillet mht. idrætsudøvelsens økonomiske konsekvenser. Desuden har en større andel af udøvere fra Gymnastik, Motorsport og Atletik angivet, at de negative sider overstiger de positive i sammenligning med gennemsnittet for alle udøvere.

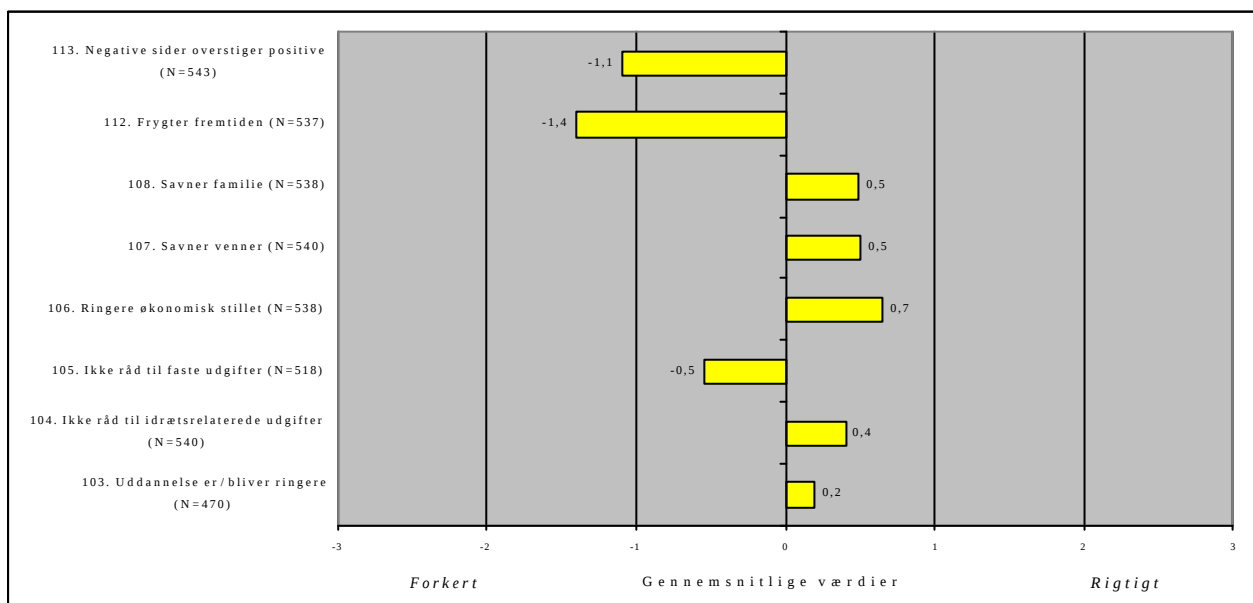
Figur 12-11 Fremtidige/generelle konsekvenser, fordelt efter idrætsgrene

Det er i denne sammenhæng interessant at inddrage svarfordelingen på spørgsmål 109. Her blev udøverne bedt om at vurdere, om deres idrætskarriere er blevet forringet som følge af nødvendigheden af at have et job eller en tage en uddannelse ved siden af. Dette kan sammenholdes med spørgsmål 103, der går ind på, hvorvidt idrætskarrieren skader det civile liv

(uddannelse). Spørgsmålet behandles udførligt i Kapitel 12; men i denne sammenhæng er det interessant at konstatere, at der er en sammenhæng i udøvernes svar på de to spørgsmål. For begge spørgsmål gælder, at et flertal svarer bekræftende til begge spørgsmål; men samtidig kan det konstateres, at har udøveren svaret meget bekræftende på det ene spørgsmål har udøveren også gjort det på det andet. Således har 76,9% af alle dem, som i varierende grad har bekræftet spørgsmål 103, også bekræftet spørgsmål 109. Det kunne tyde på, at udøverne prioriterer både civil karriere og idrætskarriere; men at det er svært at få det til at hænge sammen. På den anden side må der også tages højde for udøvernes svar på de to andre spørgsmål om fremtidige/generelle konsekvenser, da mange samtidig ikke frygter for deres fremtidsudsigter, ligesom de heller ikke mener, at der er flere negative sider bundet til en idrætskarriere end positive.

12.4 AFRUNDING

Sammenholdes svarene på de otte spørgsmål fremkommer nogle interessante overordnede sammenhænge, som bekræfter nogle af de ovenstående resultater. I Figur 12-12 er den gennemsnitlige værdi for alle udøvers svar på de otte spørgsmål indsat.

Figur 12-12 Gennemsnitlige svarfordelinger for de otte socioøkonomiske spørgsmål

Det fremgår tydeligt af Figur 12-12, at udøverne oplever en del negative sociale og økonomiske konsekvenser af dyrkelsen af eliteidræt. Alligevel får det ikke udøverne til at frygte fremtiden eller til at synes, at det ikke er værd at dyrke idræt. Tværtimod. Dette tyder på, at der ifølge udøverne er nogle barrierer, som skal overvindes for, at de kan forfølge deres sportslige mål. Nogle af spørgsmålene har desuden vist sig at hænge sammen, forstået således, at oplever udøveren problemer i forhold til et område så er sandsynligheden for, at han/hun også gør det

på et andet område temmelig stor. Sådanne sammenhænge er mest tydelige mellem de tre økonomiske spørgsmål indbyrdes og mellem de to sociale spørgsmål indbyrdes. Imidlertid viser der sig også interessante forskelle mellem svarfordelinger, hvis man kigger på de enkelte idrætsgrene. I "Bilag til spørgsmål 103-108 & 112-113 fordelt efter parametre" er besvarelsene for de otte spørgsmål gengivet i samme figur for alle parametre (incl. IDRÆTSGRENE) for de 15 idrætsgrene (gennemsnit) på en tilsvarende måde som i Figur 12-12. Læses disse sammen med de gennemsnitlige værdier for alle kan man se, at visse idrætsgrene afviger fra billedet for alle idrætsudøvere under ét, mens det også fremgår, at forskellene mellem de enkelte parametergrupper generelt er små, bortset for parameteren SOCIOØKONOMI, der jo er skabt på baggrund af svarene i de otte spørgsmål. De signifikante forskelle, som dog eksisterer er blevet diskuteret i de tidligere afsnit i dette kapitel, og fremgår endvidere af signifikanstabellerne i bilagene til de enkelte spørgsmål. Der opfordres til selvstudie af bilagene, hvis man er særligt interesseret i denne del af subelitens vilkår. Her skal blot noteres, at især Ishockey skiller sig ud ved, at de ikke oplever de økonomiske konsekvenser som værende ret store. Dette til trods for, at de er væsentligt mindre positive i forhold til fremtiden og væsentlig mindre enige i, at der er flere positive end negative sider ved eliteidrætsudøvelse.

13. ELITEIDRÆT OG DET CIVILE LIV

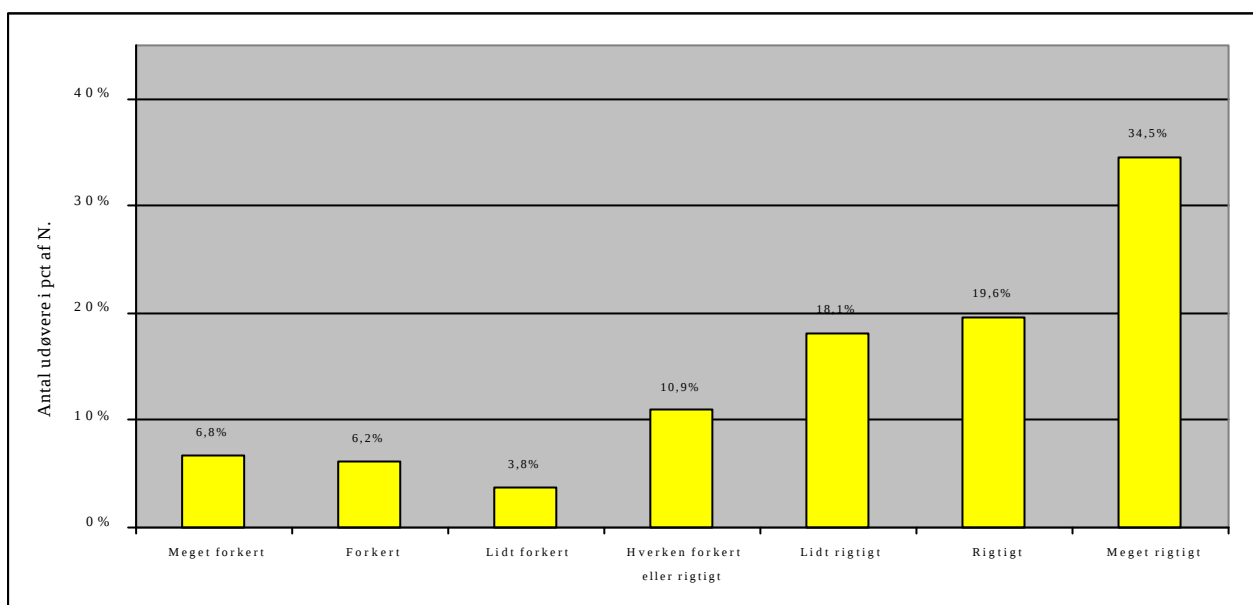
Spørgsmål 109 - 111 kan betragtes som generelle spørgsmål, der spørger til forholdet mellem den eliteidrætsmæssige karriere og det civile livsforløb. Udover at belyse de holdninger subelitens udøvere har til forholdet mellem disse to "livssfærer", sigter spørgsmålene ligeledes på at afdække udøvernes holdninger til, hvorledes støtten til eliteidræt mest optimalt bør tilrettelægges i forhold til det civile livsforløb. Som beskrevet i Bilag: appendiks: Spørgeskemaet til denne undersøgelse (nye og/eller anderledes spørgsmål i forhold til 1995-undersøgelsen), blev spørgsmålene indsat grundet interessante udsagn fra trænere/sportschefer under undersøgelsens første fase. Herunder blev der agiteret for, at den nuværende støtteform ikke i alle tilfælde er ønskelig, idet den ikke begunstiger såvel subeliten som supereliten indenfor de mest professionaliserede idrætter (som eksempelvis fodbold). Ydermere kom det frem, at det måske var værd at overveje, at tilrettelægge støtten til eliteidræt på en måde, der gjorde at man som eliteudøver kunne koncentrere sig udelukkende om idrætskarrieren mens den stod på. Efter endt elitekarriere kunne der så ydes støtte til job/uddannelse.

Undersøgelsesgruppen fandt det på denne baggrund interessant at undersøge i hvilken udstrækning udøverne har samme holdninger. Synes subelitens udøvere eksempelvis, at den nuværende støtteform - hvor målet er at muliggøre job og/eller uddannelse sideløbende med idrætskarrieren - er ønskelig? Eller bør der gås nye veje for at stimulere udøverne til stadig bedre resultater idrætsligt såvel som civilt?

13.1 JOB/UDDANNELSE OG ELITEIDRÆT

Spørgsmål 109 lyder: "Mine muligheder for en succesrig eliteidrætskarriere forringes af, at jeg er nødt til at have et job og/eller en uddannelse sideløbende med eliteidrætskarrieren!". Figur 13-1 viser svarfordelingen på dette spørgsmål.

Tendensen synes klar: langt størstedelen af udøverne svarer i retningen af den negative pol og mener altså, at deres job/uddannelse står i vejen for en succesrig eliteidrætskarriere. Hele 72,3% af udøverne svarer herunder i de tre højeste svarkategorier (enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt"). Og hele 54,2% svarer i de to mest bekræftende kategorier, mens kun 16,8% svarer i tre mest afkræftende ditto (enten "Lidt forkert", "Forkert" eller "Meget forkert"). På de gennemgående parametre er der beregnet signifikante forskelle i forhold til flere grupper af udøvere. Disse behandles i det følgende (se desuden Bilag til spørgsmål 109).

109. Mine muligheder for en succesrig eliteidrætskarriere forringes af, at jeg er nødt til at have et job og/eller en uddannelse sideløbende med eliteidrætskarrieren! (N=530).

Figur 13-1 Elitekarriere forringes af job/uddannelse

Det Socioøkonomiske B-hold finder i markant højere grad end det Socioøkonomiske A-hold, at job/uddannelse står i vejen for deres muligheder for at få en succesrig eliteidrætskarriere. Gruppen af 16-20 årige skiller sig også signifikant ud under parameteren ALDER. For denne gruppe forholder det sig blot lige omvendt med tilslutning til spørgsmålets udsagn. Denne gruppe af udøvere svarer således mere afkræftende på spørgsmålet, og de anser i (signifikant) mindre grad end de andre aldersgrupper job/uddannelse som værende en hindring for eliteidrætskarrieren. Det bør dog bemærkes, at der inden for denne aldersgruppe stadig er ret stort flertal (59,3%), der svarer bekræftende på spørgsmålet i de tre højeste svarkategorier. Nedenstående Tabel 13-1 viser svarfordelingen på spørgsmål 109 for de tre aldersgrupper.

	Meget forkert	Forkert	Lidt forkert	Hverken / eller	Lidt rigtigt	Rigtigt	Meget rigtigt	N
16-20 årige	10,5%	9,3%	5,2%	15,7%	18,6%	20,3%	20,3%	172
21-24 årige	4,7%	4,1%	3,6%	7,7%	15,4%	23,1%	41,4%	169
25-58 årige	5,3%	5,3%	2,6%	9,5%	20,1%	15,9%	41,3%	189

Tabel 13-1 Elitekarriere forringes af job/uddannelse, fordelt efter ALDER

Som det kan ses af tabellen skyldes forskellen i høj grad den mere jævne spredning som de 16-20 årige har på spørgsmålet i forhold til de to ældre aldersgrupper. Læg især mærke til de yderste svarkategorier. Under "Meget rigtigt" ligger de 16-20 årige eksempelvis over 20 procentpoint under de to andre aldersgrupper.

Den yngste aldersgruppe indeholder det største antal udøvere under uddannelse, og dette er givet vis forklaringen på, at gruppen Under uddannelse også skiller sig signifikant ud på parameteren BESKÆFTIGELSE. Som det er tilfældet med de yngste udøvere svarer udøvere

Under uddannelse i højere grad benægtende på spørgsmålet om end forskellen ikke kan sige at være markant stor. Således svarer 67,6% af udøverne Under uddannelse i de tre højeste svarkategorier overfor 80,6% af de udøvere, der er lønmodtagere. Den signifikante forskel skyldes primært, at der er en langt større andel af Lønmodtagerne (48,7%), der har afkrydset den sidste svarkategori ("Meget rigtigt"), end det er tilfældet blandt udøverne Under uddannelse (25,9%).

Forskelle mellem idrætsgrene fremgår af Bilag til spørgsmål 110. For alle idrætsgrene ligger middelværdien i den bekræftende ende af svarmulighederne. Der er ikke de helt store forskelle mellem idrætsgrene i besvarelserne af dette spørgsmål. Højest ligger Sportsdans, Orienteringsløb og Svømning. Mindst bekræftende svarer udøvere indenfor Gymnastik, Handicapidræt og Cricket. Desuden er der interessante sammenhænge mellem dette spørgsmål og spørgsmål 103. Disse er behandlet i Afsnit 12.3.

13.2 STØTTE TIL ELITEIDRÆT OG JOB/uddannelse

Spørgsmål 109 kan sammenholdes med spørgsmål 110 hhv. 111, som søger at afdække udøvernes holdninger til to forskellige elitestøttemodeller. Det ene spørgsmål (spørgsmål 110³¹) spørger, hvorvidt det er bedst at have et job/uddannelse ved siden af eliteidrætskarrieren, og om det er en god ide, at støtten til eliteidrætten tilrettelægges med dette formål. Det andet spørgsmål spørger om det er bedst at koncentrere sig hundrede procent om eliteidrætskarrieren, og så støtte mulighederne for job/uddannelse efter idrætskarrieren (spørgsmål 111³²).

Umiddelbart kunne man mene, at når udøverne under spørgsmål 109 generelt set erklærer sig enige (i at mulighederne for succesrig idrætskarriere forringes når man skal have et job/tage en uddannelse ved siden af eliteidrætskarrieren), så skulle de også erklære sig enige i påstanden om, at det ville være godt, hvis man kunne tilrettelægge støtten således, at man som udøver kunne koncentrere sig hundrede procent om eliteidrætskarrieren mens denne står på (dvs. positive besvarelser på spørgsmål 111). Intuitivt kunne man analogt hertil mene, at udøverne på baggrund af besvarelserne i spørgsmål 109 må erklære sig *uenige* i, at det er bedst hvis eliteidrætsudøvere har et job/tager en uddannelse ved siden af eliteidrætskarrieren (dvs. afkræftende svar på spørgsmål 110).

³¹ Spørgsmål 110 er formuleret således: "Det er bedst, at eliteidrætsudøvere har et job eller tager en uddannelse sideløbende med eliteidrætskarrieren, og det er en god ide, at støtten til eliteidræt tilrettelægges på en måde, der gør dette muligt!".

³² Spørgsmål 111 er formuleret således: "Det ville være godt at tilrettelægge støtten til eliteidræt på en måde, der ville gøre det muligt at koncentrere sig udelukkende om idrætskarrieren, og så støtte mulighederne for job og uddannelse efter idrætskarrieren!".

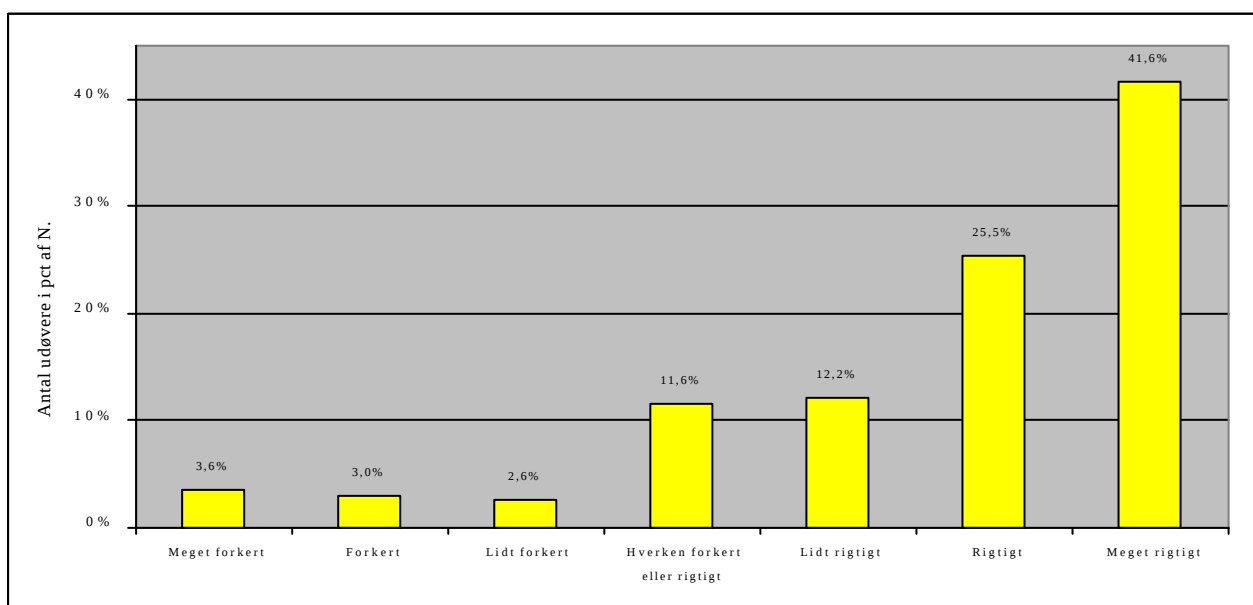
Ydermere kunne man ligeledes umiddelbart synes, at der måtte være modsatrettede besvarelser på spørgsmål 110 og 111 idet man ikke både kan tilslutte påstanden om, at det er bedst at udøvere har et job/tager en uddannelse ved siden af eliteidrætskarrieren (spørgsmål 110) samtidigt med, at man kan tilslutte sig påstanden om, at det vil være godt at tilrettelægge støtten på en måde, der gør at man kan udskyde job/uddannelse til efter idrætskarrieren, og så støtte i den forbindelse (spørgsmål 111) (og vice versa).

På den anden side kan man også antage, at udøvere - på trods af bekræftende svar på spørgsmål 109 - finder elementer fra begge de i spørgsmål 110 og 111 præsenterede støttemodeller som værende gode, hvorfor udøvere sagtens kan tænkes at svare konsistent på de tre spørgsmål set i relation til hinanden, selv om det umiddelbart ikke ser sådan ud når de afgivende svar studeres.

13.2.1 Idrætslige karrieremuligheder og den nuværende støttemodel

Resultaterne fra besvarelserne viser en - jf. de ovenstående betragtninger - umiddelbar inkonsistens, der må tolkes som udtryk for nogle lidt mere komplekse sammenhænge end de der ovenfor er blevet præsenteret som umiddelbart logiske.

Ovenfor så vi en meget høj grad af tilslutning til påstanden formuleret i spørgsmål 109. Nedenfor i Figur 13-2 er vist svarfordelingen for spørgsmål 110, og her kan ligeledes ses en meget høj grad af tilslutning blandt subelitens udøvere.

110. Det er bedst, at eliteidrætsudøvere har et job eller tager en uddannelse sideløbende med eliteidrætskarrieren, og det er en god ide, at støtten til eliteidræt tilrettelægges på en måde, der gør dette muligt! (N=534).

Figur 13-2 Job/uddannelse sideløbende med idrætskarriere

Hele 79,2% af udøverne krydser af i de tre højeste svarkategorier, mens kun 9,2% krydser af i de tre nederste svarkategorier. Konklusionen må for spørgsmål 110 derfor være, at den massive majoritet som udgangspunkt erklærer sig enige med den nuværende danske støttemodel, der har som grundlag at muliggøre en succesfuld eliteidrætskarriere sideløbende med job/uddannelse ud fra en antagelse om, at dette er den rette måde at realisere målsætningen om "at støtte eliteidræt på social og samfundsmæssig forsvarlig måde" (jf. lovgrundlaget for Team Danmark). Set i forhold til spørgsmål 109 er der imidlertid en klar divergens at spore.

Når en så stor del af udøverne erklærer sig enige i begge de to *umiddelbart* modstridende udsagn i henholdsvis spørgsmål 109 og 110 virker forholdet ambivalent; men måske alligevel reelt. Med andre ord: selvom job/uddannelse generelt set synes at være en kæp i hjulet på udøvernes eliteidrætskarriere, så er langt den største majoritet stadig enige i, at det er vigtigt at have en civil karriere (læs: at tage en uddannelse eller have et job) ved siden af eliteidrætten. Udøverne kan måske - jf. besvarelsene - siges at udtrykke en problemstilling, der i stigende grad presser sig på: den danske støttemodel er på den ene side ønskværdig; men den skaber på den anden side problemer/blokerer - i visse tilfælde i hvert fald - for opnåelse af de allerbedste sportslige resultater. Dette må tages ad notam som et særdeles interessant analyseresultat, og noget der lægger op til både dyberegående undersøgelser og politiske overvejelser!

Interessant er det ydermere, at kvinderne i signifikant højere grad end mændene erklærer sig enige i spørgsmål 110. Ikke mindst er det interessant når man ikke kunne konstatere forskelle på KØN under spørgsmål 109. Forskellen på den kønsmæssige parameter under spørgsmål 110 kan ses ud af nedenstående Tabel 13-2, hvor forskellen mellem mænd og kvinder især er markant i relation til andelen af besvarelser i den højeste svarkategori ("Meget rigtigt"). Der kan ikke konstateres forskelle på andre gennemgående parametre (se Bilag til spørgsmål 110).

	Meget forkert	Forkert	Lidt forkert	Hverken /eller	Lidt rigtigt	Rigtigt	Meget rigtigt	N
Kvinde	3,9%	2,8%	1,7%	11,0%	7,2%	23,2%	50,3%	181
Mand	3,4%	3,1%	3,1%	11,9%	14,7%	26,6%	37,1%	353

Tabel 13-2 Job/uddannelse sideløbende med idrætskarriere, fordelt efter KØN

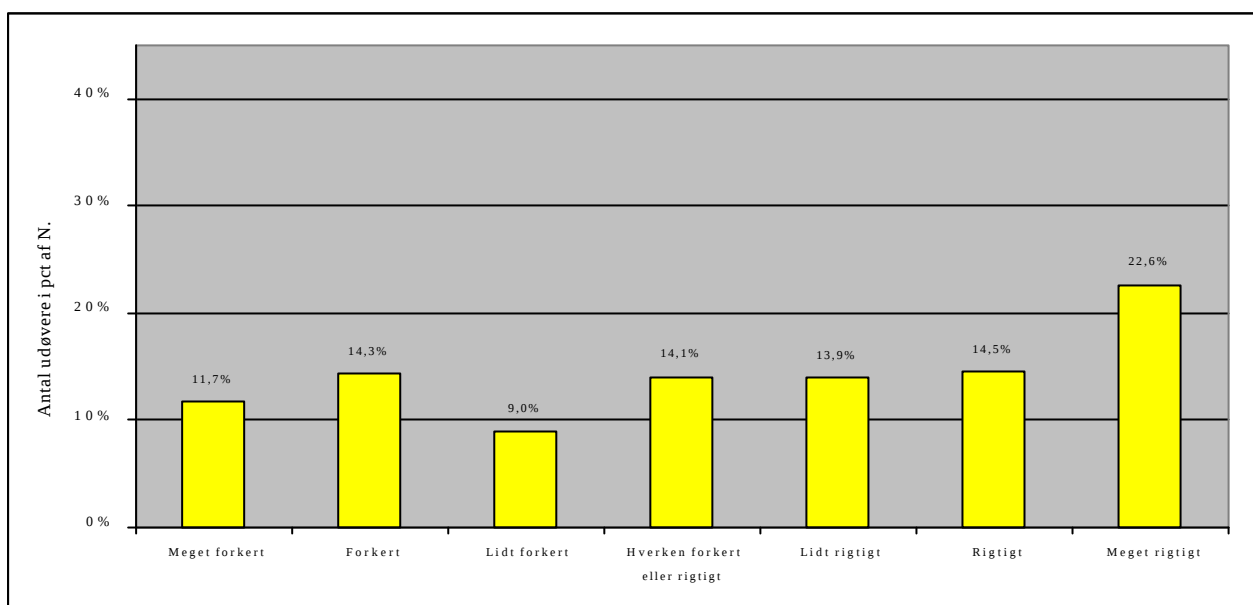
Forskelle og ligheder mellem idrætsgrene fremgår af Bilag til spørgsmål 110. For alle idrætsgrene er der tale om, at udøverne i gennemsnit - dog i varierende udstrækning - er enige i, at den nuværende støttemodel er god. Især kan der blandt idrætsgrenene Basketball, Roning, Kano & kajak samt Atletik konstateres en meget høj grad af opslutning til den nuværende støttemodel.

Læg især mærke til idrætsgrenene Sportsdans, Basketball, Gymnastik, Roning og Kano & kajak, der alle tager nogle relativt store spring i forhold til spørgsmål 109. Mest markant flytter Basketball og Sportsdans sig (hhv. 1,6 og 1,5) med Gymnastik og Roning lige i hælene (hhv. 1,4 og 1,3). Hvis man sammenholder spørgsmål 109 og 110, er det sportsdanserne, der svarer mest konsistent. Sportsdansere er således mest enige i, at mulighederne for en succesrig tilværelse forringes af job/uddannelse samtidig med, at de er mest uenige i, at det er bedst at have job/uddannelse sideløbende med idrætskarrieren. En tilsvarende - dog omvendt - konsistens i besvarelsene kan konstateres blandt gymnasterne. Udøvere indenfor denne idrætsgren mener på den ene side ikke, at deres idrætskarriere forringes som følge af den civile karriere; men mener på den anden side, at man bør tilstræbe at tilrettelægge støtte til eliteidrætsudøvere på en måde, så disse kan tage de nødvendige hensyn til såvel den civile- som idrætsmæssige karriere.

Roernes og basketballspillernes besvarelser er det lidt vanskeligere at tolke. De synes i en vis udstrækning at være enige i spørgsmål 109, mens de i højere grad erklærer sig enige i spørgsmål 110. Hvad der er begrundelsen for denne tilsyneladende inkonsistens er det ikke ud fra denne undersøgelse muligt at sige noget om. Der er måske tale om, at ovennævnte mere komplekse sammenhæng gælder (for roerne og basketballspillerne), dvs. at de finder, at deres idrætskarriere forringes af job/uddannelse (og måske også omvendt); men at de samtidig er også særdeles målrettet uddannelses- og karrieremæssigt, hvorfor de finder det ønskværdigt at støtte eliteidræt sideløbende med job/uddannelse.

13.2.2 Idrætslige karrieremuligheder og alternativ støttemodel

Generelt synes der at være umiddelbar logisk sammenhæng mellem besvarelsene på spørgsmål 109 og 111. Som man kan se af Figur 13-3, der viser svarfordelingen for spørgsmål 111, svarer 50,9% enten "Lidt rigtigt", "Rigtigt" eller "Meget rigtigt" til spørgsmålet om, hvorvidt det ville være godt, om støtten til eliteidræt kunne tilrettelægges på en sådan måde, at det ville være muligt at koncentrere sig udelukkende om idrætskarrieren, og så efter idrætskarrierens ophør få støtte til job og uddannelse. I den modsatte ende af svarskalaen har 35% af udøverne placeret sig. Selvom svarfordelingen ikke er helt den samme som ved spørgsmål 109, og selv om man ikke heraf umiddelbart kan sige noget om konsistensen af de individuelle besvarelser, er der altså et flertal af udøverne, som besvarer spørgsmål 109 på en måde, der er konsistent med svarfordelingen på spørgsmål 111. Der er m.a.o. et flertal af udøverne, der både erklærer sig enige i, at den civile karriere kan virke hindrende på en succesfuld eliteidrætskarriere samtidigt med, at de erklærer sig enige i, at det vil være godt at tilrettelægge støtten så udøverne kan koncentrere sig udelukkende om eliteidrætskarrieren mens *den* står på.

111. Det ville være godt at tilrettelægge støtten til eliteidræt på en måde, der ville gøre det muligt at koncentrere sig udelukkende om idrætskarrieren, og så støtte mulighederne for job og uddannelse efter idrætskarrieren! (N=532).

Figur 13-3 Job/uddannelse efter idrætskarriere

Der kan kun konstateres forskelle på en enkelt af de gennemgående parametre i besvarelsene af spørgsmål 111. Således kan der på parameteren BESKÆFTIGELSE konstateres, at udøvere under uddannelse svarer signifikant mere afkræftende på, at det vil være godt at tilrettelægge støtten på en måde, der gør det muligt udelukkende at koncentrere sig om eliteidrætten nu, og så give støtte til job/uddannelse efter eliteidrætskarrieren. Svarfordelingen for de to parametergrupper på spørgsmål 111 er gengivet i Tabel 13-3.

	Meget forkert	Forkert	Lidt forkert	Hverken / eller	Lidt rigtigt	Rigtigt	Meget rigtigt	N
Under uddannelse	11,7%	17,4%	10,7%	17,4%	14,6%	11,4%	16,7%	281
Lønmodtager	10,6%	8,5%	7,4%	12,7%	13,8%	19,0%	28,0%	189

Tabel 13-3 Job/uddannelse efter idrætskarriere, fordelt efter BESKÆFTIGELSE

Det er i sig selv ikke overraskende, at udøvere Under uddannelse svarer mest afkræftende på spørgsmål 111. Er man under uddannelse er det sandsynligt, at man netop tillægger uddannelse - som en sikring af det fremtidige civile liv - stor betydning, hvorfor den nuværende danske støttemodel synes OK. Derimod er det interessant, at der ikke - jf. ovenfor - kan konstateres en tilsvarende forskel (med modsat fortegn) på samme parameter under spørgsmål 110; men dette forhold bidrager til at underbygge tesen om en kompleks meningssammensætning blandt de adspurgte udøvere vedrørende de i spørgsmål 110 hhv. 111 to præsenterede støtteformer.

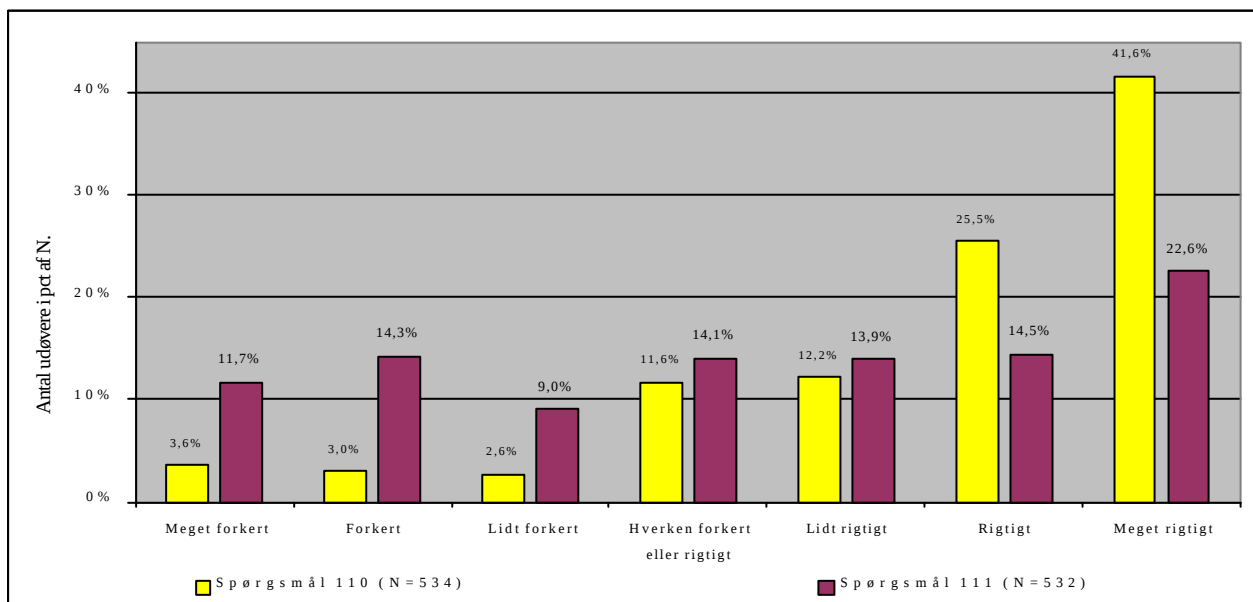
Forskelle og ligheder mellem idrætsgrene fremgår af Bilag til spørgsmål 111, og tydeligst markerer sig idrætsgrenene Ishockey, Sportsdans og Judo & jiu-jitsu. Udøvere indenfor disse

idrætsgrene erklærer sig relativt enige i spørgsmålet om relevansen af en alternativ støttemodel. Udøvere indenfor Roning, Kano & kajak, Svømning samt Orienteringsløb er relativt uenige.

Set i forhold til spørgsmål 109 er der sket nogle enkelte forskydninger. Særligt skiller sig ud Roning, Orienteringsløb, Kano & kajak og Svømning, der egentlig ligger ret højt i enighed på spørgsmål 109; men så falder ned under "nulpunktet" på spørgsmål 111. Disse udøvere er således på den ene side ret enige i, at mulighederne for en succesrig idrætskarriere forringes når, der skal passes et job/tages en uddannelse ved siden af, mens de på den anden side - til en vis grad i hvert fald - er uenige i, at ændre den aktuelle danske støtteform til en model, der ville være identisk med den, der udtrykkes i spørgsmål 111.

13.2.3 Nuværende støttemodel eller alternativ ditto?

Som ovenfor beskrevet ville det være mest umiddelbart logisk, hvis der blev svaret modsatrettet på spørgsmål 110 og 111. Der er da også en tendens til en sådan umiddelbar konsistens, dvs. at udøverne inden for de idrætsgrene, der ser størst problemer med at kombinere eliteidræt og job/uddannelse, også er dem der er mest positive overfor en støttemodel, der ville gøre det muligt at koncentrere sig helt om idrætten, og efter idrætskarrierens afslutning støtte til job/uddannelse.

Figur 13-4 Job/uddannelse sideløbende med idrætskarriere versus job/uddannelse efter idrætskarriere

Konsistensen er dog ikke helt entydig når svarene betragtes samlet. Som det ses i Figur 13-4, hvor svarfordelinger over spørgsmål 110 hhv. 111 er vist for alle udøvere, svares der tendentielt mest i de tre højeste svarkategorier ("Lidt rigtigt", "Rigtigt" og "Meget rigtigt") i spørgsmål 110 mens der - ligeledes tendentielt - svares mod samme pol i spørgsmål 111.

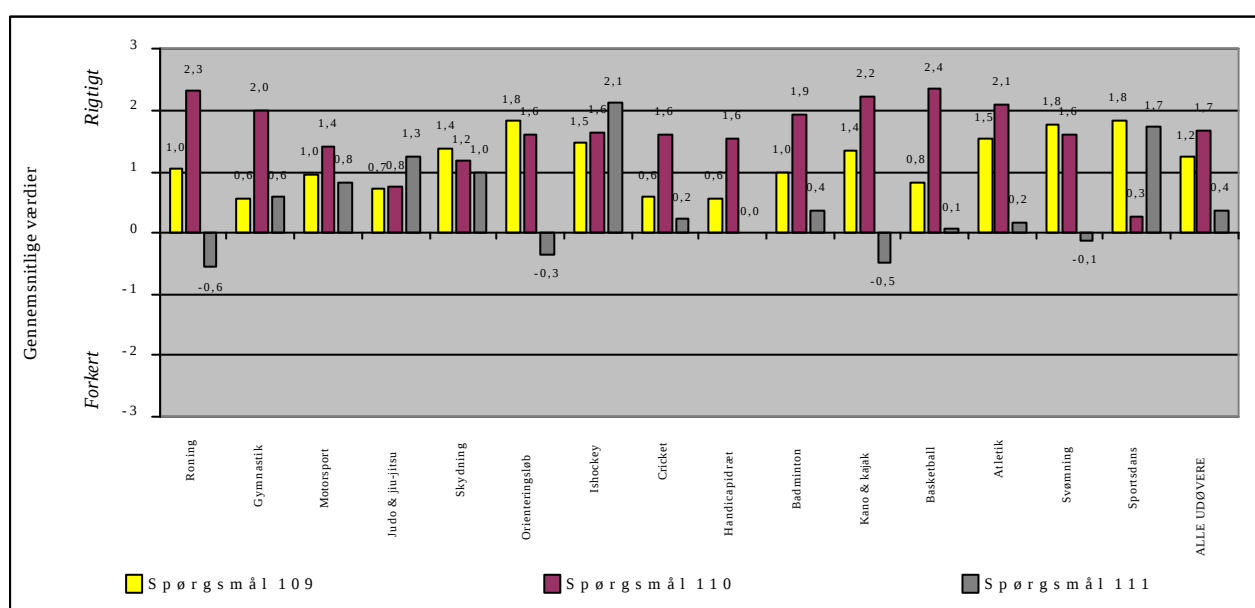
Selvom der således kan konstateres en tendens til, at udøverne samlet set erklærer sig mest enige i, at den danske eliteidrætsmæssige støttemodel er ønskværdig må det på trods heraf noteres, at der er en meget stor del af udøverne, som også ser positive potentialer i den alternative støttemodel, der kommer til udtryk i spørgsmål 111 (hele 50,9% af udøverne placerer sig i de tre højeste svarkategorier på spørgsmål 111).

Det er vanskeligt med sikkerhed at slå fast, hvilke bevæggrunde udøverne har for at svare på den måde resultaterne viser; men måske er tallene fra spørgsmål 110 og 111 udtryk for den spænding og kompleksitet, der også er beskrevet ovenfor: på den ene side er det for udøverne - set over et helt livsforløb - vigtigt at sikre sig i civilt øjemed; men når der på den anden side sideløbende med idrætskarrieren også skal lægges energi i job/uddannelse, kan det for mange idrætsudøvere gå ud over de sportslige resultater (men analogt hertil så sandelig også de job/uddannelsesmæssige resultater når der skal lægges stor energi i idrætskarrieren). Prioriteringen mellem den idrætslige og civile karriere kan således være særdeles svær at balancere, og måske ser mange udøvere potentialer i begge de i spørgeskemaet præsenterede støttemodeller? Dette er i hvert fald en meget nærliggende tolkning af datamaterialet.

Sammenhængsanalyser har påvist, at der er en væsentlig sammenhæng mellem udøvernes svar på spørgsmål 110 og spørgsmål 111. Sammenhængen eksisterer på flere niveauer. Et stort mindretal har svaret som man intuitivt kunne forvente. Samtidig er der også mange, som har svaret modsat af hvad man kunne forvente. Samlet betyder det, at der er en tendens til, at svarer man i ekstremerne på det ene spørgsmål gør man det også på det andet spørgsmål. De resterende udøvere ligger ofte i mellemgruppen på begge spørgsmål, og er således udøvere der er kendetegnet ved at være indifferente i forhold til begge støttemodeller. Nogle eksempler kan understrege disse pointer. 23,2% af de 220 udøvere, som har svaret "Meget rigtigt" på spørgsmål 110, har svaret "Meget forkert" på spørgsmål 111. Samtidig har 20% af disse 220 udøvere svaret "Meget rigtigt" på spørgsmål 111. Midterplaceringerne ("Forkert" til "Rigtigt") er mere "udjævnede". Ligeledes er der 23,7% af de 59 udøvere, som har svaret "Hverken forkert eller rigtigt" til spørgsmål 110, der har svaret det samme til spørgsmål 111. Af disse 59 udøvere har

ingen svaret i ekstremitet "Meget forkert" mens 30,5% har svaret "Meget rigtig". Det sidste tal, kan man umiddelbart forledes til at tro modsiger det ovennævnte. Men i denne sammenhæng er det væsentligt at huske på, at det trods alt er et flertal af udøvere, som har svaret positivt på begge spørgsmål. En udøver havde i marginen til spørgeskemaet i øvrigt tilføjet, at vedkommende synes at begge modeller kunne være lige gode, og det skulle bero på en konkret vurdering af den enkelte for at finde ud af, hvad der var det bedste for vedkommende. Denne udøver er således et glimrende eksempel på en type svarmønster. Mens andre ville være for andre typer svarmønstre. Konklusionen er derfor nærliggende. Komplexiteten i udøvernes svarmønstre reproducerer den kompleksitet, der er mellem de to støttemodeller. Udøvernes svar kan med andre ord tolkes som om, at der både er positive "forsider" og negative bagsider ved begge modeller.

Af Figur 13-5 fremgår forskellene mellem de enkelte idrætsgrenes besvarelser angivet gennem middelværdierne for besvarelserne af de enkelte spørgsmål.

Figur 13-5 Gennemsnitlige værdier for tre udvalgte spørgsmål, fordelt efter idrætsgrene

I forhold til spørgsmål 110 og 111 kan der konstateres mest umiddelbar konsistens i besvarelserne blandt idrætsgrene Roning, Orienteringsløb, Kano og kajak, Basketball samt Svømning. Mest umiddelbart modsætningsfuldt svarer udøvere indenfor Motorsport, Judo & jiu-jitsu, og Skydning. Figuren bekræfter i øvrigt tidligere nævnte resultater om kompleksiteten imellem de to spørgsmål. Nogle grupper svarer konsistent modsatrettet på spørgsmål 110 og 111, dvs. at svares der mod polen "Meget rigtig" på det ene spørgsmål, svares der i de fleste tilfælde (i varierende grad dog) i retning mod den modsatte pol på det andet spørgsmål. Dog må det som ovenfor beskrevet holdes for øje, at det nok generelt set kun kan siges at være en tendens med en række

forbehold og usikkerheder (se ligeledes ovenfor), der peger i retning af et komplekst billede med flere resultatmæssige tolkningsmuligheder.

14. BEHOV FOR FORBEDRINGER

Udøverne har gennem svar på 21 spørgsmål vurderet behovet for forbedringer på en række udvalgte områder. Disse spørgsmål følger i store træk op på undersøgelsens øvrige temaer, og er, som det fremgår, også blevet diskuteret i relevante forbindelser i andre kapitler. Dette afsnits formål er primært at sammenligne de enkelte behov for forbedringer, med det formål at identificere områder med særligt tungtvejende behov, og på den måde sætte disse i perspektiv. Forholdet indenfor og mellem enkelte idrætsgrene vil af pladshensyn blive kommenteret i begrænset omfang. Det skal i denne forbindelse nævnes, at der i bilagsbindet, udover de "normale" fordelingsfigurer og tabeller for disse spørgsmål, desuden forefindes figurer, der i forhold til de enkelte idrætsgrene går på tværs af alle forbedringsspørgsmål. Således skulle det være muligt, for den specielt interesserede, at udlede specifikke idrætsgrenes behov for forbedringer (se Bilag til spørgsmål 68-88 fordelt efter idrætsgrene).

I forhold til de 21 kategorier skulle udøverne på en skala fra 0 til 5, hvor 0 står for "Forbedring ikke nødvendig", og 5 for "Forbedring meget nødvendig" angive, hvor stort behovet for forbedringer er efter deres opfattelse. Spørgsmålene er for overblikkets skyld alle gengivet nedenfor. Alle spørgsmål starter med formuleringen: "I hvor høj grad har du brug for forbedring af dine trænings- og konkurrencebetingelser med hensyn til...", og slutter hhv. med:

Spørgsmål 68: "...idrætsfaciliteternes standard?".

Spm. 69: "...adgangen til træningsfaciliteter (tid og tidspunkter)?".

Spm. 70: "...muligheder for at deltage i konkurrencer?".

Spm. 71: "...forberedelsesmuligheder umiddelbart inden vigtige konkurrencer?".

Spm. 72: "...klubtræners idrætsmæssige kompetence?".

Spm. 73: "...lands- eller centertræners idrætsmæssige kompetence?".

Spm. 74: "...uddannelses- og erhvervsvejledning?".

Spm. 75: "...støtte umiddelbart inden konkurrencer?".

Spm. 76: "...økonomisk støtte fra Team Danmark?".

Spm. 77: "...muligheder for at opnå international erfaring?".

Spm. 78: "...dopingkontrol?".

Spm. 79: "...skadesforebyggelse og skadesbehandling?".

Spm. 80: "...mulighederne for at kombinere eliteidræt med uddannelse?".

Spm. 81: "...mulighederne for at kombinere eliteidræt med erhvervsarbejde?".

Spm. 82: "...mulighederne for at kombinere eliteidræt med familieliv?".

Spm. 83: "...mulighederne for supplerende træning, fx styrketræning?"

Spm. 84: "...mulighederne for at komme i træningslejr?"

Spm. 85: "...nuværende idrætsmateriel og andet nødvendigt udstyr?"

Spm. 86: "...økonomisk tilskud til faste udgifter som husleje og børnepasning?"

Spm. 87: "...mulighederne for at få idrætspsykologisk bistand?"

Spm. 88: "...forbundets elitearbejde?"

14.1 FORBEDRINGER OG METODISKE SPIDSFINDIGHEDER

Da alle forbedringsspørgsmål er stillet på samme måde, må det formodes, at udøverne i deres besvarelse har vurderet de forskellige spørgsmål i forhold til hinanden. Er denne antagelse korrekt skulle det således være muligt at sammenligne på tværs af spørgsmålene. Imidlertid kan det ikke vides, om udøverne har anlagt samme kriterier i vægtningen af forskellen, og derfor er de aggregerede tal til en vis grad problematiske. Dette forbehold må læseren have in mente ved læsning af dette kapitel.

Det skal bemærkes, at alle udøvere, der har afkrydset en af de seks mulige svarkategorier er medtaget i analysen. Der er altså ikke i alle tilfælde taget hensyn til relevansen af de afgivne svar. Eksempelvis er der således nogle udøvere, der er i erhvervsarbejde, og som har besvaret spørgsmålet om forbedring i forhold til kombination med uddannelse³³. Dette kan medføre en vis usikkerhed ved fortolkningen af analyseresultaterne. I det omfang, hvor det synes relevant er de irrelevante svar derfor blevet siet fra i gennemgangen af enkelte spørgsmål, men de er medtaget i den mere generelle omtale af svarfordelingen på alle 21 spørgsmål under ét.

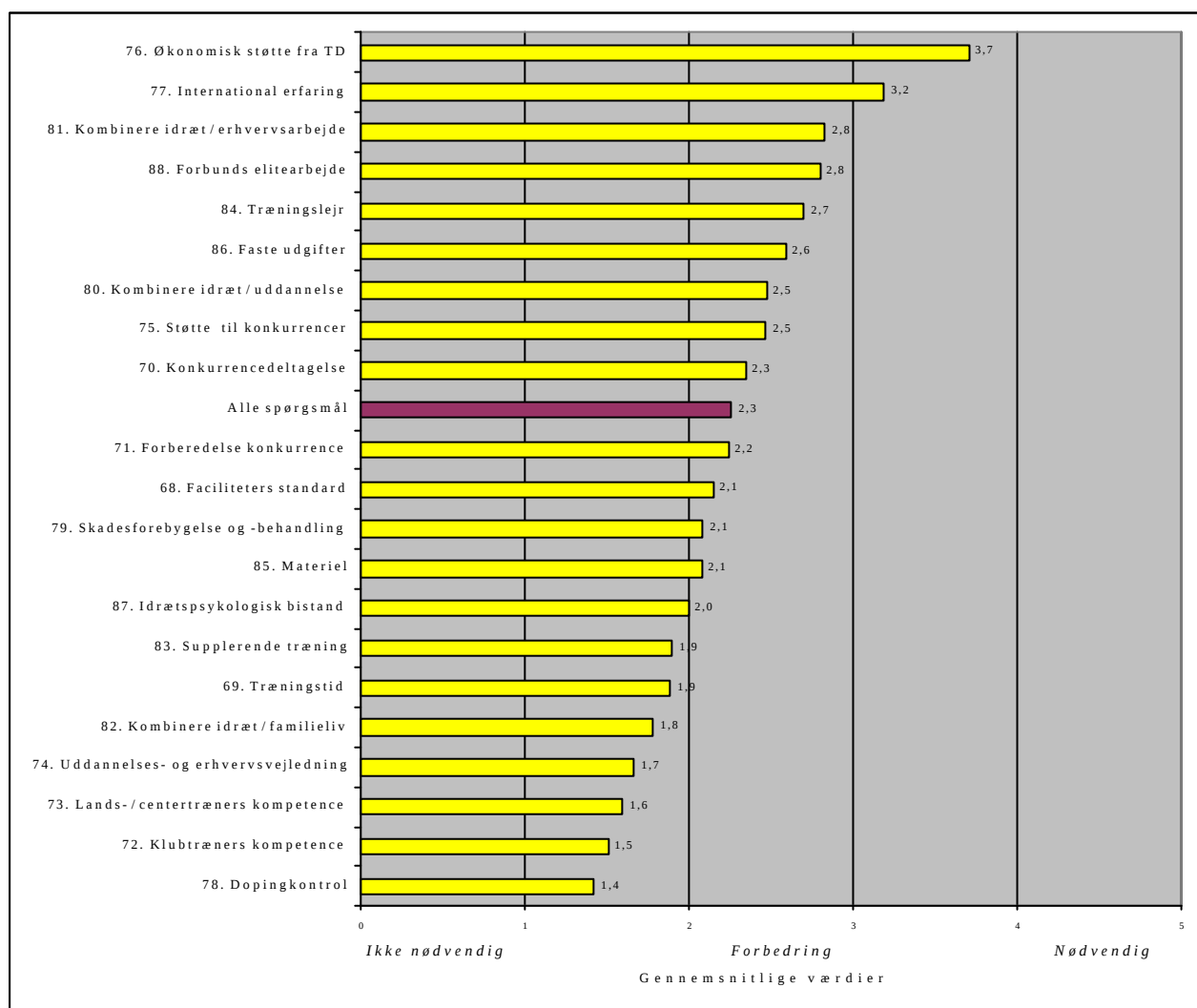
Dette skulle endvidere gøre den valgte fremstilling mere overskuelig, og muliggør, at der kan sammenlignes på tværs af spørgsmålene. Såfremt svarene skal bruges til at vurdere, hvor tungtvejende behovet for ændringer er for gruppen som helhed, må alle svar således medtages, også svarene fra udøvere som spørgsmålet ikke er relevant for, og som måske af den grund ikke vurderer, at behovet for ændringer på det pågældende område er særlig stort. Et eksempel kan understrege dette. I forhold til spørgsmålet omkring kombination med familieliv kan der argumenteres for, at spørgsmålet kun er relevant for dem, som har børn og/eller er gift/samlevende. På den anden side kan de unge uden børn og ægtefælle sagtens også føle behov for forbedringer på dette område. Valget betyder dog formentlig, at nogle af de gennemsnitlige værdier vil have en større tendens til at trække mod de mindste værdier, idet de som har svaret

³³ Det formodes, at årsagen til at disse har svaret er, at de tænker tilbage på dengang de rent faktisk var i uddannelse.

på et spørgsmål, der måske er irrelevant for dem, har en tendens til at svare "0" ("Forbedring ikke nødvendig"). Denne antagelse er i øvrigt blevet bekræftet ved gennemgangen af svarene.

14.2 FORBEDRINGER GENERELT

I Figur 14-1 er middelværdierne for de 21 spørgsmål ordnet efter størrelse og optegnet i grafisk form³⁴. De enkelte spørgsmål er opregnet i forkortet form med spørgsmålets nummer foran. Gennemsnitsværdien for alle spørgsmål er indsat som reference (markeret med særlig stolpefarve).

Gennemsnitlige værdier, alle 21 forbedringsspørgsmål.

Figur 14-1 Forskellige behov for forbedringer

Generelt kan man konstatere, at behovet for forbedringer i forhold til de fleste af de opstillede spørgsmål ikke er markant stort. Dette forhold fremgår både af gennemsnitsværdierne (samlet set), og af histogramfordelingerne (se Bilag til spørgsmål 68-88). Kun for seks af svarkategorierne gælder det således, at gennemsnitsværdien er over 2,5, hvilket indbærer at svarene hælder mere

³⁴ I Bind III er svarfordelingerne for samtlige 21 spørgsmål gengivet. Her er der tale om mere omfattende figurer og tabeller, der kan nuancere gennemsnitsværdierne. Der opfordres til selvstudie af de relevante tabeller og figurer.

mod "Forbedring meget nødvendig" frem for "Forbedring ikke nødvendig". Samtidig er det interessant, at nogle områder ikke anses for særlig forbedringskrævende. Det skal i denne forbindelse pointeres, at i forhold til nogle spørgsmål, skiller specielle parametergrupper sig signifikant ud, enten ved, at der er meget brug for forbedring eller ved, at der ikke synes at være brug for forbedring. Dette vil også blive diskuteret i relevant omfang.

14.3 FORBEDRINGER I FORHOLD TEAM DANMARK OG SPECIALFORBUNDENES INDSATS

Nogle af de 21 spørgsmål omhandler primært forholdet til Team Danmark og specialforbundene. Det drejer sig om spørgsmålene om økonomisk støtte fra Team Danmark (spm. 76), dopingkontrol (spm. 78), idrætspsykologisk bistand (spm. 87) og forbundets elitearbejde generelt (spm. 88). Flere af de andre spørgsmål kunne også være blevet behandlet i dette delafsnit; men er placeret i de nedenstående delafsnit.

14.3.1 Økonomisk støtte fra Team Danmark

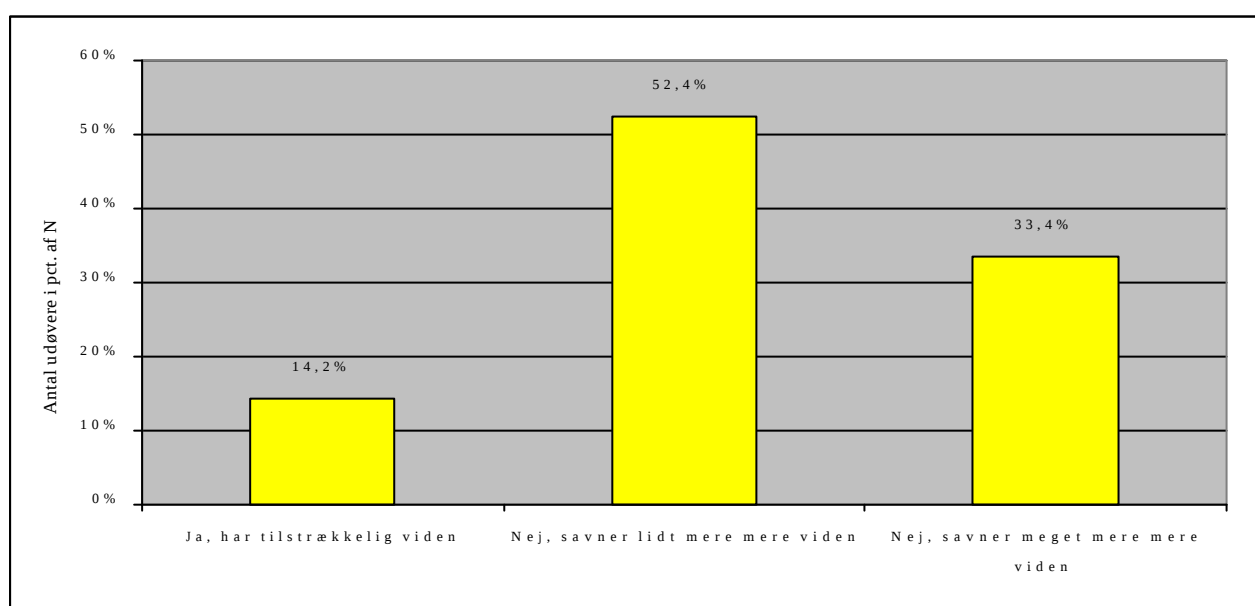
Det mest markante ønske om forbedring generelt set kan konstateres i forhold til økonomisk støtte fra Team Danmark (spørgsmål 76). Gennemsnitsværdien for alle udøvere er så høj som 3,7, og over 60% af alle, som har besvaret dette spørgsmål har da også sat kryds ud for de to højeste værdier (4+5), mens kun 8,1% af samtlige har afkrydset "0" eller "1". Der er tale om samme tendens for alle parametergrupper samt de forskellige idrætsgrene. Spørgsmålet er blevet udførligt behandlet i Kapitel 9 om betaling af idrætsrelaterede udgifter, og vil derfor ikke blive yderligere kommenteret her. Dog skal det tilføjes, at der er konstateret en signifikant forskel for parameteren SOCIOØKONOMI således, at A-holdet (gns. værdi 3,4) vurderer behovet for forbedring på dette område til at være mindre end B-holdet (gns. værdi 4,0). Dette harmonerer ganske godt med, at A-holdet er bedre socialt og økonomisk stillet end B-holdet, hvorfor udøverne som udgør A-holdet ikke føler, at behovet for økonomisk støtte fra Team Danmark så stort. Dog skal det understreges, at økonomisk støtte fra Team Danmark samtidig er det område, hvor A-holdet har angivet den højeste værdi i gennemsnit. Så også for denne gruppe er der tale om et stort ønske om forbedring, om end ikke så markant som andre grupper af udøvere. Derudover gælder det, at gruppen af udøvere med Større ambitioner ønsker forbedringer i signifikant højere grad end gruppen af udøvere med Mindre ambitioner. Det skal dog noteres, at denne forskel kun er marginal.

Ses på svarangivelsen fordelt efter idrætsgrene kommer det markante ønske om forbedring af økonomisk støtte fra Team Danmark til udtryk (se Bilag til spørgsmål 76). Det samlede gennemsnit (for alle) er så højt som 3,8, og især markerer Sportsdans, Judo & jiu-jitsu samt

Motorsport sig. Herover for ligger Ishockey som den laveste. Disse fordelinger stemmer godt overens med nogle af betragtningerne fra andre kapitler. Sportsdanserne er ofte utilfredse med de økonomiske muligheder og konsekvenser af idrætten samtidig med, at de har en af de laveste gennemsnitlige indtægter, mens ishockeyspillerne er ikke har økonomiske problemer i samme grad (se eksempelvis Bilag til spørgsmål 100, 104 & 105).

14.3.2 Team Danmark og støttemulighederne

Udøverne er desuden - i spørgsmål 37 - blevet bedt om at vurdere, hvorvidt de har tilstrækkelig viden om støttemulighederne hos Team Danmark. Svarfordelingen fremgår af Figur 14-2.

37. Mener du, at du har tilstrækkelig viden om støttemulighederne hos Team Danmark? (N=548).

Figur 14-2 Viden om støttemulighederne hos Team Danmark

Kun 14,2% af udøverne har svaret bekræftende til dette spørgsmål, hvorimod 85,8% angiver at de i varierende grad savner viden om støttemulighederne. I kapitlet om træningsvilkår (Kapitel 5) blev det fastslået, at de udøvere, som træner i et Team Danmark center, generelt set er tilfredse med denne form for støtte. Samtidig fremgik det af dette kapitel, at udøverne er relativt mindre positive i deres svar på det generelle spørgsmål om, hvorvidt Team Danmark støtter dem så godt de kan (spørgsmål 36). Specielt er det Socioøkonomiske B-hold utilfredse i forhold til dette spørgsmål, hvilket kan skyldes, at de socioøkonomisk dårligst stillede finder støtten fra Team Danmark utilstrækkelig i forhold til deres egen aktuelle situation. Dette kan være en mulig forklaring på det forhold, at en ret stor andel ikke mener, at Team Danmark støtter dem så godt de kan, hvilket også bekræftes af signifikansberegninger. De udøvere, som i varierende grad har svaret, at Team Danmark ikke støtter dem så godt som de kan, savner også i højere grad viden om støttemulighederne end den gruppe, som i varierende grad har erklæret sig enige i, at Team Danmark støtter så godt som de kan (se Bilag til spørgsmål 37).

Der kan derimod ikke konstateres forskelle mellem gruppen af udøvere, der træner i et Team Danmark center, og gruppen af udøvere, som ikke gør det. Begge grupper savner i lige høj grad viden om støttemulighederne (se Bilag til spørgsmål 37). Umiddelbart kunne man tro, at hvis man var tilknyttet et Team Danmark center så ville det være muligt i højere grad at informere om støttemulighederne; men det kan i følge udøverne ikke siges at være tilfældet. Svarene varierer endvidere i forhold til parametrene ALDER og SOCIOØKONOMI. Den yngste aldersgruppe samt det Socioøkonomiske B-hold savner herunder i endnu højere grad viden om støttemulighederne hos Team Danmark end de ældre aldersgrupper, og det Socioøkonomiske A-hold.

Udøverne er desuden blevet spurgt om de på et tidspunkt har været indplaceret på Team Danmarks Kandidatliste (spørgsmål 12). Disse lister er forbeholdt supereliten, der blandt andet får kontant økonomisk støtte til at oppebære et højt sportsligt niveau. Imidlertid er der mange udøvere i denne undersøgelse, som har svaret "ja" til dette spørgsmål. Blandt andet har en stor del af de unge enten svaret "ja" til dette eller undladt at udfylde spørgsmålet. Det virker ganske enkelt ikke sandsynligt, at mange unge udøvere på under 20 har været indplaceret, og nu igen er en del af subeliten. Dette er derimod blot med til at forstærke indtrykket af, at udøverne ikke kender nok til støttemulighederne. Hvis man ikke er klar over, at man kan blive indplaceret - og dermed opnå økonomisk støtte - ja, så synes det unægteligt sværere at indrette sine mål herefter.

Alle disse overvejelser kan delvist også være med til at forklare, hvorfor så mange savner forbedringer i forhold til økonomisk støtte fra Team Danmark. Udøverne synes ganske enkelt ikke at være klar over, hvilke krav der er til at opnå mere økonomisk støtte. Dette forhold bekræftes af signifikansberegninger. Gruppen, som savner meget mere viden om Team Danmarks støttemuligheder har i langt højere grad angivet, at de har et stort behov forbedringer af den økonomiske støtte fra Team Danmark, end den gruppe som ikke savner viden om støttemulighederne. Således har 72,2% af de udøvere, som savner meget mere viden svaret i den høje ende (4 el. 5) i forhold til spørgsmålet om forbedringer, mens det tilsvarende tal for gruppen med tilstrækkelig viden kun er 48,7% (se Bilag til spørgsmål 76). Når dette er sagt skal det dertil tilføjes, at dette sandsynligvis ikke er det eneste årsag til, at udøverne ønsker forbedringer på dette område. 48,7% er en høj andel, og dette er vel at mærke udøvere, som har angivet, at de kender tilstrækkeligt til støttemulighederne.

14.3.3 Dopingkontrol

Et andet forhold, der primært må relatere sig til Team Danmark og specialforbundene er dopingkontrol (spørgsmål 78). I forhold til dopingkontrol kan der generelt set ikke konstateres et særligt stort behov for forbedring. 45,9% af alle udøvere svarer "Forbedring ikke nødvendig", hvorimod kun 7,5% svarer "Forbedring meget nødvendig". Det kan ikke udledes af svarene om udøverne har svaret på en sådan måde fordi de mener, at omfanget af dopingkontrol er tilfredsstillende, eller om de blot mener, at der ikke eksisterer et dopingproblem i deres idrætsgren.

Der kan konstateres små forskelle for parameteren SOCIOØKONOMI således, at A-holdet generelt angiver behovet for forbedringer som værende mindre i forhold til dette spørgsmål end B-holdet. En mulig forklaring på dette forhold kunne være, at en af (de mindre) årsager til at nogle udøvere er mere negativt indstillede overfor idrætslivet (B-holdet) er, at disse oplever, at andre udøvere i deres idrætsgren anvender (ulovlige) præstationsfremmende midler, hvorfor det er svært at slå igennem selv. Dette kan så igen tænkes at føre til en mere negativ indstilling overfor idrætsdeltagelse. Forskellen kan også tilskrives B-holdets generelle lavere tilfredshed med deres samlede situation, der slår ud i et ønske om forbedring også på dette område. Desuden er der også mindre forskelle at spore mellem de forskellige idrætsgrene, hvilket fremgår af Bilag til spørgsmål 78. Alle idrætsgrene ligger generelt lavt i forhold til behov for bedre dopingkontrol. Det skal dog nævnes, at Atletik, Svømning og Roning ligger markant over gennemsnittet for alle; men stadigvæk kun med værdier på hhv. 2,3 2,1 & 2,1 (gns. alle: 1,4). Til gengæld ligger Sportsdans helt i bunden (kun 0,2). Dette dækker over, at næsten alle sportsdansere har svaret "0" - "Forbedring ikke nødvendig".

14.3.4 Bistand i forbindelse med idrætspsykologi og skader

Af yderligere forbedringsområder, der primært må formodes at høre under Team Danmark og specialforbundenes resorter, er idrætspsykologisk bistand (spørgsmål 87) samt skadesforebyggelse og -behandling (spørgsmål 79). På begge disse områder er behovet for forbedringer vurderet relativt lavt, og der kan ikke konstateres særligt store forskelle mellem forskellige (parameter)grupper af udøvere for begge spørgsmåls vedkommende. Spørgsmålene er behandlet i detaljer i kapitel 7 om skader, hvortil der henvises.

14.3.5 Forbundets elitearbejde

Til gengæld kan der konstateres større behov for forbedringer i forhold til specialforbundenes elitearbejde. Således svarer 35,1% af alle udøvere i de to højeste svarkategorier (4+5), og medtages den tredje højeste kategori (3), udgør svarene i de tre kategorier samlet 59,1% af alle udøvere.

Dette er således et af de områder, hvor udøverne generelt har de største behov for forbedringer, til trods for, at udøverne ellers mente, at forbundet har relativ stor betydning for både træningsbetingelser og specielt konkurrencebetingelser (se Kapitel 5 & Kapitel 6). Det er svært at udlede, hvilke specifikke områder det er udøverne mener, at forbundet bør forbedre sig på. Men eksempelvis må det formodes, at udøverne har tænkt på forbundet i relation til de ønsker om flere træningslejre (se Afsnit 14.5) og muligheder for at få international rutine (Afsnit 14.4), samt problemer i forhold til at tiltrække sponsor og medieinteresse (se Kapitel 8).

Som det fremgår af Bilag til spørgsmål 88 er det specielt de 25-58 årige, som ønsker forbedringer på dette område, mens de 16-20 årige er mindre interesserede i disse forbedringer. Disse signifikante forskelle må desuden formodes at være årsag til forskellene indenfor parameteren BESKÆFTIGELSE. Desuden kan der herunder konstateres forskelle mellem de enkelte idrætsgrene. Således ligger Basketball, Sportsdans og Kano & kajak væsentligt over gennemsnittet for alle udøvere, mens Orienteringsløb og Badminton ligger under.

14.4 FORBEDRINGER I FORHOLD TIL KONKURRENCEVILKÅR

Behovet for at forbedre mulighederne for at opnå international erfaring og rutine (spørgsmål 77) er vurderet relativt højt. Spørgsmålet er udførligt behandlet i Kapitel 6 om konkurrencevilkår, hvor der bl.a. konstateredes forskelle mellem de enkelte idrætsgrene. I samme kapitel er de andre spørgsmål (70, 71, 75) om forbedring af konkurrencevilkår desuden blevet behandlet. For alle disse gælder, at gennemsnittet ligger over eller omkring gennemsnittet for alle forbedringsspørgsmål. Det skal derfor ikke kommenteres yderligere her.

14.5 FORBEDRINGER I FORHOLD TIL TRÆNINGSVILKÅR

I forhold til de spørgsmål, der drejer sig om træningsvilkår kan det konstateres, at de generelt ligger lavere i forhold til behov for forbedringer af konkurrencevilkårene. Udøverne er generelt ret tilfredse med trænerens kvalifikationer (spørgsmål 72 & 73), adgangen til træningsfaciliteter (69) samt disses standard (68). Derimod er der et større behov for forbedringer i forhold til muligheder for at komme på træningslejr (84). Alle disse spørgsmål er ligesom spørgsmålene om forbedring af konkurrencevilkår behandlet udførligt i Kapitel 5 om træningsvilkår, og vil derfor ikke blive kommenteret yderligere her.

14.6 FORBEDRINGER I FORHOLD TIL BESKÆFTIGELSESSITUATION

Det kan konstateres, at både behovet for at gøre det lettere at kombinere idrætsudøvelse med uddannelse eller erhvervsarbejde (spørgsmål 80 hhv. 81) ligger over gennemsnittet for forbedringsønsker generelt. Det er vigtigt at huske, at alle udøvers svar er medtaget her.

Fraregnes de udøvere, som er irrelevante for spørgsmålene (Lønmodtagere i forhold til spørgsmål 80 om kombinationen idræt/uddannelse; samt Under uddannelse i forhold til spørgsmål 81 om kombinationen idræt/erhvervsarbejde) øges gennemsnitsværdierne tilsvarende. Dette fremgår af Tabel 14-1. Sammenholdt med Figur 14-1, fremgår det, at gennemsnitsværdien forøges fra 2,5 til 2,7 for kombinationen idræt/uddannelse, og at gennemsnitsværdien forøges fra 2,8 til 3,3 for kombinationen idræt/erhvervsarbejde.

Set i forhold til Kapitel 6 om konkurrencevilkår er det bemærkelsesværdigt, at udøvere med erhvervsarbejde vurderer behovet for at forbedre mulighederne for at kombinere idræt og erhvervsarbejde for at være større, end de udøvere, der er Under uddannelse, vurderer behovet for at kombinere idræt med uddannelse. Af dette kapitel fremgik det nemlig, at udøvere med erhvervsarbejde generelt fandt det lidt nemmere at kombinere konkurrenceaktivitet med arbejdet end udøvere under uddannelse gjorde det i forhold deres uddannelse. En mulig forklaring kan være, at lønmodtagerne har svært ved at kombinere arbejde og træning, idet denne foregår kontinuerligt over hele sæsonen, mens konkurrenceaktivitet alt andet lige ligger mere koncentreret for de fleste idrætsgrene, således at det er muligt at tage fri fra arbejde, eller på anden måde indrette sig efter behovene.

Man kan samtidig formode, at det modsatte til en vis grad er tilfældet for udøvere under uddannelse. Er man studerende er der i højere grad mulighed for at tilrettelægge sin hverdag ud fra de tidsmæssige krav som eliteaktiviteten fordrer. Derimod er uddannelsessystemet mindre fleksibelt i forhold til flytning af eksamener o.lign., og kolliderer disse med konkurrencer, kan dette være den udslagsgivende faktor, der skaber forskellen mellem gruppen Under uddannelse og gruppen Lønmodtagere.

	Gruppe	Forbedringsbehov (0-5)			Gns. værdi	N
		0+1	2+3	4+5		
80. Kombination med uddannelse	Under uddannelse	25,4%	38,7%	35,8%	2,7	279
81. Kombination med arbejde	Lønmodtager	18,1%	30,6%	51,3%	3,3	193

Tabel 14-1 Kombination af idræt med uddannelse hhv. arbejde, fordelt efter BESKÆFTIGELSE

14.6.1 Uddannelses og erhvervsvejledning

Der kan konstateres et generelt lille behov for forbedring i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledning (spørgsmål 74). Over halvdelen af alle udøvere har angivet værdier 0 eller 1 i forhold til dette spørgsmål. Der kan spores forskelle i forhold til parameteren ALDER, idet der er et større behov blandt de yngre, hvilket ikke er så overraskende. Det skal dog understreges, at det alligevel kun er 13% af de 16-20 årige, og 22,6% af de 24 årige, der har sat kryds i 4 eller 5, ligesom

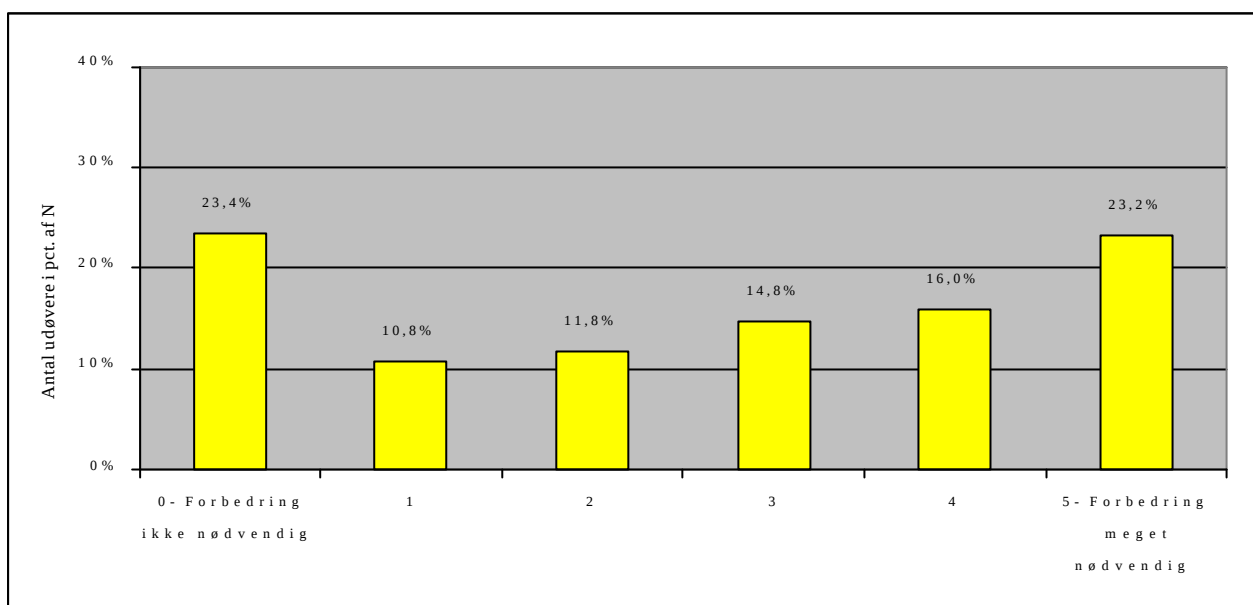
disse to gruppers gennemsnit for dette spørgsmål heller ikke er markant højere end gennemsnittet for alle udøvere (1,8 hhv. 2,0). Der kan ydermere konstateres en signifikant forskel mellem de to ambitionsgrupper, idet gruppen af udøvere med mindre ambitioner i mindre grad end udøvere med større ambitioner ønsker forbedringer af uddannelses- og erhvervsvejledning. Dette forhold kan heller ikke siges at være overraskende når der tænkes på, at gruppen af udøvere med mindre ambitioner også udgøres af de ældste udøvere, der i højere grad end de yngre udøvere formodes at have tjek på job/uddannelsessituationen. Andre forhold kan dog også forklare denne forskel.

14.7 FORBEDRINGER I RELATION TIL SOCIOØKONOMISKE FORHOLD

Udøverne har desuden svaret på to spørgsmål af mere socioøkonomisk karakter. I forhold til spørgsmålet om at forbedre mulighederne for at kombinere idræt med familieliv (spørgsmål 82), ligger svarene overvejende i den lave ende af skalaen. Der er dog signifikant sammenhæng i forhold til parameteren ALDER, idet der er flere af de 25-58 årige, der svarer i den høje ende. Dette hænger godt sammen med, at hovedparten af de gifte samt udøvere med børn hører til denne aldersgruppe, og generelt må man formode, at flere i den ældste gruppe også påtænker familiestiftelse, hvorfor de også føler behov for forbedring i forhold til dette område.

Mens behovet for forbedrede muligheder for at kombinere idræt og familieliv således ikke generelt vurderes særlig højt, og slet ikke i forhold til de øvrige behov, er der et generelt større behov for, at forbedringer i forhold til det, der i figurerne er kaldt faste udgifter, dvs. spørgsmål 86 om forbedringer med hensyn til økonomisk tilskud til faste udgifter som husleje og børnepasning.

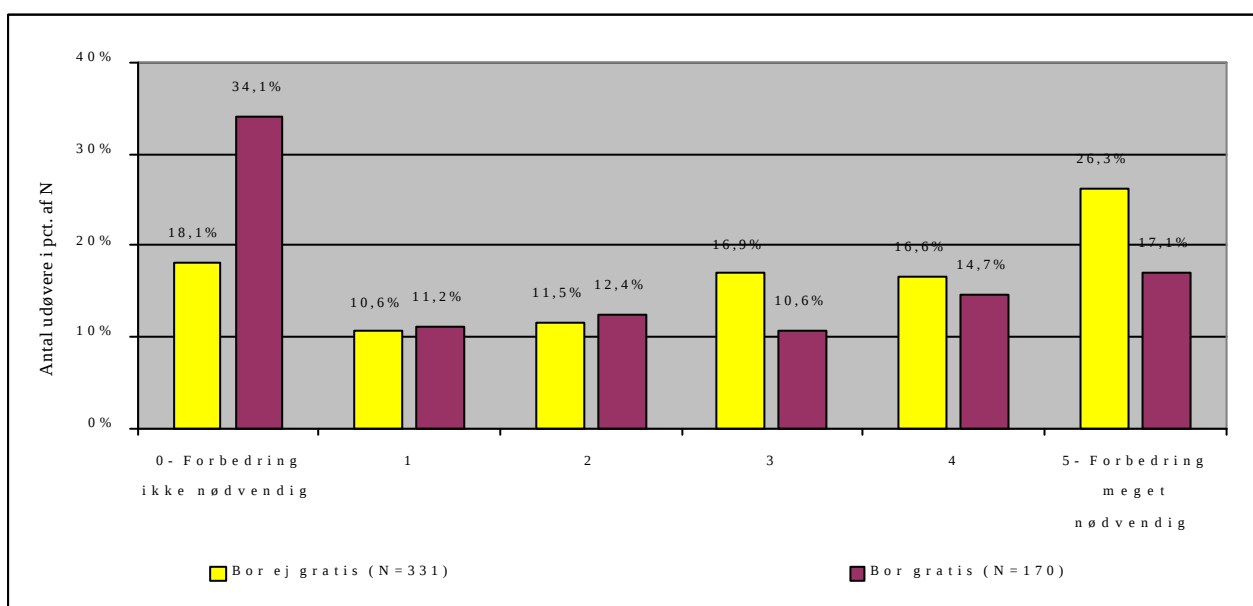
Gennemsnittet for alle udøvere er 2,6; men som det fremgår af Figur 14-3 har svarene koncentreret sig om de to yderpoler således, at det for ca. $\frac{1}{4}$ er meget nødvendigt, og tilsvarende for en anden $\frac{1}{4}$ ikke er nødvendigt med forbedringer på dette område. Dette tyder på, at der er nogle faktorer, som har en væsentlig betydning i forhold til udøvernes svar, og som gælder for nogle og ikke for andre af udøverne.

86. I hvor høj grad behov for forbedring i forhold til økonomisk tilskud til faste udgifter som husleje og børnepasning? (N=500).

Figur 14-3 Behov for forbedring af tilskud til faste udgifter

Hvis der fra de angivne besvarelser frasorteres de udøvere, som har anført, at de bor gratis (langt de fleste af disse bor hjemme hos forældre) viser det sig, at forbedringsbehovet blandt de, som ikke bor gratis er signifikant større (se Figur 14-4).

86. I hvor høj grad behov for forbedring i forhold til økonomisk tilskud til faste udgifter som husleje og børnepasning?

Figur 14-4 Behov for forbedring af tilskud til faste udgifter, fordelt efter udøvere der bor gratis hhv. ikke gratis

Der kan desuden konstateres sammenhæng mellem parameteren SOCIOØKONOMI og dette spørgsmål, hvilket fremgår af Bilag til spørgsmål 86. A-holdet, som består af dem, som ser flest positive sider ved idrætslivet, svarer generelt markant lavere i forhold til behovet for forbedring på dette område, hvorimod det modsatte er tilfældet for B-holdet.

Samlet kan man altså konstatere, at de områder hvor subeliten ønsker forbedringer primært relaterer sig til konkurrencedeltagelse og økonomisk støtte, hvorimod træningsforholdene generelt vurderes som tilfredsstillende. Derudover er behovet for at kunne kombinere eliteidræt med det civile liv også relativt højt når de udøvere, som ikke er relevante for spørgsmålene frasorteres. Disse konklusioner ligger i forlængelse af, og bekræfter, flere andre kapitlers konklusioner.